चाल॥ ॥ स्वामितें म्या बहुश्रमविलें॥ आतांजायअयोध्येतें॥ ऐकाश्रो०॥
११॥ डोंबासंगें मगनृपनाथ॥ गृहित्याचे जात॥ मांसाची दुर्गंधी बहु येत॥ कां
टाळेचित्त॥ ॥चाल॥ ॥ डोंबपत्नीत्यापाहुनिबोलत॥ योग्यनहा दास्य
तें॥ १२॥ ॥श्लोक॥ ॥नववदन तयासीं भूपतो दीनवाणा॥ करिनस
कळकाजा थोर सा नाहिंजाणा॥ तुह्मिमज करितांजी वेंचिल्या द्रव्य राशी॥ सुर
वत नरि माझी कासया नीतु ह्मासीं॥ १३॥ त्यालागीं पटकूरजीर्ण मगतें देवोनि
आंगावरी॥ लावीलानृपचाकरीस गृहिचा तोकामधंदाकरी॥ येती हस्तकिं
फोडते तर तरांधान्या दळीतां सदां॥ वाहे रक्त तयांतुनी बहुपरी कोणान दावीक
दां॥१४॥ झाडोनीसकळांगणासिंगदळा नेवोनि टाकीहुरी॥ घेवोनीशिरिंघा
गरीजळभरी धांवोनिगंगातिरीं॥ गाधीजेंतवगुप्तरूप घटतो भंगोनियां पाडि
ला॥ तेव्हां आणिक डोंबपत्निजवळी मागोनियां घेतला॥१५॥ ॥गीत॥
यापरिघट भंगितांशिरीं चेदाही॥ महारीणक्षोभूनलत्ता ह्मणित पाहीं॥ मग
मुनिराजणिछिद्रकरिलवलाहीं॥ अवघा दिनजळभरितां नुरलें कांहीं॥ परिसा
भावि०॥१६॥ ॥छंद॥ ॥ डोंबभोजनीउदक मागतां॥ खडबडीततो-
राजणरिता॥ धरुनियांशिखेंडोंबत्यासदां॥ मारमारुनीकरितिआपदा॥१७॥
॥ ॥आर्या॥ ॥ वांधुनिताडितिओढिति, खाटिकजेंसे झडोपडोवकरें
॥ तैसेराया ह्मणिति दंडेंपादें हिउग्र डोंबकरें॥१८॥ ॥छंद॥ ॥ ह्मणत
मांसहेंरांधिरेतरी॥ भाजतीमिशा फुंकितांचुली॥ सूर्यअस्तनोजालियापुढें
पदरिंघेतसें धान्यकोरडें॥१९॥ ॥श्लोक॥ ॥पिष्टाचें मगरोरच्यारबर
वे केले तदां त्यातुनी॥ अर्पायाअतिथीस अर्द्धउरले ते आपणालागुनी॥ विश्वा-
मित्रधरोनिवेषदुसरा मागे तदांभोजना॥ रायेंपूजुनि वाढितां सकळही तोभ-
क्षित्याची क्षणा॥२०॥ ॥आर्या॥ ॥ नित्यनवावेष मुनी, भक्षीघे-
वोनिपानगेचारी॥ बोलेऐसीत्वमी; प्राप्तिनव्हे स्वर्गिंच्या हिउपचारीं॥२१॥
भूपनसान्तउपासी, नित्यनिजेवीरबाहुदारांत॥ उपसीउठेद्वळाया, गणिला
जोबुधजनींउदारांत॥२२॥ ॥दिंडी॥ ॥ ऐसेंवर्षलोटतांजाण त्या
ला॥ हरिश्चंद्रअत्यंतरोडजाला॥ ह्मणतिडोंब लागला रोगयासी॥ व्यर्थ-

गेल्या आयुच्या हेमराशी ॥ २३ ॥ नव्हे काज यालागि स्मशानातें ॥ रक्षणार्थ ठेउ नी बदनित्यानें ॥ विना द्रव्य घेतल्या कदापाहीं ॥ प्रेत जाळों घावें न सर्वथाही ॥ ॥ २४ ॥ ॥ साखी ॥ ॥ इकडे तें व्हाकाळ कौशिका, सदनी राज्ञा असतां ॥ उसंत नो हे अहोरात्र कीं कष्टें धंदा करितां ॥ २५ ॥ शिष्य नयांचे त्यांत असे तो ॥ बाळक रोहीदास ॥ नयां सगती काळक्रमोनी, शिणवित से दे हास ॥ २६ ॥ ब्राह्मण बोले समस्तां सत्या, पुष्पें तुळसी कमळें ॥ दर्भसमीधा घेउनि यावें सत्वर पूजन वेळें ॥ २७ ॥ ॥ छंद ॥ ॥ पानलीं वना सर्व बाळकें ॥ तुळशि दर्भ ही रखु डिति कौतुकें ॥ कमळ दे रवुनी नव सरोवरी ॥ रोहिदास नो शिरन अंतरीं ॥ २८ ॥ पूर्वि कौशिकें तक्षकाप्रती ॥ धाडिला बसे ज्यांत दुर्मती ॥ नें चि पद्म तो बा ळ तो डिलां ॥ व्याळ सत्वरी होय खंडिला ॥ २९ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ हाक फो डोनी रोहिदास ॥ मूर्छित पडिला धरणीस ॥ बाळें आकंदती बहुवस ॥ बा तुझें माते सकाय सांगों ॥ ३० ॥ ॥ पद्य ॥ ॥ नंव तो बोले तुह्मीं गृहासीं ॥ जा तां माता पुसेल मजसीं ॥ माझा प्रणाम सांगुन निजसीं ॥ नकरूं द्या शोका ॥ ३१ ॥ ऐसा बोलत असतां आला ॥ झेंडू त्याचि याव दनाला ॥ वेगासरिसा त्य- जिता जाला ॥ पंचही प्राणासीं ॥ ३२ ॥ बाळें रोदत सदना आलीं ॥ तारामती नें कथितीं जालीं ॥ परिसुन माता शरीर घाली ॥ धरणीवर दुःखें ॥ ३३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ एकूलतें मम बालक, नेलें तें केवि निष्ठुरें काळें ॥ काळें करून नृपासीं, भेटलिया दाउं काय मुख काळें ॥ ३४ ॥ ॥ गीत ॥ ॥ मगते वृत्तविचारी संगति यातें ॥ कोठें त्यजिलें बारे मम वत्सातें ॥ अनाथ होउ न पडलें कवण वनातें ॥ काय तुह्मासीं वदलें मसि सांगा तें ॥ परिसा भावि० ॥ ३५ ॥ करितां बहुवस धंदा ह्मणे मजलागीं ॥ मातें श्रमलिस बैसें मी निज आं- गीं ॥ रगडीतों पाय तुझें अति अनुरागीं ॥ तो मज सांडुन गेला कैसा वेगीं ॥ परि सा भा० ॥ ३६ ॥ ॥ कडवीं ॥ ॥ केला काय मीं पंक्तीभेद ॥ कीर्तन उच्छेद ॥ किंवा अवमानुन साधू वृंद ॥ लावीला शब्द ॥ ॥ चाल ॥ ॥ अथवा धरुनी व्रतनियमातें ॥ अपूर्ण त्यजिलें त्यातें ॥ एकाभोते० ॥ ३७ ॥ केला द्रव्याचा अभि लाष ॥ कीं हरिपूजन-हास ॥ क्षुधितामुखिंचा काढुन ग्रास ॥ दिधला बहुत्रा-

स॥ ॥चाल॥ ॥ किंवापाडसआणिकुरंगी॥ विघडीलेंम्यात्यांनें॥ ऐकाश्रोते ॥३८॥ ॥ श्लोक॥ ॥जळततदपिऐसीदुःखशोकानळानें॥ तळमळि-त्यजितांचीमीनजैसाजळानें॥ गलबलकरितांतोविप्रयेईलरागा॥ म्हणउनिकरिधंदात्याभयेंश्रेष्ठभागा॥३९॥ ॥आर्या॥ ॥ सारुनसर्वहिधंदा, जालीया मध्यरात्रिउप्रांती॥ कोठेंबाळकपडिला, हुडकायामगनिघेवनप्रांतीं॥४०॥ ॥ ओवी॥ ॥ म्हणेंबारेमजडोळसा॥ कोठेंआहेसराजहंसा॥ सख्याओरेपींवो पाडसा॥ रोहिदासासकुमारा॥४१॥ ॥आर्या॥ ॥ तूंतेंसिन्दूफराळा, केलेंस्नानार्थतोयहीऊन॥ ऊनवनीतुजबाधिल, पाहेंपथमींसचिंतहोऊन॥४२॥ ॥ ओवी॥ ॥ ॥धांवतांआंधारींचहूंकडे॥ क्षणक्षणाअडखळोनीपडे॥ भाळीआदळतीवृक्षरोकडे॥अश्रूद्रुवाहेनकळेतें॥४३॥ ॥दिंडी॥ ॥ सरोवरींबाळकप्रेतहोतें॥ सतीपुढेंराकिलेंगाधिजेतें॥ लागतांचीपांयांसचांच पोनी॥ वोळखीलेंस्तनशवातयेक्षणी॥४४॥ निढळासींनीदळमेळवीलें॥ करी शोकआक्रोशतयेवेळे॥ म्हणेंकांबासोडिलेंविदेशासीं॥ बोलकांहींपाडसामं-जपासीं॥४५॥ स्नेहपान्हाफूटलातदांमूखीं॥ घालिस्तनघेउनीप्रेतअंकीं॥ वि प्रवेषेंगाधीजप्रघरोनी॥ म्हणेकोणरडसितूंययास्थानीं॥४६॥ ॥ साखी ॥ ॥ सतीम्हणेंबासर्पेडंखुन, वधिलेंममपुत्रासीं॥ विप्रवदेतरीआलाचरात्री दहनकरावेंयासीं॥४७॥ डोंबदेखतां नदेतिजाळों ऐसेंबोलुनवेगें॥ गंगातीरीं-आणुनप्रेता॥ केलितयारीआंगें॥४८॥ प्रेतघालुनीसरणीवेगें, आपणजालाशु स॥ तारामतितेरोदनकरितां, ऐकुनयेनृपनाथ॥४९॥ ॥ छंद॥ ॥ केंशिंधरुनियांबोदिलेतीसी॥ धनदिल्याविनाकेविजाळिसी॥ लाथदीधली तीजक्षोभुनी॥ सरणाविझविलेंतोयसिंचुनी॥५०॥ सतिपुढेंतदां प्रेतराकिलें॥ केशजळुनियांअंगभाजलें॥ विभत्सहोउनीपडलेंलेंकरूं॥ सतिम्हणेअहाकर्म दुस्तरु॥५१॥ ॥आर्या॥ ॥ राजाम्हणेआहाहा, कोणेकाहोमहाम हीपतिचा॥ बालककाळकवकहा, नाहींपरिहारमृत्युच्यागतिचा॥५२॥ ॥ श्लोक॥ ॥नृपवरतिजबोलेकोणतूंचारुगात्री॥ रुदनकरिसियेथेंयेकलीमध्यरात्री॥ नकळतकवणाचापुत्रहाजाळितेसी॥ त्वरितमजसिसांगेंसत्यतेंनि-

श्वपेसी॥५३॥ ॥आर्या॥ ॥रावअयोध्यापतिची, भार्यामीरोहिता
श्वसुत त्याचा॥ नक्षकदंशेंमेला· मालविला वंशदीप सवित्याचा॥ ५४॥ ऐकु-
नमहिवरभूपति, मूर्छायेवोनि वृक्षसापडला॥रडलादुःखभरेंबहु, नमरेजो
डोंबहस्तिंसांपडला॥५५॥ ॥श्लोक॥ ॥नारामतीबोलतजाण त्यातें॥
तूंकोणहेंसत्यनिरोपिंमातें॥ सांगेहरिश्चंद्रअसेंतियेसी॥मातेंजनी बोलति
निश्वपेसी॥५६॥ ॥ओवी॥ ॥काळकौशिकेंतुजनेलिंयावरी॥ म्यांवि
कोनघेतलेंडोंबाघरीं॥ मजअन्ननाहींवर्षभरी॥ सांप्रतस्मशानरक्षितसें॥५७॥
॥ ॥आर्या॥ ॥राज्ञीश्वपच्यासमती, पतिचीपाहोनदुर्दशारडली॥
घडलीदुर्गतितुह्मां, ऐसेंबोलोनमूर्छितापडली॥५८॥ ॥ओवी॥ ॥
असो एकमेकांचेगळा पडोन॥ शोककरितीअत्यंत दारुण॥ रायेंपुत्रप्रेता कवळुन॥
मांडिलाविलापआक्रोशें॥५९॥ ॥आर्या॥ ॥चांडाळाज्ञानसतां, हो
मावा पावकांनसुतकाय॥ नरितेयुक्तनदेची; करणेंयातेंउपाय तोकाय॥६०॥
॥ ॥ओवी॥ ॥मगआज्ञाघ्यायाडोंबासदनी॥ नृपजातांमुनीतेथेंये
उनी॥नारामतीसह्मणेंयये स्थानी॥विवशीतूंतेंभक्षील॥६१॥ ॥साखी॥
॥ ॥देवालयतेपैलअसेत्या, माजीक्षणभरबैसें॥ मगतेप्रेताघेउनिआली॥ देउ
ळिंऐकुनिऐसें॥६२॥ दुःखनिजेनेंतिजसीं व्यापितां, विप्रेंफाडुनप्रेत॥ आंतडिका
ढुनतिचेमुखासीं॥ सरक्तलाविलित्वरीत॥६३॥ शंखध्वनि मगकरिल आपण॥ बा-
हेरयेताजाला॥ वेसकरासीं ह्मणेंलांवहो, आलयिंभक्षितबाळा॥६४॥ ॥
ओवी॥ ॥माझेपाठिसहोतीलागली॥ म्यांभेणेंहाकफोडिली॥ तुह्मादेखो
नदेउळांतगेली॥ माराभक्षील सकळांतें॥६५॥ ॥दिंडी॥ ॥प्रातःकाळ
जाहलातदापाही॥ लोकतेथेंपातले लवलाही॥ महारांहींजावोनिदेउळांत॥ ध
रुनकेशींबांधिलेंगळांप्रेत॥ ६६॥उफराटे हस्तनेआकळीले॥ नेत्रदोन्हीतेसेचबां
धियेले॥ ताडितचीआणिलीराजद्वारा॥ अमितशोकानेंकरीभूपदारा॥६७॥
॥ ॥आर्या॥ ॥रडतांरडेलकितितें, जालेंअतिशुष्कजाणनरडेतें॥न
रडेउलटेंक्लेशा॥तुळितांनपुरेधराहिपरडेतें॥६८॥ ॥ओवी॥ ॥डों-
बानेंआज्ञाकरीचौधरी॥ लांवेचाशिरच्छेदकरासत्वरी॥ केशींधरूनतयानिष्ठुरीं

पुरीबाहेर नेलीपैं ॥ ६९॥ वीरबाहू हरिश्चंद्रालागुन॥ ह्मणें इयेचें करीशिरच्छेदन ॥ येरू ह्मणें आज्ञाप्रमाण ॥ वोळखिलें निधान तारामती॥ ७०॥ ॥ छंद ॥ ॥ स्वर्धुनीजळीं स्नान करउनी॥ उभीवधावया केली तत्क्षणी ॥ परि अंतरीं स्मरुनि-माधवा ॥ मागत असे हें चितें धवा ॥ ७१॥ ॥ आर्या ॥ ॥ नाथ हरिश्चंद्रअसो, जन्मोजन्मीं गुरूवसिष्ठमुनी ॥ स्फतरोहिताश्वयाचक, कौशिक मागे असे स-तीनमुनी ॥ ७२॥ राववधाया उचली, करतंव ह्मांह्मां ह्मणोनि ये हरितो॥ नृपकर सशस्त्र आकळि, स्मरणें अघनघ समस्त जो हरितो ॥ ७३॥ ॥ ओवी ॥

॥ नृपातें आलिंगी जगजेठी ॥ येरें चरणी घातली मिठी॥ रोहिदासा उठवि लें अमृतदृष्टी॥ हृदयीं धरिली तारामती ॥ ७४॥ जाला एकची जयजयकार॥ स्फुमनसंभार वर्षती स्फुरवर॥ प्रघट होउनी गाधीकुमर॥ हृदयीं धरिलाभिवगों॥ ७५॥ ॥ कडवी ॥ ॥ कोटीवर्षें विश्वामित्रें ॥ तपकेलें होतें॥ अवघें श्रयतें भूपाळातें ॥ दिधलें नीज हातें॥ ॥ चाल॥ ॥ वीरबाहु आणि काळकौशिका ॥ उद्धरिलें कमलाकांतें ॥ ऐकाश्रोते ०॥ ७६॥ आला सद्गुरु वसिष्ट धाउनि ॥ अ-तीप्रेमें करूनी॥ रायें देखुनत्यातें नयनीं॥ लागे दृढ चरणी॥ ॥ चाल॥ ॥ देवसमस्लिक सर्व येउनी ॥ नमितीनृप सह राज्ञीतें॥ ऐकाश्रोते ०॥ ७७॥ ॥ गीत॥ ॥ मगत्या विश्वामित्रें गजरें करूनी॥ सपरिवार नृपासीं अयोध्या भुवनी॥ आणुनियां स्थापिलें सिंहासनी॥ गुढिया जनउभविती हर्षें सदनी॥ परिसाभाविक ०॥ ७८॥ ॥ साखी॥ ॥ अयुताब्दें वरी राज्य करूनी, राया हरिश्चंद्रानें॥ स्वपुरीसह मग वैकुंठातें, गेला आनंदानें ॥ ७९॥ ऐसें प्रेमळ चरित्र गातां, अगाध दुरितें हरती॥ कृष्णदास करि विनती यास्तव, परिसा जन हो प्रीती ॥ ८०॥ ॥ इतिश्रीकृष्णदास दामोदर कविविरचितं हरिश्चंद्राख्यानं समाप्तं॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीरस्तु॥ ॥ शुभंभवतु

गीत ११ ओंव्या २४ दिंड्या १९ श्लोक २४ आर्या २९ छंद १५ साख्या २५ कडवीं १५ कटाव १ पदें ७ एकूण १८०

अथमार्कंडेयआख्यानप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥साखी॥ ॥ मृकंडनामक महातपस्वी, मुनिवरसत्पथगामी॥ प्रियानयाचीलागुनचरणीं, विनवीगुजनिजधामी॥१॥ संतानेविणजिणेजगींमग, भासे व्यर्थपसारा॥ यास्तव स्तउनीगौरीशास्तव, मागा कुलउद्धारा॥२॥ ॥आर्या॥ ॥ पुत्राविणेंनसद्गति, आकर्णुनि भाषणा अशा स्त्रींच्या॥ मानीकृतमुनियास्तव, नवदेहें आश्रयें अशास्त्रींच्या॥३॥ ॥ दिंडी॥ ॥प्रियेचीयाअंतराजाणुनीया॥ वनीगेल्यातोतपानिघोनीयां॥ शीतउष्णासोसुनीतापभारी॥ अनुष्ठानीं बैसलानिराहारी॥४॥ षडाक्षरीविध्युक्त मंत्रकोटी॥ जपहोतांपावला ईशतुष्टी॥ मुनीसन्मुखयेउनीतत्क्षणीं॥ वरंब्रूहीयापरीवदेवाणी॥५॥ ॥आर्या॥ ॥परिसूनमहेशवचना, सुखकारकत्यामृकंडसंतानें, बोलेविरक्तमीपरि, निरसावें दुःखजें असंतानें॥६॥ सांगेप्रभुगुजऐकें, मूर्खकुरूपहि शतायुसुतपाहें॥ अल्पायुसाधुधीमान्, कवणरुचे यांत सांगसूतपाहें॥७॥ ॥ओवी॥ ॥ऐकोनिमुनीजाल्ग्रानरस्थ॥ दोहींकडेवेधलेंचित्त॥ मगम्हणेतेंविनयें विनिहस्त॥ भवधीकिंचित मजयावी॥८॥ कोणतापुत्रकांतलागुनी॥ मानवेमनींविचारुनी॥ ऐसें बोलोनस्वाश्रमींयेउनी॥ स्त्रीतेंसांकल्यकथियेलें॥९॥ ॥ छंद॥ ॥ नंदुनीसतीप्राणनायका॥ वदतमू

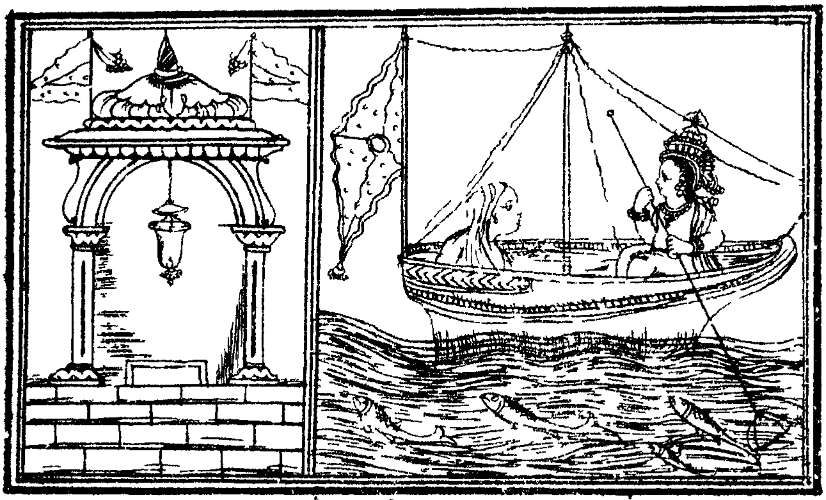
र्वतोस्कतनकानका॥ उपलयाजगीं थोरबहुदिसीं॥काकधूकते दीर्घआयुषी॥१०
॥ डागसत्कुळा मूर्खत्यागुणें॥व्यर्थकायसें हीनतेंजिणें॥ ह्मणुनसांगत्येंसत्यआय
का॥ शतायुमूर्खतोस्कतनकानका॥११॥ ॥सारवी॥ ॥साधूस्कंदरस्क-
गुणीज्ञाता, जरितोअल्पवयाचा॥ तरिवंशातें मंगलकारक, वेचासत्यस्करवाचा
॥१२॥सत्कर्मानें आचरितांतो, त्याचीपुण्यप्रभावें॥ गिरिजावल्लभपाउनितुष्टी,
वारिलविप्रस्वभावें॥१३॥ ॥दिंडी॥ ॥ऐकुनीयांयापरीप्रियावाणी॥
त्वरें आलाज्यास्थळीं शूळपाणी॥ ह्मणे देवादेमसींसूतज्ञाता॥ शंभुअस्तूबोलुनी
होयजाता॥१४॥ ॥आर्या॥ ॥स्वाश्रमिमुनिमगयेउन, रमतांवनितेसि
तोस्वभावानें॥ अंतर्वत्नीजाली; सतिईशाचावरप्रभावानें॥१५॥ नवमासपूर्णभर
तां, प्रसवलिशुभलग्निंतेस्कपुत्रास॥ पाहुनितहृदनातें, गमलेयोस्करवउणेंचिवि
प्रांस॥१६॥ मार्कंडेयाख्यअसें, प्रीतीनें ठेविलेंचिजनकानें॥ परिस्कानिमधुबाळव-
चा, हर्षतिमातापितास्कजनकानें॥१७॥ ॥ओवी॥ ॥पंचवर्षेलोरतां
साचार॥ मुनीनेकेला द्विजत्वसंस्कार॥ चतुर्वेदषड्शास्त्रें समग्र॥ विद्याकळाअ-
भ्यासिल्या॥१८॥ ज्याचीधी प्रभाअंतरींझळके॥ श्रवणेंचिसर्वआकळीतर्कें॥
पुराणें इतिहासनाटकें॥वेदांतसिद्धांतसर्वही॥१९॥ ॥आर्या॥ ॥
यापरिस्करवांतजातां, पळपडिदिनरात्रमासकाळजिला॥ ब्रह्मादिशंकतीत्या,
व्राहतीमातापिताहिकाळजिला॥२०॥ ॥सारवी॥ ॥षोडशवर्षेपुत्र-
वयातें, सन्निधआलीभरत॥ जाणुनिरडे दुःखेंनिसिदिनि, रुदनिअपारयुग
॥२१॥ अहाअहारे देवा ह्मणुनी, शोकें बडवितिभाळा॥ अल्पायूस्कतकशासदि
धला, आमुतेंत्रिभुवनपाळा॥२२॥ ॥पद॥ ॥हरहराशिवशंभोके
लासवासी॥ कांरेदुःखडोहींढकलिसिआह्मासी॥ ध्र०॥ अघटितआमुचें
प्राक्तनसूत्र॥ स्वल्पायू ह्मणुनीत्वांदिधलासीपूत्र॥ हरहर०॥१॥ दाउनिस्क
खलेशदुःखअनिवारी॥भोगवीसीकैसें बांत्रिपुरारी॥ हरहराशिवशंभो॥२
॥ ॥सारवी॥ ॥रोदनकारणकळतांतनया, मानिलभयतोभारी॥ या
स्तवअंतरिंनिशिदिनिस्करती, नकळतयापरभारी॥२४॥ ॥दिंडी॥ ॥
नथापीतेंनाकदांदुःखझांके॥ सर्वेंद्रीयाशोकाब्धिबारयफांके॥अश्रुधारालो

चनींबळें येती॥ देखुनीयां शंकीत पुत्रचिची॥ २५॥ ह्मणें काय कारण रोदनासी॥ तदा सांगे सांकल्य माय त्यासीं॥ अरे बाळा षोडश वत्सरांतीं॥ तुला जाणे निश्चयें मृत्युपंथीं॥ २६॥ ह्मणोनीयां काळजी मना वाटे॥ कसें थोर विघ्न हें वरी वाटे॥ ऐसें वाक्य बोलुनी तया कंठीं॥ स्फुंदस्फुंदोनी नदां घालि मीठी॥ २७॥ ॥ पद॥ ॥ कसिरे गत मी करूं॥ वत्सा कसिरे गत मीं करूं॥ ध्रु०॥ अविदुस्तर भवसागर आतां तुजविण केवीं तरूं॥ वत्साक०॥ १॥ त्यजितां वपुतें प्राण सख्यारे॥ निश्चय आह्मीं मरूं॥ वत्साक०॥ २॥ यातव दुर्धर वियोग दुःखा॥ सांग कशानें हरूं॥ वत्सा कसिरे०॥ ३॥ ॥२८॥ ॥ आर्या॥ ॥ आकर्णुनि रखमातें, वंदुनि बोले सुतो कवचनासीं॥ स्मरतां भवपद अकशर, अनुकंपाले वचनकवचनासीं॥ २९॥ मगउभयांनसुनीतो, निपता जाला विचारुनी मूळ॥ नश्वर सर्व हि जाणुनि, आश्रयिले दृढ जगत्सुता मूळ॥ ३०॥ मृत्युंजया विणें हें, कोण जगीं या अशेष भयनाशी॥ ऐसा निश्चय जाणुनि, तत्पर जाला तदीय भजनासीं॥ ३१॥ स्वीकारुनि शिवदीक्षा, पंचाक्षरिमंत्र अंतरीं जपत॥ रुद्राक्ष भस्म धारण, करुनीयां काळवंचनी जपत॥ ३२॥ ॥ ओवी॥ ॥ ऐसा मृकंडात्मज निशावंन॥ शिवभजनीं सदैव निरत॥ यात्रा मिसें अवनी हिंडत॥ कावेरीतरीं पातला॥ ३३॥ त्याच दिनीं यमगंड समजुनी॥ पार्थिव पूजन आदरी मुनी॥ अंतरीं शिवपादपद्म धरुनी॥ पद्मासनीं बैसला॥ ३४॥ ॥ आर्या॥ ॥ जो जीवांचें शासन, कर्ता निवडोनि सत्य न्यायानें॥ तो निज अनुचर धाडी मार्कंडेयास शीघ्र न्यायानें॥ ३५॥ ॥ ओवी॥ ॥ मुनिंद्रा परी यथाकाळीं॥ अंतकें दूत धाडिले तात्काळीं॥ ते अतिविक्राळ भ्यासुर बळी॥ आले क्ष्मातळीं अनिवार॥ ३६॥ पाशखड्ग खेटक पाणी॥ धांवतां वसुंधरा दणाणी॥ वोटा विदारा ऐसी वाणी॥ गर्जती विशाळ भयानक॥ ३७॥ ॥ साखी॥ ॥ पार्थिव हस्तकिं शिवनामीं रत, मुनितें देखुनि भ्याले॥ धीमंत हि बाळ पळोंप हाती, ह्मणतीं युक्ति न चाले॥ ३८॥ भ्याले समजुनि शिवपूजेतें गर्जत नाम हराचें॥ तेणें न चले बळतें कांहीं, लेश हि यमदूतांचें॥ ३९॥ पूजा सरतां आकळूं ह्मणुनी, तिष्ठति सन्निधानीं॥ जाणुनि मुनि हें वर्म भवानें, रतला अधिक चिध्यानीं॥

॥४०॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ मुनीदंगदेखुनीशंभुनामीं॥ दूतगेलेपरतोनकाळधामीं॥ ह्मणतिईशपूजनींमग्नविप्र॥ नचलेबळआमुचेंलेशमात्र॥४१॥ नामवाचे ध्यानसेशंकरातें॥ करावेंजी आह्मितेंकायपतेथें॥ कृतांततेंऐकुनीक्रुद्ध झाला॥ करींदंड घेउनीस्वयेंआला॥४२॥ ॥ आर्या॥ ॥तेव्हांमुनिकरिअंतक, घालायास्तवजपोंनिघालाहो॥ महिषारूढगणासह, क्रोधोत्कर्षेंत्वरेंनिघालाहो॥४३॥ शमनस्वयेंमुनीच्या, कंठींपाशाबळें ऋगारीतो॥ झांकुनिनेत्रमिठीतें, कंवटाळुनशंकरासमारीतो॥४४॥ ईशासहीतपडतां, पाशगळांमुनिभवासहाकारी॥ धांवविभोकरुणाकर, दीनाचाह्मणाविसीसहाकारी ॥४५॥ ॥ सारवी॥ ॥दुर्धरअतिशयसंकटपडलें, कायकरूंतरिआतां॥ कृपाघनायासमयींनुबर्गी, तुजविणनाहींत्राता॥४६॥ ॥ पद॥ ॥ शिवशिवसांबसदाशिवसांब॥ हरहरधांवविभो॥ शिवशिवसां०॥ ध्रु०॥ घालुनिदुस्तरकृतांतपाश॥ योदूपाहेनाचिअवकाश॥ करितांउपेक्षात्तूंनाश॥ होइलप्राणासजाणासिहें॥ शिवशिव०॥ १॥ अखिलजगाचातूंपजमान॥ तुजत्यादीनाचा अभिमान॥ तरिवानकरीतांअनमान॥ सोडविंमानयमकरिंची॥ शिवशिवसांब०॥२॥ ॥४७॥ ॥ सारवी॥ ॥ करुणाऐसीपरिसुन अंतरिं, भोळानाथनिवाला॥ लिंगापासुनिपिंगजटाजुटसायुधप्रकटझाला॥४८॥ हास्यकरोनीरोषोत्कर्षें, हाणुनिलत्ताकाळा॥ महिसपाडिनांदूतपळाले, सर्वाहिदाहीदीशांला॥४९॥ मृकंडबाळाकरुणाघनप्रभुत्ते हेंहृदयींधरीत॥ ह्मणेबावत्साकुनांतनिकरें, श्रमलासीगाबहुत॥५०॥ ॥ दिंडी॥ ॥ कृपसन्नहोउनी शंभुभोळा॥ चिरंजीवअक्षयीत्यासकेला ॥तदा ब्रह्मादीदेवबद्धपाणी॥ स्तवोनीयांबोलतीनम्रवाणी॥ ५१॥ त्यांचिवर्षेषोडशनेमकेला॥ ह्मणुनियांतेअंतकेंधेरियेला॥ नसेत्याचाअन्याययांतकांहीं॥ क्षमाकरुनीतरिकृपादृष्टिंपाहीं॥५२॥ ॥ओवी॥ ॥ ऐकतांस्करवाक्यशूळपाणी॥ संतोषोनिवदेनीतिवाणी॥ जेशिवभजनींनिरतप्राणी॥ काळभीतीतयांनसे॥५३॥ षोडशवर्षेंचिमार्कंडासत्य॥ परीजोकाळजायमद्भजनांत॥ तोनहोयउणागणतींत॥ वर्षनिश्चितजाणिजे॥५४

मगउठवोनी अंतकातें॥ गेले सकळ हीस्वस्थळातें॥ कृष्णदासविनवीश्रोतयां तें॥ सर्वेशदासानें रक्षीअसा॥ ५५॥ ॥ इतिश्रीदामोदरकविविरचिता यांप्राकृतटीकायांमार्कंडेयाख्यानं संपूर्णं॥ ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥

आर्या १५ ओंव्या ११ छंद २ पदें ३ दिंडी १० साख्या १४ एकूण ५५

अथगोमाईचरित्रप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ कडवीं॥ ॥ वैकुंठहुनितोजगजेठी॥ पुंडलिकाभेटी॥ आलाजगतारायामाठीं॥ भिंवरेचेकांठीं॥ ॥चाल॥ ॥तिष्ठतसत्वरकोणीयावें॥ भजुनमातेंस्वहितकरावें॥ १॥ यात्रेपंढरिच्याजनहोजावें॥ विठुसभजावें॥ यात्रे०॥ ध्रु०॥ आषाढीकार्तिकिदोनीवारी॥ येतीजनभारी॥ त्यासीमुक्तीदेहरितोचारी॥ पाहुनअधिकारी॥ ॥चाल॥ ॥भाविकप्रेमळनमितांभावें॥ करितोभवपारस्वभावें॥ यात्रेपंढरिच्या०॥ २॥ एम्मीऐकुनश्रवणींमान॥ एकवराडदेशांत॥ विधवाब्राह्मणी रहावाराहात॥ केरकग्रामांत॥ ॥चाल॥ ॥ धरिलाअंतरिंहेतुविपेनें॥ जाउनविठ्ठल दर्शन घ्यावें॥ यात्रे०॥ ३॥ नाहींतिजकन्याकिंवापुत्र॥ कींजिचळगामित्र॥ नमिळेचि अन्नहिअथवावस्त्रकींफुटकेपात्र॥ चाल॥ ॥भिक्षामागुनअसतां तेथें॥ ह्मणेसार्थककांहिंकरावें॥ यात्रेपंढरि०॥ ४॥ ॥अभंग॥ ॥

उन, ऐसीतेकायपुण्यआचरली ॥ ४॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ रुक्मिणीचाऐको-
निप्रश्नजाणा ॥ कथासांगेस्फुरसीकमुनीजाणा ॥ शिवग्रामींनांदतविप्रएका ॥ धुं
डिशर्मातयासनामदेख ॥ ५ ॥ मुखोद्गतज्यामतीवेदचारी ॥ साहिशास्त्रींनिष्णा
तसदाचारी ॥ नयागेहासन्निधुअनामीक ॥ असेधूर्तनामत्यामेसनाक ॥ ६ ॥ ॥
साखी ॥ ॥ प्रातःकाळींउठोनिद्विजतो, पढवीवेदस्फुताला ॥ अनामिकानें
ऐकुनद्वारीं, तोहिप्रवीणजाला ॥ ७ ॥ मगत्यादुष्टेंमनींकल्पिलें, नष्टहिआपुली
यात्री ॥ त्यजुनीब्राह्मणधर्माचरितां होइलस्फुरवधनप्राप्ती ॥ ८ ॥ द्विजवेषामग
अवलंबोनी हिंडतदेशोदेशीं ॥ ब्रह्मपुरींमगयेउनराहे, लोभेंधनउद्देशीं ॥ ९ ॥
आर्या ॥ ॥ दाउनउत्तमविद्या, भुलवीलेंविप्रदांभिकाचरणी ॥ पूजितिदेउ
नित्यातें, धनजनभावेंचिलागुनीचरणीं ॥ १० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ विद्यावंत
बहुस्फुकर्मठभला ऐसागुणीजाणुनी ॥ ग्रामींचाद्विजएकत्याप्रतिगृहीं नेंआदरें
प्रार्थुनी ॥ सांग आचडिन्यामुलांसिसिकवा शास्त्रेंश्रुतीसत्कळा ॥ जाणाहेंतु
म्हेंचिहागृह असेविद्यार्थिमींआपला ॥ ११ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ स्वल्पचि
काळेंवेदीं, बाळांनेंनिपुणहोयतोकरिता ॥ मागेनिरोपजाया, घावीमजदक्षिणा
म्हणोत्वरिता ॥ १२ ॥ ॥ छंद ॥ ॥ ऐकतांगृहस्वामियारिती ॥ कांहो
जालसां म्हणत त्यांप्रती ॥ अंत्यज म्हणेंमाउलीपिता ॥ बापाहर्नीजाण तत्वता ॥
॥ १३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ होणेंअसेलम्नअजूनमाझें ॥ वाटे म्हणोनीशि
रिंफारओझें ॥ ऐकोनियांखिन्नगृहस्थजाला ॥ बोलेनदातोमगकायत्याला ॥ १४
॥ माझीउत्तमकन्यकाबहुगुणी नामेंअसेलक्षुमी ॥ जेकांसुंदररूपकोमलतनू
भासेदुजीलक्षुमी ॥ नेतुम्हांनिजआदरेंचिदधली जाऊंनकासर्वथा ॥ पाहोनी
सुमुहूर्तअर्पिदुहिता त्याअंत्यजातें तदा ॥ १५ ॥ ॥ साखी ॥ ॥ मगतो
दुर्जनपांचवरूषेंश्वशुरासदनींराहे ॥ पुनरपिआज्ञामागत जायानिजदेशालवला
हें ॥ १६ ॥ मायपित्यांदिकवाटपहाती, भेटुनयेतोंत्यांसीं ॥ श्वशूरनेंह्मांबोलनत्या
तें, संगेंन्यावेंस्त्रियेसीं ॥ १७ ॥ ऐकुनआज्ञानिघताझाला, घेउनसंगेंकांता ॥ पंथिं
चालतामनांतत्यासीं, लागुनगेलीचिंता ॥ १८ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माता
पिंताअमंगळनिश्चिती ॥ झोपडीभोंवत्यापशूच्याअस्थी ॥ देखतांविप्रात्मने

नेचित्तीं॥ककेलयातीपैंमास्ती॥१९॥ हेबाहेरफुटतांगोष्ट॥जनींअन्यायहोईल
भकर॥मजसींशिक्षाकरतीलस्पष्ट॥यानेविचारकेसाकरूं॥२०॥ ॥श्लोक
॥ ॥विश्वासदाउनतरीसतिन्त्यामनाला॥पाषाणघालुनिशिरींहरुंजीवनाला
॥तोंलागलीतिजतृषाअनिवारजाणा॥कूपातदींत्वरितजायवितोयपाना॥२१
सेवीजोंउदकासिअंजुळिभरीतोंत्याकृतभेंझणी॥लोटोनीतिजतोजळींप्लवत-
सेनेथोनित्याचक्षणीं॥तेव्हांशोकजळांतफारअबलादीर्घस्वरेंघीकरी॥देवेंरक्ष
मुळीकरींगवसलीजाणातदासत्वरी॥२२॥ ॥छंद॥ ॥आठऊनियां.
पतिपदांप्रती॥रोदनाकरीफारतेसती॥कायसौख्यकीमजपासुनी॥नेणुजाह.
लीस्वामिसेवनी॥२३॥ ॥पद॥ ॥करिविलापाद्विजदुहिता॥रडतांदीर्घ
स्वरें॥करि०॥धृ०॥दुःखेंकरीतहायहाय॥रोदतमोकलोनीधाय॥सेवेंअंतरपड
लेंकायहेंपतिरायमजसांगा॥करिवि०॥१॥मुकल्येंमाहेरानिभ्रांत॥कैसावोढव
लाप्राणांत॥नयेधाउनकांहोकांत॥करिआकांतह्मणवोनी॥करिवि०॥२॥अ
गाकृपानाकमळापती॥संकटिंअनाथतुजजपती॥टाकुनगेलेमजलापती॥करु
णातुजप्रतीयेऊंदे॥करिविला०॥३॥ ॥२४॥ ॥आर्या॥ ॥परि
सुनिकरुणाशब्दा,आलीबहुकींवतेहरीसतिची॥द्विजवेषेंप्रगटुनियां।अविलं
बेंआधितेहरीसतिची॥२५॥ ॥साखी॥ ॥माहेरींत्यादाउनिपंथा
श्रीहरिजालेगुप्त॥लक्षुमितेथुनजनकासदनीं,येतीजालित्वरीत॥२६॥प्रकट-
नकरितांपतिअन्याया,सांगतचतुराईनें॥पतिनेमजलाकथिजेलींतीं,ऐकेंताता
वचनें॥२७॥दुर्गमपंथाक्रमितांपांयीं पावसिबहुदुःखाला॥यास्तव मार्गेफिरोन
जावें,प्रस्तुतजनकगृहाला॥२८॥स्वल्पचिकाळेंसुखयानीतुज,बसउननेइनदे
सीं॥युक्तभाषणेसंपादणिते,करितीजालीऐसी॥२९॥ ॥दिंडी॥ ॥
हिकडेतेव्हांअंत्यजूनिजदेशा॥पावलातोंजाहलीथोरदशा॥अनावृष्टी होउनी-
तयादेशीं॥मरतिलोकतडनडांउपवासी॥३०॥द्रव्यगांठींअसोनिधान्यकोठें॥
मिळेनाचीदुर्भिक्षपडलेंमोठें॥मायबापसोयरेआमइष्ट॥सर्वकूळतयांचेंजालेंन-
ष्ट॥३१॥ ॥श्लोक॥ ॥त्यातेंहीनमिळेचअन्नकिमपीजालाबहूहिंपुटी
॥तेव्हांएकमनांतयुक्तिबरवीयोजीतपासंकटीं॥कातेंचापधिंजीवजाणहरिलाग

ऊक कोणानसे ॥ दुष्काळेंतरि मृत्युपावलिक थूंता तानि येच्याअसें ॥ ३२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ यापरी करुन संपादणी ॥ राहावें स्वरूपतयेस्थानीं ॥ पुनरपी द्रव्यसंपादुनी ॥ विवाह दुजाकरावा ॥ ३३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ ऐसाविचा रयोजुन, मगतो अंत्यजतयास्थळींआला ॥ अवलोकितांप्रियंतें, दचकुनियां अंत रींबहु भ्याला ॥ ३४ ॥ ॥ छंद ॥ ॥ नम्र होउनी लक्ष्मीतदा ॥ लागेयेउनी पतिचियापदा ॥ पंथिचीरवुणा प्रघटनाकरी ॥ सत्वसीलते सत्यसुंदरी ॥ ३५ ॥ श्लोक ॥ ॥ स्वश्रूसासनेंदोंनमस्कारकेला ॥ मनातीलजो धाकतोसर्वगेला ॥ तयानंतरें द्वादशाब्देंचितेथें ॥ वसोनी सुखें भोगिविप्रात्मजेतें ॥ ३६ ॥ ॥ साखी ॥ ॥ उदरिंतियेच्यापुत्रजन्मला, सुंदर लावण्य गुणी ॥ वीर्यऐसा विपरितक्रीडे, वोंगळ त्याची करणी ॥ ३७ ॥ यामाबाहेर जाउनपशुच्या, गोळाक रुनी अस्थी ॥ खेळखेळतां पाहुन लक्ष्मी, जाली शंकितचित्तीं ॥ ३८ ॥ पतिसीबो लेअवगुणी हें, बाळक कांहो ऐसें ॥ याचें लक्षण शास्त्रीं पाहुन ॥ सांगा मजला के सें ॥ ३९ ॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ कामिनीचीऐकोनि प्रश्नवाणी ॥ मनामाजी तोह्मणेपापरवाणी ॥ पूर्विंह्याजो अन्यायकेलापाहीं ॥ इणें कोणा तो कळोंदिला नाहीं ॥ ॥ ४० ॥ तरीऐशासाध्वितें निजयाती ॥ सत्यपणें सांगतां नसेभीती ॥ मनीं ऐशाआ णोनिविचारानें ॥ गुजगोष्टएकांतिकथीतीतें ॥ ४१ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अनामीकहे माझिगे यातसाची ॥ ह्मणोनीपहा पुत्रखेळे तसाची ॥ असें ऐकतां शंकलीविप्रबाळी ॥ ह्मणे हे हरी काय माझ्याकपाळीं ॥ ॥ पद ॥ ॥ दुस्तरही दैवगती ॥ आहारे दुस्तरही दैवगती ॥ ध्रु० ॥ उत्तमवंशींजन्मपाउनी ॥ अंत्यजप्राप्तपती ॥ आहारेदु० ॥ १ ॥ कायकरूंमी कांहिसुचेना ॥ कुंटितही जाली मती ॥ आहारेदुस्त० ॥ २ ॥ व्यर्थचिजालाजन्म ह्मणोनी दुःखितफारसती ॥ आ हारेदुस्तर० ॥ ३ ॥ ॥ ४२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ क्रोधें धुंधुःकारिनसर्पिणी ॥ तैसीक्षोभलीद्विजनंदिनी ॥ पित्याजवळीशीघ्रयेउनी ॥ पुसतीजालीशास्त्रार्थ ॥ ४४ ॥ ह्मणे धातुपात्रविटाळल्यानिश्चिती ॥ तें शुद्ध होय कवणेरिती ॥ जनक वदे तियेप्रती ॥ अग्नीदेतां शुचित्वपे ॥ ४५ ॥ ॥ छंद ॥ ॥ ऐकतां असें कोप लीसती ॥ शापिलातरें आपुलापती ॥ महिषपुत्र तूं होउनी खळा ॥ पृष्टिवाहसी

भारआगळा॥४६॥ ॥आर्या॥ ॥माझ्यासन्मुखभागीं, छेदीतिलली
कतत्वदीयशिरा॥तेव्हांतवरत्काचा, लेइनटिकलानलावितांउशिरा॥४७॥ ॥
साखी॥ ॥ऐसादेउनशापसतीने, धरोनिधैर्याचीत्तीं॥घेउनबालकसदनीं
निजली, भावीहरिपदचीत्तीं॥४८॥गृहासिवेगेंलाउनवन्हीं, भाकितकरुणावा-
णी॥तुजविणत्राताजगदोद्धारा, नाहींमजलाकोणी॥४९॥ ॥पद॥ ॥
करुणाभाकिनांतूजवाळी॥धांवेंझडकरिवनमाळी॥ध्रु०॥नष्टेंभ्रष्टकरुनि-
मजला॥भ्रष्टविलेंतूजयातीला॥जडलेंलांछनवंशाला॥मुकल्येंसर्वहिस्वा
र्थाला॥विधिनेलिहिलेंहेंभाळीं॥धांवेंझडकरिव०॥१॥पतिनेंमजलाउदकांत॥
लोटिलेंयोजुनियांघात॥कपटदुष्टाचेचित्तांत॥नकळेमजलाहीमात॥साहिले
दुःखनयेकाळीं॥धांवेंझडकरिवन०॥२॥आतांनिजपदिंमजथारा॥देउनता
रींदातारा॥ऐकुनसतिच्याहाहाःकारा॥आलीकीवजगदोद्धारा॥पावलादिनबं
धुतात्काळीं॥धांवेंझडकरिवनमाळी॥३॥ ॥५०॥ ॥साखी॥ ॥
मागम्हणेंवरप्रसन्नजालों, बोलेलक्षुमितेव्हां॥तुमच्यावदनीमाझेंसुखहें, प्रीति
असावें देवा॥५१॥पुत्रासीयाहस्तांकिंधरणें, तथास्तुबोलेहरी॥यापरिवांछि
तदेउनिनीतें, गेलादिनकैवारी॥५२॥ ॥दिंडी॥ ॥मुक्तकेलींदोघां
सिंजगन्नाथें॥कलेवरेंदग्धलींपरीतेथें॥नयावरीलोटतांकाळकांहीं॥घोरारण्य
वाढलेंतयाठायीं॥५३॥सतीदेहापासूनीवंशजाणा॥उद्भवलाअद्भुततया-
स्थाना॥सन्निधानींत्यांचियापुत्रतोही॥उगवला होउनीवेत्रपाहीं॥५४॥ ॥
ओवी॥ ॥त्यावरीलोटतांकित्येकदिवस॥गोकुळींअवतरलाश्रीनिवास॥
उद्धरावयानिजजनास॥गोधनेंचारीतकांतारीं॥५५॥वंशवेत्रउद्भवलेज्यास्थळीं
॥तेथेंक्रीडतयेउनीवनमाळी॥वेत्रस्वीकारिलाकरकमळीं॥आणिकमुरलीके-
लीवंशाची॥५६॥ ॥दिंडी॥ ॥निजवदनेंवेणुतेंमुखाप्रती॥लाउ
नीयांवाजवीरमापती॥धरोनीयांवेत्रतोकरींपाहीं॥तेणेंवाळिल्याकाननींसर्वगा
ई॥५७॥ ॥श्लोक॥ ॥सांगेनारदभीमकीसबरवीं अत्यादरेंहीक
था॥जालीयारितिकृष्णजीसमुरलीतेसप्रियातत्वतां॥व्यासेंस्कंदपुराणिजा
पाकथिलें ऐशाचरित्राप्रती॥मज्जेंआवडिकृष्णदासविनवीश्रोत्यांसिप्रीती-

अती ॥५८॥ ॥ इतिश्रीदामोदरकविविरचिते मुरलीचरित्रं समाप्तं॥
श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु॥ ॥श्रीरस्तु॥
आर्या ६ श्लोक ११ साख्या १७ दिंड्या ९ छंद ४ ओंव्या ८ पदें ३ एकंदर ५८

अथ ध्रुवाख्यान प्रारंभः

चाल दिंडी.

श्रीगणेशायनमः॥ सूर्यवंशीउत्तानपादराया ॥ रूपवतीतयासि दोनजाया ॥ कनिष्ठेसी अत्यंत प्रीतमाया॥ पट्टराणी नावडे तया राया ॥ १॥

वरिष्ठेसी जाह्लाएकपुत्र॥ भक्तराजवैकुंठपाळमित्र ॥ सकूमार आकर्ण पद्म नेत्र ॥ गणमाणगखिलेजे विचित्र॥२॥

पांचवर्षे लोटलीं ध्रुवा अ गीं॥ पिताठाऊक नाहिं तयालागीं॥ ह्मणे मातेसी भक्तराजयोगी ॥ तात कोठें तो सांग मज वेगीं ॥३॥

ह्मणे माय तान्हया तो चित्त् झा ॥ धराधीशबोलती जासि राजा ॥ येरूबोले पाहीन पितामाझा ॥ नको जाऊं मारील राजभाजा॥ ४॥

पूर्वपुण्यं सद्दीन उगवला ॥ मुलां संगें तो राजगृहा गेला॥ राजदृष्टीसन्मुख उभा ठेला ॥ पिता पाहे तों मोह झळंबला ॥५॥

अनीवार मोहासि पूर आला ॥उचलोनी मांडिये बैसवीला॥ बाळशब्दें खेळवी

तनूजाला॥ नसाहेचराणियेकोपआला॥ ६॥
उचंबळे क्रोधाग्निशिखायाकी॥ ह्मणेकोण बसलाराजअंकी॥ रावकेसारखेळवी कवतूकी॥ ध्रुवराज हाईलनिश्चयेंकी॥ ७॥
धरूनियांसापत्नभावचित्ती॥ पदींलोटूनीपाडियेलाक्षीती॥ रडतगेला माउलीजेथें होती॥ नरवंडचतेनेत्रअश्रुपाती॥ ८॥
ह्मणे मायतान्हयाकाय झालें॥ कोणे पापियेंतुजगांजियेलें॥ मजरायें मांडिये बैसवीलें॥ राजआज्ञेनें पदींलोटियेलें॥ ९॥
बुझावी नामाउलीकाय बोले॥ नाहिंपूर्वी देवाभिआराधीलें॥ स्वामिजैसेंमांडियेबैसवीलें॥ रमारंगश्रीपिताकायचालें॥ १०॥
ध्रुवबोलेतोदेवकैसाआहे॥ वसे कोठें तो सांगवल्लाहें॥ तया मागोंअविनाश एकठाय॥ परमागोंनूढवीदुजीमाय॥ ११॥
अरेबाळावल्कलनराधर्म॥ भस्म अंगींनावितीदिगांबरी॥ सर्वभोगीउदास ब्रह्मचारी॥ निर्जनीधुंडितीगिराहारी॥ १२॥
अधोमुखपंचाग्निधूम्रपानी॥ ऊर्ध्वबाहु आकाशपदामोनी॥ सीतउष्णपर्जन्य तापतीन्ही॥ जयलागीसोसितीमहामूनी॥ १३॥
तुझीबुद्धीकायबावयसान॥ तुजकाय होईल दरशन॥ ध्रुवबोलेत्यजीनऔपुलाप्राण॥ नभेटनोदेणारदरशन॥ १४॥
उभाहोतानेगांचिजायवेगें॥ रडतपाठीलागली मायमागें॥ पुत्रगेला रायासिं दूतसांगे॥ राव झाला घाबरा मोह संगे॥ १५॥
सर्वभोरव्याचेंमूळदाळ माझें॥ ध्रुवगेलाघेणारराज्य ओझें॥ त्यजिलप्राण वनांत लोकलाजे॥ नेणोंकाय मांडिलें दुष्टभाजे॥ १६॥
लवलाहें धांवला ध्रुवापाठी॥ ह्मणेबाळा आईकएकगोष्टी॥ बुझावीतोधरूनह नूवटी॥ तुजवीण टाटलाप्राणकंठी॥ १७॥
ध्रुवबाळचालिलाल्हर्षीकेशी॥ बाळाकूळभूषण आह्मा होसी॥ नाहि दूजे आमुच्यावंशासी॥ तुजवीण होउंगापरदेशी॥ १८॥
नकोजाऊं देईनएकगांव॥ ध्रुवबोले देईलदेवराव॥ पांचगांव दीधलेफीरमा·

गें॥ ध्रुवबोले देईलरमारंग॥१९॥
नको जाऊं देईन एक देश॥ ध्रुव बोले देईल जगदीश॥ फीर मागें देईन एकप्रा
त॥ ध्रुव बोले देईल रमाकांत॥२०॥
अर्धराज्य दीधलें फीर आतां॥ ध्रुव बोले मागेन जगन्नाथा॥ सर्व राज्य दी
धलें आण तूझी॥ ध्रुव बोले देवासि लाज माझी॥२१॥
सहज बोलाचा राग धरीयेला॥ सहज हास्याचा निकुर कसा केला॥ ध्रुव योगाची
वारत मज रवंती॥ नमस्कारें अपराध क्षमा होती॥२२॥
प्रेममर्यादेचि बासि मानेणें॥ बाळशब्द अशब्द काय जाणें॥ ह्मणे उद्धव चिद्घन
दयावंता॥ शांत दांत आनंद कृपावंत॥२३॥
ध्रुवाकेसा सांडिला मोह आजी॥ तोंडकाळें जाहलें जगामाजी॥ ध्रुव बोले तया
सिं तात देवा॥ आतां येतों मीं लोभ असों द्यावा॥२४॥
हरीभक्तीचा डोल कसा आहे॥ अनूतापें कोपल्या दिशा दाही॥ ह्मणे धांवें पावें
गा मायबापा॥ कृपावंता अनंता शामरूपा॥२५॥
निरंजनीं येउनी उभा राहे॥ नामघोष मूरवानें गर्जताहे॥ दुरूनी यां अद्रष्टा
सूत पाहे॥ नया लागीं कैवल्य दिसताहे॥२६॥
जवळ येऊनी पुसे बाळकासीं॥ वयसान तूं कोण वनवासी॥ पूर्व वृत्तांत सांग
तां नारदासीं॥ कृपा तोषें तोषला देवऋषी॥२७॥
गुरूमंत्रावांचुनी देव कैंचा॥ श्रमें बोले सर्व ही वेदवाचा॥ अभय हस्त देउनी शि
रीं साचा॥ मंत्र सांगे द्वादश अक्षराचा॥२८॥
ध्रुवाकानीं सांगुनी मुनी गेला॥ जपतांची हृदयीं प्रकाशला॥ लोकलीला वैकुं
ठपाळ आला॥ तयासन्मुख उभा ठेला॥२९॥
सर्व तेजाची एक मूस जाली॥ दिव्य कांतीची दीप्ति प्रकाशली॥ चतुर्भुज सायु
ज्य घननीळी॥ दिव्य मूर्ती त्या ध्रुव देखियेली॥३०॥
नमस्कारें पूजिला हृषीकेशी॥ ह्मणे देव तूं माग इच्छितासी॥ मनोवेगाचा वा
स तुझे पांई॥ गर्भवासें कष्टलों वदों काई॥३१॥
धराधीश कीं स्वर्गभोगवासी॥ करूं इंद्र कीं सांग आपणासी॥ तुझे भक्तीचा

डोलकसादेई ॥ पदवीजे नूठवी दुजीआई ॥ ३२ ॥

॥ श्लोक ॥

वैकुंठाहूनि तोगरूड हरिनें तात्काळ पाचारिला ॥ जेथेंउग्रतपें धरूनि महिला त्यापर्वतींपातला ॥ शक्रादुर्लभ थोरउंचपदजें तेथें ध्रु वस्थापिला ॥ मेरूचे शिखरीं अनंतकविनें लक्षोनियां वंदिला ॥ ३३ ॥

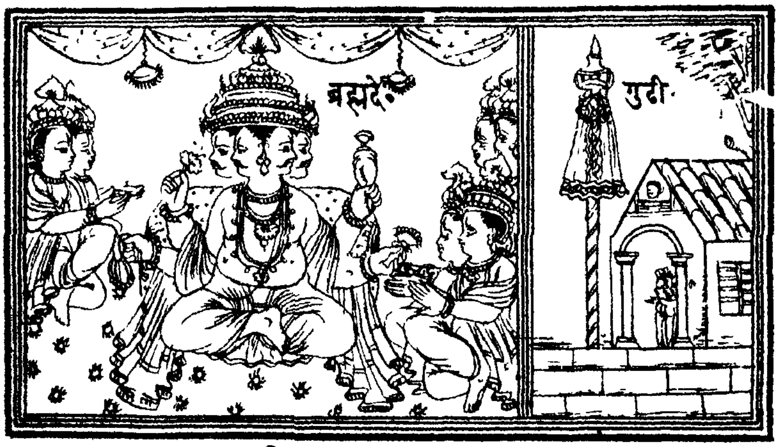
दिंड्या.

दिव्यवीमानींवाहोनि ध्रुव नेला ॥ अढळपदींनेउनी बैसवीला ॥ ध्रुवाख्यान ऐक तीगातिवाचे ॥ ध्रुवलोकीं अक्षयवासत्यांचे ॥ ३४ ॥

ब्रह्मानंद आनंदथोरजाला ॥ अढळपदीं तोध्रुवबैसवीला ॥ बाळभक्तीचीबहू धन्यजाली ॥ शिरीं कमळेंस्करवरें वृष्टिकेली ॥ ३५ ॥

चंद्रसूर्यादीकग्रहणतारा ॥ मुनीसर्व घालितीत्यासिफेरा ॥ उदार्यादासीराव्धिस दनाचे ॥ उद्धवचिद्घनगूणगायत्याचे ॥ ३६ ॥

इतिध्रुवाख्यान समाप्त:

अथ वर्षप्रतीपदाकथा प्रारंभ:

श्रीगणेशायनम: ॥ श्रीसरस्वत्येनम: ॥ श्रीगुरुभ्योनम: ॥ श्रीदत्तात्रयायनम:

ग्रंथारंभींशिवस्मृत ॥ माझीमतीस्तवनकरित ॥ परमसंकटीं गांजिलेभक्त ॥ विघ्नेंछेदितत्यांचीं ॥ १ ॥ तोगजाननाचाशंडादंड ॥ निर्विघ्नकारक प्रचंड ॥ सदस

त्कर्माअखंड॥ विद्वज्जनस्मरतीआधि॥२॥ ऐसाजोकांचराचर॥ त्यासिमाझा नमस्कार॥ जोकांनिर्गुणनिराकार॥ जोपरात्परसर्वाद्य॥३॥ आतांब्रह्मकुमरी-सरस्वती॥ जिच्याचरणींजडलीमती॥ मुकेतेहीवाचाळहोती॥ ऐसीकीर्तीत्रिभुवनीं॥४॥ जवीं टाकितांतैलबिंदु॥ पसरोनि होयजेसासिंधु॥ तेसामतिमंदवोरबुद्दु॥ जीच्याप्रसादेंहोतसे॥५॥ तियेलागींसाष्टांगनमन॥ सद्गुरूचरणींपरमलीन॥ सज्जनश्रोतेभाविकजन॥ तयांतेंनमिलेंमनोभावें॥६॥ ॐनमोजीदत्तदेवा॥ देईमजलाचरणसेवा॥ माझामनोरथपुरवावा॥ माथांठेवावावरदहस्त॥७॥ जोकांव्रतराजग्रंथकर्ता॥ महापुण्यशीळधर्मरक्षिता॥ येणेंनिजनाची-ममता॥ दाविलेंपथासोज्वळ॥८॥ तयामाझेंअसोनमन॥ सकळकवीविद्वज्जन॥ आदिशक्तिचेंकरूनिध्यान॥ कथापावनरसाळजी॥९॥ तीप्राकृतभाषेंकरुन॥ करीतोंव्रतराजाचें कथन॥ पहातांपावतीसमाधान॥ विद्वज्जनअभ्यंतरीं॥ १०॥ वर्ततीपाहोनीजयापरी॥ धरोनिनिष्ठाप्रेमअंतरीं॥ त्यांचींदुरितेंपळतीदुरी॥ ऐशापरीकथितोंहे॥११॥ हेंव्रतराजसारप्राकृत॥ पयमथोनीकाढिलेंघृत॥ जयापुढेंतुच्छअमृत॥ जेंयथार्थअनिश्चवदतसे॥१२॥ जेकांपाहतीप्री-तिकरून॥ चालींचालतीऐकुनीविधान॥ तयादुरनाहींनारायण॥ सत्यजाण-भाषमाझी॥१३॥ असोआतांपूर्वसंधान॥ पुढेंद्यावेंअवधान॥ भगवानसांगेजीखुण॥ तेंनिरूपणऐकावें॥१४॥ मासामाजीउत्तममास॥ चैत्रशुक्लप्रथमदिवस॥ सूर्योदयव्यापिनीप्रतीपदेस॥ करींसायासऐशापरी॥१५॥ जोकांजगन्निवासनारायण॥ प्रकटतयाच्यानाभिपासुन॥ ज्यासह्मणतीचतुरानन॥ विस्मितमनतयाचें॥१६॥ पुनरपीगेलास्वस्थाना॥ लागलाप्रभूच्याचिंतना॥ आटविलाकांप्रेमपान्हा॥ अशास्तवनाआरंभिलें॥१७॥ ह्मणेंमजलाकायकारण॥ उत्पन्नकेलेंजीआपण॥ मींआहेंकोणीलकोण॥ हेंसप्रमाणसांगावें॥१८॥ ऐकतांक्षीरसागरहिवासी॥ स्वरूपज्ञानदाविलेंतयासीं॥ ह्मणेंआतांजाऊनअहर्निशी॥ करींउत्पत्तीसीब्रह्मदेवा॥१९॥ यापरीआज्ञाहोतांत्वरित॥ मगरजोगुणींविभूतिरचित॥ प्रातःकालींचकेलीमात॥ अकस्मातऐशापरी॥२०॥ हाशुद्धपाडव्याचादीन॥ उत्पत्तीसआदीकारण॥ प्रजापतीनेंसंपूर्ण॥ जगनिर्माण

केलेंपैं ॥२१॥ वर्तलें आणि तयादिनी ॥ बळीस राजपदीं बसउनी ॥ त्रिलोकींचा भूप करोनी ॥ पावला समाधानी तेच दिवशीं ॥२२॥ आणि तयाक्रदिनाचे ठायीं कैसें वर्तलें कथितों पांहीं ॥ रवीचें जनन सोम तोही ॥ ब्रहस्पती तोही निर्मिला ॥२३॥ शनी महादुःखरूपि जाण ॥ येक येका राशितें दारुण ॥ छळातें देतां कृपाघन ॥ तोही आपण उद्भविला ॥२४॥ राहु केतु आणि मंगळ ॥ बुधाचें स्वरूप कोमळ ॥ ऐसे नवग्रह सकळ ॥ केले प्रवलोत्पन्न ब्रह्मदेवें ॥ २५॥ राशी अंतरें ग्रहपीडा होतां ॥ जप करवावा सर्वथा ॥ ब्राह्मण द्वारें ग्रहयज्ञ करितां ॥ दान देतां पीडा हरण होय ॥२६॥ साठ संवत्सर तेच क्षणीं ॥ निर्माण केले नामे ठेउनि ॥ अन्य ग्रंथीं सांगितल्यावरुनी ॥ आणा ध्यानीं सकळिक ॥२७॥ तया संवत्सराचे दिन ॥ त्रिशतविंश निश्चय जाण ॥ अहोरात्र घटिका प्रमाण ॥ साठ परिपूर्ण असती जया ॥२८॥ आतां सांगतों ऋतूंची गवें ॥ वसंत ग्रीष्मीं चित्त द्यावें ॥ वर्षा तो शरद हेमंत भावें ॥ शशिरतोंपा हेंसा हवा ॥२९॥ येका संवत्सरा द्वादश मास ॥ तया मासाचे त्रिंशति दिवस ॥ तया मासाचे पक्ष परीस ॥ दोन जयास ह्मणती हे ॥३०॥ आणि संवत्सरांचे स्वामी स्वभावें ॥ उत्पन्न केले ब्रह्मदेवें ॥ सभास्थान जें त्या... [illegible] रचिलें देवें अपूर्वतें ॥३१॥ तया सभेचें वर्णन करितां ॥ शेष ही थकला सर्वथा ॥ जयापुढें इंद्र भुवनाची वार्ता ॥ वर्णितां सर्वथा तुच्छ होय ॥३२॥ तया सभे माझारीं जाण ॥ देव सकळ येती परिपूर्ण ॥ बैसोनि पहाती सभास्थान ॥ आनंदे मन तये वेळीं ॥ ब्रह्मदेव आसनी करिती ध्यान ॥ स्वरुपिं पावती समाधान ॥ तो सकळ देव विनित होउन ॥ करिती स्तवन तयाचें ॥३४॥ हे कमलोद्भवा चतुरानना ॥ कहास्य वदना पद्मलोचना ॥ सकळ जगाचे उत्पत्तिस्थाना ॥ करिती नमन तयासी ॥३५॥ तूं येक आह्मां सकळां आधार ॥ निर्मिले ऐका चराचर ॥ स्थावर जंगम अपार ॥ तया सोज्वळ आधार तुझा ॥३६॥ तुजवीण आह्मां नसे ठावा ॥ दुजा तारक दुर्धर भवा ॥ तूंची आमुचा प्राणविसावा ॥ तारक जीवा सकळिकां ॥३७॥ ऐसें करितां बहुत स्तवन ॥ तेव्हा घडोनि प्रार्हेशा मनंदन ॥ प्रसन्न झाला आनंदघन ॥ बोले वचन अभीष्टतें ॥३८॥ सर्वांसि धर्मोपदेश केला ॥ मार्ग सोज्वळ दाविला ॥ ही तो ईश्वराची च लीला ॥ धर्मा न दळे कोणीही ॥३९॥ सकळ देवांसी स्थानें नेमित ॥ राहोनि येथें रक्षा समस्त ॥ दुष्टां दंड करावा

निश्चिंत॥ भक्तांमरक्षीनअसावें॥ ४०॥ तयापासुनीधर्मस्थिती॥ जगसंबंधिलो
कचालती॥ धर्मीवरीठेवोनिअतिप्रीती॥ नांदतीसीतीसमग्र॥ ४१॥ आतांवर्षप्र
तिपदेच्यादिवशीं॥ आज्ञाहोकांचतुर्वर्णाशीं॥ प्रातःकाळींउठोनिलवलेसी॥ मांग·
लिकस्नानकरावें॥ ४२॥ स्नानजालियावरीजाण॥ करूनियांएकाग्रमन॥ चित्तीं
करावेंअखंडचिंतन॥ आठवींनारायणसद्भावें॥ ४३॥ द्वारामाजीआनंददेणारीं॥
चिन्हेंकरावींऐशापरी॥ ध्वजउभारूनीस्तडकरी॥ बांधेपरोपरीएकाचीं॥ ४४॥
जींकांमंगलदायकअसती॥ तींआणावींधरोनिप्रीती॥ जयामाजीमंगलगीत
गाती॥ तयांसावचित्तींपरिसावें॥ ४५॥ ज्याज्यावर्णाचाजोजोधर्म॥ त्याणेंनित्य·
नैमित्तिककरावेंकर्म॥ जाणोनिआपुलेंकल्याणवर्म॥ परकीयधर्मनाचरावा॥ ४६
॥परधर्महोतमहद्भय॥ बुद्धीभ्रष्टहोवोनिजाय॥ ऐसाकासयाकारणेंउपाय॥ अं
तरींपायदेवाचे॥ ४७॥ स्वधर्मानुष्ठानेंजोनिष्णात॥ तयाकारणेंनलगेपुनीत॥
होतीपूर्णमनोरथ॥ उत्तमसेव्यंतजननतया॥ ४८॥ आपुलेंस्वकर्मजाल्यावरी॥
मगघेऊनितेअवसरीं॥ मृत्यलोकींअमृतापरी॥ वृक्षनिंबाचेंपारिभद्र॥ ४९
तयाचेंपत्रपुष्पसहित॥ चूर्णकरोनीमेळवींजयांत॥ मरीचीहिंगुलवणसमस्त
॥जिरकजयांतअसावें॥ ५०॥ अजमोदावोंवातयामाजी॥ येकत्रचूर्णीमेळवा
जी॥ एवंभक्षितांकरवसहजीं॥ जीवराजीहोयसदा॥ ५१॥ तयाभक्षणेंकरू·
नीजाण॥ विपुलआयुष्यविद्याधन॥ लक्ष्मीचीवृद्धीहोवोन॥ सुखावेंमनपरो
परी॥ ५२॥ नानाविधरोगांनींपीडा॥ नासूनिजायजयापुढां॥ ऐसाजयाचापवा
डा॥ वदलीभउभडांग्रंथबहू॥ ५३॥ ऐसाहाभक्षणविधिकरूनि॥ मगलागावें
गणेशचरणीं॥ पंचांगस्थजोलिहिलालेखनी॥ तयापूजनीलागावें॥ ५४॥ क
रूनितयाचेंपूजन॥ धूपदीपनैवेद्यसमर्पून॥ तांबूलदक्षिणादेऊन॥ करावेंनम
नतयासीं॥ ५५॥ सुप्रसन्नवदनबैसावें॥ येकाग्रमनकरावें॥ वर्षफळयथासां
गऐकावें॥ जिवेंभावेंकरोनियां॥ ५६॥ ब्राह्मणाच्यामुखेंकरून॥ करावेंपंचांग
श्रवण॥ राजामंत्रीस्वामीकोणकोण॥ फळेंसंपूर्णऐकावीं॥ ५७॥ मगकरूनि
विप्रपूजा॥ दक्षणादेवोनिद्विजराजा॥ प्रणामकरावेंआपुल्याकाजा॥ आशी
र्वादसहजांदेतसे॥ ५८॥ पंचांगश्रवणजालियावरी॥ आनंदेंयेगोनिग्रहद्वारीं॥

अश्वगजांचीपूजाकरीं॥ ध्वजषोडशोपचारींपूजावा॥५९॥ ब्राह्मणहस्तेंक-
रावीशांती॥सर्वविघ्नेंदूरहोती॥ ऐसीधरितांशत्रुमती॥ फळप्राप्तीकाथितोंही
॥६०॥ नानाउत्पादांचानाशहोणें॥कलिसंबंधिदुःखजाणें॥ आयुर्देचीवृद्धिपा
वणें॥ लक्ष्मीरहाणेंचिरकाळ॥६१॥ जैशाशुक्लपक्षींचंद्रकळा॥ वृद्धीसिपाव
तीसकळा॥ तयापरीसौभाग्यअटळा॥ ऐसीलीलाशांतीची॥६२॥ इहलोकीं
सुखकारी॥ परलोकींहीऐशापरी॥ जोकांसद्भावदेवोनिकरीं॥ शांतिआदरेंक-
रूनियां॥६३॥ ब्राह्मणद्वारेंकरावीशांति॥ सर्वविघ्नेंदूरहोती॥ऐशीधरोनीशत्रु
मती॥पावेलस्थितीसुखाची॥६४॥ तयाशांतीमाजीजाण॥ मुख्यदेवताचतु
रानन॥ तयाचेंयथाविधीपूजन॥ देवतासुप्रसन्नकरावी॥६५॥ यथाविधीशां-
तीहोतां॥ मगप्रार्थनाकरावयाची आतां॥ त्याचामंत्रत्याचिदेवता॥ आहेनत्व-
तामंत्रामाजी॥६६॥ तोमंत्रकरीतोंलेखन॥ हस्तजोडुनीकरावापठण॥ मग
पुष्पांजळीवाहुन॥ साष्टांगनमनकरावें॥६७॥ ॥मंत्र॥ ॥ॐनमो-
ब्रह्मणेतुभ्यंकामायचमहात्मने॥ नमस्तेस्तुनिमेषायत्रुट्येचनमोस्तुते॥१॥
इतिमंत्रः॥ ॥नानाप्रकारचीपक्वान्नेंकरून॥ आराध्यदेवतेसींसमर्पून॥
मगब्राह्मणसंतर्पण॥ अत्यादरेसींकरावें॥६८॥ दक्षणातांबूलसमर्पून॥ आ
पणकरावेंभोजन॥ पंक्तीसइष्टमित्रस्वजन॥ आनंदेंभोजनकरावें॥६९॥ आ
ल्याअतीताचाआदर॥ करूनियथाशक्तीसत्कार॥ अन्नवाढावेंपोटभर॥ कीर्ती
पसारहोयतेणें॥७०॥ऐसाआनंदाचादिवस॥ लोटतांजायएकवर्ष॥ ऐशासु
खेंदिवसेंदिवस॥ पावेसुखासजन्मवरी॥७१॥ ऐसीयाप्रकारेंकरुन॥ सांगी
तलेंव्रतराजीजाण॥ तेंयथामतीनिरोपण॥ देवोनिअवधानवर्तावें॥७२॥ येक
अब्दसुखहोणारें॥ कांनवर्तावेंग्रंथाधारें॥ जेकांसांगीतलेंचोखटेंखरें॥ अत्या
दरेंकरावेंतें॥७३॥ हेंकेलेंजेंसर्वकथन॥ श्रोतेहोउनिसावधान॥ सुखभोगो-
निहोतिपावन॥ स्वधर्मानुष्ठानेंकरूनि॥७४॥ गोडकथारसाळपाहतां॥ हरपों-
निजायदुःखव्यथा॥ मगतयापरीवर्तेजोतत्वता॥ त्याचीसुखवार्ताकायवर्णूं॥
७५॥ ॥इतिश्रीवर्षप्रतीपदाकथासमाप्तः॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥

अथसीतळासप्तमीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ जयजयाजीपरब्रह्मा ॥ जयजयाजीविश्रामधामा ॥ जयजयाजीपूर्णकामा ॥ मनोरमादीनबंधू ॥ १ ॥ जोकां कृपेचासागरु ॥ तयामाझानमस्कारु ॥ सर्वसुखाचाआगरु ॥ करींभवपारु दयानिधे ॥ २ ॥ शुक्लपक्षश्रावणमास ॥ सप्तमीतिथीमाध्यान्हीस ॥ शीतळादेवीच्याव्रतास ॥ करितांसुखवासपावती ॥ ३ ॥ हेंव्रतास्त्रियानींजाणिजे ॥ सौभाग्याकारणें आचरिजे ॥ माध्यान्हव्यापिनीतिथीधरिजे ॥ पूजनकरिजेयाविधी ॥ ४ ॥ प्रातःकाळींस्त्रियांनीउठोन ॥ करावेंमस्तकांवरूनिस्नान ॥ व्रतस्थअसावेंजाण ॥ देवतास्थापनमाध्यान्हीं ॥ ५ ॥ साळीघालावीक्षितीवरी ॥ अष्टदळकाढावेंसुंदरी ॥ पूर्णकलशातेअवसरीं ॥ ठेवींतयावरीअच्छिद्र ॥ ६ ॥ तयाकलशाच्यामाथां ॥ पूर्णपात्रठेवीं आतां ॥ तयामाजीकुंकुमाक्षता ॥ सीतळादेवतास्थापावी ॥ ७ ॥ सुवर्णाचीप्रतिमाकरून ॥ पूर्णपात्रामाजीस्थापून ॥ मगकरावेंपूजन ॥ धारणाध्यानधरोनियां ॥ ८ ॥ ॥ ध्यानमंत्र ॥ वंदेहंसीतलांदेवीं रासभस्थांदिगंबराम ॥ मार्जनीकलशोपेतां शूर्पालंकृतमस्तकां ॥ १ ॥ कुंभेसंस्थापयेदेवीं पूजयेन्नाममंत्रतः ॥ शीतले दहमेपापं पुत्रसौख्यफलप्रदे ॥ २ ॥ धनधान्यप्रदेदेवि पूजांगृण्हनमोस्तुते ॥ ॥ इतिमंत्रः ॥ ॥ ऐशामंत्रेंकरूनिध्यान ॥ करावेंषोडशोपचारपूजन ॥ गंधपुष्पअक्षताजाण ॥ वस्त्राभरणअर्पावें ॥ ९ ॥ हळदीकुंकुमवाहीं ॥ कंठसूत्रताडपत्रतेंही ॥ कंचुकीकंकणा-

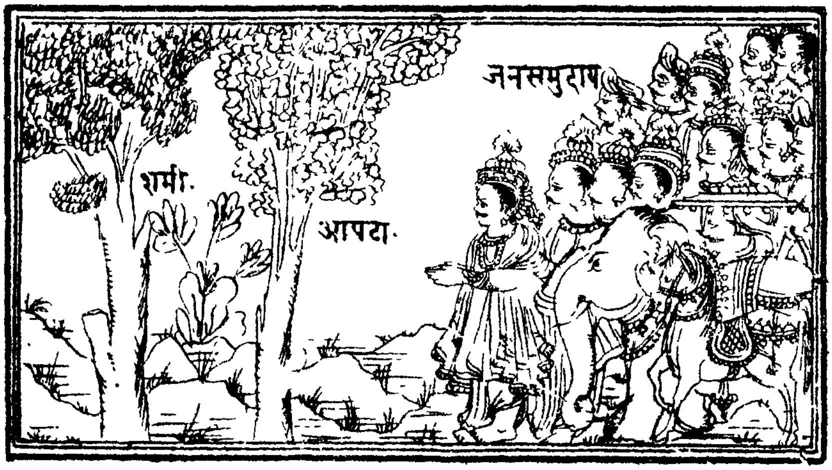
सही ॥ नानापरिमळवाहींतयासीं ॥१०॥ धूपदीपनैवेद्य अर्पावा ॥ प्रदक्षिणा तांबू
ल ठेवावा ॥ भावें नमस्कार करावा ॥ मार्गपावावासोज्वळ ॥ ११ ॥ यावे दधिभाता
चें वायन ॥ करूनि ब्राह्मणाचें पूजन ॥ तांबूलदक्षिणादेऊन ॥ विप्रसमाधान करा
वें ॥ १२ ॥ पूजन होतां कथानक ॥ ब्राह्मणमुखें सकळिक ॥ जो कां कल्याणदायक
तोंचि ऐकसावचित्तीं ॥ १३ ॥ सागराचें करोनि मंथन ॥ रत्नें काढिलीं चतुर्दश जाण ॥ ते
वीं अष्टादशपुराण ॥ शोधुनीं कथन करितों हें ॥ १४ ॥ ही सुरस कथा सुरेख ॥ भवि
ष्योत्तर पुराणीं देख ॥ श्रीकृष्णें सांगीतली ऐक ॥ ती सकळिक श्रवण करीं ॥ १५ ॥ ह
स्तिनापुरा माझारी ॥ इंद्रद्युम्न नामधारी ॥ तयाराजयाची सुंदर नारी ॥ नाम निर्धा
री धर्मशिला ॥ १६ ॥ ते तों महापतिव्रता देख ॥ जिचा त्रैलोकीं लौकिक ॥ परमउदार दा
नधार्मिक ॥ जियेसकळिक वानिती ॥ १७ ॥ जाहला येक पुत्र तिजला ॥ महाधर्म हें
नाम जयाला ॥ आणि जैसी पूर्णचंद्राची कळा ॥ कन्या सुदाळ शुभकारी ॥ १८ ॥ ना
मासारिखी जिची कृती ॥ स्वरूपें पद्मा तो प्रकाशोक्षिती ॥ गुणें पाहतां केवळ सती ॥ जै
सी दमयंती नयापरी ॥ १९ ॥ सामुद्रिकलक्षणें करूनि जाण ॥ युक्तअसे ती परिपूर्ण
॥ पद्महस्ता आकर्णनयन ॥ सुहास्यवदन जियेचें ॥ २० ॥ ते कन्या जाली उपवर ॥
पिता पाहे दृष्टिभर ॥ इंद्रद्युम्नें केला विचार ॥ करावें स्वयंवर कन्येचें ॥ २१ ॥ करूनि
मनाचा निर्धार ॥ कन्यके योग्य आहे वर ॥ नाम सुमित्र प्रतापशूर ॥ त्याचा कुमर योग्य
जावा ॥ २२ ॥ ऐसें मनीं आणोनियां ॥ प्रधाना धाडिला तये ठाया ॥ मूर्त निश्चय
करूनियां ॥ आला कळवाया राजेंद्रा ॥ २३ ॥ तो पुत्र महागुणाची खाण ॥ ईश्वरभा
ग्यें मिळाला जाण ॥ तया करावें कन्यादान ॥ योजिलें लग्न उत्तम दिनीं ॥ २४ ॥ मां
डिला समारंभ आपण ॥ मंडप घातला दारुण ॥ हिरे माणिक पाचू जडवून ॥ केला
विस्तीर्ण सुशोभित ॥ २५ ॥ देशोदेशींचे राजे आणिले ॥ सभेमाजी येवोनि बैसले
कौंडण्यपुराहूनि निघाले ॥ विवाहा चालिले आनंदें ॥ २६ ॥ उल्हाट यंत्रांचा भडमार
नाना वाद्यांचा गजर ॥ घेउनी संगें सैन्यभार ॥ सामोरे अपार चालिले ॥ २७ ॥ परस्परें
दोघां निभेटी ॥ मंडपीं आणोनी बैसविती ॥ वस्त्रालंकार भूषणें देती ॥ वरा पूजि
ती आनंदें ॥ २८ ॥ सावधान ह्मणोनी मंत्राक्षता ॥ टाकिल्या उभयतां त्या माथा ॥
ब्राह्मण बोलती सर्वथा ॥ यांच्या कथा जनीं गाती ॥ २९ ॥ जाहला विवाहाचा सोह

ळा॥ आंदणदीधलेंभूपाळा॥ पोषाखदेउनीसकळां॥ सर्वभूपाळा बोळविलें ॥३०
पुत्रास हस्तमित्रवीर॥ जोकांप्रद्युम्नउदारधीर ॥ तयासीम्हणे सत्वर॥ निरोपनि
धारदेईआम्हां॥३१॥ आतांकौंडण्यपुरासी॥ पेवोनितुमच्याकन्येसी॥ निरो·
पावेंस्वस्थमानसीं॥ ऐसेंआनंदेंपुसतसे॥३२॥ मातापित्यासिकन्यका॥ नमन
करूनी प्रार्थीऐका॥ आज्ञाद्यावीमजबाळका॥ सासरींदेखाजावया॥३३॥ आ-
ज्ञादेनांमायबापें॥ रथावरीचढेआनंदरूपें॥ तोंउपदेशिलीप्रद्युम्नप्रतापें॥ जाती
लपापेंनासूनी॥३४॥ आपुल्यास्वशुरगृहींजाऊन॥ व्रतकरावें आचरण॥ सीत
ळासप्तमीचेंजाण॥ विसरूनकोआणमाझी॥३५॥ ऐसेंऐकतांकन्याबोले॥ ब्रह्म
देवेंजेंसांगीतलें॥ तयातेंपाहिजेऐकिलें॥ निश्चयेंधरिलेंम्यांतद्दयीं॥३६॥ मु
ख्यऐकेंपतिव्रताधर्म॥ तयाहूनिस्त्रियांसअन्यकर्म॥ नेणेंदुसऱ्याव्रताचाधर्म॥
दावीअधर्ममजलागीं॥३७॥ परीतूंपितादेवासमान॥ तुझीआज्ञावंदनकरू
न॥ आतांयेथेंचीवासकरून॥ करित्येंआचरणव्रतातें॥३८॥ ऐसेंवदोनीपती
सहित॥ राहिलीपित्याच्यानगरांत॥ करूनिअंतःकर्णस्वचित॥ पुढीलवृत्तांत
परियेसीं॥३९॥ सौभाग्यदेईनिर्धारीं॥ वैधव्यपणाचानाशकरी॥ ऐशाव्रतातें
आचरी॥ निश्चयअंतरींधरोनियां॥४०॥ आपुलापुरोहितपत्नीसहीत॥ घेऊनि
निपाल्कीसमवेत॥ जातांजालीअरण्यांत॥ प्रमभरीततेकाळीं॥४१॥ व्रतस्त्वरा होनी
आपण॥ करोनिसचैलस्नान॥ एकासरोवरालागुन॥ पहातांमनउल्हासे॥४२॥
करावेंयेथेंचव्रत॥ तोंवर्तलेंअद्भुत॥ पाठीनाहींपुरोहित॥ जालेंगुप्तसरोवर॥४३
निद्रालागलीपुरोहिता॥ मार्गामाजीजातांजातां॥ तोनदिसेचीतत्वता॥ खेदचि-
त्ताबहुजाला॥४४॥ मजवरीदेवीकोपली॥ सर्वसंगतीमाझीगेली॥ जीकांजगा
चीमाउली॥ पाउलापाउलींआठवित्ये॥४५॥ ऐसेंवदोनीभयभीत॥ चकलीफि
रेअरण्यांत॥ श्रमजाहलें तयेबहुत॥ जाहलेंचित्तउद्विग्न॥४६॥ इतुकीयामा·
जीअकस्मात॥ वृद्धस्त्रीप्रगटहोत॥ राजकन्येलागींम्हणत॥ अंतरींभीननरा
हावें॥४७॥ चीरंजीवीभर्ता तुझा॥ आशीर्वाद येईमाझा॥ हेतूपुरवीलतुझा
करितांपूजादेवीची॥४८॥ आतांयेईमाझ्यामागें॥ दावितोंसरोवरवेगें॥ पूजाक
रोनीपाईलागें॥ प्रगटेदेवेंसीतळाते॥४९॥ ऐसेंवदोनीवेगेंसि॥ घेऊनिगेलीसरो

वरासीं ॥ आतां षोडशोपचारें पूजेसी ॥ सीतळासप्तमीसी करावें ॥ ५० ॥ पितयाचीआज्ञास्मरोन ॥ मग घालोनी आसन ॥ बैसलीसे एकाग्र मन ॥ लाविलें ध्यान देवीकडे ॥ ५१ ॥ पूजासामग्री सकळ ॥ भातावरी रेखिलें अष्टदळ ॥ कलशपूर्ण पात्र निर्मळ ॥ प्रतिमा सोज्वळ स्थापिली ॥ ५२ ॥ त्यासुवर्ण प्रतिमेचें ध्यान ॥ करूनि आवाहन पूजन ॥ षोडशोपचार अर्पून ॥ जाली प्रसन्न सीतळा देवी ॥ ५३ ॥ ह्मणे माग असे इच्छित ॥ सीतळादेवी असे वदत ॥ शुभकारी ह्मणे सौभाग्ययुक्त ॥ देह विपरीत नव्हावा ॥ ५४ ॥ वैधव्य न यावें कोणें काळीं ॥ तुझें व्रत करिती ज्या बाळी ॥ स्मरतां उभी राहें जवळी ॥ पुरवीं आळी हे माझी ॥ ५५ ॥ ऐसें वरप्रदान मागतां ॥ देउनी अदृश्य जाली देवता ॥ सख्यां सहीत परतोनि आतां ॥ जावें माता सदनासीं ॥ ५६ ॥ राजकन्या मार्गीं जात ॥ सर्पडंशें करूनि घात ॥ मार्गीं माजी पडलें प्रेत ॥ ह्मणे पुरोहित आपुला ॥ ५७ ॥ आकांत स्त्रियेनें मांडिला ॥ काय बोले राजकन्येला ॥ मीं सहगमनाचा नेम केला ॥ वैधव्य मज ला सोसेना ॥ ५८ ॥ पतीसहगमन करीं सहज ॥ प्राप्त होईल स्वर्ग मज ॥ वैधव्यदुःखाची गजबज ॥ न सोसवे मज सर्वथा ॥ ५९ पुरोहिताची स्त्री बोलत ॥ अग्नी जाळी पतीसमवेत ॥ तोंयेथें राहावें सावचित्त ॥ मग नगरांत जाइंजे ॥ ६० ॥ ऐसें ऐकतां भाषण ॥ राजपुत्रीस दुःख दारुण ॥ सीतळादेवीचें करूनि स्मरण ॥ मांडिलें स्तवन सप्रेमें ॥ ६१ ॥ प्रसन्न जाली देवता ॥ ह्मणे इच्छित माग आतां ॥ उठवीं आमुच्या पुरोहिता ॥ भाषण ऐकतां काय बोले ॥ ६२ ॥ तूं वहू कोमळ हृदयाची ॥ दया करिसी कुळगुरुची ॥ तरी केला संग्रह वेंचीं ॥ नाहे दुःखाची तुज बाधा ॥ ६३ ॥ माझें तुवां केलें व्रत ॥ तें पुण्य अर्पावें त्वरित ॥ ऐसें बोलोनि पांमात ॥ देवी गुप्त जाली तेथें ॥ ६४ ॥ मग ऐकोनी राजबाळा ॥ पुण्य अर्पीत पे वेळां ॥ तया सुखाचा सोहळा ॥ ब्रह्मबाळा भोगितसे ॥ ६५ ॥ निद्रिस्तापरी अकस्मात ॥ ब्राह्मण उठिला त्वरित ॥ अंग मोडोनी ह्मणत ॥ करीं व्रत राजकन्यके तूं ॥ ६६ ॥ सकळ व्रत्तांत जो जो जाहला ॥ तितुका समजाउनी तयाला ॥ ब्राह्मणस्त्रियेस आनंद जाला ॥ त्याच्या मोला पार नाहीं ॥ ६७ ॥ इतुकें जालियावरी ॥ ब्राह्मण विस्मित जाला अंतरीं ॥ ह्मणे धन्य ही राजकुमरी ॥ कीर्ति निर्धारीं त्रिभुवनी ॥ ६८ ॥ काळमुखांतुन मोडविलें मज ॥ अक्षयी सौभाग्य राहो तुज ॥ स्तुती करितां बोलें

राजा॥आज्ञामजदेई आतां॥ ६९॥ पतिआज्ञाविप्रस्त्रीस॥ होतांनिकेलें व्रतास॥ होउनीसंतोष मानस॥पावलीस्वरवास अंतरीं॥ ७०॥ तेथूनिमार्गक्रमित॥ राजपुत्रीब्राह्मणा सहित॥ चाललीपुढें अकस्मात॥ जाहलें ग्रामविघ्न ऐसें॥ ७१॥ राजकुमरीचाभ्रतार॥ करितां अरण्यांतशिकार॥ तेथेंकाळसर्पें अनिवार॥डंखोनि भूमीवरपाडिला॥ ७२॥ मार्गीजातां भूपती॥ पडला दृष्टींपाहेक्षितीं॥ आक्रांतमांडिलानिश्चितीं॥ माझीगतीकोणती॥ ७३॥ पतीपावतां मरण॥ शुभकारी झांकीनयन॥ दुःखीत होउनी अंतःकरण॥ विव्हळ जाणपडियेली॥ ७४॥ वाटे माझ्या अंगावरी॥ आकाशकोसळलें निर्धारी॥ आतांकैसें जन्मवरी॥ दुःखडोंगरीं असावें॥ ७५॥ पूर्वीम्यांकोणाचाकेलाघात॥ विघडपाडिलाभ्रतारस्त्रींत॥ ईश्वरें ननेलेंमज समवेत॥ ऐसीयादुःखांतठेविलें॥ ७६॥ मनामाजीविचारकरून॥ केलेंसीतळादेवीचेंध्यान॥ मजवरीपडलेंनिर्वाण॥ धांवेंजाणयासमया॥ ७७॥ ऐसाऐकोनियांधांवा॥ देवीप्रत्यक्षपावली भावा॥ जोकांजीविंचाविसावा॥ तोचीघावाउठवोनी॥ ७८॥ गगनींचमकतीसौदामिनी॥ तेणें प्रकाशेमेदिनी॥ ऐसी दिव्यस्वरूपेंकरोनी॥ प्रगटोनिसन्मुखराहिली॥ ७९॥ अतिकोमलकांतीसुंदर॥ नानाप्रकारचे अलंकार॥ कुंकुमरेखिलें सुंदर॥ किरीटमनोहरजडितांचा॥ ८०॥ तीच्यातेजापुढेंजाण॥ चंद्रसूर्यजातीलपोन॥ स्वरूपपहातां झांकतीनयन॥ ऐसेंध्यानदेखियेलें॥ ८१॥ जेंध्यानयोगियांनातुडे॥ तेंपाहिलेंउभेंपुढें॥ चरणीमस्तकठेऊनिपवाडे॥गाईरोकडेराजबाळा॥ ८२॥ देवी ह्मणेसांगकारण॥ कांकेलेंमाझेंचिंतन॥ सतीह्मणेंकाळेंयेउन॥ नेलेप्राणममपतीचे॥ ८३॥ देवताऐकोनि तिच्याबोला॥ माझ्याव्रताचाप्रतापऐकिला॥ नयेवैधव्यकोणाला॥ ऐसालीलाअसेमाझी॥ ८४॥ आतांसोडोनीदेईंग्लानी॥ पतीनदेंकाळाहातीं॥ अभयवचन हेंनिश्चितीं॥ जाईंसतीपतीजवळी॥ ८५॥ आतांजाउनीत्वरित॥ पतीच्याशरीरीं फिरवींहात॥ प्राणप्रघटोनीदेहांत॥ उठेलगतजाळानो॥ ८६॥ राजकन्याजाऊनिलवलाहीं॥ आंगावरीहातफिरवून पांहीं॥ निजलाजैसाजागाहोई॥ तैसातोही उठेवेगेंसी॥ ८७॥ सर्वांसिआनंदजाला॥ एकचीजयजयकारकेला॥ ऐसाभाग्योदयउदेला॥ दानधर्मकेलाअनिवार॥ ८८॥ देवीचीप्रार्थनाकरून॥ ह्मणतीआ

स्त्रींस्त्रियादीन ॥ तयां कृपादृष्टीन्याहाळून ॥ वैधव्य नसावें कवणासीं ॥ ८९ ॥ देवी
ह्मणे कोणींहीजाण ॥ माझें व्रत करिती आचरण ॥ तया स्त्रियांसी वैधव्य जाण ॥
नये वरदान हें चिमाझें ॥ ९० ॥ देवीवदोनीगुप्तजाली ॥ पतीसह कन्यका नगरा आ-
ली ॥ दानधर्म करिती जाली ॥ धन्यत्व पावलीं मायबापें ॥ ९१ ॥ राजकन्या पतिसम-
वेन ॥ मायबापासीं वंदन करीत ॥ जातों आपुल्या नगरांत ॥ घेऊनिजात आज्ञेतें ॥
९२ ॥ ऐशा व्रतप्रभावें करून ॥ विप्रस्त्री राजकन्या जाण ॥ पुत्रपौत्रादि सौभाग्यव
र्धन ॥ जाली जाण प्राप्त तया ॥ ९३ ॥ ऐसें या व्रताचें महिमान ॥ जे कां करिती नेमें करु
न ॥ तया देवी प्रसन्न होऊन ॥ करी समाधान सर्वोपरी ॥ ९४ ॥ ज्या कोणी स्त्रिया जा
ण ॥ हें व्रत करिती आचरण ॥ तया संकट न पडे जाण ॥ करी आचरण यथाविधी ॥
॥ ९५ ॥ शीतलासप्तमी व्रत कीजे ॥ सौभाग्य अखंड पाविजे ॥ राजकन्येपरी आनं
द भोगिजे ॥ दारिद्र्य जाइजे देशाधडी ॥ ९६ ॥ पुत्रपौत्र आदि करून ॥ संतती वृद्धी हो
ईल जाण ॥ अल्पायुषी न होय कोण ॥ ऐसें वचन देवीचें ॥ ९७ ॥ सर्वसिद्धी कारक
व्रत ॥ तयावरी ठेवूनि प्रीत ॥ करील जी कां देवि भक्त ॥ होईल मुक्त सर्वथा ॥ ९८ ॥
श्रीकृष्णाजो कां आठवा ॥ त्याणें सांगितला कथेचा ठेवा ॥ जो कां स्त्रियांलागीं वि
सावा ॥ तो प्रकार दावा भवांसीं ॥ ९९ ॥ ऐशा भावें करूनि जाण ॥ केलें प्राकृत वर्णन
॥ तयावरी भाव ठेऊन ॥ कथाश्रवण करावी ॥ १०० ॥ ॥ इतिश्रीसीतळासप्त
मीकथा समाप्त ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥ ॥

अथविजयादशमीकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगुरुभ्योनमः॥ श्रीकुलदेवतायैनमः
॥ ओंनमोजीगौरीकुमरा॥ सकलविद्येच्यासागरा॥ तूतेंस्मरतांबुद्धिचापसारा॥
ग्रंथविस्तारा होतसे॥ १॥ ऐसाजोकांज्ञानघन॥ निर्गुणनिराकारसनातन॥तो
तूंसगुणजालासीआपण॥ भक्तांसिजाणरक्षावया॥२॥ तुझ्यासगुणपणा
चेंवर्णन॥चतुर्भुजआणिगजवदन॥ विशाळदोंदशोभायमान॥आकर्णनयन-
विराजती॥३॥ चरणकमळअतिकोमळ॥ कटिनागबंधसबळ॥ दंतपंक्तीचाझ-
ळाळ॥ भासतकेवळहिऱ्यापरी॥ ४॥ नमोसद्गुरुचिन्मयखाणी॥जगव्याप-
कदिनमणी॥अज्ञानतमनिरसोनी॥ लाविलेंध्यानींआपुल्या॥ ५॥ ऋध्दिसि
द्धिसरस्वति॥ वंदीनयाचरणाप्रती॥जेकांसाधूविमलमती॥ भाविकचित्तींनमि
येले॥ ६॥जेकांसज्जनश्रोतेवक्ते॥ कृपाळूजेभावार्थभोक्ते॥ माझींवचनेंजीप्रा-
कृतें॥ सांगेनचित्तेतयांपासीं॥ ७॥आतांजीकांउपास्यदेवता॥ वदवीजोकार
सालकथा॥रसनावाहेअमृतसरिता॥ इष्टदैवताप्रणिपातु॥८॥ मागेंवर्णिलें
कथानक॥वर्षफळातेंपाहतीलोक॥ विजयादशमीमहात्मकरेख॥ तोकथा-
नकंऐकापुढती॥ ९॥ जोकाआनंददायकदिवस॥ विजयादशमिह्मणतीतया
स॥ तोकांशरदृतूआश्वीनमास॥उत्साहदिवससर्वांचा॥१०॥ सूर्योदयापासू
नअसावीतिथी॥ वीसघटकानंतरशास्त्रमती॥ तीदशमीव्रतासीयोग्यह्मण
ती॥श्रवणनक्षत्रतेदिनीअसावें॥११॥ऐसीउत्तमतिथीपाहीं॥ येकादशीयु
क्तदशमीतेही॥ श्रवणनक्षत्रतिथीच्याठायीं॥ घ्यावीतेहीउक्तअसे॥१२॥ ज
रीवीसघडीदशमीअसे॥श्रवणनक्षत्रतयादिनीनसे॥ तरीतीघेऊनयेंशास्त्र
असे॥व्रतराजपरीसंबोलिला॥१३॥ ऐसेंतिथीचेंऐकेंप्रमाण॥ पुरेंविधीयुक्त-
आचरण॥ तेंहीकथितोंसंपूर्ण॥ धरुनीप्रमाणचलावें॥१४॥ ऐसियाविजय
दायकतिथीसीं॥ मांगलिककरावेंस्नानासीं॥ नित्यनैमित्तिककर्मासीं॥ सर-
स्वतीपूजनासींकरावें॥१५॥ जीकांहोतांप्रसन्नजाण॥ जगामाजीवाढेलमान
॥तयाचेंषोडशोपचारेंपूजन॥ एकाग्रमनेंकरावें॥१६॥ उत्तमप्रकारेंपदार्थनिर्मु

न॥ करावेंषड्रसांचेंसेवन॥ पंक्तीसघेणेंसवाष्णब्राह्मण॥ करणेंभोजन स्वस्थचि
त्तें॥ १७॥ दिसपटीकाभरलीयाउपरांत॥ शिमोल्लंघन करावेंत्वरित॥ वस्त्रालंकार-
भूषणमंडित॥ सुहृद्जनसहित निघावें॥१८॥ समागमेंनानावाद्यघोष॥ अश्वआ
दिकरूनीवाहनेंविशेष॥ आरूढ होउन उत्तरदिशेस॥ जावेंशमीसआणावया॥१९
तेथेंगेलियावरीजाण॥ पंचोपचारशमीपूजन॥ धूपदीपनैवेद्यसमर्पुन॥ तांबूलद-
क्षणाअर्पावी॥२०॥ मगसर्वांनीकीजेपदक्षिणा॥ ईशान्येसमुखकरोनीप्रार्थना॥
लिहिलेमंत्रवदोनिवंदना॥ करूनिसुवर्णलुटावें॥२१॥ ॥ मंत्र॥ ॥ शमी
शमयते पापं शमी शत्रुविनाशिनी॥ अर्जुनस्य धनुर्धारी रामस्य प्रियवादिनी॥२२
॥ शमीशमयतेपापं शमीलोहितकंटके॥ धारिण्यर्जुनबाणानां रामस्य प्रियवा-
दिनी॥२३॥ करिष्यमाणयात्रायां यथाकालं सुखं मया॥ तत्रनिर्विघ्नकर्त्रित्वंभ
वश्रीरामपूजिते॥२४॥ ॥ ऐशामंत्रेंप्रार्थनाकीजे॥ शमीवरुती अक्षता टाकि
जे॥ आणिमुळासहशमीकाढिजे॥ ग्रहीयेइजेआनंदें॥२५॥ शमीअर्पावीदेवा
सी॥ मगपुजावाब्राह्मणासी॥ इष्टमित्रसकळजनासी॥ शमीसुवर्णासिंअर्पावें॥
२६॥ परस्परेंद्यावें घ्यावें॥ येकमेकांनमनकरावें॥ ऐसेंव्रतआचरावें॥ बहुस
द्भावेंकरूनियां॥२७॥ आतांमनीशंकाआलीपाही॥ शमीवृक्षज्याठाईनाही॥
त्याणीकवणापुजावेंपाही॥ सांगेलवलाही सकळासी॥२८॥ वनराजवृक्षम्ह
णतीजया॥ सद्भावेंकरूनीपूजावेंतया॥ येणेंमंत्रेंप्रार्थुनियां॥ देईलविजयात-
यापरी॥२९॥ ॥ मंत्र॥ ॥ आदिराजमहाराजवनराजवनस्पते॥ इष्ट
दर्शनमिष्टान्नं शत्रूणांचपराजयः॥३०॥ ॥ ऐशामंत्रेंकरूनिजाण॥ करा
वीवनराजप्रार्थना॥ पूर्वविधानेंकरूनिपूजना॥ घेउनीसुवर्णाजाइंमग॥३१
येणेंप्रकारेंसकळजनें॥ वर्तावें आपुल्याजयाकारणें॥ आतांसार्वभौममांडलि
कानें॥ करावीपूजनेंकोणेपरी॥३२॥ अत्तरगुलाबचमेलीदेख॥ अर्गजादीकरूनी
सुगंधिक॥ आंगाळाउनीपरिमळसुरेख॥ स्नानलौकिककरावें॥३३॥ मगसा
रूनीसकळक्रिया॥ दानधर्मकरूनिसदया॥ ढालघ्यावीचंद्रपाडूनियां॥ शत्रुवधा
वयाकारणें॥३४॥ नानाप्रकारचींवस्त्रें सुरेख॥ मंदीलशिरपेंचतुराअमोलिक॥
अंगभूषणेंमुद्रादीक॥ शृंगारसकळिक साजिरा॥३५॥ कोणेंवेळींकिरीटकुंडले

लें ॥ अंगींकवच झळाळिलें ॥ हस्तींखड्ग धनुपीवळें ॥ ठाणदीधलें स्फुरेख ॥ ३६ ॥ करू निराल निशाणपूजन ॥ वाजीवारणसमग्रजाण ॥ रथशिबिका आदिकरून ॥ शस्त्रास्त्रें सकळ पूजावीं ॥ ३७ ॥ मगषडरसभोजन पक्कान्न ॥ ब्राह्मणासि इच्छातृप्त देउन ॥ प्रधानसैन्यसह आपण ॥ अन्नसेवन करावें ॥ ३८ ॥ त्रयोदशगुणउपचारीं ॥ तांबूलभक्षावें निर्धारीं ॥ वामकुक्षकरोनी स्वारी ॥ होतां तयारी निघावें ॥ ३९ ॥ चतुरंगसेनासिद्धकरून ॥ मानमानकरीसर्वपाचारून ॥ अष्टप्रधानसहितजाण ॥ सभेस आपण बसावें ॥ ४० ॥ वाजि अलंकारभूषणयुक्त ॥ वारणशृंगारुनी करींमुक्त ॥ सिबिकारथध्वजसहित ॥ गजर अद्भुतवाद्यांचा ॥ ४१ ॥ नगारानिशाणभरजरी ॥ डंका नौबती वाजती परोपरी ॥ रणवाद्यांचीघाई भारी ॥ निघावीस्वारी ऐशारीती ॥ ४२ ॥ पुढें करावा आपुला पुरोहित ॥ ब्राह्मणसमुदायांसहीत ॥ पायदळचतुरंग सेना अपरमित ॥ आनंदयुक्त चालावें ॥ ४३ ॥ रथावरीरथ लोटती ॥ अश्वयेका पुढें येकधांवती ॥ गजचालिले मंदगती ॥ पाहाती प्रीतीजनलोक ॥ ४४ ॥ चोपदार आणि भालदार ॥ पुढें ललकारती अपार ॥ भाटवर्णिती गुणसुस्वर ॥ शोभा अपरंपारा दिसतसे ॥ ४५ ॥ स्वारीगमन व्हावें पूर्वेकडे ॥ सिमाउल्लंघन होतां रोकडे ॥ वास्तुपूजन करितां तिकडे ॥ पडेना संकट सर्वथाही ॥ ४६ ॥ वेदोक्त पुराणोक्त मंत्रें करून ॥ अष्टदिक्पाळ हीपूजावे जाण ॥ इंद्रादिदेवता सर्व स्थापुन ॥ मार्ग देवताही पूजावी ॥ ४७ ॥ अर्घ्यपाद्यपुष्पादिसकळ ॥ धूपदीपनैवेद्यपरिमळ ॥ तांबूलदक्षिणा अर्पूनि सकळ ॥ चरणीं भाळ ठेवावा ॥ ४८ ॥ मागें जेकां सांगीतली रीती ॥ तयापरी शमी पूजावा प्रीती ॥ प्रदक्षिणाकरूनी सावचित्तीं ॥ मंत्रप्रार्थी ऐशापरी ॥ ४९ ॥ ॥ मंत्रः ॥ ॥ अमंगलानांशमनीं सर्वसिद्धिकरीं शुभाम् ॥ दुःस्वप्नशमनीं धन्यां प्रपद्येहं शमीं शुभाम् ॥ ५० ॥ ॥ शत्रुभावमनिआणुन ॥ मृत्तिकेची प्रतिमाकरून ॥ तीतें छेदावयालागून ॥ करावें ध्यान श्रीरामाचें ॥ ५१ ॥ तोजाणपें कां रघुनायक ॥ रविकुळभूषणाचा दीपक ॥ जोकां त्रिभुवनीं पूज्य देख ॥ ध्यातीसकळिक योगिजन ॥ ५२ ॥ ऐसाजोकां श्रीरामचंद्र ॥ कंठीं अखंड धरितो रुद्र ॥ ध्यानीं धरितां होयभद्र ॥ तेजसूर्यचंद्रकोटिगुणें ॥ ५३ ॥ भक्तांसीं असे मागें पुढें ॥ अभक्तांसि शासनरोकडें ॥ तयासीतापतीचे पवाडे ॥ गातां सांकडे नपडे कदां ॥ ५४

अथयमद्वितीयाकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥जयासीह्मणतीवक्रतुंड॥ तयासीभजतीजेकां अ-
खंड॥ त्यांचाचुकेलयमदंड॥ काळप्रचंडस्पर्शेना॥१॥ ऐसेंवदतीसंतजन॥स
कळांआधीजयाचेंपूजन॥ करितीज्ञातेस्तुतिस्तवन॥ मंगलाचरण करिग्रंथीं
॥२॥ ठेऊनितयाचरणींमाथा॥ मगबोलतीकविकथा॥ गिरिजाजयाचीमा
ता॥ शंकरपिताशोभला॥३॥ व्याघ्रचर्माचेंआसन॥ स्मशानामाजीजयाश
यन॥ गजचर्माचेंजयापरिधान॥ भस्मलेपनचितेचें॥४॥ नागपाशाचीलंगो
टी॥ भुजंगाचेंसूत्रकटीं॥ पन्नगहाररुळतीकंठीं॥ पाहातांदृष्टीत्रिनयन॥
५॥ अर्धांगीपार्वतीशोभत॥ जटेमाजींगंगावाहात॥ गणपतीषडाननखेळ
त॥ कौतुकपहातयांचें॥६॥ ऐसाजोकांपंचवदन॥ पुढेंठाकलेनंदिवहन॥
जयासीध्यातीयोगीजन॥ तयाचेंवंदनकरिजेलें॥७॥ वेतालसेनासमस्त॥
जालिजयाचीआज्ञांकित॥ देवयेऊनीतांडवनृत्य॥ अखंडकरितप्रदोषवेळे
॥८॥ ऐसियाभोळ्याशिवासीं॥ भजतीजेकांस्वस्थमानसीं॥ वरदेउनीतयां-
सी॥ संतोषासीपाववीजो॥९॥ क्षीरसागरींजयावास॥ पर्यंकजयाचाशे
ष॥ लक्ष्मीसवेंभोगीविलास॥ तयाचरणासआधिवंदु॥१०॥ आतांसद्गुरू
स्तवाचीखाणीं॥ अज्ञानराकीनिरसोनीं॥ जैसासूर्यउगवतांगगनीं॥ नदि-
सेजनींअंधारु॥११॥ ऐसाजोकांसच्चिदानंद॥ जोकांआनंदाचाकंद॥ लाग-
लासेतयाचाछंद॥ जोनिर्द्वंद्वपरात्पर॥१२॥ जोस्वप्रकाशस्वयंज्योती॥ नमन
तयाचरणाप्रती॥ जयासद्भावेंशरणजाती॥ उत्तमगतीहोयतयां॥१३॥ आतां
असोहापाल्हाळ॥ ऐकायमद्वितीयेचेंफळ॥ होऊनिसावधश्रोतेसकळ॥ जा-
ईलतळमळजिवाची॥१४॥ घडतीपापेंअनिवार॥ नर्कभोगवीदुर्धर॥ गां-
जितीयेउनीयमकिंकर॥ सांगेनविस्तारपूढती॥१५॥ पापतापातेंमुक्तकरी॥
ऐसीकथासाजिरी॥ यमनराकीनर्कपुरी॥ जातीवैरीपळोनी॥१६॥ कार्तिक
शुक्लद्वितीयादिन॥ तयासिह्मणतीभाउबीजजन॥ अपराण्हव्यापिनीअसा
वीजाण॥ करावेंस्नानयमुनेचें॥१७॥ कालिंदीचेंकरितीपान॥ तेयमलोका

नजातीकोण॥ कृष्णेशकृकेलेंजीवन॥ करीलपावनसकळांसि॥१८॥जो
कांविजेच्यादीवशीं॥जाईलभगिनीच्याग्रहासी॥ तिच्याहातें मांगलिकासी
॥करीलस्नानासीधन्यतो॥१९॥ संध्यादिकर्मसारून॥ मगकरावेंयमतर्पण
॥भगिनीहस्तेंभोजन॥ संतोषमनअसावें॥२०॥ तीर्थामाजीजीकांयमुना॥
तीयमभगिनीजाणा॥ कृतांतआलातयेसदना॥ करीभोजनाआनंदें॥२१॥
भगिनीचाकरावासत्कार॥ देऊनिवस्त्रालंकार॥ तोषवावेंतयेचेंअंतर॥ दुरि
तसंहारहोनसे॥२२॥जयासींभगिनीनाहीं॥ तयानेंकरावेंकाई॥ मातूळक
न्येकडेजाई॥ तेथेंराहींभोजना॥२३॥तीहीनसेलकवणाजरी॥ तरीमानिली
भगिनीजीदूसरी॥ तिच्याग्रहींउदरभरीं॥ तृप्तकरींप्राणातें॥२४॥ माता-
अथवाआपुलीजाया॥ तयाहस्तेंभोजनसरवया॥ येतांनजायपापलया॥
द्वाहीनिउपायाकथियेलें॥२५॥ भगिनीहस्तेंसेवितांअन्न॥ धनधान्यलक्ष्मीं
परिपूर्ण॥ होईलआयुष्यवर्धन॥ शास्त्रप्रमाणऐसेंअसे॥२६॥ धर्मअर्थ-
तिसराकाम॥ चवथामोक्षपावसीधाम॥ हरपेलअवघामोहभ्रम॥ नलगेश्र
मकरावया॥२७॥ च्यारीपुरुषार्थसकळिक॥ राबतांग्रहींहोयस्करव॥ तयाचें
पुढेंकथानक॥ सांगतीसकळिकवालखिल्य॥२८॥ वालखिल्यह्मणेसकळि
कां॥ऐकेतेजनहोतुह्मींएका॥ कालिंदीजाययमलोका॥ येईप्राणसख्यामम
ग्रहीं॥२९॥ माझ्याहस्तेंभोजन॥ करींयेकवारयेवोन॥ ऐसीनित्यप्रार्थना-
करून॥जायपरतोनमाघारी॥३०॥ आजिउद्यींकयेईनवेगें॥ नातरीपरवां
तुजसंगें॥ येईननिश्चयेसींतूंजागे॥ ऐसेंसांगेयमधर्म॥३१॥ येरीतिवदो-
नीभगिनीसीं॥ नजायतिचियासदनासीं॥ अनृतबोलेतियेसीं॥ सांगतोंप-
रियेसींकिंनिमित्य॥३२॥ यमाचें दरबारमोठेंकठीण॥ कामअद्भुततयालागु
न॥ अवकाशनमिळेयेकक्षण॥ हेंचिकारणनयावया॥३३॥ प्राणिमात्रपु-
ण्यपापकरित ॥ चित्रगुप्ततयांतेंगणित॥ चंद्रसूर्यसाक्षीभूत॥ यमपूसत
तयांतें॥३४॥ कोणीकायपापकेलें॥ साधुसंतांतेंछळिलें॥ हरीहरातेंनाहीं-
पूजिलें॥ व्रतधर्मातेंसोडिलेंऐसेकोण॥३५॥ कोणीस्वधर्मासोडिती॥
परधर्मातेंआचरिती॥ ब्राह्मणाचाछळकरिती॥ दंडेंनाडितीगोवत्सां॥३६॥

कंन्याविक्रयकरून॥ करितीउदराचेंपोषण॥ हयगोवृषविक्रयजाण॥ तयां
चेंसाधननरकाचें॥३७॥ देवाच्यामूर्तीविकिती॥ कोणीवेदविक्रयकरिती॥
कोणीहोउनीभ्रष्टमती॥ चांडालीप्रतीभोगिती॥३८॥ कोणीकरितीगर्भपात
॥ कोणीब्राह्मणाचाघात॥ कोणीगोवधकरीत॥ तयांअधःपातजाणिजे॥
३९॥ कोणीछळितीमातापिता॥ कोणी इच्छितीतयांच्या घाता॥ कोणीस्त्री
बाळकवधितां॥ नक्षीतीसर्वथातयां आणिं॥४०॥ कोणीकरितीमद्यपान॥
कोणीमांसाचेंभक्षण॥ नानापरीजीवांचेघेतीप्राण॥ करिती दारुणअकर्म
॥४१॥ कोणीसुवर्णकरितीचोरी॥ रौप्यताम्रनिर्धारी॥ कोणीगुरूचेप्राणह
री॥ तेअविचारीजाणावे॥४२॥ कोणीअनृतबोलतीसदा॥ कोणाविश्वासघा
ताचाधंदा॥ कोणीदेवब्राह्मणाचीनिंदा॥ वर्णभेदानेणतीजे॥४३॥ कोणी
करितीमातृगमन॥ नेणतीसासूआणिस्नुषा॥ ब्राह्मणपत्नीतेंदारुण॥ भो-
गितीजाणनिश्चित॥४४॥ कोणीसर्ववर्णाचेठाईं॥सक्तअसेमैथूनविषयी॥
जयासियातिभेदमुळीचनाहीं॥ तयालवलाहीआणिजे॥४५॥ आपुलीषट्क
र्मेसोडुन॥ देवपित्रयज्ञजाणेकोण॥ करीशूद्रआचारण॥ तोचिजाणआणा
वा॥४६॥मुखानेंनयेरामनाम॥ कधींनपावेविश्रामधाम॥ ईश्वरभजनींना-
हींप्रेम॥ मानीनिगममिथ्याहें॥४७॥आपुलेंमतकरीस्थापन॥ कोणजाणे-
शास्त्रप्रमाण॥ आपुल्याहितालागींब्राह्मण॥ दावितीप्रमाणकादोनी॥४८
ऐसेजेकांअसतीनर॥ नरनव्हेतेपशुखर॥ शास्त्राचासोडोतीआधार॥ तेपाम
रआणिआधी॥४९॥ सर्ववर्णीगुरुब्राह्मण॥तेसोडोनीह्मणतीआपण॥
आपुल्यावर्णीगुरुपूजन॥ केलेंसाधननरकाचें॥५०॥ पतिव्रताधर्मालागुन॥
स्त्रियासोडितीआपण॥परपुरुषीठेऊनिमन॥विषयचिंतनकरिताती॥५१
मनींनेणतीयातिकुळ॥ भ्रष्टव्हावें इच्छितीकेवळ॥ तयांमाजीज्यापुण्यशिळ
॥ वैकुंठपालरक्षीतयां॥५२॥ व्रतवैकल्येंनकरीती॥ नेमधर्मआचारसोडि-
ती॥ गुरुआज्ञाउल्लंघनकरिती॥ तयांअधोमतीआणावें॥५३॥ हाटामाजीं
घालुनिदुकान॥ होउनीबैसतीकलावंतिण॥ जोकोणीतयांसीगमन॥ अ
धःपतनतयांलागीं॥५४॥ ऐसापापाचाअविचार॥ आणखींअसनीदुर्ध

र॥ परीसांगीतलाथोडाविचार॥ तुह्मांआधारदाविला॥५५॥ यमधर्मह्मणे दूतांप्रती॥ आतांतुह्मींजावेंक्षिती॥ जेप्राणीदुराचारीअसती॥ आणितयांप्रतीऐशारीती॥५६॥ नरनारीआदिकरून॥ आणितांनधावेंआपण॥ परीहरीहरभक्तांजाण॥ आचारसंपन्नानाणावें॥५७॥ अन्यधर्मीभ्रष्टनहोत॥ स्वधर्मीअसतीअत्यंतरत॥ सत्यभाषणएकपत्नीव्रत॥ अखंडप्रीतहरीपांईं॥ ५८॥ जेप्राणीऐसेअसती॥ नस्पर्शावेंतयांप्रती॥ ज्यांच्याअंतरींभक्तीविरक्ती॥ नकरींसक्तीतयांवरी॥५९॥ दुष्टप्राणियांसीराकावापाश॥ दंडकरावाविशेष॥ ओढताणकरातयास॥ अंतरींदयेसनधरावी॥६०॥ ऐसीआज्ञाहोतांदूत॥ मृत्युलोकींजाऊनित्वरित॥ प्राणियांप्रतीदुःखेंजाचित॥ करितीघातजीवांचा॥६१॥ तप्तभूमीवरीचालविती॥ कंटकपायांमाजीरुतती॥ ॥निष्ठूरपणेंमार्गीताडिती॥ दंडेंझोडितीसर्वकाळ॥६२॥ बांधोनिआणिती पाशेंकरून॥ विंचूविखारअजगरजाण॥ अंगींडंखितीमहादारुण॥ वेधनाक्षणक्षणप्राणासीं॥६३॥ करितीशस्त्रास्त्रांचेप्रहार॥ बांधोनिदेतीमोठामार॥ दूतांचेंरूपअघोर॥ कांपतीथरथरप्राणिमात्र॥६४॥ महानयालागतीदुर्धर॥ शोणितेंभरल्याअपार॥ काहींपूयपंकवहातीपूर॥ बोटितीकिंकरतयामाजी॥६५॥ आवर्तगरगरांफिरविती॥ नयामाजीगरकाव्याखाती॥ मगरीभिऱ्यामारुनीबोटिती॥ गिळूंपहातीमच्छकच्छ॥६६॥ तंतुबांधितीशरीरासी॥ नेतीबोटोनीतळासी॥ तोडितीमांसअहर्निसी॥ वेदनाजिवासीकायसांगूं॥ ६७॥ स्नेहपर्वतकरकाकार॥ अरण्यलागलेंअपार॥ फाटेजातांसर्वशरीर॥ किंकारतीअपारश्वापदें॥६८॥ कोणीश्रृंगानेंहाणिती॥ कोणीलत्ताप्रहारकरिती॥ कोणीदंतानेंफाडिती॥ कोणीलोटितीकंटकीं॥६९॥ व्याघ्रसिंहभयानक॥ चवकेमारुनीखोंविती नरक॥ पाठीयेतीजंबुक॥ मारितीडंखसक्रोधें॥७०॥ मस्तकींससाणाविंचुप्रहार॥ करीजैसेंशस्त्रखडनर॥ गृध्रपक्षीमांसरुधिर॥ भक्षूनिअनिवारजाचिती॥७१॥ अनेकपक्षीप्रहारकरित॥ मर्मीहाणितांवेधनाअमित॥ मगयमलोकासिनेत॥ तेथीलवृत्तांतकायसांगूं॥७२॥ पहातांतेंयमस्वरूप॥ महाविक्राळदेतेंकंप॥ प्रतापजयाचाअ

भूप॥ नसेमापउपमेला॥ ७३॥ हस्तींघेनलाकालदंड॥ महाअद्भुतप्रचंड॥ करीलब्रह्मांडदुखंड॥ देखतांउदंडऐसानसे॥ ७४॥ त्रिकालजयाच्यादाढा॥ ओष्ठचावोनीधांवेकडकडा॥ ह्मणेखंडेंकरोनिनोडा॥ कराखंडेंदेहाचीं॥ ७५॥ तप्तस्तंभासीठेवींबांधोन॥ अंगासिंकरींबहूताडण॥ तप्ततेलकढाईंतटाकून॥ काढातळून प्राण्यासीं॥ ७६॥ आपणकालदंडेंकरून॥ शरीरकरीतसेचूर्ण॥ जैसें इंद्रवज्रटाकीपिष्टकरून॥ परवतफोडुनतयापरी॥ ७७॥ डोळेफोडोनीकराअंध॥ पायींशृंखलांचेघालींबंध॥ माथांओझेंदेऊनिअगाध॥ फिरवामतिमंदचहूंकडे॥ ७८॥ हातपायतोडोनीथोरकरा॥ खैराचेइंगळभुमींपसरा॥ निजवाशयनींपामरा॥ नहोयथाराकोठेंही॥ ७९॥ सांडसीनेंतोडीतयाचेंमांस॥ विंचूउसवारेनाकास॥ घालूनिगळांदृढतरफांस॥ जीवासित्रासदेतअसे॥ ८०॥ आतांचदवींफळावरी॥ पांईधरोनीओढाकरीं॥ नक्षकडेंखवींतयाच्याशिरीं॥ टाकींभीतरीअंन्नीच्या॥ ८१॥ नेवोनिबांधारेमातंगपायीं॥ चरकींपिळारेलवलाहीं॥ खणारेतुह्मींमोठीखाई॥ तयाडयांनेवोनीगाडावा॥ ८२॥ ऐशीदुःखेंअनेकरीती॥ तयांचाजाचसांगूंकिती॥ जैसींजेजेपापेंकरिती॥ तैसींभोगवींतयांनें॥ ८३॥ कुंभिपाकामाझारी॥ नेवूनिटाकितीभीतरी॥ नानापरीचीनरकपुरी॥ भोगवीयेकसरीजन्मवरी॥ ८४॥ अपारपापेंभोगवीक्षिती॥ जन्माघालोनीपुनरावृत्ती॥ नानाप्रकारेंरोगपिडिती॥ दंडकरितीभूपाळ॥ ८५॥ अनेकजलचरांमाजीजाती॥ वृक्षपाषाणनसेगणती॥ पशुपक्षीनानायाती॥ मानवकितीदेहधारी॥ ८६॥ जारजस्वेदजअंडज॥ चवथीअनिवारउद्भिज॥ एवंजन्मोनीभोगितीसहज॥ नसेलाजकवणासीं॥ ८७॥ ऐसियापापांतूनहोतीमुक्ती॥ जेकांईश्वराचेभक्त॥ जेकांयोगीज्ञातेविरक्त॥ नाहींसक्तपंचविषयीं॥ ८८॥ परीथोडेंसाधनसांगीतलेवरी॥ जोकांयमुनास्नानतर्पणकरी॥ यमद्वितीयेलागींनिर्धारी॥ तयानरकपुरीअसेना॥ ८९ ऐसेगेलेबहुतदिन॥ आजउद्यांपरवां ह्मणोन॥ मगयेकेदिनींयमुनायेवोन॥ बैसलीअडोनयमसदनीं॥ ९०॥ भगिनीह्मणेकृतांतासी॥ आजीयावेंममसदनासीं॥ भोजनकरोनीस्वस्थमानसीं॥ पावेंस्फुरणासीबंधुवर्या॥ ९१॥ तयादिनींहोतीजाण॥ कार्तिकशुक्लद्वितीयापूर्ण॥ ऐसायोगसहजयेउन॥ यम-

धर्मआपणंनिघाला॥ ९२॥ आपणनजावेंतरी॥ भगिनीनजायनिर्धारी॥ ऐसा
विचारजाणोनिअंतरीं॥ सांडुनीयमपुरीचालिला॥ ९३॥ दूतांसिदेउनीआज्ञे
तें॥ तुह्मींनजावेंमृत्युलोकातें॥ आजीशासनप्राणियातें॥ नघालींनरकातेंजी
वांसी॥ ९४॥ आजियमपुरीचाव्यापार॥ सर्वबंदठेवाकारभार॥ आह्मीआ
लियावरीविचार॥ चालेलअपारशिक्षेचा॥ ९५॥ मगअनुजासहीतकृतांत॥
पातलाकालिंदीसदनांत॥ हर्षझालाजोचित्तांत॥ अल्पवुध्दनवर्णवे॥ ९६॥ म
गतीयमुनाशामवर्ण॥ अंगींमौक्तिकांचेंलेणेंलेउन॥ शक्रसत्वाचेंवस्त्रपरि
धान॥ आंगींलेपनसुगंधाचें॥ ९७॥ जीचेनेत्रकमलपाहुन॥ कमळेंलपालीं
उदकींजाउन॥ हरिणीकरिती अरण्यसेवन॥ सोडिलेंपानउदकाचें॥ ९८॥ मृ
गजलातेंपाहूनिधांवती॥ आपुल्याप्राणातेंमूकती॥ परीयमुनाजीवनींनये-
तीं॥ ऐसीगतीतयांजाली॥ ९९॥ जीच्याचालीचावेगभारी॥ हंसपळालेमा
नससरोवरीं॥ तेनयेतीअद्यापवरी॥ यमुनातीरींपहावया॥ १००॥ जिच्याहा
तींचेंकंकण॥ पृथ्वीच्यामोलाचेंजाण॥ मुकुटीअमोल्यलालजडून॥ हिरेम-
धूनशोभती॥ १०१॥ भालींकुंकुमसुरेख॥ कर्णभूषणाचानकरवेलेख॥ चर
णांबुजअतिकोमलदेख॥ पद्मतांसुरवजयास्वरूपीं॥ १०२॥ जीच्याहातींचा
पाक॥ भक्षूंइच्छितीइंद्रादिलोक॥ तिणेंषडरस अन्नेंसुरेख॥ करूनिदेख-
आलीपुढें॥ ३॥ नानाप्रकारचींसुगंधिक॥ तेलेंआणिलींसकळिक॥ अंगींला
उनीसुरेख॥ अष्टगंधादि परिमळबहू॥ ४॥ मांगलीकघालूनिस्नान॥ उत्तम
आसनींबसऊन॥ केशरउटी अंगींलेपन॥ टिळकलाउनकस्तुरीचा॥ १०५
वस्त्रालंकारदेऊनिया॥ आरतीओंवाळीबंधुराया॥ सुवर्णतारींवाढूनियां
॥ जचली समयाउजळती॥ ६॥ आतांभोजनकरींसावचित्त॥ कांहींनाणा
वेंमनांत॥ आजीचादीनयेथेंस्वस्थ॥ कादींनिवांतसुरवावा॥ ७॥ दंडकरि
तांतुह्मांफार॥ श्रमजालेजी अनिवार॥ प्राणीशिक्षेसीपात्रअपार॥ क्षण
भरास्थीरनराहसी॥ ८॥ यमधर्मसारूनीभोजन॥ जालेंजयाचेंसंतोषी
मन॥ तांबूलकरूनीसेवन॥ अलंकारभूषणदेतअसे॥ ९॥ नानाप्रकारें
वस्त्रालंकार॥ देऊनितोषवीअनुजांतर॥ ह्मणेआतांमागेंवर॥ जोकांइ

इच्छितअसेपें॥ १०॥ ऐसीऐकतांवचनोक्ती॥ भगिनीसींआनंदजालाचित्तीं॥
प्रतिवर्षीयेईमजप्रती॥ याचनिथीभोजना॥ ११॥ जेकोणीयमद्वितीयेसी॥
भगिनीहस्तेंकरिसीभोजनासी॥ तयांआणोनीकुंभपाकासी॥ नघालींनि
श्चयेसीसर्वथा॥ १२॥ आजममयग्रहींयेतां भोजनासीं॥ जेप्राणीअसती
नरकवासी॥ तयां मुक्तकरावेंनिश्चयेसीं॥ मागणें मजसी हेंचअसे॥ १३
ऐसेंऐकोनीश्रवणीं॥ मगयमबोलेकायवाणी॥ जोकोणीआजच्यादिनीं
॥ धरूनिध्यानींऐसेंकरीं॥ १४॥ तुझेंकरोनीस्नानपान॥ माझेंकरीलजोत
र्पण॥ आणिअनुजाहस्तेंभोजन॥ तोमम द्वारींजाणनयेची॥ १५॥ आ-
णियेकसांगतोंसाधन॥ वीरेशदेवाचे ईशान्येसजाण॥ यमतीर्थआहेतेथें-
जाउन॥ करीलस्नानजोकोणी॥ १६॥ तेथेंहीकरावेंतर्पण॥ माध्यान्हींसूर्य
येतांजाण॥ सन्मूखउभेराहूनिआपण॥ करावेंपठणमंत्राचें॥ १७॥ ॥
मंत्र॥ ॥ यमोनिहंतापितृधर्मराजो वैवस्वतोदंडधरश्चकालः॥ भूताधि
पोदत्तकृतानुसारी कृतांतमेनद्दशभिर्जपंती॥ १८॥ ॥ ऐशामंत्रेंकरून
कोण॥ जपनाकरीलतयावरीजाण॥ संतोष होउनीमाझेंमन॥ नर्कीपत
ननहोयतया॥ १९॥ जेप्राणीऐसेंनकरिती॥ मजलागीजेधिःकारिती॥
तयांलागींदंडहाती॥ धरिलानिश्चितीऐकेंतूं॥ १२०॥ यमुनेसींसांगुनीऐ
शारीती॥ निरोपमागुनीतीतेंप्रीती॥ मगआपुल्यानगराप्रती॥ आनंदचि
त्तेंपावला॥ २१॥ तयादिवसापासून॥ यमद्वितीयाम्हणतीजाण॥ हीम
नींधरोनीआठवण॥ चालेंसमप्रमाणऐशारिती॥ २२॥ जेचारीवर्णमाझा
री॥ चालतीजेशास्त्राधारीं॥ त्यांच्यापुण्यानाहींसरी॥ चुकेलदरीनर्कवा-
स॥ २३॥ आणिहोईलसंततीप्राप्त॥ संपत्तीच्यायोगेंहोईलतृप्त॥ च्यारी-
पुरुषार्थहोउनीप्राप्त॥ शरीरतमनोहेकदां॥ २४॥ ऐसेंव्रतराजबोलत॥
निश्चयधरोनीकरितांव्रत॥ तयानहीययातनाप्राप्त॥ पुण्यअद्भुतहोईलत-
या॥ १२५॥ ॥ इतिश्रीयमद्वितीयाकथासपूर्णमस्तु॥ ॥ ॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु॥ ॥

अथसंकष्टचतुर्थीकथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥जयजयाजीपंचवदना॥ दावींतवक्त्रतान्त्याआन
ना॥ पहातांपुरतीमनकामन॥ भवबंधनातोडीतसे॥१॥ अंगींचर्चित-
सिंदुर॥ जोकांकृपेचासागर॥ भक्तजनाचेंमाहेर॥जोकासाचारदीनबंधू॥
२॥ मूषकवहनींबसून॥ हस्तींत्रिशूलादिधारण॥ करीतविघ्नाचें छेदन
॥चरणींवंदनतयान्च्या॥३॥जोकांसद्गुरूचैतन्यघन॥ देउनीज्ञानाचेंदर्पण
॥ प्रकाशविलेंआत्मज्ञान॥ केलेंसमाधानजीवींचें॥ ४॥ तयांचेकानधरावेच
रण॥ केसानयावीआठवण॥ जगन्नाथभरलापरिपूर्ण॥ हरिलेंभानजग-
ताचें॥५॥ तयान्चरणींमाझामस्तक॥ जोकांत्रैलोक्याचानायक॥ जेथेंतोये-
कमींयेक॥ पूज्यपूजकभावनसे॥ ६॥जोयादवकुळींजन्मोनिस्पष्ट॥गोकु
ळवासीजनाचेकष्ट॥ हरोनिकेले संतुष्ट॥ संहारिलेदुष्टकंसादी॥७॥जेणें
केलेंकालीयमर्दन॥ शुद्धकेलेंयमुनाजीवन॥ तयाकृष्णचरणींमाझेंन
मन॥ लागलेंध्यानमनोभावें॥ ८॥तयाकृष्णाचेंकरितांस्मरण॥ काळजाय
मनींदडपोन॥ क्षमादयाशांतियेवोन॥ पावतीसमाधानतेठायीं।९॥जैसा
उदकावरीतरंग॥ पहातांपहातांपावेभंग॥ तैसाविघ्नाचाप्रसंग॥ निर्विघ्न
सांगकरितसे॥१०॥ जैसीसागराचीलहरी॥ येनजातयेकसरी॥ तैसीसं

करेंनानापरी॥ पेतांनिवारींगजवदना॥११॥ तया गणपतीचें व्रत देख॥ आधी तिथीनिर्णयऐक॥ जोकां होय सुखदायक॥ चालतीस कळिकज्यारिती॥१२॥ श्रावणकृष्णा माझारीं॥ तृतीयायुक्तचतुर्थी अवधारीं॥ चंद्रव्यापिनी असेलजरी॥ तरीच करीं व्रतातें॥१३॥ दोन्हीदिवसचंद्रव्यापिनीतिथी॥ असोनिपूर्वदिनीकरीती॥ मातृविद्धातयासह्मणती॥ आहे शास्त्रमतें ऐसेंची॥१४॥ दुसऱ्यादिनीपंचमीयुक्त॥ चंद्रव्यापिनीचतुर्थीहोत॥ तरीतेनकरावीनिश्चित॥ ऐसें शास्त्रांत सांगितलें॥१५॥ तयादिनींकायकरावें॥ पुढेंसांगती स्कंद भावें॥ तेंश्रोतेजनीं ऐकावें॥ व्रतआचरावें तयापरी॥१६॥ ऋषीअवघेमिळोन॥ प्रश्नकरितीस्कंदालागुन॥ दरिद्रशोककष्टदारुण॥ वैरीजनछळिती॥१७॥ विद्या कांहीं नसेजयासीं॥ पुत्रनहोयस्त्रियांसीं॥ ऐशादुःखेंपीडाजनासीं॥ दूरकैसीहोयसांगा॥१८॥ ऐसाऋषींचाऐकोनिप्रश्न॥ स्कंदपावलासमाधान॥ जनकल्याण व्हावयालागुन॥ तयासीवचन बोलतसे॥१९॥ स्कंदम्हणे सीव्हावीसकळिकां॥ ऐसा उपाव सांगतोंऐका॥ संकष्टीव्रतेंगणनाथका॥ भजतां होयनिर्विघ्न॥२०॥ यथाविधीतयाव्रतासी॥ आचरितां भक्तिभावेंसीं॥ सकळमनोरथनिश्चयेंसीं॥ पूर्णहोतीलतात्काळिक॥२१॥ हें व्रत पूर्वीं श्रीकृष्णें सांगत॥ संकटापासोनी व्हावयामुक्त॥ गांजिलाजोकां पंडुसुत॥ तयाअद्भुतनिवेदिलें॥२२॥ पांडवांसीं द्युतींजिंकुनी॥ कौरवें धाडिलेकाननीं॥ तेंदुःखनसाहे ह्मणोनी॥ सांगेकानींधर्माच्या॥२३॥ धर्मभीमअर्जुननकुळ॥ सहदेवद्रौपदीमिळोनिसकळ॥ व्रतचालविलेंअचळ॥ जेणेंतळमळदुरहोय॥२४॥ द्वादशवर्षेंअरण्यवास॥ पुढेंएकवर्षअज्ञातवास॥ तेथीलहरावेंसंकटास॥ पुन्हाविपिनासनयावें॥२५॥ हाहेतुधरोनिमनीं॥ करितेजालेव्रतालागुनी॥ श्रावणमासचतुर्थीदिनीं॥ आरंभकरोनीचालविलें॥२६॥ तयाव्रतेंकरोनिजाण॥ त्रयोदशअब्दपूर्णनसीन॥ पुनरपीअरण्यसेवन॥ गजाननेंजाणदूरकेलें॥२७॥ ऐसाव्रताचामहिमाजाण॥ कृष्णेंसांगीतलाकोठुन॥ तेंकरावेंनिवेदन॥ करणेंश्रवणआह्माआधी॥२८॥ मगऋषीचाप्रश्नऐकोन॥ स्कंधसांगतीतयांलागुन॥ पार्वतीसहेरंबआपण॥ कायकारणसांगतसे॥

॥२९॥ कृत युगीं हिमनग बाळा ॥ टाकोनि निघाला शिव भोळा ॥ वियोग-
जन्य दुःखज्वाळा ॥ जाळील कळिका ळावा रतसे ॥ ३०॥ पार्वती जाली उदास
॥ सोडिला सर्व विलास ॥ दृढ धरिलें वैराग्यास ॥ लिहिलें प्राक्तनास काय हें
॥३१॥ पतीनें कां केला कोप ॥ काय अन्यजन्मीचें पाप ॥ उभें राहिलें आपे आ
प ॥ मज माय बाप कोण तारी ॥ ३२॥ काय मीं चुकल्यें पतिव्रता धर्म ॥ किंवा
कांहीं कादिले वर्म ॥ किंवा चुकल्यें स्वधर्म ॥ अवघा अधर्म चालविला ॥ ३३
॥ वचनाचा केला अनादर ॥ ब्राह्मणा छळिलें निर्धार ॥ घडला हो ना अना-
चार ॥ ह्मणोन मजवर कोप केला ॥ ३४॥ काय भक्तां लागीं छळिलें ॥ का
य पुजेनें विध्वंसिलें ॥ काय गंगेतें निंदिलें ॥ नंदीसी ताडिलें दंडानें ॥ ३५
मुखानें न घे राम नाम ॥ अंगीं धडाडला काम ॥ ईश्वरीं नाहीं ठेविलें प्रेम ॥ ह्म
णोनि सुखधाम हरपलें ॥ ३६॥ नाहीं केली देवपुजा ॥ उच्छेदिलें देव द्विजां
॥ तेणें मनोभंग जाला माझा ॥ होउनी इजा पावल्यें ॥ ३७॥ काय विधूची-
केली निंदा ॥ पन्नगासीं भोगविली आपदा ॥ चिताभस्मलेपन अंगीं सदा ॥
हसल्यें कदां तयासीं ॥ ३८॥ स्मशानीं असे सदां वास ॥ वस्त्र न मिळे दोंगास
॥ जाळूनि टाकिला मदनास ॥ धरिलें वैराग्यास ह्मणउनी ॥ ३९॥ स्वशुर
ग्रहासी वास केला ॥ तेव्हां माय बाप बोलिला ॥ ह्मणोनि चित्तीं क्रोध आला
॥ जाउनी लपाला कपाटीं ॥ ४०॥ ऐसें वदोनी वारंवार ॥ नेत्रीं वाहे दुःखनी
र ॥ अंतरा माजी न टिके धीर ॥ नसुचे व्यवहार करावया ॥ ४१॥ आतां-
सेवावें अरण्य ॥ किंवा करावें देहपतन ॥ किंवा तपा लागीं जाउन ॥ घालूनि
आसन बैसावें ॥ ४२॥ पवन आणि चंदन ॥ झोंबे अंगीं अग्नी समान ॥ वि
धुताप वीदेहाला गुन ॥ चंडकिरण माध्यान्हीचा ॥ ४३॥ वाटे मजला वैरी
वर्सत ॥ सुमन सुवास उग्र भासत ॥ कोकिळास्वर कर्णी झोंबत ॥ कर्क-
शकाकवत दुख देती ॥ ४४॥ अग्नी माजी हो मावा काय ॥ कोठें पाहूं पतीरा
य ॥ काय घडला न कळे अन्याय ॥ कोण उपाय करावा ॥ ४५॥ धरणीवरी
अंग टाकी ॥ कोण युक्ती सांगेल सखी ॥ केशी धुंडूं चतुर्दशलोकीं ॥ हस-
तीना कीं मजलागीं ॥ ४६॥ ऐसी वियोगदुःखें करून ॥ पोळली अंतःकर

णींजाण॥ वैराग्यसपन्न तपालागुन॥ गेली काननसे वावया॥ ४७॥ वल्कलें करूनीधारण॥ माथांजरागुंडाळुन॥ कुंकुमभळवट भरून॥ घालूनआस नबैसली॥ ४८॥ कांहीदिवसवायूभक्षण॥ कांहींदिवसफळेंसेवन॥ कांही दिवसपर्णेजाण॥ रससेवनदूर्वांचा॥ ४९॥ कांहींदिवसधूम्रपान॥ कांहीं दिवसवायूभक्षण॥ कांहींदिवसनिराहाररहुन॥ कांहींचसेवनकरीना॥ ५०॥ कांहीकाळऊर्ध्वबाहूकरून॥ कांहींदिवसपंचाग्नीसाधन॥ कांहीं दिवसउदकपान॥ नाहींशयनबहुकाल॥ ५१॥ ब्रह्मांडींप्राणनेऊन॥ केलें हटयोगाचेंसाधन॥ आकर्षणकरूनिमन॥ इंद्रियदमनबहूकाळ॥ ५२॥ राजयोगसाधनीं॥ निमग्नराहेनिशिदिनी॥ राममंत्रेंकरोनी॥ काळवनी काढिला॥ ५३॥ अष्टांगयोगाच्यासाधनी॥ देहझिजविलातपेंकरुनी॥ परीप्राणेश्वरालागुनी॥ दयामनीनयेची॥ ५४॥ जोभक्तीचाभुकेला॥ भावेकरोनीबांधलागेला॥ तोहिमनगजेलागींदुरावला॥ म्हणोनिजालाखेदचित्तीं॥ ५५॥ आतांकायकरावाउपाय॥ कैसाभेटेलपतीराय॥ चिंताकरोनीझिजलीकाय॥ जालीतन्मयवृत्तीनी॥ ५६॥ तपेंकरोनीदेहतापला॥ तीन्हीलोकींकंपसुटला॥ इंद्रमनामाजीदचकला॥ कायवर्तला अनर्थ॥ ५७॥ ऐसेंतीव्रतपस्वीनेंकेलें॥ नाहींकोठेंआयकिलें॥ शंकरेंदरशनना हींदिल्हें॥ तरीखचिलेंवाटेब्रह्मांड॥ ५८॥ तोंपाहिलानारदमुनी॥ पुसतीजालीतयालागुनी॥ पूजनकेलेंस्वस्थमनी॥ लागलीचरणीतयाच्या॥ ५९॥ इतुकीयामाजीदेवऋषी॥ पुसताझालापार्वतीसीं॥ तुझीदशा कांगेऐसी॥ आलीविपिनासींकायकाज॥ ६०॥ शरीरजालेंजरजर॥ सेविलेंकाननकाकठोर॥ पंचवदनाचापडलाविसर॥ सांगेउत्तरलवलाहीं॥ ६१॥ मगबोलेशैलबाळा॥ मींकांहींअपराधनकेला॥ परीपतीचावियोगजाला॥ उपायमजलासांगेआतां॥ ६२॥ दरिद्यासिलाभतांचिंतामणी॥ मगहर्षनमायगगनीं॥ तैसेंजालेंमाझेमनीं॥ तुजनयनींदेखतांची॥ ६३॥ बहूसालसेविलेंकानन॥ तपकेलेंअनुदिन॥ परीमजलास्वामीअज्ञान॥ भेटूनिनयननिववीना॥ ६४॥ आतांयत्नकायकरूं॥ मज-

सांगाजीनिर्धारू॥ कोण्याकर्मे परात्परू॥ होईल साचारू आम मज॥ ६५
ऐसें बोलतां जगज्जननी॥ क्षणचला विचारये कमनीं॥ ह्मणे गणपतीच्या व्रतें करू
नीं॥ पावेल सदनीं शंकर॥ ६६॥ ऐसें बोलतां देवर्षी ॥ जगन्माता ह्मणे सांग
मजसी॥ तों बोले मुनी तयेसी॥ गजाननासी पुसावें॥ ६७॥ मग करूनी गण
पतीस्तवन॥ आणिलें मना माजी ध्यान॥ चतुर्भुज गौरवर्ण॥ केलें चिंतन त
याचें॥ ६८॥ विशाळ दोंदाची शोभा॥ स्मरतां संकटा सरसा उभा॥ मांड्या
कर्दळीचा गाभा॥ नयन शोभा पद्मापरी॥ ६९॥ माथां शेंदुर शोभन॥ रत्नजडि
त मुकुट झळकत॥ पायीं घागरिया वाजत॥ येत नाचत झडकरी॥ ७०॥ मग
देउनी आलिंगन॥ संतोषविलें तयाचें मन॥ कां माते सेविलें कानन॥ संकट
कवण पडियेलें॥ ७१॥ ह्मणे माते काय काजा॥ कवणें गांजिला देह तुझा॥
कां केला सीधांवा माझा॥ सांगें हितगुज मजपासीं॥ ७२॥ ऐसें ऐकोनी वच
नातें॥ सांगे सती तयातें॥ पतीनें त्यागिलें मातें॥ सेविलें विपिनातें तयाला
गीं॥ ७३॥ बहुत केलें तपाचरण॥ न सरे माझें पाप अझुन॥ वियोगदुःख
सरेन॥ सुखसंपादन न होय॥ ७४॥ भेटी न होय माझी॥ ह्मणोनि आसके
ली तुझी॥ आतां प्राणपती होय राजी॥ ऐसें आर्जव सांगे॥ ७५॥ माझें
व्रत संपादन॥ करीतां संकट जाय निरसन॥ पूर्वी सांगीतलें तिथिप्रमाण॥
मासपक्ष जाण सत्य तोची॥ ७६॥ तया दिनीं व्रतारंभ॥ करितां भेटेल तुज सां
ब॥ पूजाविधान हेरंब॥ करीं अंब संतोषें॥ ७७॥ प्रातःकाळीं दंतधावन॥ मग
करूनी माझें स्मरण॥ संकल्पें मातें प्रार्थून॥ व्रतस्त जाण असावें॥ ७८॥ आ
जी चंद्रोदयपर्यंत॥ मी राहीन उपोषित॥ पूजन करीन येकचित्त॥ भोजनी
रत होईं पुढें॥ ७९॥ ऐसी प्रार्थना करुन॥ आंगासी तीळ काळे लाउन॥ स्नान
नित्यनेमें सारुन॥ उपोषित जाण राहें मग॥ ८०॥ मोदक करावे ऐकविंशति
॥ पांच अर्पावे देवाप्रती॥ पांचांचें वायन ब्राह्मणा हातीं॥ सेवीं निश्चिती शेष
आपण॥ ८१॥ धातु पाषाण मृत्तिका जाण॥ तयाची प्रतिमा करून॥ गण
पती नामें तयाचें स्थापन॥ करील पावन सकळांतें॥ ८२॥ मग करावें आवा
हन॥ मनीं आणोनी करावें ध्यान॥ षोडशोपचार पूजन॥ सांगसंपादनक

रावें ॥ ८३ ॥ अथर्वशीर्षाचेपाठ ॥ एकविंशतीकरावेनीट ॥ अक्षरवटिकाम्हणो-
निस्पष्ट ॥ करावासंतुष्टगजानन ॥ ८४ ॥ वस्त्रउपवस्त्रादिसकळ ॥ चंदनसिंदुरपरि
मळ ॥ रुईमांदारपुष्पेंसकळ ॥ दूर्वाकोमळअर्पाव्या ॥ ८५ ॥ मजदूर्वाचीअतिप्रीती
॥ सहस्त्रनामअर्पावेंएकचित्तीं ॥ जयाचीअसेलशक्तूमती ॥ तोचीभक्तीकरीऐसी
॥ ८६ ॥ धूपदीपनैवेद्यजाण ॥ मोदकादिकरूनीपकवान्न ॥ समर्पूनिउत्तरापोष
न ॥ करूनिअर्पणतांबूल ॥ ८७ ॥ मगठेवीदक्षिणाफळ ॥ प्रदक्षिणामंत्रपुष्पस-
कळ ॥ चरणीठेवींशिरकमळ ॥ भावेंकेवळप्रार्थावें ॥ ८८ ॥ चंद्रोदयजालियावरी
॥ मगविधूचीपूजाकरी ॥ अर्घ्यदेउनीभिवारी ॥ प्रार्थनाकरींविधूची ॥ ८९ ॥
मगपंचमोदकवायन ॥ द्यावेंब्राह्मणालागुन ॥ दक्षणातांबूलसमर्पून ॥ करावें
वंदनद्विजातें ॥ ९० ॥ करूनिब्राह्मणसंतर्पण ॥ पात्रींबैसावेंआपण ॥ ऐसेंसां-
गोनीविधान ॥ गेलागजाननस्वस्थाना ॥ ९१ ॥ विनायकेंसांगीतलें मातेसी ॥
कृष्णेंविदितकेलेंपांडवांसीं ॥ स्कंधेंसागीतलेंऋषेश्वरांसीं ॥ पावतीकल्याणा
सींसकळिक ॥ ९२ ॥ पार्वतीनेकेलेंव्रतासीं ॥ मनीधरोनीनिश्चयासी ॥ करिता
पावलीपतीसी ॥ स्कंधऋषीसींसांगतसे ॥ ९३ ॥ पहातांनयनींपंचवदन ॥ चर
णीलागलीजाऊन ॥ शिवेंगिरिजाउचलोन ॥ वामांकींबसउनतोषविली ॥ ९४
ऐसेंव्रताचेंमहिमान ॥ जाणतीपंडूनंदन ॥ स्वयेंहिमनगजाआपण ॥ पावली
समाधानपतीसंगें ॥ ९५ ॥ हेंव्रतजेकोणीकरिती ॥ दरिद्रशोकनयांचेजाती ॥
केलेकष्टफळदेती ॥ वैरीसोडितीवैरभाव ॥ ९६ ॥ विद्याप्राप्तहोईलजाणा ॥
पूर्णहोईलमनकामना ॥ निपुत्रीकपावेलसंताना ॥ पीडितजनाक्षरवहोय
॥ ९७ ॥ धनधान्यवृद्धीअमूप ॥ हरपोनिजाईलपापताप ॥ करितांनाममंत्रा-
चाजप ॥ आपेंआपमोक्षलाधेल ॥ ९८ ॥ जयाचाशास्त्रावरीविश्वास ॥ तोची
होईलनिर्दोष ॥ शांतीदयेनेंभरेलमानस ॥ क्षमाल्हदयासउपजेल ॥ ९९ ॥
असोआतांहापाल्हाळ ॥ अगींअसावेंभक्तीबळ ॥ कृपाकरीलगिरिजाबाळ
श्रोतींसकळऐकावें ॥ १०० ॥ ॥ इतिश्रीसंकष्टचतुर्थीकथासमाप्त ॥ ॥
॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥

अथज्येष्ठागौरीव्रतकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ भालचंद्रातुजलागुन॥ असोचरणांबुजींनमन॥ शा
रदाजीवींचेंजीवन॥ करींसमाधानआमुचें॥ १॥ आदिमायाआदिशक्ती॥ तू
झेंध्यानतूझीभक्ती॥ तूझ्यायोगेंच्यारीमुक्ती॥ तूंचजगतींव्यापका॥ २॥ तु
झ्यानियोगेंसृष्टिक्रम॥ तुझ्यायोगेंक्रोधकाम॥ तुझ्यायोगेंप्रपंचधाम॥ जि
वाविश्रामयोगतुझा॥ ३॥ तुझ्यायोगेंवेदश्रुती॥ तुझ्यायोगेंनानाव्युत्पत्ती
तुझ्यायोगेंमनासींभ्रांति॥ पावतीशांतीयोगेंतुझ्या॥ ४॥ ऐसीतुझीली
लाअगाध॥ शोधूंजातांनलागेशोध॥ तुझ्यासंगतीस्वरूपबोध॥ हो
यप्रसिद्धयोगतुझा॥ ५॥ त्वत्प्रसादेंकरून॥ वाणीकरीलजेंवर्णन॥ तें-
आवडीऐकोतजन॥ घेईनमनतूंमाझें॥ ६॥ कथाऐकाअद्भुतएक॥ संतोष
पावतीसकळिक॥ जेंकां व्रतसंतानदायक॥ श्रोतेसकळिकऐकातें॥ ७॥ ज्ये-
ष्ठागौरीचेंव्रत॥ सांगतोंऐकेंस्फुचीत॥ अनुराधानक्षत्रयांत॥ कर्णेयांतस-
र्वेही॥ ८॥ आवाहनआणिपूजन॥ तिसरेनक्षत्रींविसर्जन॥ तयाचरणीं
लाऊनिमन॥ तोंनिदानसांगेंपुढती॥ भाद्रपदमासींअवधारीं॥ शुक्लपक्षा
माजीकरीं॥ त्रिदिनात्मकव्रतआचरीं॥ ब्रह्मचर्यनिर्धारींव्रतस्थ॥ १०॥ वि
घ्नहर्तागजानन॥ त्याचीमातागौरीजाण॥ तिचामाहिमाकरींश्रवण॥ शा-

स्वप्रमाण वदतसें ॥ ११ ॥ वापीकूपतडागजलपुरीत ॥ गंगानालेपारवहात ॥ तेथेंजावें वाद्यघोषसहित ॥ घेऊनिपात्रांत आणाव्या ॥ १२ ॥ तयाउदका पासूनीं पांचखडे ॥ निवडूनिआणावे रोकडे ॥ पाठीनपहातां सदनाकडे ॥ येतांसांकडें दुरहोय ॥ १३ ॥ सायंकाळीं असतांअनुराधा ॥ तयादिनीआणोनी आराधा ॥ हाआपुल्यास्वहिताचाधंदा ॥ जाईलआपदादुःखाची ॥ १४ ॥ पांचदेवीजलासहित ॥ मंगलवाद्येंवाजवित ॥ आणितांआपुल्या स्वगृहांत ॥ राहेंनिवांत द्वारामाजी ॥ १५ ॥ मगसुवासिनीघेऊनिआरती वोंवाळावीतयांप्रती ॥ दुग्धपाणीपांयावरुती ॥ घालुनीमागुतीपुसावें ॥ १६ ॥ पाउलेंहरिद्रेचींकादुन ॥ तयासींग्रहींफिरवुन ॥ पुसावें तयालागुन ॥ सांगेजनरुदीऐसी ॥ १७ ॥ देवीअसतीजिच्याहातीं ॥ तीतेंदीपघेउनिपुसती ॥ येथेंकायआहेसांग ह्मणती ॥ तीबोलतउदंडअसे ॥ १८ ॥ मगआ-णोनीस्वस्थानीं ॥ गोमयेंभूमीमार्जनकरुनी ॥ देवतास्थापनतयेस्थानीं ॥ राहावेंशयनींव्रतस्थ ॥ १९ ॥ हासायंकाळचाविधीझाला ॥ दुसऱ्योदिनीं पूजनाला ॥ सांगेनपुढतीयाविधीला ॥ सादरश्रवणालाअसावें ॥ २० ॥ - आतांदुसरीयाप्रकारीं ॥ सांगीतलेजेंग्रंथांतरीं ॥ सुवर्णताम्रप्रतिमाकरीं ॥ अथवासाजिरीरोप्याची ॥ २१ ॥ असेंनहोयतरीऐका ॥ भिंतीबरीचित्ररेखा ॥ कागदींकाढोनीसुरेखा ॥ नहोयपारखादेवीसी ॥ २२ ॥ इतुकेंहीजरीपडे कठिण ॥ तरीकरावें पुस्तकपूजन ॥ परीगोरीतेंआराधुन ॥ सुप्रसन्नतीतें करावी ॥ २३ ॥ धर्मराजप्रश्नकरित ॥ श्रीकृष्णकथासांगत ॥ तीऐकावीसावचित्त ॥ भावीकभक्तसकळजन ॥ २४ ॥ जयास्त्रियांसीबालकें होत ॥ परीयेकहीनराहेजित ॥ जिचागर्भश्रावहोत ॥ संततीविरहितजीअसे ॥ २५ ॥ पिशाच्चयोगेंसंतती ॥ जयास्त्रियांचीनष्ट होती ॥ जेपुरुषदरिद्रीअसती ॥ केसेपावतीसंपत्तीतें ॥ २६ ॥ ऐसेंपुसतपंडुनंदन ॥ सांगेमाधवतयालागुन ॥ करावेंगौरीचेंपूजन ॥ ध्यानधारणाधरोनियां ॥ २७ ॥ बोलाउनीब्राह्मणासीं ॥ आसनीबसावें पूजनासी ॥ ज्येष्ठाअसतीजयादिवशीं ॥ आणोनिमानसींध्यानऐसें ॥ २८ ॥ कोमलकांतिहीसुंदर ॥ चतुर्भुजमनोहर ॥ हस्तींआ

युधांचाभार॥ खड्गतोमरत्रिशूळादि॥ २९॥ पहातां मुखकमलस्फुरेख॥ चंद्रासींलाविलाकलंक॥ ह्मणतीचंद्र वदनात्रिलोक ॥नासिकस्फुरेखराव्याप री॥ ३०॥ नयनजीचेविशाळ॥ नयापरीशोभेभाळ॥ भृकुटीधनुष्यचीकेवळ ॥ कुंकुमस्फुटाळरेखिलें॥ ३१॥जीचीपहातांकटी॥ सिंहलपालेगिरीकपाटीं॥ अतिस्फुरेख हनुवटी॥ पंवळींवोंठेवोतिलीं॥ ३२॥ कर्णींकर्णफुलेंझ ळकती॥ कुंडलांचीअगम्यदीप्ती॥ मुकुटींजडितहिरेपंक्ती॥ पाचूशोभती· माणिकें॥ ३३॥ शब्दयेतांमुखांतुन॥ द्विजतेजेंप्रकाशेगगन॥ काजळेंविराज तीनयन॥ पहातां देहभानहरपलें॥ ३४॥ हस्तींकंकणेंजडित॥ नूपुरें पाईंग- र्जत॥ मुक्ताफळहारशोभत॥ अलंकारअगणीतसर्वांगीं॥ ३५॥ स्फरंगवस्त्र- झळकत॥ सौदामिनीआकाशींतळपत॥मौक्तिकेंनाशिकींशोभादेत॥ तेजअ द्भुतनवर्णवे॥ ३६॥जीच्यास्वरूपावरून॥ आदित्यटाकावाओंवाळुन॥ जीच्या पुढेंरतीलाजोन॥जायपळोनादिगांतरीं॥ ३७॥ ऐसेंध्यानधरूनिमनीं॥ तद्रावें देवतास्थापुनी॥ पूजनकरावेंसकळजनीं॥ निष्ठाधरोनीस्वधर्मी॥ ३८॥ षोड- शोपचारेंकरूनिपूजन॥ वस्त्रालंकारअक्षताजाण॥ कुंकुमहरिद्रादीसौभा ग्यवाहन॥ गंधपुष्पार्पणकरावें॥ ३९॥ धूपदीपनैवेद्यसकळ॥ तांबूलदक्षि णादेवींफल॥ प्रदक्षिणानमनतत्काळ॥ प्रार्थनाविल्वदळअर्पावें॥ ४०॥ ॥ प्रार्थनामंत्रः॥ ॥एह्येहित्वंमहाभागेसुरासुरनमस्कृते॥ज्येष्ठासिसर्व देवानांमत्समीपंगताभव॥ १॥ ॥इतिमंत्रः॥ ॥ऐशामंत्रेंप्रार्थनाकरून ॥ मगकरावेंगुरुपूजन॥ वस्त्रालंकारदेउन॥ तृप्तमनकरावें॥ ४१॥नैसाआपुला नळहात॥ ऐशापुज्याकरूनिसमस्त॥ वायनमहानैवेद्यसमवेत॥ अर्पितांतृप्त देवीहोय॥ ४२॥ अपूपवायनब्राह्मणासी॥ अर्पावेंतांबूलदक्षिणेसी॥ पुढेआ रतीदेवीसीं॥ करावीकैशीऐकातें॥ ४३॥ दीपकरावेपूरणाचे॥ अथवागोधु मपिष्टाचे॥ ओंवाळुनीगुरूचे॥ हस्तींआरतीचेदीपद्यावे॥ ४४॥ मगगुरुपासो नीपरतोन॥ घेऊनिभक्षावेआपण॥ नैवेद्यासहितजाण॥ स्वयेंआपणअभिला षीं॥ ४५॥ परीआधीसवाष्णब्राह्मणासी॥ भोजनघालुनीतयांसीं॥ घेउनी पुरोहितआज्ञेसीं॥ पंचप्राणासींतृप्तकरीं॥ ४६॥ रात्रौकरावेंजागरण॥ गीत

बाद्यकथाश्रवण॥ ब्रह्मचर्यव्रतेंजाण॥ त्रिरात्रआपणअसावें॥ ४७॥ मगति
सऱ्यादिनींदिवीस॥ करूनिउत्तरपूजनास॥ वोळवावीमाध्यान्हीस॥ सायंका·
ळासपोंचवीं॥ ४८॥ गौरीसींबोळवितांजाण॥ दधिभातनैवेद्यालाउन॥ अर्पि
तांदेवीतृप्तआपण॥ होउनीवरदानदेतसे॥ ४९॥ अथवागजाननासमवेत॥ गौ
रीसघेउनजात॥ ऐसीरुढीजगात॥ परंपरागतचाललीसे॥ ५०॥ हेंव्रतआ·
पुल्याकुळांत॥ चालवावेंसदोदित॥ नातरीबाराअब्दपरियंत॥ करितांदुरि
तनिरसेल॥ ५१॥ ऐसेंव्रतज्याकोणीकरिती॥ त्यांचीवाढेलसंतती॥ दरिद्री
तेसधनहोती॥ ऐकचित्तींकुंतीसुता॥ ५२॥ मुलेंहोवानीहोतमृत॥ अथवा
गर्भस्त्रावहोत॥ किंवाकाकवंध्यारहात॥ तितुक्यापावतसंततीनें॥ ५३॥
पिशाचादीसर्वयोग॥ तितुकेदुरहोतीष्मांग॥ करितांपूजायथासांग॥ दा
रिद्र्‌भंगहोतसे॥ ५४॥ ऐसेंचक्रपाणीसांगती॥ दरिद्रीजनीनराहती॥ स्त्रि
यावांझ्नपहातांक्षिती॥ कोठेचित्तींदिसेना॥ ५५॥ धर्मह्मणेदेवराया॥ येवो
नितुजजगाचीदया॥ सांगीतलेंव्रतउत्तमसरस्वया॥ करितीस्त्रियाअत्यादरें
॥५६॥ तुजऐसादयाभूत॥ कोणआहेजगांत॥ तुजलाह्मणतीत्रैलोक्यना
थ॥ नामयथार्थतुजसाजे॥ ५७॥ जैसेंउदकींटाकावेंलवण॥ येकायेकींज़ा
यविरोन॥ तैसींसर्वविघ्नेंनासून॥ देवीआराधनकेल्यानें॥ ५८॥ ऐसेंव्रता
चेंमहिमान॥ धर्मपावलासमाधान॥ तैसेजेकांऐकतीजन॥ त्यांचेंमनउल्हा
से॥ ५९॥ याव्रतींजयाचाभाव॥ तयासीदूरनाहींदेव॥ हामंततनीचाउपाव॥
मिळेलठावमुक्तीचा॥ ६०॥ ॥इतीश्रीज्येष्ठागौरीकथासमाप्त॥ ॥

अथमुकापाडवाकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ॐनमोजीएकदंता॥ तूंचीविद्याफरवदाना॥ स·
कलविघ्नेंनिवारिता॥ ग्रंथवदवितातूंचियेक॥१॥ तूंफरवाचेंफरवसार॥भ
क्तजनाचेंमाहेर॥ तूंचीअससीसद्विचार॥ तूंचीपरात्परगजवदना॥२॥
तूझ्याअंगींचवषष्टकळा॥ तूंचीदेसीगासकळां॥ तूंचिजीवींचाजिव्हाळा॥अ
वघीलीलातुझीअसे॥३॥ तूंचिसगुणनिर्गुणहोसी॥ क्षमादयाशांतीदेसी
॥तुझ्यायोगेंहर्षमानसीं॥ तूंचिशक्तीसींनिर्मिता॥४॥ तूंचिइंद्रियांचाचाळ
क॥ तूंचिबुद्धीसींव्यापक॥ तूंचिजेकांपरब्रह्मफरव॥ अविनाशएकतूंचिपैं·
॥५॥ तूंआद्यनाअनाद्य॥ तूंचिअससीस्वसंवेद्य॥ कांहींनसेम्नुत्यनिंद्य॥
सकलवंद्यतूंचिसदा॥६॥ तूंचीनिर्द्वंद्वअससी॥ भेदाभेदनसेतुजसीं॥तु
जनाहींदिननिशी॥ परात्परअससीतूंएक॥७॥ सर्वफरवाचेंआगर॥ तूंची
अससीपरात्पर॥ विश्वसाक्षीविश्वंभर॥ सकलाधारतूंचिएक॥८॥ तूझ्या
योगेंसृष्टीक्रम॥ तूझ्यायोगेंसाराश्रम॥ जननमरणाचावारेश्रम॥ सकल
विश्रामयोगतुझा॥९॥ तुझ्याआदिमायेचेंबळ॥ ब्रह्मांडेंरचिलींविशाळ
॥दिननिशीपारीसींतळतळ॥ प्रपंचरवळलाविला॥१०॥ आशातृष्णागां
जिनी॥ कामक्रोधपीडादेती॥ लोभमदमत्सरघातकरिती॥ दंभरीतीअ
गाधु॥११॥ प्रीतीमगरीनेंवेढिले॥ ममतारांडेनेंबुडविलें॥ मीमाझेंघातकप
हिलें॥ नाहींउमजलेंकवणासीं॥१२॥ सांपडलोंजिवाच्याहातीं॥ नातुडे·
स्वस्वरूपींमती॥ पापपुण्याचीभीतीचित्तीं॥ मायादुर्गतीपाववी॥१३॥
ऐसीमायातुझीकठिण॥ परीतियेसीजेकांशरण॥ तयाचीमायहोयआ
पण॥ करीसोडवणसंसारू॥१४॥ जेथीलतेथेंनेऊनिघाली॥ आपणरू
पाळूपणेंवेगळी॥ जैसेंकमलपत्रअसोनिजळीं॥ करितांवेगळीनीरनसे॥
१५॥ तयाआदिमायेसिनमन॥ करितांहरपेजननमरण॥ सद्गुरूसांगती
याचीरवुण॥ मुमुक्षुपूर्णतयांसीं॥१६॥ ज्यासींमोक्षाचीइच्छाअसे॥·
तोचीसद्गुरूचरणींवसे॥ तयामायेचेंनाहींपिसें॥ स्वरूपभासेसर्वथाही

॥१७॥ ऐसीजीकांगुरुमूर्ती॥उपमानसेत्रिजगतीं॥जेसीआकाशाचीव्याप्ती॥ तैसीप्रतीतीतयाची॥१८॥ तयामाझानमस्कार॥ सर्वसुखाचासागर॥ आनंदलहरीअनिवार॥ नसेपारतयाचा॥ १९॥ ऐसाजोकांअपार॥ सर्वसुखाचेंसुखसार॥उपमेसीनंतुळेक्षीरसागर॥अमृतसरीकरीचिना ॥२०॥ आतांयेकव्रतऐक॥ जेणेंसकळिकांहोयसुख॥ अंतीपावतीशिवलोक॥ चित्तींविवेकवसतसे॥२१॥ अतिदुःखावांचूनिजाण॥ विवेकनहोयचित्तालागुन॥ सुखामाजीदेहभान॥नाहींआठवणहराची॥२२॥ याचाप्रत्ययपाहीं॥राजादिअसतांसर्वही॥ ईश्वराचेंविस्मरणदेहीं॥विवेकनाहींतिळमात्र॥२३॥ ऐसीकथापुढती॥राज्यादिगेलीसर्वसंपत्ती॥ मगविवेकहोऊनिचित्तीं॥ भोगिल्हीविपत्तीकेकाळ॥२४॥ नंदीकेश्वरपूसत॥ स्कंदतयासीसांगत॥जेंकांशंकरासींप्रियव्रत॥ ऐसेंकथितपर्येसा॥२५ जेणेंशंकरहोयप्रसन्न॥जयायोगेंउल्हासेमन॥ भवगोष्पदवतहोउन॥सहजपावेलपैलथडी॥२६॥ ऐसेंनंदिकेश्वरेंदीनवदन॥ स्कंधाप्रतीपुसेवचन॥चरणीमस्तकठेउन॥ शरणहोउनप्रार्थीतसे॥२७॥ स्कंधेंपाहुनीभावार्थ॥ नंदिकेश्वरयथार्थ॥ अंतरींअतिजाहलाआर्त॥ सांगतांव्यर्थनजायहें॥२८॥जेंआजपर्यंतकवणालागीं॥ म्यासांगीतलेंनाहींजगीं॥ तेंकथनकरितोंतुजवेगीं॥ जेणेंभोगीसर्वसुख॥२९॥ जेंमहादुर्लभव्रत॥केलेंअसतांत्रितापजात॥पापापासूनहोयमुक्त॥ शिवभक्तथोरतो॥३०॥ शाकल्यनामकनगर॥ त्याच्याठायींविप्रसुंदर॥षट्कर्माच्याठायींसादर॥ दरिद्रेंअपारगांजिला॥३१॥ दरिद्र्यामाजीशिरोमणी॥ सुदाम्याऐसानाहींकोणी॥परीसोमशर्मातयाहुनी॥ भासेजनींअतिदुःखी॥३२॥ ऐसादरिद्रेंकरूनिपीडित॥ होत्सातातकाळक्रमित॥ तयासीदोनकन्याहोत॥लावण्यअद्भुततयांचें॥३३॥जैसीरूपवतीश्रेष्ठरती॥ तीहीलाजेतयांप्रती॥ गुणेंकरूनीद्रोपदीसती॥तेशाभासतीकन्यका॥३४॥नामेंठेविलींसुंदर॥श्रेष्ठरूपवतीमनोहर॥ तयांपहातांनृपवर॥ इच्छितीधुरंधरवरावया॥३५॥ दुजाकन्येचेंनामऐका॥ जियेसीह्मणतीसुपर्णि

का ॥ तिच्यांवरोनीओंवाळीमेनिका ॥ आम्हियेसकबिकांहोतसे ॥ ३६॥ त्याउपरि कन्यकानींजाण ॥ ग्रहांतीलकष्टसर्वकरुन ॥ गाईचींपाडसेंघेउन ॥ अरण्यींजाऊं नचारावीं ॥ ३७॥ तेथेंयेकसरोवर ॥ होतेंवनामाजीसुंदर ॥ तृषाहारकउत्तमनीर ॥ संतोषअतिपावतसे ॥ ३८॥ मच्छकच्छआदिकरून ॥ जलचरेंवनचरेंतयेस्थानीं ॥ हंसकारंडवपक्षीयेउनी ॥ कोकिळाआदिकरुनीबोलती ॥ ३९॥ कर्दळीपारिजातक पुष्पयुक्त ॥ चंपकमोगराशोभत ॥ जाईजुईमालतीसुवासतांवान ॥ सुगंधअद्भुतयेत-से ॥ ४०॥ नानाप्रकारच्यावृक्षजाती ॥ मांदारबिल्वादिशोभती ॥ ऐसेंरम्यस्थळदुर्जेक्षिती ॥ नसेप्रीतीपहावया ॥ ४१॥ ऐसेंवृक्षादिकेंकरुनियुक्त ॥ सरोवर-वनीशोभादेत ॥ तयामध्यभागींलिंगप्रख्यात ॥ स्फटिकवतभासतसे ॥ ४२॥ तयासरोवराच्याठायीं ॥ स्वर्गीच्याअप्सराआल्यापाहीं ॥ शिवपूजाकरोनीलवलाहीं ॥ परतपायींनिघाल्या ॥ ४३॥ इतुकीयामाझारी ॥ द्विजकन्याआल्याग्रडकरी ॥ कुमारिकापाहातांसुंदरी ॥ आनंदतीअंतरीअप्सरा ॥ ४४॥ त्याविप्र-कन्येच्याहातुन ॥ करवितीशिवलिंगपूजन ॥ अप्सरायथाविधीकरुन ॥ साहित्यआपणदेऊनी ॥ ४५॥ षोडशोपचारेंकरूनी ॥ चंदनाशिवातेंचर्चुनी ॥ अक्षताआदिकरुनी ॥ द्रव्यसमर्पुनीतोषविला ॥ ४६॥ षोडशदूर्वाशिवावरुती ॥ वाहुनीधूपदीपसमर्पिती ॥ लाडूअनरसेपकवान्नेंवाढिती ॥ दधिभातप्रीतीनैवेद्य ॥ ४७॥ ऐसानैवेद्यदाउनी ॥ तांबूलदक्षिणाठेउनी ॥ प्रार्थनापुष्पांजळीवाहुनी ॥ साष्टांगनमनींवंदिला ॥ ४८॥ षोडशग्रंथीयुक्तदोरक ॥ दोनकरुनीसुरेख ॥ दोघांहस्तींबांधुनीदेरव ॥ व्हावयासुव्रतदीधलें ॥ ४९॥ हेंव्रतमोन्यत्वेंकरावें ॥ ऐसेंसांगोनीतयाभावें ॥ पुढेंकायवर्तलेंऐकावें ॥ शुद्धभावेंकरोनियां ॥ ५०॥ अप्सरागेल्यास्वर्गासी ॥ विप्रकन्याहर्षीतमानसी ॥ शुभशकुनजालेआम्हासी ॥ येतांसरोवरासीचांगले ॥ ५१॥ आजिआमुचेंभाग्यउदेलें ॥ म्हणोन अप्सरादर्शनझालें ॥ व्रतसुखप्रदनिवेदिलें ॥ दरिद्रगेलेंआमुचें ॥ ५२॥ ऐसेंसुहास्यवदनेंकरुन ॥ करितीपरस्परभाषण ॥ सायंकाळझालापाहुन ॥ ग्रासुरेंवनानुनहांकिती ॥ ५३॥ त्याविप्रकन्यातेशुनी ॥ दधिभातसरोवरींटाकुनी ॥ पकवान्नेंबरोबरघेउनी ॥ आपुल्यासदनीपातल्या ॥ ५४॥ पकवान्नेंठेविलीं

गृहांत ॥ आपण जाल्या निद्रिस्त ॥ निशी लोटोनी अरुणोदय होत ॥ जाउनी पहात तयातें ॥ ५५ ॥ पक्कान्नें जाहालीं सुवर्ण ॥ आश्चर्य करिती पाहून ॥ शिव पावला कृपाघन ॥ भक्तसंरक्षण करावया ॥ ५६ ॥ ईश्वराची अगम्य लीला ॥ त्यांणें येथें दारिद्र्य खंडिलें ॥ धन्य व्रताचा सोहळा ॥ पाहिजे संपादिला अखंड ॥ ५७ सुवर्ण गृहीं ब्राह्मण पहात ॥ अत्यंत जाला भयभीत ॥ चौरकर्में केलें धन प्राप्त ॥ आतां अनर्थ वर्तेल ॥ ५८ ॥ पंचमहापातकापरी ॥ ही असे सुवर्णचोरी ॥ येथें राजदंड होईल भारी ॥ यमधर्म करी दूसरा ॥ ५९ ॥ ऐसा विप्र पापभीत ॥ उद्विग्न जयाचें चित्त ॥ कन्यका बाहुनी पूसत ॥ केला घात कवणाचा ॥ ६० ॥ सुवर्णचोरी ऐसें पाप ॥ तेणा तुह्मीं आपेंआप ॥ आतां जेथील तेथें माप ॥ घालुनी खेप घ्या आधी ॥ ६१ ॥ मग सांगती पित्यालागुनी ॥ नाहीं आणिलें आह्मी चोरुनी ॥ असत्यभाषण न येवदनी ॥ करितो समाधान कोपातें ॥ ६२ ॥ सरसा उनी बोले रूपवती ॥ आह्मी गेलों वनाप्रती ॥ व्रतयोगें धनप्राप्ती ॥ जाली निश्चिती आह्मासीं ॥ ६३ ॥ अरण्यातील सर्व वर्तमान ॥ सांगत्या जाहल्या तया लागुन ॥ अप्सरा सरोवरीं येउन ॥ करविती पूजन शिवाचें ॥ ६४ ॥ हें आह्मां करवीं मौनव्रत ॥ पुजासामग्री पक्कान्नें देत ॥ तीं आणूनि ठेविलीं गृहांत ॥ सुवर्ण निश्चित तें जाहलें ॥ ६५ ॥ अनायासें दरिद्र्यासी ॥ चिंतामणी आला हातासी ॥ मग पारखें सुरवासी ॥ तैसें ब्राह्मणासी जाहलें ॥ ६६ ॥ काज सारूनी सर्वही ॥ वास्करें घेउनी लवलाहीं ॥ त्या सरोवराच्या ठायीं ॥ तेथें नवलाई वर्तली ॥ ६७ ॥ राजा शिकारी करावयासी ॥ प्रतापमूकर नाम जयासी ॥ श्रमपावोनी मानसीं ॥ पातला वनासी त्याठाया ॥ ६८ ॥ तृषातूर जाहला अत्यंत ॥ विप्रकन्या पाहातीं वनांत ॥ नृपवर तयासीं पूसत ॥ उदक वनांत असे कीं ॥ ६९ ॥ ऐसें नृपवरें विचारितां ॥ रूपवतीच्या आनंद चित्ता ॥ दधीमात जल नृपनाथा ॥ नेउनी देतां विलंब नसे ॥ ७० ॥ राजानें करूनी सेवन ॥ संतोषातें पावलें मन ॥ तयांसीं बोले वचन ॥ कन्यका आपण कवणाच्या ॥ ७१ ॥ रूपवती तयासीं बोलत ॥ सोमशर्मा नामें प्रख्यात ॥ तो आमुचा पिता निश्चित ॥ जन्मलों कुळांत उभयतां ॥ ७२ ॥ ऐसें तिचें भाषण ऐकोनी ॥ राजा गेला नगरा लागोनी ॥ रूपवती वसनी

ऐसेंमनीं॥ धरोनिसदनीप्रवर्तला॥७३॥ मगबोलाउनीदूतासीं॥ प्रेषिला
विप्रगृहासी॥ बोलाउनीआणावा तयासीं॥ ऐसें तयासी सांगित्तलें॥ ७४॥
दूतद्विजोत्तमाविनविता॥ राजाज्ञु ह्मासी बहात॥ ऐसी ऐकतां मान॥ विप्रत्व
रित पातला॥ ७५॥ राज द्वारीं येतां ब्राह्मण॥ राजानें करूनीसन्मान॥ आस
नावरीबसउन॥ केलेंपूजन सत्कारें॥ ७६॥ रावह्मणे द्विजोत्तमातें॥ रूपव
तीकन्यादेईमातें॥ उत्तमह्मणोनीविवाहातें॥ प्रवर्तकचित्तेंजाहला॥ ७७॥
आणिदुसरीकन्यका॥ नामजियेचेंरूपर्णिका॥ ब्राह्मणाचापुत्रपाहोनिनिका॥
विवाह देखा आरंभिला॥ ७८॥ एका समयावच्छेदें करून॥ लग्नासप्रवर्तलाब्रा
ह्मण॥ उत्तमसमारंभेंकरून॥ मांडिलें लग्ननृपवरें॥ ७९॥ मंडपघातलावि-
स्तीर्ण॥ ब्राह्मणसमुदायबोलाउन॥ मंगळवाद्यांचाघोषदारुण॥ विवाहपरिपूर्ण
जाहला॥ ८०॥ ब्राह्मणभोजनकरून॥ धनअपारतयांदेउन॥ आनंदविलेऋषी
जन॥ वधुवरेंसमाधानपावलीं॥ ८१॥ अप्सरेनेंसांगीतलेंव्रत॥ तयामाजीरू
पर्णारत॥ ह्मणोनीतियेसीराज्यप्राप्त॥ होउनीभोगितसुखातें॥ ८२॥ हिक
डेवर्तलें अद्भुत॥ रूपवतीसोडीशिवव्रत॥ राजविलासप्रीतीयुक्त॥ विषयींस
क्तअखंडित॥ ८३॥ तयाव्रताचाविसरपडतां॥ राज्यशत्रूनें हरिलें सर्वथा॥
चित्तींरायासीलागलीचिंता॥ दरिद्रभोगिता अतिदुःखें॥ ८४॥ मगरूपव-
तीएकेदिनीं॥ अकस्मात आलीभगिनीसदनीं॥ पाहूनिआनंदरूपर्णामनीं
॥ सन्मानोनि आसनीं बैसवी॥ ८५॥ रूपर्णिकापाहूनीभगिनीसीं॥ अतीदरि
द्रीदुःखीमानसीं॥ पाहोनीविचारीतयासीं॥ राज्यलक्ष्मीसीत्याजिलें॥ ८६
ऐसें ऐकतांरूपवती॥ वदतीझालीतयाप्रती॥ शत्रुयेउनीघालाघालिनी॥ रा
ज्यलक्ष्मी हरितीसर्वही॥ ८७॥ तेणें करूनीदरिद्रदशा॥ आतां केंचीराज्याची
आशा॥ जावें तरीकवण्यादेशा॥ नाहीं मनसा पूर्णजाहली॥ ८८॥ ऐसेंव्हा
वयाकारण॥ शंकराचेंव्रतभंगिलें जाण॥ तेणें दशाप्राप्तजाली पूर्ण॥ रूपवती
भाषणऐकिलें॥ ८९॥ मगरूपर्णा नें तियेसी॥ सुवर्णघटभरोनीसंतोषीं॥ दे
तीजाहली भगिनीसी॥ भोगींविलासासीजाउनी॥ ९०॥ तोद्रव्याचा घटघे-
उन॥ जातां आपुल्यागृहालागुन॥ तस्करें नेलालुटून॥ मार्गीं अडचणबोट

वली ॥ ९१ ॥ तेणेंकरोनीअतिदुःखित ॥ रूपवतीचेंजाहलेंचित्त ॥ आत्तापुढें केंशीगत ॥ लागलीरवंतजिवासीं ॥ ९२ ॥ पुनरपीआलीभगिनीगृहीं ॥ द्रव्यघटनेलातस्करेंपाहीं ॥ ऐसेंऐकतांरूपर्णाहृदयीं ॥ दयाळवलाहींउपजली ॥ ९३ ॥ मगयेकाकाठीमाझारी ॥ गुप्तधनभरूनतेअवसरीं ॥ दीधलीरूपवतीच्याकरीं ॥ निघालीस्वनगरींजावया ॥ ९४ ॥ तीहीकाठीअकस्मात ॥ चोरेंनेलीतिच्यदेखत ॥ प्राक्तनीलिहिलेंकायलिखित ॥ आह्मींनेणतविधीनें ॥ ९५ ॥ हस्तलाउनीनिढळासीं ॥ पुन्हाआलीसुपर्णेपासीं ॥ व्यर्थनेउनीतवधनासी ॥ अर्पिलेंतस्करासींसर्वही ॥ ९६ ॥ ह्मणेशंकरमाझ्यावरी ॥ कोपाविष्टजालासर्वोपरीं ॥ ऐसेंबोलतांदुःखलहरी ॥ वोढवलीअंतरींभगिनीच्या ॥ ९७ ॥ रूपवतीचेंऐकतांभाषण ॥ दंडवतनमस्कारघालुन ॥ सुपर्णाशिवाचेंकरीस्तवन ॥ ऐकतांप्रसन्नशिवझाला ॥ ९८ ॥ तूंभोळाशंकरअविनाश ॥ तूंसकळजगाचाईश ॥ तूंअससीस्वयंप्रकाश ॥ सकळविलासतुझाअसे ॥ ९९ ॥ तूंघेतलेंसीसगुणपणा ॥ ऐकभक्तांच्यारक्षणा ॥ पांईब्रीदबांधोनीदीनजना ॥ तारिसीदयाघनातूं एक ॥ १०० ॥ चवदाचौकड्याराज्यसंपदा ॥ रावणासिंदीधलीयेकदां ॥ ध्रुवबाळासीअटळपदा ॥ स्थापिलाकदांनटळेची ॥ १ ॥ श्रियाळचांगुणाचिल्हाळ ॥ तयादीधलीमुक्तीअटळ ॥ भक्तजनाचींसंकटेंविशाळ ॥ येतांसकळवारिसीतूं ॥ २ ॥ ऐसेअनंतभक्तजन ॥ तारिलेतुवांलीलेकरुन ॥ चांडालीचाउद्धारकरुन ॥ केलीस्थापनकैलासीं ॥ ३ ॥ ऐसातूंजोउदारधीर ॥ कांकोपसीआह्मावर ॥ तुझामहिमावर्णितांफणिवर ॥ जिव्हासमूळचीरल्या ॥ ४ ॥ मींपामरतुझीस्तुती ॥ कायकरणारमंदमती ॥ परीनहोतांतुझीप्राप्ती ॥ जीवनिश्चितीनठेवीं ॥ १०५ ॥ ऐसापाहुनीनिर्धार ॥ प्रसन्नजाहलाशंकर ॥ पंचवदनगौरीवर ॥ कांतीसुंदरस्फटिकऐसी ॥ ६ ॥ भस्मलेपनअंगासीं ॥ पन्नगरूळतीअंगासी ॥ गळांरुंडमाळाआयुधासी ॥ गजचर्मासीपांघुरला ॥ ७ ॥ स्फटिकरुद्राक्षधारण ॥ व्याघ्रचर्माचेंआसन ॥ स्मशानवासीह्मणतीजन ॥ प्रसन्नवदनबैसला ॥ ८ ॥ भाळींअर्धचंद्रशोभत ॥ माथांगंगावहात ॥ नीळकंठशोभाअत्यद्भुत ॥ पहातांचित्तहारपे ॥ ९ ॥ तेजपहातांझांकती नयन ॥ कोटिसूर्य

समप्रभाजाण॥ रूपर्णादिव्यचक्षूकरून॥ पाहेआपणशिवातें॥ ११०॥
प्रसन्नहोवोनीशंकर॥ ह्मणेरूपर्णेईच्छीतवर॥ मागतांदेईनसत्वर॥ क्षणही
उशीरनकरावा॥ ११॥ तुजऐसाभक्तथोर॥ दुजानसेपृथ्वीवर॥ तूंयाघालुनी
मजवरीभार॥ व्रतस्कंदरचालविलें॥ १२॥ तूंभीतीनधरावीमानसीं॥ मीप्रस
न्नअसतांतुजसी॥ संकटेंजातीदेशोदेशीं॥ पाववीसुखासीतुजलागीं॥ १३
ऐकतांशिवाचेंवचन॥ रूपर्णाह्मणे तपालागुन॥ रूपवतीमाझीवडीलबहि-
ण॥ चुकलीजाणतवव्रता॥ १४॥ हीमोठीअपराधी॥ तूंक्षमाकरींकृपानि
धी॥ ईचेंरक्षणकरींआधी॥ दुःखव्याधीनिरसावी॥ १५॥ शत्रूनीहरिलीरा
ज्यसंपदा॥ सर्वस्वेंभोगितीआपदा॥ अन्नवस्त्रनमिळेकदा॥ फिरतीसदां
चहूंकडे॥ १६॥ रूपर्णेचेंऐकोनिभाषण॥ शिव ह्मणतीतयेलागुन॥ तुझ्या
भगिनीनेंव्रतमोडुन॥ सोडिलेंआराधनआमुचें॥ १७॥ महाकोपआलामा-
झ्याचित्तीं॥ ह्मणोनिगेलीराजसंपत्ती॥ परीतुझीपाहूनिभक्ती॥ संतुष्टचि-
त्तींजाहलों॥ १८॥ आतांपुन्हारूपवतीनेंजाण॥ व्रतसांगकरावेंआपण॥ रा
जलक्ष्मीप्राप्तहोउन॥ सुखसमाधानपावेल॥ १९॥ ऐसें शंकरेंतयासीं॥ सां
गोनिगेलेकैलासासीं॥ मगरूपर्णारूपवतीसी॥ करवीव्रतासीतयाहस्तें
॥ १२०॥ व्रतकरितांसायास॥ सर्वशत्रूनाशपावत॥ तिचेंराज्यतिजलाप्रा-
प्त॥ जालेंअकस्मातसर्वही॥ २१॥ ऐसाव्रतमहिमाथोरा॥ गेलीलक्ष्मीयेईल
घरा॥ ह्मणोनिभजावेंशंकरा॥ उदारधीरासकळिकीं॥ २२॥ रूपवतीसींजा
लेंऐसें॥ कामधेनूलाधलीअनायासें॥ कल्पवृक्षइच्छिलेंदेतसे॥ जा
लेंतैसेंसुखकारी॥ २३॥ आनंदसिंधूचेंआलेंभरतें॥ शिवप्रसादेंनहोयरि
तें॥ धन्यभगिनीनेंकेलेंमातें॥ उपकारातेंकाय वानूं॥ २४॥ कोणपक्षको
णमास॥ कोणतिथीअसेव्रतास॥ तेंपुढेंसांगतीनंदीस॥ भावेंपरिसस्कं
द बोला॥ २५॥ कथाऐकोनीस्कंदापती॥ नंदिकेश्वरप्रसन्नकरिती॥ व्रतो-
द्यापनकवण्यारिती॥ सांगामजप्रतीऋषिवर्या॥ २६॥ स्कंदह्मणेऐकसाव
धान॥ एकाग्रकरूनीमन॥ मुकापाडवाकरितोंकथन॥ श्रेष्ठजाणव्रतअसे
॥ २७॥ भाद्रपदशुक्लपक्षींव्रतास॥ प्रतिपदानेमलादिवस॥ शुचिर्भूतकरोनी-

मानस॥ पूजीशिवासकवणेपरी॥२८॥ षोडशसंवत्सरजाण॥ व्रतकरावेंआपण ॥मगकरावेंउद्यापन॥उत्तम म्हणोनपक्षहा॥२९॥ तयाहुनी मध्यमरिती॥ मध्यं नरीउद्यापनकरिती॥ एकसंवत्सरींदोनहोती॥ कनिष्ठरीतीऐसीअसे॥३०॥ ती नप्रकारें सांगीतलीरीती॥ कोण्याप्रकारेंईश्वरींभजनी॥ तेजनसुखवानेंपावती॥ अंतींजातीशिवलोका॥ ३१॥ ऐकाव्रतआणिउद्यापन॥ शिवलिंगआणिप्रतिमापू- जन॥ दोनीकरीजेएकदिन॥ ऐकेंविधानतेंऐसें॥३२॥ मंडपउत्तमघालुनी॥ कर्द ळीस्तंभातेंलाउनी॥ नानापुष्पादिकेंकरूनी॥ मखरबनउनीसुशोभित॥ ३३॥त यामखराच्या मध्यभागीं॥ लिंगतोभद्रकादीपंचरंगीं॥ नानापुष्पादिआणोनिवे गीं॥ धन्यजगींहेंचिव्रत॥३४॥ सुवर्णपात्रयुक्तजाण॥ तयावरीकलशठेउन॥पू र्णपात्रअक्षताघालुन ॥ प्रतिमापूजनकरावें ॥३५॥ पार्वतीयुक्तशिवाचीजाण॥ सुवर्णप्रतिमाकरून॥ स्नानादिकर्मसारुन॥ घालुनीआसन बैसावें॥ ३६॥ मौन्य करूनीधारण॥ प्रतिमाकरावीस्थापन॥ यथाविधीकरावेंपूजन॥ सांगतीब्राह्मण तयापरी॥३७॥ षोडशोपच्यारेंजाण॥ करावेंप्रतिमापूजन॥ अर्घ्यपाद्यादिसंपूर्ण ॥वस्त्राभरणअर्पावें॥३८॥ गंधाक्षतापरिमळ॥ सौभाग्यादिवाहूनिसकळ॥ नाना पुष्पेंतुळसीदळ॥ त्रिदळबिल्वपत्रअर्पावें॥३९॥ धूपदीपनैवेद्यसकळिक॥पकवा न्नेंकरावींअनेक॥ दधिभातआणोनिदेख॥ अर्पितांतोषवशिवानें ॥४०॥ षोडश ग्रंथिदोरकवाहुन॥ तोहस्तींबांधावाआपण॥ षोडशदूर्वाशिवार्पण॥ दक्षणातां बूलअर्पावें॥ ४१॥ मंत्रपुष्पादिवाहूनजाणा॥ मगकरोनीप्रदक्षिणा॥ ब्राह्मणासीं अर्पावेंवायन॥ षोडशप्रमाणतयाचें॥ ४२॥ लाडूघालुनीपात्रांत॥ फळेंठेवावींत यांत॥ सांगीतलीसंख्यायुक्त॥ सांगव्रत होयतेव्हां॥ ४३॥ मगकरावीप्रार्थना॥ लिहिल्यामंत्रेंकरून॥ संतोषहोउनीगिरिजारमण॥ सुखसदनदेतअसे॥ ४४॥
॥ ॥मंत्र॥ ॥प्रसीददेवदेवेश चराचरजगद्गुरो॥ ईशानायनमस्तुभ्यं व्योमव्यापिनमोस्तुते॥ ॥इतिमंत्रः॥ ॥ऐशामंत्रेंकरून॥ रात्रौकरावेंजा गरण॥ कथापुराणादीश्रवण॥ आनंददिननिशीवर्तावें॥ ४५॥ प्रातःकाळजा- लियावरी॥ स्नानादिसर्वकर्मसारी॥ स्वधर्मानुष्ठानेंतोषवीहरी॥ ब्राह्मणद्वारा होमकरीं॥ ४६॥ मूळमंत्रेंकरून॥ तिळआणितूपजाण॥ तयाचेंकरावेंहवन॥

जाणतीप्रमाणाद्विजराज॥ ४७॥ आचार्यासीगोप्रदान॥ घालुनीवस्त्रालंकारभू षण॥ तांबूलदक्षिणादेउन॥ ब्राह्मणपूजनअर्पावें॥ ४८॥ षोडशशैवब्राह्मण ॥ग्रहींआणावेबोलाउन॥ कमंडलुकोपीनदेउन॥ घालूनभोजनतोषवावें॥ ४९ तांबूलदक्षिणासहीत॥ विप्रासींकरावेंतृप्त॥ भोजनकरावेंसमस्त॥ ऐसीरीतसां गती॥ २५०॥ ऐसेंसांगीतलेंउद्यापन॥ स्कंधेंनंदिकेश्वरालागुन॥ यांत आलेंव्रत संपूर्ण॥ आनंदपूर्णवोदवला॥ ५१॥ याव्रतेंकरूनसकलसंपत्ति॥ राज्यादिप्राप्त तयाहोनी॥ वाढेलंकुळामाजीसंतती॥ सुखपावतीइहलोकीं॥ ५२॥ इहलो कींचेंसर्वसुख॥ भोगूनअंतीशिवलोक॥ ब्राह्मणमुखेंकथानक॥ ऐकतांसक ळिकसुखावती॥ ५३॥ व्रतराजअगाधसागर॥ तयामाजीरत्नसुंदर॥ हेंशि वव्रतनिर्धार॥ केलापसारप्राकृत॥ ५४॥ हेंकरावेंसर्वजनीं॥ लागावेंशंकरा चेभजनीं॥ सार्थकहेंचीजन्मायेउनी॥ लागावेंस्तवनीश्रीहरिच्या॥ ५५॥ ॥ इतिश्रीमुक्तापाडवाकथासमाप्त॥ ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥

अथनारळीपौर्णिमाकथाप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ ॐनमोजीविद्याधरा॥ गौरीहराच्याप्रियकरा॥ ता रिसींदुर्गमभवसागरा॥ सरस्वतीवराधन्यतूंची॥ १॥ चवदाविद्याचौसष्टक ळा॥ वसतीतुझ्याअंगींसकळा॥ भासेतुझीअगम्यलीला॥ तुझ्यासोहळा

नवर्णवे ॥ २ ॥ तुझ्या नामस्मरणें पावन ॥ होत आहे सकळजन ॥ ह्मणवोनि-
ध्यानसे मन ॥ करीं समाधान दासाचें ॥ ३ ॥ परा पश्यंति मध्यमा वैखरी ॥ या
वाणीचा तूंची सूत्रधारी ॥ प्रेमपान्हा पाजीं झडकरी ॥ निर्मळ करीं बुद्धि माझी
॥ ४ ॥ तुझिया प्रसादें ग्रंथरचना ॥ करितां गोडी लागेल जना ॥ वाचितां पाव-
ती समाधाना ॥ ऐशा कवना मती देई ॥ ५ ॥ आतां कथितों व्रत येक ॥ श्रवण क
रितां आनंदती लोक ॥ ज्याचा महिमा अलोलिक ॥ फळ दायक सर्वांसी ॥ ६
ज्याचें प्राक्तन असे फारेख ॥ तोची हें व्रत करी देख ॥ नारळी पोर्णिमा माहात्म
ऐक ॥ सांगतों ऐकसावचित्तें ॥ ७ ॥ ऐसी या तिथीस आधी ॥ रक्षाचिन्ह हस्तीं-
बांधी ॥ जेणें जाईल आधिव्याधी ॥ जपसिद्धी पावाल ॥ ८ ॥ ऐसा विधी ऐक
तां श्रवणीं ॥ धर्म पुसे श्रीकृष्णालागुनी ॥ सर्व रोग आणि अशुभ सजनी ॥ ना-
श होवोनी जाय कैसें ॥ ९ ॥ ऐसें आह्मा सांगें व्रत ॥ ज्याच्या योगें वर्षपर्यंत ॥ संर
क्षण होई ऐसी मात ॥ कल्याण जयांत होय सर्वांचें ॥ १० ॥ मग श्रीकृष्ण धर्मरा
ज्याप्रती ॥ शचीचा इतिहास सांगती ॥ इंद्रासी नो हे जयप्राप्ती ॥ जाहला चिंती-
उद्विग्न ॥ ११ ॥ तेव्हां शक्रस्त्रीनें जाण ॥ पतीस जय व्हावा ह्मणोन ॥ जें कां केलें आ
पण ॥ काय कारण तें ऐका ॥ १२ ॥ देव आणि दैत्यांत ॥ द्वादश अब्द युद्ध होत ॥
परी दैत्य आनंदें जयांत ॥ पराभव होत देवांचा ॥ १३ ॥ युद्धें करोनी जाला त्रास ॥
नाहीं टाकावया उश्वास ॥ सहस्रनयन कासावीस ॥ नसेल पायास ठावं कोठें ॥
१४ ॥ ऐसे जर्जर केले देवांसीं ॥ पळविलें दैत्यें सकळांसीं ॥ दुःखीत होउनी
मानसीं ॥ आचार्यांसी पुसतसे ॥ १५ ॥ बृहस्पती पुढें जाउन ॥ साष्टांग केलें न
मन ॥ करूनिय यथाविधी पूजन ॥ पाणी जोडुन प्रार्थीतसे ॥ १६ ॥ आह्मा दैत्या
नीं गांजिलें ॥ पळावयास्थळ नसे उरलें ॥ बारा वरुषें दैत्यें गांजिलें ॥ अंगिरें ऐ
किलें वचन हें ॥ १७ ॥ युद्ध करावें आहे मानसीं ॥ परी जयप्राप्ती होय कैसी ॥ ऐ
वढी चिंता आमुच्या मानसीं ॥ दूर कैसी होय सांगा ॥ १८ ॥ इतुकें बोलणें ऐकून
॥ शची बोलोनी आपण ॥ करी पतीचें समाधान ॥ नम्यावें आपण दैत्यांनें ॥ १९
ह्मणे स्वामी आजीचा दिन ॥ युद्ध न करावें दैत्यांलागुन ॥ उदयीक होती मनोर
थ पूर्ण ॥ सांग तें खुण ऐका ही ॥ २० ॥ प्रातःकाळीं रक्षाबंधन ॥ करीन दक्षण-

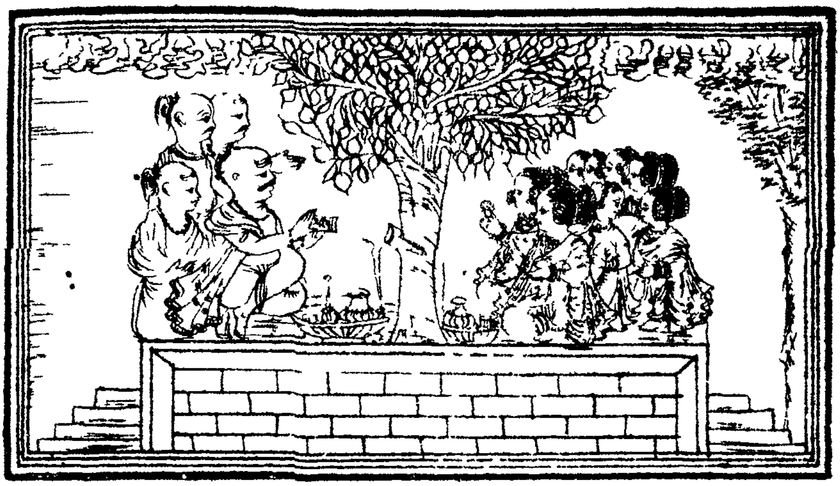
हस्तींजाण ॥ अपजययेईल दैत्यांलागुन ॥ जंईसमाधानपावाल ॥ २१ ॥ प-
त्नीचेंवचनऐकोन ॥ शक्रपावला समाधान ॥ निशीलोटलकेव्हांब्राह्मणांन ॥
चिंतीतमनींरवीतें ॥ २२ ॥ जाहलातमाचानाश ॥ भासेअरुणोदयप्रकाश ॥
श्रावणशक्रपौर्णिमेस ॥ शचीवरास हऊठली ॥ २३ ॥ मांगलिकस्नानकरून
॥ तयारकेलेंरक्षाचिन्ह ॥ केलेंदक्षिणहस्तींबंधन ॥ स्वामीआपणजयपावा
॥ २४ ॥ ऐसेंऐकतांशचीवरें ॥ ब्राह्मणाबोलाविलेंआदरें ॥ पुण्याहवाचन जय
जयकारें ॥ वाजवीतरणतुरेंनिपाले ॥ २५ ॥ रणवाद्यें दुमदुमिलेंनिराळ ॥ श्रव
णेंभीतीदैत्यसकळ ॥ वाटेरवचैलेवैरीरवळ ॥ नचालेबळदैत्यांचें ॥ २६ ॥ समा
गमें दैत्यांचे भार ॥ इंद्रवरुणयमकुबेर ॥ रथींबैसतांशचीवर ॥ शकुनअपार-
होताती ॥ २७ ॥ आजीस्फचिन्हेंभासती ॥ जयआहेआपुल्याहातीं ॥ इंद्रह्म
णेदेवांप्रती ॥ दाऊंयुद्धरीतीदैत्यांनें ॥ २८ ॥ प्रलयकाळींचा अग्नीकठोर ॥ तैसा
दिसेशचीवर ॥ वाटेआटीलचराचर ॥ शक्रवीरदिसतसे ॥ २९ ॥ मूर्तिमंतका
ळजैसा ॥ इंद्रभासेदैत्यांतैसा ॥ युद्धामाजीभीष्मजैसा ॥ टाकेलकेसाराम-
तो ॥ ३० ॥ दैत्यांमाजीजालीहाक ॥ पर्वतटाकिनीसकळिक ॥ शचीवरेंनिवडी
लेयेकूनयेक ॥ चूर्णदेरववज्रेंकेलें ॥ ३१ ॥ कोणीधांवलीवृक्षउपडोन ॥ कोणी
लपतीगगनींजाण ॥ तेथुनटाकितीपाषाण ॥ युद्धदारुणमांडिलें ॥ ३२ ॥ इं
द्रवज्रफिरेचक्राकार ॥ चूर्णकरीवृक्षगिरिवर ॥ संधानकरोनीहाणीश
र ॥ तोडीकरदैत्यांचे ॥ ३३ ॥ प्रलयकाळींच्यामेघधारा ॥ वर्षतीजेंशाअपारा
॥ तैशाइंद्रेंशरधारा ॥ दैत्यसंहारासोडिल्या ॥ ३४ ॥ चंद्रसूर्यआच्छादित ॥
तमपसरलेंजगांत ॥ दैत्यजालेभयकंपित ॥ पराजयहोतआमुचा ॥ ३५ ॥ ए
कमेकऐसें बोलती ॥ अटाहांस्येंआरोळ्यादेती ॥ भीताउपजावीदेवचित्तीं
बाणसोडितीअनुपम्य ॥ ३६ ॥ परीनसोडीशक्रठाण ॥ सोडीबाणापाठींबा
ण ॥ देवेंमांडिलेंनिर्वाण ॥ युद्धदारुणहोतसे ॥ ३७ ॥ जेशतमरवावरीयेतीसा
यक ॥ तेतेछेदीसकळिक ॥ आणिआपुल्याबाणेंनाशिक ॥ काढुनीकौतुकदा
वीतसे ॥ ३८ ॥ दैत्यकेलेछिन्नभिन्न ॥ कोणीपळतीहोऊनिदीन ॥ शस्त्रेंहस्तीं
चींजातीगळोन ॥ कोणीठाणनसोडिती ॥ ३९ ॥ घायाळहोऊनीदीनजाले ॥

दैत्यांसुदें उपाय नचले॥ कोणी मेले कोणी गेले॥ युद्ध विलुब्धे जयापरी॥ ४०॥ मेघडंबरें गडद येती॥ वायू रूद्रतांचा वितुळती॥ तैसी जाली दैत्यां गती॥ नचले मर्त्य कवणाची॥ ४१॥ ऐसा समरचमत्कार॥ दैत्यां दावित सुरवर॥ जों पानले निशाचरदुर्धर॥ सैन्य अपार घेवोनी॥ ४२॥ देवें पहातां बहुसमाज॥ ह्मणती न मिळे जय आजं॥ आतां राखील ईश्वरलाज॥ तरीच काज होय हें॥ ४३॥ मेघनादें करोनी गर्जती॥ क्रोधें अनिवार धांवती॥ ह्मणती मारूं शचीपती॥ देऊं गती देवांसही॥ ४४॥ ऐसे गर्जोनी धांवती॥ भीती नुपजे इंद्राप्रती॥ यमकुबेर थरथरां कांपती॥ होईल गती काय नेणो॥ ४५॥ ह्मन मरखें सकळांसीं॥ अभय दीधलें देवांसी॥ युद्ध जरी करिती अहर्निशी॥ तरी जयासी पावेन मीं॥ ४६॥ ऐसे ऐकतां अभयवचन॥ सकल देवें भीती सोडुन॥ युद्ध करिती दारुण॥ दैत्य कंदन मांडिलें॥ ४७॥ कोणी खड्ग कोणी तोमर॥ अरगळा घेती निशाचर॥ कोणी मुसळ कोणी डोंगर॥ पाषाण खडतर टाकिती॥ ४८॥ कोणी सोडिती नीर्वाणशक्ती॥ कोणी शरें भानुमंडळ झांकिती॥ एका बाणाचे सहस्त्रबाण होती॥ कोणी धांवती मल्लयुद्धीं॥ ४९॥ शक्तीनें शक्ती तोडी इंद्र॥ बाण सोडी अर्धचंद्र॥ तेणें दैत्यांचे भंगे भद्र॥ वाहे समुद्र रुधिराचा॥ ५०॥ तया रणामाझारी॥ मोड होय निशाचरीं॥ देवें वाजविल्या आनंदभेरी॥ गेले गजरीं इंद्रभुवना॥ ५१॥ जयवाद्यांचे गजरीं॥ देव येतां स्वर्गद्वारीं॥ घेऊन येती आरत्या करीं॥ मंगलशब्द कारी देवांगना॥ ५२॥ इंद्र-आसनीं बैसला॥ देवें कुसुम वर्षाव केला॥ रंभा उर्वशी गाती लीला॥ नृत्य कुशला करिताती॥ ५३॥ रक्षाबंधन महिमा अपार॥ कृष्ण सांगे निर्धार॥ श्रवण करी कुंतीकुमर॥ घाला शचीवर देवां सह॥ ५४॥ दैत्यपराभव होतां जाण॥ त्रैलोक्यविजयी इंद्र आपण॥ तैसा करी जो रक्षाबंधन॥ जयपरिपूर्ण तया होय॥ ५५॥ ऐसा व्रतोद्भवाचा ओघ॥ सुखसंतती होय अमोघ॥ दारिद्र अपजय हर्षे रोग॥ होईल चांग अभिष्टतें॥ ५६॥ धर्मराज ह्मणे देवांसी॥ रक्षाबंधनाच्या सांगें विधीसी॥ तो करावा कोणे दिवशीं॥ सांगें आह्मासीं यथार्थ॥ ५७॥ जगनियंता वासुदेव॥ सांगे धर्माचा देखू निभाव॥ अघाचा मोडील ठाव॥ स्मरतां नाव रामाचें॥ ५८॥ तैसें या व्रतें करून॥ जाती रोग समूळ जाण॥ सुखसंपत्ती समा

धान॥ विजयपूर्णहोतसे॥ ५९॥ कृष्ण ह्मणेधर्मासीं॥ सावधहोईमानसीं॥
केसेंकरणेंनंथरियेसी॥ चहूंवर्णासीसुखदातें॥ ६०॥ पूर्वीलसांगीतलामास॥
शुक्लपक्षपूर्णादिवस॥ प्रातःकाळसमयास॥ करींस्नानास मांगलिक॥ ६१॥ श्रु
तिस्मृतीविधानेंकरुन॥ स्नानसंध्यादेवतार्चन॥ करूनिदेवपितृतर्पण॥ उपा
कर्मेजाणकरावें॥ ६२॥ श्रावणीजालियावरीजाण॥ भोजनकरून साधींअपरा
ण्ह॥ नंयेवेळींरक्षाबंधन॥ करवीं आपण दक्षणकरी॥ ६३॥ कार्पासवस्त्रघ्या
वें॥ अथवारेशमीअसावें॥ हरिद्रेंकरूनीभिजवावें॥ पिवळेकरावेंसोज्वळ॥
६४॥ अक्षताकरूनीपीत॥ राईघालुनीतयांत॥ गाईचेंशेणजयांत॥ दूर्वांस-
हीतअसावें॥ ६५॥ ऐसेंपदार्थघेउन॥ वस्त्राच्यामध्यभागींठेउन॥ मगग्रंथि
कामारुन॥ पुढेंविधानऐसेंकरीं॥ ६६॥ संमार्जनकरुनीक्षिती॥ साळघालो
नीतयावरुती॥ धान्यकुंभभरूनिनिश्चिती॥ डांगरमाथींठेवावा॥ ६७॥ तया
वरीग्रंथीठेउन॥ आपणआसनींबैसून॥ ब्राह्मणसमाजबोलाउन॥ पुण्याहवा
चनकरावें॥ ६८॥ करवीं सुवासिनीन्याहातीं॥ मंगलदायकआरती॥ आपु-
ल्यापुरोहिताकरवींप्रीती॥ ग्रंथिकाहस्तींबांधाव्या॥ ६९॥ ग्रंथिकाबांधावया
चामंत्र॥ जोकांविजयदेणारापवित्र॥ तेजवाढेलजैसामित्र॥ मनपवित्रहोतसे
॥ ७०॥ ॥ मंत्र ॥ ॥ येनबद्धोबळीराजा दानवेंद्रोमहाबलः॥ तेनत्वाम
भिवध्नामिरक्षेमाचलमाचल॥ ॥इतिमंत्रः॥ ॥ यामंत्रेंकरावेंजाण॥ च्यारी
वर्णेरक्षाबंधन॥ करूनिब्राह्मणाचेंपूजन॥ विपुलधन अर्पावें॥ ७१॥ कृष्णह्म
णतीऐसाविधी॥ करीतांहोयजयसिद्धी॥ ऐसाजोकांप्रमादी॥ तोसुजनिवेदि
लासत्यत्वें॥ ७२॥ जेणेंकरोनीदोषरहित॥ निर्दोषत्वेंराहातेंचित्त॥ सुखहोईल
अद्भुत॥ संवत्सरपर्यंतनिर्धारें॥ ७३॥ हेंरक्षाबंधनपौर्णिमेसी॥ भद्राअसतां
त्यावेळेसी॥ व्यर्थजाईल ह्मणोनितुजसी॥ सूचकबंधनासीकरूनये॥ ७४
भद्रानसतांकरावें॥ रक्षाबंधननिर्धारें॥ नेणेंफलानेंपावावें॥ व्रतसंपादावेंऐशा
परी॥ ७५॥ तयादिनींसायंकाळीं॥ ऐसें करावेंसकळीं॥ वरुणाची पूजानानाप
रिमळीं॥ सांगेवनमाळीकरावया॥ ७६॥ पर्जन्यकाळामाजीजाण॥ सागरखव
ळे अतिदारुण॥ ह्मणोनिपूजावावरुण॥ येईलशांतपण सिंधुलागीं॥ ७७

जोकांस्वामीसागराचा॥ तोचीसरवा इंद्राचा॥ आदर करावा तयाचा॥ सद्भावाचा भुकेला॥७८॥ पंचोपचारकरूनिपूजन॥ नैवेद्य तांबूल अर्पुन॥ दक्षणा श्रीफळ देउन॥ साष्टांगनमनकरावें॥७९॥ प्रार्थनाकरूनीसागरांत॥ नारळ अर्पावात-यांत॥ मग अब्धीहोय शांत॥ रूढीजगांत ऐशापरी॥८०॥ मंगळ वाद्यांचे घोष॥ वाजतगाजतस्वग्रहास॥ हर्षयुक्तकरूनि मानस॥ सुखरूपें विलासभोगावा॥ ८१॥ कृष्णसांगे व्रतसार॥ धर्माचें स्वरूपें अंतर॥ करूं आपण निर्धार॥ आलाविचारमानसीं॥८२॥ ऐसें कोणीजेवर्तती॥ तयानुपजेदुर्मती॥ घडेलसज्जनसंगती॥ वाढेलकीर्तीजगामाजी॥८३॥ धर्मवासनातयाहोय॥ अधर्मबुद्धीलयासिजाय॥ कार्यासीजातांअपाय॥ तोहीउपायहोतसे॥८४॥ ऐसें व्रतराज्ञा माजीअनेक॥ सांगीतलेंव्रताचेंकौतुक॥ परीतयांतूनजोकरीलऐक॥ तोचीभाविकजाणावा॥८५॥ निश्चयनाहींवचनावरी॥ सकलव्रताचेंशास्त्र-करी॥ सांगनोहेऐशापरी॥ चित्तींधरीविश्वास॥८६॥ व्रतयेकचीकरावें॥ निश्चयधरूनीसद्भावें॥ तेणेंचिफळपावावें॥ ऐसेंदेवेंसांगीतलें॥८७॥ तेंकथितोंमंदमती॥ परीसक्षेंधरावेंचित्तीं॥ हरपोनिमनाचीभ्रांति॥ धरावीशांतीनित्यानें॥८८॥ असो आतांपुढीलकथानक॥ दुजियाव्रताचाऐक॥ तयामाजी सकळिक॥ आनंददेखपावती॥८९॥ येकापरीसयेकअधिक॥ व्रताचीअसे शोभादेख॥ जेणेंकरोनीसर्वसुख॥ पावतीदेखवर्णचारी॥९०॥ केलादेहधारणजाण॥ इच्छितसुखालागुन॥ असुखअसावें अरेंमन॥ कोणाचेंजाण कल्पीना॥९१॥ म्हणऊनकोणत्याहीमिसेंसदया॥ ईश्वरींलागावेंलय॥ दावितीअनेकउपाय॥ ऐसीसोययोजिती॥९२॥ व्रतवैकल्येंकरून॥ व्हावेंदेवब्राह्मणपूजन॥ दानधर्मसत्कर्मसाधन॥ होतांजनमुक्तहोत॥९३॥ ऐशाहेतूनेंसाधु॥ करितीजनालाबोधु॥ जयाकर्मेंपरमानंदू॥ होतांभवसिंधू तरेल॥९४॥ ॥ इतीश्रीनारळीपोर्णिमाकथासमाप्त॥ ॥ ॥

॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीरस्तु॥ ॥ शुभंभवतु॥ ॥

अथसोमवती कथा प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ ओंनमोजीवेल्हाळा॥ अतिसकुमारागोरीबाळा॥
धांवपावगा कृपाळा॥ करींकुरवाळादीनातें॥१॥ तूंजरीदयाकरिसी॥ तरी
ग्रंथपावेविस्तारासी॥ मंदमतीक्षाधिनासी॥ घालींभोजनासीमजलागीं॥२
तूंसद्गुरू दयासागर॥ दीनजनाकरीभवपार॥ शरणागतासीं आधार॥ तुज
लानमस्कारअसोमाझा॥३॥ ब्रह्मवृंदजेकासकळ॥ तयांचरणीशिरकम-
ळ॥ देईअंगीभक्तिबळ॥ होउनीकृपाळसकळिक॥४॥ सूतनैमिषारण्यामा
झारी॥ कथासांगतीविस्तारीं॥ शौनकादिऋषीअंतरीं॥ संतोषसागरीं-
पोहती॥५॥ भीष्मअसतांशरपंजरीं॥ तयांलागींधर्मविचारी॥ तेंऐक
तांनरनारी॥ ह्मणतीकरींव्रतऐसें॥६॥ भीमसेनानेंकौरवांसी॥ मारूनके
लेंकुळक्षयासी॥ अर्जुनेंसकळनृपांसी॥ मृत्युमहासंधाडिले॥७॥ इ
तुकेदुर्योधनाचेयोगें॥ घडलेंवाईटबुद्धीच्यासंगें॥ कुळक्षयसर्वांचावेगें
॥केलाबंधुवर्गेंजाणपां॥८॥ पृथ्वीवरीनाहींनृपाळ॥उरलेतेवृद्धकिंवा·
बाळ॥ भारथवंशींपांचकाळ॥ आह्मीसकळराहिलों॥९॥ आह्मापांचां·
स्वेराजकोण॥ भारथवंशीनाहींजाण॥ पुढेंवंशनसेमुळींहुन॥ केलेंनि·
र्दलनद्रोणपुत्रें॥१०॥ झालापुत्रांचासंहार॥ आतांसंततीचाविचार॥ सांव

भीमम्मिळाला राजभार॥ तरीअंतरशांतनोहे ॥११॥ राज्यमलानाहींरुचत॥
मीजरी आहेंजीत॥ लोकमाझीनिंदाकरित॥ असतीजगांतसर्वदा॥ १२॥ मृ
त्यूजरीयेलवलाहीं॥ तरीउत्तमगती होणारनाहीं॥ संततीक्षयजाल्यापांहीं
॥संतापदेहींनिसिदिनी॥ १३॥ येकआमुचीउत्तराजाण॥ तयेउदरींगर्भअ
सून॥ तोहीब्रह्मास्त्रेंकेलादहन॥ अश्वत्थामेंआपणस्वहस्तें ॥१४॥ तेणेंक
रूनिमाझेंअतिशय॥ दुःखेंजळलेंगातहृदय॥ आतांसांगाकांहींउपाय॥ पुसत
रायभीष्मातें॥१५॥ कोठेंजावेंकाय करावें॥ कैसेंसंकट मांझें दुरावे॥ चिरंजी
वीसंततीभावें॥ कैसीपावेसांगेंमज॥ १६॥ उपाय कांहींसांगावा॥ माझेजि-
वींचाविसावा॥ दुःखसागरआटावा॥ पावसीस्वभावाअगस्तीनें॥ १७॥ ऐसें
भीष्में ऐकोनिकानीं॥ सांगेकुंतीसुतालागुनी॥ जेणें होयसमाधानी॥ कीर्ती
जनींराहेल॥१८॥ पूर्वींचेंकथानकसांगती॥ जेणेंचिरकाळवाढे संतती॥
ऐसीहृदयीं धरोनिप्रीती॥ ऐकतांचित्तींठसावे॥१९॥ सर्वव्रतामाजी जे-
कांश्रेष्ठ॥ करितांनपावतीकोणीकष्ट॥जयामाजीसकलांचेंअभिष्ट॥ ऐसें
स्पष्टसांगीतलें॥२०॥ सोमवतीच्यादीवशी॥ जावेअश्वत्थमूलासी॥ करावें
विष्णुपूजनासी॥ पावे संततीसीयोगद्या॥२१॥ अष्टशतकराव्याप्रदक्षिणा
॥अष्टशतरत्नेंआदिकरुन॥ करितांहोतीमनोरथपूर्ण॥ सर्वांचेंजाणव्रत-
योगें॥ २२॥ रमावल्लभासीपूजेचांप्रीती॥ हेंव्रतकरावेंउत्तरेहातीं॥ नहोय
गर्भालागींभीती॥ जाणनिश्चितीमृत्यूची॥२३॥ गर्भराहिलाजिवंत॥ त्रि
लोकीं होईलप्रख्यात॥ ऐसेंपितामहसांगत॥ प्रश्नकरीतमागुती॥ २४॥ ध
र्मह्मणे हेंउत्तमव्रत॥ कवणेंआणिलेंमृत्युलोकांत॥ कोणीकेलें हेंमजप्रत॥
विस्तारयुक्तसांगावें॥ २५॥ गांगेयह्मणेसावधऐक॥ पूर्वींचासांगतों कथा
नक॥ कांतीपुरनामेंनगरयेक॥ उत्तम देख कौतेथा॥ २६॥ त्यानगराची शोभा
ऐका॥ जैसीकुबेराचीअलका॥ तैसाप्रकाशसकळिकां॥ देवादिकांभासत
से॥२७॥ गल्लोगल्लीरत्नांच्याज्योती॥ अंधारनिकमात्रनपडेक्षिती॥ भासे
जैसीअमरावती॥ चकितहोतीचंद्रसूर्य॥ २८॥ वाड्याशिवाडेभिडले॥ कि
तीएककांचनेंशोभले॥ कोणीपंचधातुचेंबनविले॥ विटेबंधीबांधिलेअ-

मूप॥ २९॥ राजमहालगगनचुंबित॥ कामज याचें रत्नजडित॥ चित्रें रवणोरव
णीं शोभत॥ मंत्र कगात हरिगुण ॥ ३०॥ रत्नाचा प्रकाश परिपूर्ण॥ नसे दीपाचें
कारण॥ उदय नपावे चंडकीर्ण॥ व्यवहार संपूर्ण चालविती॥ ३१॥ तेथें नसे·
दिननिशी॥ सर्वलोक संतोष मानसीं॥ वेदघोष अहर्निशी॥ व्यवहारादूजां
सीयेवदाची॥ ३२॥ कोणी करिती शास्त्र पठण॥ कोणी याज्ञिक होम हवन॥
कोणी पुराण कोणी कीर्तन॥ सर्वकाळ लीन हरिपायीं॥ ३३॥ पंचमहायज्ञ अ·
खंड॥ यज्ञयाग करिती प्रचंड॥ गोब्राह्मणा नसे दंड॥ अधर्म बंड नसे तेथें॥
३४॥ ब्राह्मण संतर्पण सतत॥ धर्मनीतीनें राज्य करित॥ गीत नृत्य रंभा करित
॥ इंद्रभुवनाऩ तयापरी॥ ३५॥ नानापरीचे वृक्ष सुरेख॥ बागबगीचे अमो·
लिक॥ रावे मैना कोकिळादेख॥ बोलती सुरेख सुस्वरें॥ ३६॥ फणस अंबा
जांभुळ॥ कर्दळी नारळी सीताफळ॥ जांब अंजीर पांकळा॥ अनार रामफळें
नारिंगें॥ ३७॥ बदाम जायफळ लवंग झाड॥ सुरु सुरंगी केवडा ताड॥ जा
गोजागउसाचे फड॥ खारीक माड लागले॥ ३८॥ जाई जुई आणि सेवती॥
बटमोगरा चमेली शोभती॥ गुलाब केतकी बकुळ किती॥ नाना जाती पुष्पां
च्या॥ ३९॥ द्राक्षांचे मंडप सुशोभित॥ मध्यभागीं कारंजी उडत॥ तडाग
कुवे अपरमित॥ पाटवहात उदकाचे॥ ४०॥ फळें पुष्पें करूनि युक्त॥ वृक्ष·
रहाती सदांदित॥ पशुपक्षी पाळिले बहुत॥ नाहीं गणीत तयासीं॥ ४१॥
दरिद्र दुःख कोणाप्रती॥ नसे ठावी यम भीती॥ जैसी अग्नीची तेजोवृत्ती॥
तैसी शोभत नगरी हे॥ ४२॥ तया नगरीमाजी जाण॥ राजा राहे रत्नसेन
॥ महापराक्रमी दारुण॥ न्यायनिपुण राज्य करी॥ ४३॥ आपण चाले धर्म
नीती॥ तैसा चालवी लोकां प्रती॥ अखंड हरिहराची भक्ती॥ पावता मुक्तीस
कळिक॥ ४४॥ तेथें येक असे ब्राह्मण॥ तया देवस्वामी नाम जाण॥ शु
क्लवृत्ती करूनि आपण॥ धर्मपरायण राहातसे॥ ४५॥ तया ब्राह्मणाची
स्त्री महासती॥ नाम तियेचें धनवती॥ जिची त्रिभुवनीं असे कीर्ती॥ नाहीं·
जगतीं दुजी ऐसी॥ ४६॥ भासे प्रती लक्ष्मी देखा॥ तियेसी सात पुत्र ऐका
॥ येक जाली कन्यका॥ तेजें देखा चंद्रबिंबा॥ ४७॥ नाम तियेचें गुणवती॥

मातेचीअसेबहुप्रीती ॥ कन्यकाग्रहींपेकूलती ॥ ममताचित्तींसर्वांच्या ॥ ४८
सकळपुत्रांलागुन ॥ कन्याकूळशीळपाहुन ॥ विवाहकरूनीब्राह्मण ॥ कुमारिकाजाणकन्यका ॥ ४९ ॥ ब्राह्मणजातांभीक्षेसीं ॥ अतीतआलाद्वारापाशीं ॥ अग्नीसारिखातेजोराशी ॥ पाहुनीतयांसींसकळिकें ॥ ५० ॥ भासेजेसाचंडकीर्ण ॥ ऐसाकधींनआलाब्राह्मण ॥ पहातांउल्हासलेंमन ॥ महातपोधनतोचीएक ॥ ५१ ॥ ह्मणतीकायआलारमापती ॥ किंवाधाडितीजाळीपार्वती ॥ आमुचेंसत्वपहावेंचित्तीं ॥ ह्मणोनियेतीशंकर ॥ ५२ ॥ स्नुषाएकापाठीएक ॥ भीक्षाघालितीसकळिक ॥ आशीर्वादें संतोषप्रुरव ॥ आल्यादेखग्रहामाजी ॥ ५३ ॥ चिरकाळसौभाग्यप्राप्ती ॥ तुमचीवाढेलसंतती ॥ होईलसकळांउत्तमगती ॥ ऐसेह्मणतीद्विजराज ॥ ५४ ॥ ऐकतां अतीतभाषण ॥ माताह्मणेगुणवतीलागुन ॥ तूंहीभीक्षाघालींनेउन ॥ ऐकतांमनसंतोषे ॥ ५५ ॥ कुमारिकाभीक्षाघालित ॥ अतीतानमनकरीत ॥ तोंआशिर्वादकायबोलत ॥ धर्मवतीह्मणनतूंचिहोसी ॥ ५६ ॥ ऐसेंऐकतांकन्येनेंकानी ॥ सांगेमातेसींजाउनी ॥ तुझियापुत्रस्त्रियांलागुनी ॥ सौभाग्यवतीह्मणोनीबोलिला ॥ ५७ ॥ मजलागींह्मणेधर्मवती ॥ ह्मणोनिदुःखउपजेचित्तीं ॥ मातेनें ऐकतांनेत्रपातीं ॥ लाउनीचित्तीस्थिरावली ॥ ५८ ॥ थोडावेळस्वस्थराहुन ॥ मगकन्येसींहातींधरुन ॥ पुन्हाभीक्षाब्राह्मणालागुन ॥ घालवीआपणसमक्ष ॥ ५९ ॥ नमनकेलेंब्राह्मणासी ॥ धर्मवतीहोह्मणेतियेसी ॥ ऐसेंऐकतांमातेसी ॥ खेदमानसींवाटला ॥ ६० ॥ धनवतीनेंऐसेंऐकून ॥ विचारित्येअतीतालागुन ॥ सांगामजलाहेभगवान ॥ कायह्मणूनऐसेंबोलिलां ॥ ६१ ॥ माझ्यास्नुनानीनमस्कारकेला ॥ त्यांलाअविधव्यऐसेंबोलिला ॥ स्रग्वकारकसंपत्तीसकळा ॥ कन्येलादीधलाविपरीत ॥ ६२ ॥ यांतीलकायकारण ॥ तेमजकराजीनिरोपण ॥ ऐसेंऐकतांब्राह्मण ॥ बोलेवचनपरियेसा ॥ ६३ ॥ मजअंतरींप्रतरणानसे ॥ अवघेंमजलासमभासे ॥ परीजिलाजैसायोग्यअसे ॥ तैसादेतसेंआशिर्वाद ॥ ६४ ॥ हीधर्मवतीकेंसीहोय ॥ इच्छाप्राप्तीआहेकाय ॥ सांगामजलाद्विजराय ॥ ह्मणोनिपायधरियेले ॥ ६५ ॥

तूंअससीत्रिकाल ज्ञानी॥ सकळ ठावें तुज लागुनी॥ ह्मणोनि विचारीं प्रश्न स्वमनीं॥ नको घोरुनी ठेऊं आतां॥ ६६॥ इचें लग्न जेव्हां होईल॥ तेव्हां विघ्न संचरेल॥ काळपाश येउनी टाकील॥ घेऊनि जाईल पतीतें॥ ६७॥ सप्तपदीच्या आंत जाण॥ होईल भ्रतारप्राणहरण॥ ह्मणोनि आशीर्वादभाषण॥ धर्मवती ह्मणून केलें असे॥ ६८॥ मग ब्राह्मणस्त्री अभुदाक्रित॥ अतीताला गीं उपाय पुसत॥ कांहीं मला सांगजी त्वरित॥ दृढ धरीत चरणातें॥ ६९॥ मग बोले तपोधन॥ यत्न असे तयाला गुन॥ कवण्या प्रकारें तो करी श्रवण॥ वैधव्य जाण नयेची॥ ७०॥ कोणी येक स्त्री सदय॥ अति कोमल जिचें हृदय॥ सोमा नामें देईल अभय॥ मग न से भय काळाचें॥ ७१॥ तयां आणोनी सदनांत॥ पूजन करावें प्रेमयुक्त॥ तरी सौभाग्य राहेल सतत॥ पावेल चित्त समाधान॥ ७२॥ धनवती विचारीत या॥ सोमा राहे कोणत्या ठाया॥ कोण जाती असे तया॥ सांगें विप्रराया मज आधी॥ ७३॥ आतां न लावीं उशीर॥ सांगा मजला झडकर॥ तयाचा उपाय सत्वर॥ करणें निर्धार आह्मासी॥ ७४॥ ऐकोनि बोले द्विजोत्तम॥ सोमा जाती रजकीण उत्तम॥ सिंहल द्वीपामाजी जीचें धाम॥ परम उत्तम सती ती॥ ७५॥ तयेसी आणावी त्वरा करून॥ मग करावा विवाह संपादन॥ ऐसें अतीतें सांगुन॥ गेला आपण निघोनी॥ ७६॥ तया उपरी धनवती जाणा॥ पाचारी सत्पुत्रालागुन॥ तयां सांगे सर्व वर्तमान॥ अतिथीं संपूर्ण वदला तें॥ ७७॥ पुसों लागली तयां प्रती॥ भगिनीस वैधव्य तुमच्या चित्तीं॥ नसावें तरी माझी वचनोक्ती॥ ऐकोनि त्वरित गतीं तुह्मीं जावें॥ ७८॥ सिंहल द्वीपामाजी जाउन॥ आणावें सोमे लागुन॥ नयेचें करीतां पूजन॥ वैधव्यनाशन होतसे॥ ७९॥ मायबापावरी निष्ठा असे॥ तयावचन पाळावें हें मनि वसे॥ तोची आणिल ऐसें मज भासे॥ पुत्र परिसें तो चि माझा॥ ८०॥ ऐसें मातेचें ऐकूनि वचन॥ पुत्र ह्मणती तयेलागुन॥ प्रीती आमुची भगिनीवरी जाण॥ कल्याण परिपूर्ण इच्छीतसों॥ ८१॥ परंतु आह्मीं काय गे करावें॥ शत योजन सागर केसें जावें॥ तया पैलतीरा द्वीपस मजावें॥ केसें उल्लंघावें सिंधूतें॥ ८२॥ आमुचें तयेस्थानीं जाणें॥ कवणाच्या हातून नाहीं होणें॥ हें मातें मनीं समजणें॥ न लगे विचरणे अगाधु॥ ८३॥ मायपुत्राचीं भाषणें होत॥ इ

तुकीयामाजीग्रहींयेत॥ देवस्वामीअकस्मात॥जाहलेंमृतपुत्रबोलत॥८४
ऐकतांकुमरांचें भाषण॥ देहसंतप्तजाहलाजाण॥ मजलासमपुत्रअसून
॥शोकदारुणकरिसीतूं॥८५॥आजीमींअसेंनिपुत्रिक॥ तूंतिळमात्रनक
रींशोक॥ सिंहलद्वीपींचामींपाहतोंलोक॥आणितोंदेखसोमेतें॥८६॥ऐ
सेंसक्रोधबोलतांवचन॥ तेंपित्याचेंकृतानीऐकोन॥ कनिष्ठपुत्रस्वयेंआपण
शिवस्वामीजाणऊठला॥८७॥मगबोलेबापालागुन॥ मीजीनअसतांजाण
॥ऐसेंबोलतांकांकोपोन॥ संतोषमनराखावें॥८८॥ऐसेंवदोनीमायबापा
तें॥ नमनकरूनीतयांनें॥ भगिनीसीघेउनीसांगातें॥ सिंहलद्वीपातेंनिघा
ला॥८९॥ कांहींदिवसपंथक्रमित॥ उभयतांसिंधूतीराप्रतीयेत॥ तीर्थराज
पाहुनींभयाभीत॥जालेंचित्ततयाचें॥९०॥ चारलक्षयोजनेजलपुरीत॥
भरलेंअसेअपरमित॥ पैलतीरकैसेंहोयप्राप्त॥ ईश्वरसंकेतकवणजाणे॥
९१॥ ईश्वराचीलीलाअगाध॥ कवणालागेतयाचाशोध॥ कैसेंआहेआपु-
लेंप्रारब्ध॥ कोणकृबुद्धसांगेआह्मा॥९२॥ परमचिंतेनेंव्यापिलेंमन॥ अ
श्रूढाळितीदिनवदन॥ नाहींउतरावयासींसदन॥ जवळीभक्षणकांहीनसे
॥९३॥ ऐसासमयजाहलाप्राप्त॥ कोणीनसेसोयराआप्त॥ क्षुधेनेंशरीर
जाहलेंतप्त॥विश्वंभरगुप्तयासमया॥९४॥ महाभयानकसागर॥ कोण-
करीलपैलपार॥ ऐसावारंवारविचार॥ चिंतामगरीसोडीना॥९५॥ तेथेंवटवृक्ष-
देखिला॥ तयाछायेसीउतरला॥ भगिनीसीह्मणेउपायमजला॥ नसूचेजाया
लापैलतीरा॥९६॥आजघडलाआह्मांउपवास॥ नमिळेयेथेंभक्षावयास॥प
रमेष्ठीनेंलिहिलेंप्राक्तनास॥ करितांसायासमिळेचिना॥९७॥ऐसेंजेंकांबो-
लतीसकळ॥गृध्रपक्ष्यांचेऐकतीबाळ॥ अंतरींलागलीबहुतळमळ॥ पडलीं
विकळपक्षीपिलें॥९८॥ वटवृक्षावरीकंटकाचें॥ग्रहहोतेंगृध्रपक्षाचें॥ मा
यबापेंगेलीबाळकांचे॥उदरभरणाचेंआणावया॥९९॥ अस्तमानहोतांजा
ण॥ गृध्रआलाचाराघेउन॥ शिशूमुखेंघालीआपण॥नकरितीभक्षण बा-
ळकें॥१००॥ तेव्हांतोपक्षीचिंतातुर॥ मनींजाहलाअनिवार॥ पुत्रांसीह्मणे
येवढानिर्धार॥ केलाअनिवारकासया॥१॥ चाऱ्यासिंजालाउशीर॥ ह्मणो

निरागआलाकारा। किंवाकायसंकटतुह्मावर॥ नेणेयारमींकांहीं॥२॥ प्रातः कालपासूनउपवास। ह्मणोनिआणिलेंकोमलमांस॥ मुखींघालितांनख्या ग्रास॥ सांगेकारणासकायतें॥३॥ तेंऐकोनीबालेंबोलती॥ वृक्षाखालींमा नवअसती॥ अन्ननमिळेतयांप्रती॥ उपोषितअसती चारप्रहर॥४॥ तयां राकुनीआपण॥ कैसेंकरावेंमांसभक्षण॥ ऐसेंऐकतांवचन॥ कळवळेमन गृध्राचें॥१०५॥ करुणाजालीउसन्न॥ गृध्रतयांपासींयेवोन॥ ब्राह्मणासि ह्मणेकायकारणं॥ जालेंआगमनयेथवरी॥६॥ तुमचेंकार्यकायआहे॥ तें मींकरीनलवलाहें॥ भोजनकरोनीस्वस्थराहें॥ माझेंवचननोहेअसत्य॥७॥ ऐसेंतयाचेंभाषण॥ ऐकतांबोलेब्राह्मण॥ सिंधूच्यापैलतीरालागुन॥ जाणे ह्मणोनपातलों॥८॥ भगिनीच्यावैधव्याचानाश॥ करणेआहेआह्मास॥ ह्मणोनिजाणेसिंहलद्वीपास॥ रजकीसोमासआणावया॥९॥ ऐसेंपरस्प रेंभाषण॥ होतांगृध्रह्मणेतयांलागुन॥ तुह्मींआतांकराभोजन॥ प्रातःकाळीं नेईनमींतुह्मा॥११०॥ नेईनसोमेच्यागृहापती॥ कांहीखेदनकरावाचित्तीं॥ कंदमुळेंआणोनीतयांदेती॥ पक्षीजातीस्वस्थाना॥११॥ मगआपल्याशिशुं स॥ मांसदेतीखावयास॥ भक्षूनीस्वस्थमानस॥ राहतीक्रमणशावक॥ १२॥ प्रातःकालसमयहोतांजाण॥ भगिनीसहविप्रपाठीघेउन॥ गृध्रगगन- पंथलक्षून॥ गेलाघेऊनपरतीरा॥१३॥ सोमेच्यागृहासीनिर्धारीं॥ द्विज- पांचविलातेअवसरीं॥ आपणपरतोनिआलावटावरी॥ पावलाश्रीहरीतयां तें॥१४॥ तयेस्थानींजाऊनिब्राह्मण॥ रजकीगृहानजीकराहुन॥ गुणवती सहआपण॥ सेवाकरूनस्वस्थअसे॥१५॥ प्रतिदिनींप्रातःकाळींउठोन॥ सोमेच्याआंगणाप्रतिजाउन॥ करुनिसडासंमार्जन॥ येतीपरतोनस्वस्था- ना॥१६॥ ऐशाप्रकारेंसेवाकरीत॥ होतीएकसंवत्सरपर्यंत॥ पुढेंपाहिलेंअक स्मात॥ कवणकरीतऐसेंहें॥१७॥ मगपुत्रांसहस्नुषांसीं॥ सोमाबोलावीस वींसी॥ सडासमार्जनआंगणासी॥ घालीरांगोळीसीकोणहें॥१८॥ तेव्हांस कळबोलतीजाण॥ आह्मींकरीतनाहीसडासंमार्जन॥ नदेखोंकरीतेंकोण ॥आश्चर्यमनभरलेंतिचें॥१९॥ सोमालागलीजपणिसीं॥ जाग्रणकरीत-

बैसलीनिशी॥ तोंपाहिलेंगुणवतीसी॥ करितांसमार्जनासीतयेठायीं॥ २०
मगपुसेतयांलागुन॥ तुह्मींआह्मांकोरीलकोण॥ तेव्हांसांगतीलयेलागुन॥
आह्मींब्राह्मणमुलेंअसों॥ २१॥ ऐसेंऐकतांकानीं॥ दुःखजाहलेतयेलागुनी
॥ मींमहापापाचीखाणी॥ कोणनिर्वाणीमजतारी॥ २२॥ मींमहाहीनजाती
ची॥ योनीपावल्येंरजकाची॥ आतांसेवाघेतलीब्राह्मणाची॥ पुढीलजन्माची
गतिकोण॥ २३॥ ऐसीदुःखेंकरूनिविव्हळ॥ लागलीजिवासीतळमळ॥ ह्मणे
ब्राह्मणासींवेळोवेळ॥ दकलिलेंकेवळपापदरीं॥ २४॥ अंतःकर्णजालेंविरक्त
॥ केसीहोईनअघमुक्त॥ कवणतारीलईश्वरभक्त॥ करावीसंगतकवणाची॥
२५॥ तूंउत्तमजातीब्राह्मण॥ मीअत्यंतपापिष्टरजकिण॥ तूं येथें करिसीस
डासमार्जन॥ याचेंकारणसांगेंमज॥ २६॥ मगशिवस्वामीबोलत॥ गुणवतीभ
गिनीच्याप्राप्तनात॥ समपदीमाजीवैधव्यप्राप्त॥ ऐसेंबोलतांहूजोत्तम॥ २७
तूंअसतांतयाजवळी॥ वैधव्यनयेकोणेकाळीं॥ ह्मणोनिगुणवतीवेल्हाळी॥ आ
णिलीझडकरीतुजपाशीं॥ २८॥ दुस्वप्नपडतांजाण॥ करावेंजेसेंविष्णुस्मरण
॥ तेसेंआह्मांतुजलागुन॥ विघ्ननाशनआठऊतुजा॥ २९॥ अनुजेसिवैधव्यन
यावेंह्मणून॥ दास्यलतुझ्याग्रहींकरितोंजाण॥ ऐसेंविप्रवाक्यऐकोन॥ बोलेरज
किणतयांप्रती॥ १३०॥ तुह्मीयेवोनीनीचग्रहासी॥ हेंकाजयोग्यनसेतुह्मासी॥ आ
तांनकरींऐसीयासी॥ येतेंग्रहासीतूंमच्या॥ ३१॥ मगवाड्यामाजीजाउन॥ कारि
त्येस्नुषांलागींभाषण॥ मीविप्राकडेजाउन॥ परतयेईनतोंवरी॥ ३२॥ माझ्यारा
ज्यामाझारी॥ कोणीमृतपावलाजरी॥ तरीतयादहननकरीं॥ अथवानपुरींभू
मीतें॥ ३३॥ तयाचेंअनेकउपायेंकरून॥ तुह्मींकरावेंरक्षण॥ मीब्राह्मणाचें
कार्यकरून॥ येत्येपरतोनलौकरी॥ ३४॥ ऐसेंसांगोनतयांसीं॥ आपणनिघा
लीवेगेंसी॥ विप्रपुत्रकुमारीसी॥ घेउनीसागरासीउल्लंघिलें॥ ३५॥ एकक्षण
मात्रेंकरून॥ आलीकांचनपुरीलागुन॥ तयाधनवतीनेंपाहुन॥ केलेंपूजनसो
मेचें॥ ३६॥ तयाउत्तरावयायोग्यजागा॥ देतीजालीतीस्वभगा॥ कन्येचेंवैधव्य
जाईलभंगा॥ स्नानेंदगंगावाहातसे॥ ३७॥ उबगलीहीकुमारपणासीं॥ वरपा
हुनीआणाइसीं॥ ह्मणोनिमायबापेंशिवासी॥ धाडितीवेगेंसींधुंडावया॥ ३८

देशोदेशाफिरतफिरत॥ अकस्मात आलाउज्जनीत॥ तेथेंदेवशर्माब्राह्मणवस
त॥ तयाचाकुलपाहिला॥ ३९॥ तयारुद्रशर्मानामअसे॥ महागुणवानश्रेष्ठ·
भासे॥ स्वरूपेंप्रतिसूर्यजैसादिसे॥ ऐसानसेदुजाकोणी॥ ४०॥ भगिनीसयो
ग्यवरमिळाला॥ मुहूर्ताचानिश्चयकेला॥ वराघेउनीस्वनगराआला॥ विवाह
तेमिलाउत्तमदिनी॥ ४१॥ देवस्वामीनेकन्येसी॥ पाहूनियांसुमुहूर्तासी॥ दे·
ताजाला रुद्रशर्म्यासी॥ लाविलेंलग्नासी ब्राह्मणे॥ ४२॥ विप्रेंविवाहहोमके
ला॥ सप्तपदीसप्रारंभजाहला॥ तोंरुद्रशर्मामरणपावला॥ आकांतमांडि
लासर्वांही॥ ४३॥ बांधवांसहवर्तमान॥ मातापिताकरितीरुदन॥ सर्वदुःखें
जाहलेदीन॥ ऐसेंपाहुनसोमेनें॥ ४४॥ त्यागुणवतीकन्येजवळ॥ संकल्पपूर्व
कसकळ॥ व्रताचेंअर्पिलेंफळ॥ आयुष्यसबळदीधलें॥ ४५॥ त्यापुण्यउदकें
करून॥ उठलानिद्रिस्तासमान॥ भीष्मसांगेधर्मालागुन॥ ऐकतांसमाधानवा·
टलें॥ ४६॥ दरिद्र्यासिलाधलाचिंतामणी॥ साधूसिआनंदईश्वरभजनी॥ तै
सेमायबापालागुनी॥ सुखसेजेलागुनीपहूडली॥ ४७॥ सोमेनेंविवाहलाविला
तडीस॥ व्रतसांगतलेंब्रह्मपुत्रीस॥ आपणविचारुनीसर्वांस॥ आपुल्यानगरा
सीनिघाली॥ ४७॥ मार्गेंकरूनीसोमाजात॥ इतुक्यामाजीजाहलेंविपरीत॥ पु
त्रतीचेहोतेसात॥ जाहलेमृतसर्वही॥ ४९॥ तदनंतरतिचाभ्रतार॥ मरणपाव·
लानिर्धार॥ जामातहोताधुरंधर॥ येवोनिकिंकरअसूनेनी॥ ५०॥ ऐसेंसोमे·
च्यागृहात॥ पुण्यजातांवर्तलेंअद्भुत॥ तोमार्गांतआलेंसोमवतीव्रत॥ तेथेंक
रीतसोमवती॥ ५१॥ मगनदीतीरालागुन॥ सोमानिघालीकरावयास्नान॥ तों
इतुकियामाजीमार्गीजाण॥ बोलेयेउनवृद्धस्त्री॥ ५२॥ माथांवोझेंजडहो
त॥ उतरावयाकोणीनाहींदिसत॥ म्हणोनिआलीरडत॥ सोमाजातलयेथ
ईं॥ ५३॥ म्हणेमुलीमाझ्यामस्तकावर॥ कापसाचाफारझालाभार॥ येउनी
जैरारवालींउतर॥ ऐकतांउत्तरसोमादे॥ ५४॥ ऐकेंस्त्रियेआजीचादिन॥ अ
मावास्यासोमवारजाण॥ म्हणोनिमींतुजलागुन॥ नशिवेंआपणसर्वथा॥
५५॥ ऐसेंतियेसींबोलत॥ तोंदुजीस्त्रीआलीअकस्मात॥ बोजामाथांजड·
होत॥ म्हणऊनिसांगतसोमेसी॥ ५६॥ मुळाचाभाराउतरसीजरी॥ तरीतुप·

कारहोईलमजवरी॥ मीतयातेंस्पर्शनकरीं॥ सांगोनिनदीतीरींपातली॥ ५७
मगकरूनीस्नानासी॥ आलीअश्वत्थमुळापासी॥ षोडशोपचारेंशिवासी॥
पूजूनिप्रदक्षिणेसीलागली॥ ५८॥ वाळवेंचेअष्टशत॥ खडेघेतलेहस्तांत॥
प्रदक्षणेसयेकवाहत॥ केल्याअष्टशतऐशारिती॥ ५९॥ फळपुष्पउदकेंक·
रून॥ व्रतसमाप्तकेलेंजाण॥ मगनिघालीतेथुन॥ पातलीजाणस्वगृहा॥ ६०
तोंअनर्थमांडलागृहीं॥पुत्रयेकहीजीतनाहीं॥ पतिमुकलाप्राणासही॥गेला
जांवईपरलोका॥ ६१॥उदयहोतांचंडकीर्ण॥ तमजायनिरसोन॥ तैसेंसोमेचें
होतांदर्शन॥ येनीप्राणकलेवरीं॥ ६२॥ दरिद्रेंप्राणीपीडितां॥ यक्षरायकिल्ली
येतहाता॥ मगजोकांआनंदचित्ता॥ नयेवर्णितांअगाधु॥ ६३॥ तैसेंजालेंस
र्वांसी॥दुःखनराहेमानसीं॥ पारनसेचीसुखासी॥ सौभाग्यवृन्हीसीपाव·
ले॥ ६४॥गृहामाजीजेजालेमृत॥ तेउठलेअकस्मात॥ स्नुषांलागींविस्मय
होत॥ वाटेअद्भुतसकळिकां॥ ६५॥ नगरामाजीजेजेजन॥ काळेंनेलेप्राणह
रून॥ तेहीनिद्रिस्तासमान॥उठलेजाणसकळिक॥ ६६॥ ऐसेआनंदाचेपर्वका
ळीं॥ सकळपोंहतीसुखसागरीं॥उठलीदुःखाचीलहरी॥ गेलीएकसरीवि
रोनियां॥ ६७॥ सप्तपुत्रस्त्रियाउठोन॥ जीसासुमानेसमान॥ जिणेंअसादि
धलेदान॥ पतीलागुनआपुलीया॥ ६८॥ तीच्याचरणींठेऊनिशिर॥ ह्मणती
कैसाजालाविचार॥ नेणोंआह्मींपामर॥ सांगासाचारवर्तलेंतें॥ ६९॥ हेसर्वत्र
असतांमृत॥ आतांकैसेजालेजित॥ ऐसेंसतीसींपूसत॥ सोमा बोलतऐ·
कातें॥ ७०॥ हेमृतहोण्याचेंकारण॥ मजपासीहोतेंव्रतपुण्य॥ तेंब्रह्मकन्यके
केलें अर्पण॥ तेव्हांऐसेंजाणविघ्नआलें। ७१॥ तेथूनिनीघतांत्वरित॥ मार्गीं
आलेंसोमवतीव्रत॥ तेंसांगकरितांउठत॥ अकस्मातसर्वही॥ ७२॥ स्वप्ना
माजीभयानक॥ व्याघ्रसिंहादीदेतीदुःख॥जागृतीपहातांनष्टसकळिक॥
आपणयेकउरेची॥ ७३॥ तैसायाव्रतेंकरूनी॥ स्वभवतमृत्युभासलामनी
॥ आणितयाव्रताच्यादिनीं॥ नेमनिष्ठेनेंचालिल्यें॥ ७४॥ स्पर्शल्येंनाहींतुळ
सीं॥ तयापरीजाणमुळासी॥ गेल्येअश्वत्थापाशी॥ आराधिलाविष्णुसी·
मनोभावें॥ १७५॥ जोकांलक्ष्मीचापती॥ मूर्तीतयाचीआणोनिचित्तीं॥ ११

रवचक्रगदापद्महातीं॥ पूजिलाभक्तीमानसीं॥ ७६॥ शामसुंदरअतिकोम-
ळ॥ अपादमस्तकींवैजयंती माळ॥ भृगुलांछनेंशोभलेंवक्षस्थळ॥ कौस्तुभ-
विशाळगळ्यामाजी॥ ७७॥ ऐसेंअपादमस्तकरूनिध्यान॥ मगकेलेंलौकि-
कीपूजन॥ अश्वत्थमुळींविष्णुस्मरोन॥ षोडशोपचारें पूजनकेलें॥ ७८॥ अ
ष्टशतवाकूंचेखडे हातीं॥ घेउनीघातलेसोमवती॥ एकशतअष्टप्रदक्षिणावि
त्तीं॥ नसोडीश्रीपतीकदापी॥ ७९॥ विष्णुपूजनजेकरिती॥ तेपावनभिजग-
ती॥ ऐसेंसाधुसंतजनबोलती॥ तयाचीप्रतीतीमजआली॥ ८०॥ तयावैकुं
ठींहोयवास॥ यमदूतनशिवेतयास॥ पन्नगेंपाहतां गरुडास॥ भीतमानसका
ळतैसा॥ ८१॥ ऐसेंपुण्यकारकव्रत॥ ह्मणोनिसमस्तजालेजीत॥ हेंतुह्मींक
रीतांपुनीत॥ व्हालनिश्चितसर्वही॥ ८२॥ ऐसेंऐकतांभाषण॥ स्नुषापावती
समाधान॥ मगब्राह्मणातेंबोलाउन॥ व्रतसंपादनत्यांहींकेलें॥ ८३॥ तयार
जकग्रहींजाण॥ व्रतावांचुननाहींकोण॥ पुत्रपौत्रादिसंततीविपुलधन॥ आ
युष्यवर्धनसर्वांसी॥ ८४॥ तयानगरामाझारी॥ वैधव्यनसेकोणीनारी॥ सं
ततीसंपतीसर्वांघरीं॥ पापवैरीवसेचिना॥ ८५॥ ऐसेंव्रतकेलेंधरोनिप्रीती
॥ सर्वगेल्याविष्णुलोकाप्रती॥ भीष्मधर्मातेंसांगती॥ ऐकतांपुसतीमागु-
ती॥ ८६॥ कौंतेयह्मणेगंगात्मजा॥ याचाविधीसांगेंमहाराजा॥ पुरुषकिंवा
स्त्रियांनीपूजा॥ करितांप्रजासुरवावे॥ ८७॥ मगपितामहसांगती॥ सोम
वारयुक्तअमाअसती॥ तयालागींपुण्यकालह्मणती॥ देवादिकांप्रतीदुर्लि
ळ॥ ८८॥ त्यादिनींप्रातःकाळीं॥ उठोनिस्नानाजावेंसकळी॥ तीर्थराजअ-
सतांजवळी॥ दुसऱ्यास्थळींनजावें॥ ८९॥ दूरअसेंजरीसागर॥ तरीन्हावें-
गंगानीर॥ कृष्णावेण्याभीमातीर॥ तीर्थंसुंदरशरपूऐशीं॥ ९०॥ अथवाभा
गीरथीचेंस्नान॥ किंवायमुनातिरींजाउन॥ सरस्वतीक्षिप्राउज्जन॥ गोदा-
स्नांनकरावें॥ तापीनर्मदाचंद्रभागा॥ करवीरींअसेपंचगंगा॥ गोतमीगंगो
त्रीपापभंगा॥ पावनजगाकरितीत्या॥ ९२॥ ऐसींअनेकतीर्थेंअसती॥ जा
णेंनघडेजयांप्रती॥ तेणेंनदीनालेउदकेंवहाती॥ सरोवरेंअसतीन्हावया
॥ ९३॥ परीसीतोदकस्नानास॥ करितांऋद्धीहोयदेहास॥ मगधरोनीमौ

न्यव्रतास ॥ काजळकुंकुमाससेवावें ॥ १४ ॥ उत्तमवस्त्रपरिधान ॥ शालुपीतां- बरआदिकरुन ॥ संपूर्णपूजासामग्रीघेउन ॥ करावें गमनअश्वत्थीं ॥ १५ ॥ म गतयामुळाचेठायीं ॥ विष्णुतेंस्मरोनीत्दृदयीं ॥ ब्राह्मणमुखें पूजासर्वही ॥ तये ठायींकरावी ॥ १६ ॥ षोडशोपचारेंपूजन ॥ लक्ष्मीसहीतनारायण ॥ वस्त्रा- लंकारभूषण ॥ सौभाग्यसंपूर्णअर्पावें ॥ १७ ॥ केशरकस्तुरीचंदन ॥ नानाप रिमळअर्पुन ॥ पुष्पेंसंपूर्णवाहुन ॥ करावें पूजनशुद्धभावें ॥ १८ ॥ जाईजुई मालतीबकुळ ॥ चमेलीमोगराकेवडासोज्वळ ॥ केतकीगुलालकोमळबि ल्वदळ ॥ अर्पासकळनानाजाती ॥ १९ ॥ सुरंगआणिचंपक ॥ पुनागगिर वाळीदेख ॥ कर्दळीकमळसुरेख ॥ पुष्पें अनेकजातीचीं ॥ २०० ॥ तांबूलआ णिदक्षिणा ॥ श्रीफळदेउनीप्रदक्षिणा ॥ मंत्रपुष्पनमस्कारजाणा ॥ करूनि प्रार्थनाविष्णुची ॥ २०१ ॥ ॥ मंत्रः ॥ ॥ व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय स्त्ष्टिस्थि त्यंतकारिणे ॥ आधिमध्यांतहीनायविश्वरः श्रवसेनमः ॥ मूलतोब्रह्मरूपाय म ध्यतोविष्णुरूपिणे ॥ अग्रतःशिवरूपायअश्वत्थायनमोनमः ॥ ॥ इतिमंत्रः ॥ प्रदक्षिणा अष्टदश ॥ द्रव्याचें तितुकेंचीपरमित ॥ सोमवतीसद्यावेंसंमत ॥ व्रतराजबोलतनिश्चयें ॥ २ ॥ हिरेमाणिकमोतींजाण ॥ पाचूपन्हामणीसुवर्ण ॥ पोंवळीरवडेवेंविरोध्यासंपूर्ण ॥ अर्पावेकरूनडागिने ॥ ३ ॥ भांडीयालावीं अष्ट शत ॥ वस्त्रेंयावींसौभाग्ययुक्त ॥ फळफळावळअपरमित ॥ पक्वान्नेंअद्भुतअर्पा वीं ॥ ४ ॥ जेंजेंसोमवतीसीअर्पावें ॥ तेतेंअष्टशतसमजावें ॥ प्रदक्षणाहोतां- वायनद्यावें ॥ पूजनकरावेंविप्रांचें ॥ २०५ ॥ प्रदक्षणाद्रव्यजेंकांअसे ॥ पुरोहि ताबीणअन्याचेंनसे ॥ तयाअर्पुनीसंतोषमानसें ॥ पुढेंकैसेवर्तावें ॥ ६ ॥ सौभा- ग्यद्रव्यें करून ॥ करावेंसुवासिनीपूजन ॥ ब्राह्मणसुवासिनीभोजन ॥ घालुनी समाधानकरावें ॥ ७ ॥ तांबूलदक्षिणादेऊनितयासी ॥ मगआपणबैसावेंभोज नासी ॥ पतिआज्ञेमाजीअहर्निशी ॥ असतांतयासीसुखहोय ॥ ८ ॥ हेंस्त्रियां नीव्रतकरावें ॥ संततीसंपत्तीतेंपावावें ॥ विष्णुपूजनकरितांजिवेंभावें ॥ मुक्तिस्व भावेंभामहोय ॥ ९ ॥ तरीहेंव्रतकरूंआपण ॥ द्रौपदीसुभद्राजाण ॥ सांगेउत्तरेला- गुन ॥ संततीवर्धनहोयतुह्मी ॥ १० ॥ ऐकूनिभीष्माचेंवचन ॥ व्रतसांगीतलेंस्त्रि

यालागुनें॥ प्रश्नकरीतकुंतीनंदन॥ करितांसमाधानपितामह॥ ११॥ जेकांअसू तींदरिद्रीजन॥ नसेजयापासींकांहींधन॥ कांहींकैसेंकरावें पूजन॥ करींनिवेद नमजलागी॥ १२॥ पत्रें पुष्पें करुन पूजितां॥ संतोष होय भगवंता॥ तोकेवळअ नाथाचादाता॥ तारकजगता तोचि असे॥ १३॥ गजेंद्रासी पुष्पें करून॥ मोडवि- लानक्रापासून॥ मुक्तिदेउनीपावन॥ केलाजाणजगन्नियंतें॥ १४॥ द्रौपदीचें भ क्षितांपर्ण॥ मुक्तकेलीदुर्वासापासून॥ कण्याविदुरगृहीं सेउन॥ केलापावनत यासी॥ २१५॥ ऐसाजोकांदीनदयाळ॥ तयापुरेतायफळ॥ यथाशक्तीपूजिवां निर्मळ॥ नकोहळहळ करावया॥ १६॥ जयापासीधनधान्यअसे॥ तोपूजनक रितांतेसें॥ देवासिसमजेपरियेसें॥ कपटमिसें पूजिल्हे॥ १७॥ जयापासीनसे कांही॥ तोजें द्रव्य प्रदक्षिणेसींवाही॥ तेंउत्तममानीसर्वही॥ ऐसापाहींश्रीह- री॥ १८॥ सूतनैमिषारण्यींसांगती॥ शौनकादिकसंतोषती॥ तैसीब्राह्मणमु खेंकथाऐकती॥ तयासुखप्राप्तीहोतसे॥ १९॥ हेंव्रतभीष्मेंसांगीतल्यावरून॥ कुंतीनेंस्त्रियांसींसांगुन॥ करविलें द्रौपदीआदिकरुन॥ जालेंसंतानवंशा माजीं॥ २०॥ जैसाउगवतादीननर्णी॥ प्रकाशेसकळमेदिनी॥ तैसापुत्र उत्तरे- लागुनं॥ तोत्रैलोक्यभुवनींविजयीजो॥ २१॥ नामतयाचेंपरिक्षिती॥ भारत वं- शींउत्पन्नजालाज्योती॥ शोभाआलीसदनाप्रती॥ आनंदचित्तींसर्वांच्या॥ २२॥ भां डारखोलुनीधन॥ धर्मकेला ब्राह्मणालागुन॥ वस्त्रालंकारभूषण॥ संतोषवि लेंमनसर्वांचे॥ २३॥ ऐसें व्रताचें महिमान॥ ऐकतां होतेंपावन॥ करितां संतती संपत्तिहोउन॥ पावतीजनसुखातें॥ २४॥ हेंव्रतज्यास्त्रियाकरिती॥ त्यापा वतीविष्णुलोकाप्रती॥ म्हणोनिकरावें भावभक्ती॥ लाधेलमुक्तीतयासि॥ २२५॥ ऐसीहेकथासुरस॥ भीष्मसांगेधर्मास॥ तीप्राकृतभाषेंसर्वांस॥ कळ नांव्रतासआचरती॥ २६॥ ऐसेंमनींआणोन॥ कथाप्रकटकेलीजाण॥ सक ळजगाचें कल्याण॥ होतीपावनसर्वही॥ २७॥ हेंव्रतराजग्रंथसार॥ अबळांसीं असेआधार॥ संततीसंपत्तीसर्वसुखकर॥ पावतीलतरभवनदी॥ २८॥ ॥

इतिश्रीसोमवतीकथासमाप्त॥ ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ ॥

अथशुकचरित्रप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीशुकयोगींद्रानेंरंभेचागर्वहरिला ॥ ध्रु०॥ गर्भीअ
सतांज्ञानझालें ॥श्रीशुकानेंजीवींधरिलें ॥जन्मजराभयमरणवारिलें ॥ भवभ
यातेंसंहारीलें ॥नपसामर्थ्येंतापहरीले॥ विवेकमंत्रेंमन आवरीलें॥ विषय
पसारेदूरसारिले॥ आशयवेदांतींचेवरिले॥ अशेषजेजेभोगभोगिले॥ शु
कअर्भकागर्भजाचणी॥ द्वादशवर्षेंअतिप्रकर्षें॥ अवयवउदरींआकर्षुनियां
॥निकर्षकरुनीवर्षेंबारा॥ गर्भदरींचाअतिऊबारा॥ क्षुधानळाचातापदुबारा
॥ ॥अधोवदनाक्लेशसदनीं॥जारबंधनींमूत्रआधनीं॥ दाथरविष्ठाविष्टफ
ळासमउकडतहोतों ॥जवराग्नीनेंत्वचाहिकोमळा॥ नाकींतोंडींजंतूबुळबुळ
वळवळताती॥ तळमळहोतांकळमळजिवास ॥पूयपंकींकारागृहवास॥ कु
श्चळदुर्गंधीचावास॥ सर्वरोधिलेश्वासोश्वास॥ सोहंसोहंहानिजध्यास॥ वै
राग्याचाजिविंहव्यास॥ वाहेरपडतांमी अभ्यास॥ करीनसाधनबहुसाया-
स॥ ॥तापहिसाहिनसीतहिसाहिन॥ मनासिघेउनवनासिंजाइन॥ क्षु
धेसिखाइनतृषेसिलाविनआल्यावाटे॥ हरिनामाचेघेउनपेटे॥ उतरुनप
रनदिजाइननेटे॥ ताडिनकर्माचेंहीकचाटे॥ झोडिनवासनेचेकांटे॥उपटि
नअभिमानाचींबेटें॥ उघडिनमीमोक्षाचिंकपाटें॥ ॥ऐसागर्भींध्यासला

गला ॥ मांतेचाजिवबहूभागला ॥ व्यासह्मणे इसरोगलागला ॥ उग्रऔषधी रेचयोजिला ॥ मंत्रप्रयोगेंजाकिनयाला ॥ संबंधीऐसाकोणजन्मला ॥ ऐसें· जाणवितीकृष्णाला ॥ श्रीहरिबोलेत्यागर्भाला ॥ शुकापरीपदवीनाझाला ॥ ह्मणोनिशुकहेंनामत्याला ॥ कर्मकथाकथिताजाला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानें· ऐसेंचागर्वहरिला ॥ १ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

॥ १ ॥

पुससीकोणतोमीऐसा ॥ अनादिजोजिवनामेंकेसा ॥ पापपुण्यामिश्रितसरिसा ॥ अगुष्ठासमलहानउलीसा ॥ ॥ तोमीसूक्ष्मस्थूलींभरणें ॥ लक्षचौऱ्यासीभरूनियेणें ॥ दुरोनियेथेंझालेंयेणें ॥ दडीदीधलीपापभयानें ॥ माझीऐका अपूर्वकथनें ॥ ॥ स्वधर्मसोडुनिअधर्मवारे ॥ कुकर्मजीवासगोडवारे ॥ अनर्थ तेथेंकर्मचपाटे ॥ मर्मतयाचेंकर्मफळेमग ॥ क्रिमीहोउनीभ्रमणाचक्रीं ॥ भव दुःखानेंकाळक्रमिला ॥ मीमींह्मणतांमेंदीझालों ॥ चंडीपासींमुंडिखंडिलों ॥ काळचक्रामाजिभरडलों ॥ बुरडहोउनीदुरड्याकेल्या ॥ कोष्टीहोउनिपासोड्याविणिल्या ॥ परस्त्रियेतेंपहातांहष्टी ॥ अंधहोयत्यापापेंकष्टी ॥ विषययोगेंअंगकुष्टी ॥ अन्नदानेंस्वेदहपुष्टी ॥ द्रव्यदानें नित्यतुष्टी ॥ अदत्तयोगेंपात्रेंउष्टीं ॥ चारीश्वानहोउनीविष्टी ॥ भीक्षातांदुळनघालिंमुष्टी ॥ तरीच कीटककोरडेकाष्टी ॥ हरिनामाच्यानकरीगोष्टी ॥ दर्दुरहोउनीआरडेसृष्टी ॥ ब्रह्मकुळीचाआचारभ्रष्टी ॥ तरीचगर्दभभारपृष्टी ॥ अतीतउपासींठेउनि आपुलीकायापोसी ॥ धनिकअसोनीविपत्तिसोसी ॥ पुरुनिठेवणेंऐसादोषी ॥ घुसीहोउनीधसेबिळांत ॥ चीबिडाळकाळामूषक ॥ ह्मणेमींघूकरनामा डुकर ॥ होउनिउकरउकरडाउकरीला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानें ॥ ० ॥ ॥

॥ २ ॥

सुंदरकायातीर्थस्नानें ॥ पोटशूळहाभुतद्रोहानें ॥ गजादिवाहनेंरूपाद्रवानें ॥ दुष्टजन्मपेउपद्रवानें ॥ परद्रव्याचेंकरितांहरणें ॥ दरिद्रतापेंतापुनिमरणें ॥ रक्तपीतीचोरितांसोनें ॥ क्षयरोगहाबन्हिक्षयानें ॥ अनेकदुःखें अनृतभाषणें ॥ व्याघ्रादिकजेगळांबंधने ॥ आम्लहोतीऋणामिळोनी ॥ नेत्रझांकुर्दि-

जें पितियाणी ॥ वनीवागुळाअधोवदनी ॥ पंक्तीभेदकेलाज्यानी ॥ ॥ धर्मकृ-
रीतांमोडाकेला ॥ गर्भरवोडा प्राप्त झाला ॥ प्रसूतसमयींआडवाआला ॥ शस्त्रें
छेदुनलुडमाकेला ॥ लक्षचौऱ्यासींबाजार ॥ करिवेजार ॥ बहुजोजारह्जारव-
र्षेकारागार ॥ देहसर्पाचे ॥ गृध्रधूकाचे ॥ स्थावराचेफिरतफिरतमगईशदयनें
॥ कर्मभूमीनरदेहींयेणें स्मरणीलागुन मेरुजैसा ॥ शतायुषीअमोल्यथोडा
जन्मलोंमीं ॥ गर्भीस्मरतांसोहंतोमीं ॥ बाहेरपडतांविसरेंहेंमी ॥ भुलोनिकां
ताग्रहस्तहेमी ॥ देहगेहमायामोहें मामामाभाकाकाकाकी ॥ ताईमाईआईबा
ईवहिनीवहिणीविहिणमेहुणी ॥ इत्यादिकहीकर्मकहाणी ॥ यांनात्यांच्यागुं
डाळ्यानेंगुंडाळुनिबंडाळचिझालों ॥ चांडालचिमीमोहेंयाच्या ॥ आच्यावाच्या
नरस्तुतीच्या ॥ कामकुत्तीच्याअर्जवाच्या ॥ हरिहराच्याभजनावांचुनि श्रीहरि
जन्मोजन्मींम्यांकाळचिक्रमिला ॥ श्रीशककर्यागिंद्रानेंरंभेचागर्वहरु० ॥ ॥ ॥

॥ ३ ॥

भयपापाचेंकांहिंचनधरी ॥ पुराणकीर्तनदेवद्वारीं ॥ तांबूलभक्षण कुष्टशरीरी
॥ वर्मेंकर्मेंनिंदाकरी ॥ टिटवीजन्मत्यापक्ष्याभीतरी ॥ गुरुशिष्यानेंवियाचोरी ॥
होयपिंगळातोनिरधारी ॥ अनुचितप्रतिग्रह ब्राह्मणघेतां ॥ गंडमाळाहोतितत्त्व
ता ॥ परद्रव्याचाअपहारकरितां ॥ परक्षेत्रींच्यागाईवळतां ॥ अल्पआयुषीहोय
तत्त्वता ॥ सत्पुरुषेंभजापीडीतां ॥ व्याघ्रसर्पतेहोतितत्त्वता ॥ गाधुच्छळणीवें
शक्षयता ॥ देवद्वारींचनरुताडिनां ॥ छायामोडितांपांगुळहोउनिजायतत्त्वता
॥ ज्यारकर्मेवेश्याजाणे ॥ स्त्रीपुरुषांचेगुत्त्यश्रवणें ॥ दासींकिंवाकुंटिणहोणें ॥
सेवकासिजोत्रासीपूर्ण ॥ तोचीमोक्ष्याचाहक्क नाण ॥ सेवकहोउनीस्वतमिजा
चणें ॥ श्वानहोउनीबहुहिंडणें ॥ ब्रह्मराक्षसंबहुअभिमानें ॥ देवालयींचंतेल
चोरणें ॥ मार्जारहोउनिगुरगुरकरणें ॥ ब्रासमानापित्यासिदेणें ॥ मर्कटहोउ
निवृक्षाफिरणें ॥ ॥ क्षत्रियह्मणउनियुद्धींपळती ॥ सीमाल्दतीकवननिंदि
ती ॥ सत्पुरुषातेंतुच्छकरिती ॥ सापीजन्मात्र्याआवर्त्ती ॥ सद्गुरुचेंजेंमूल्यप-
हाती ॥ त्याचीहोयदग्धसंपत्ती ॥ मार्गस्थाचींवस्त्रेंचोरी ॥ प्रेनवस्त्रातोअधिका
री ॥ ज्ञानसांगुनआचारनकरी ॥ पुनरसहोयतोपृथ्वीवरी ॥ दासीस्वामीसेवान

करी॥ मगरीजन्मत्याजळामीतरी॥ ॥ कन्याविक्रई कसई झाला॥ रसविक्र ईतोमद्यपीकेला॥ बहुतांचा अपमानीत्याला॥ यमदंडितो पह्याजयाला॥ श्राद्धीजेउनिस्त्रीसींभोगिती॥ म्लेंछयोनींजन्मपावती॥ वेदशास्त्रउगेनिंदिती॥ महापुरुषांसींद्वेषकरिती॥ बंधूबधूवैरीकारिती॥ मच्छ होउनीजळींविचरती॥ दोघीस्त्रीयाजेकरिनाती॥ एकींचेंजेचित्तराखिती॥ सारमेयाच्याशरीरावरती ॥गोंचिड होउनिविचरताती॥ उदककांडिता मृत्तकोंडजो॥ पृथ्वीपतिनिंदाकरितो॥ उदरीं अग्नी मंदचिहोतो॥ ग्रहणसंधींकरी भोजन॥ पित्तरोगत्याहोय दारुण॥ परदेशींपरबाळेंविकणें॥ वचनींगुंतुन पालटकरणें॥ गलितकुष्टदुर्गंधीमाहणें॥ अपराधेंविण स्त्रीसजाचणें॥ एक आगन्याहोयशून्य॥ ब्राह्मणाचेंअन्नहरणें॥ वंशीशून्यशास्त्रीपढाणें॥ गुरुसंत आणिमातापीता॥ त्यांचीकरितांउपहास्यता॥ वाचाजाउनिहोयदुश्चिता॥ ब्रह्मवृंदात्रासदेतां॥ व्याधीतिडकालागेतत्वतां॥ पुराणश्रवणींकीर्तनाला॥ जाउनिनिजतां अजगर झाला॥ अनिवादीशासनींपातला॥ देवपुजेचाज्याविटआला॥ शिराआरवडुनिमारिहाकाला॥ पुस्तकचोरमुकाचिझाला॥ नमनकरीनाजोसंताला॥ कठोरवचनें त्रासदीधला॥ बहुजन्मींचाबहुजोजार॥ त्रासपावलोंवारंवार॥ तुलंधवेहा मायापूर॥ ॥ ॥ऐसींवाक्येंशुकमुखींचीं॥ ऐकुनसाची॥ श्रवणकरीजगदात्मात्याचीं॥ धरिचित्तींत्यामुक्तिफुकाची॥ अनुभवाची॥ ऐकतांचीतेधवांश्रीहरीहास्य करोनीकायबोलिला॥ श्रीशुकयोगिंद्रानें रंभेचागर्व हरिला॥ ॥ ॥

॥ ४ ॥

पुण्यलतातेफळासिआली॥ कृष्णेंजाभलीअर्साचादळली॥ पापपदरवळातुजहेकळली॥ तरिकांमाताहेशिणवीली॥ निघोनिआतांसोडमाउली॥ स्वरूपसत्तापाहेंआपुली॥ ॥ मनासिबोधुनिवनासिजावें॥ ब्रह्मभावनेजनांसिध्यावें॥ धनासआणिस्त्रीजनासभ्यावें॥ ॥ नातरिमायागुंतुनिवायां॥ फिरविलबायाच्याआडरानें॥ समावांचुनीनिकामरामा॥ भुलविलतुजलादेइलटोला ॥दाविलचोज्यांसींचाझोला॥ कृष्णबोलता शुकनिघाला॥ त्र्यबलायाप्रपंचांतुनीगेलातैसाआलानाहीं॥ पडलापडशत्रूंच्याठाई॥ वासनेलामारुनिपाई

जाळुनिअंगीभस्मचर्चिलें॥ जिवित्वज्यानेंअसेरवर्चिलें॥ आणिद्वारा ब्रह्मअर्चिलें ॥जिवीअर्चिलेप्रबोधहृदयींशिरकविला॥श्रीशुकयोगींद्रानेंरंभेचागर्व०॥ ॥

॥ ५ ॥

हृदयींधरितकरपल्लवग्रंथी॥ प्रेमभरितनदृहृदयग्रंथी॥ विवेकपंथी॥जेणेऐ-सें येणें नघडे जन्म सांकडें॥ द्वयारोकडे॥प्रसूत भूत नूतन अवस्था॥ संकोचरस्ता विस्तारेसमलिहितांदस्ता॥ कागद नपुरेपुरेहे अस्था॥ ऐसी शास्त्राशुकासघड ली॥ धास्तारवाउन द्वैपायनकृतपयपानानें॥ अव्हेरुनियांघोर वनातें॥ निघेजन्म तांततक्षणातें॥ दर्शितज्याचे ज्ञान दशाजगमृषाभासे मृगदृश्यभ्रमविषासतेव्हां ॥व्यासमनीहव्यासउठीला॥श्वाससांडिला॥ अशाअशाबाळासिपाहावें॥ का सघालुनीपृष्ठीधावला॥ वियोगदुःखेंहोटसुकेला॥ शुकशुकऐसी हाकमारि ली॥ शुकाडोळियापुरवदाखवी॥ अरेपुत्रा क्षणमात्रउभारे मोहेंकळवळयेनि उबारे॥ नेत्रींचंचळअश्रूधारे॥ स्मश्रूअधरावरोनिढळती॥ आकळितानाकळेचि ममता॥ चक्षूपूसितांपक्षिशुकाचा॥ वृक्षआणितृणपक्षिबोलती॥ ओंशब्द जोकांप्रणवाचामहावाक्याचा॥ ध्याताध्यानध्येयधारणा॥ जनींवनींज्ञानांमृ तवृष्टी॥ स्रृष्टिसिंचुनीशीतळकेली॥ निवांतकेली हे ताततातचित्तात॥आणि विख्यातमानहसर्वांतरिंनिरंतर असतां॥ अंतरमानुनि अभ्यंतरकाजाळुनिघेसी ॥ आलोनाभींगेलोंकोठे॥जन्मलोंनामेलोंनसतां॥ भ्रांतीदुःखेंश्रांतहोउनी॥-शांतपणेसिद्धांतविवरुनी॥ असेंपहावें॥ आवरणशक्तीपंचमहाभूतांचीव्यक्ती ॥उपरीठाकतांबंधमुक्तिचाशब्दसूटला॥ स्वानुभवाचा मोडखुंटला॥अविद्या भ्रमजिवासिघडला॥ अहंब्रह्मविश्वासउडाला॥ भावबुडाला॥ मोहोजळा चाआलापूर॥ आत्मासन्निधअसतांदूर॥ देहभ्रांतिचानेत्रींधूर॥ हुरहुरजिवा सद्गुरुज्ञानाचें॥ अंजन नसतां कानकोडा॥ प्रपंच कोडा फोलकाढुनी॥ अभिमा नाचाधिंडाबांधुनिभरलों दाजो त्यांतचबुडती॥ नैसीनकरीआयुष्याची थोडीं अवघीअधीचसावधसाहावधुनीयांसावध व्हावें॥ सत्यसनातन असेंपहावें ॥ घटींघटाकृतिमठीमठाकृति अकाशविकृतिनसतांभासे॥ प्रतिविकारीनसा आत्मा॥ पिंडिंचातो ब्रह्मांडीचा॥ परमात्माजोउपनावपावला॥ अहंतत्वतेंसो

त्वंअसतां ॥ कोहंविभ्रमयोगें विसरे वेदीजें वंदिजे ब्रह्मनें ॥ निरामय असे अंत
मविलसे ॥ नित्यनिर्गुणसत्यसनातन ॥ ज्ञानाअनंतध्यानातीतजें ॥ सजलनदींत
चंद्रजैसा ॥ दिसेउदितसासत्याधारें तैसें तेयाविश्वघरांत वसे समानगुरुज्ञमान
श्रुतिप्रमाणऐसें ॥ यावाक्यानें गतागतिआत्म्यालानाहीं ॥ देहजोथिंचातेथें पा-
हीं ॥ पंचभूतांचापंचभूतीं असतां रवंतिकां बाहे करिसी ॥ भांबाउनियांवियोग
दुःखेंवियोग ह्मणसी ॥ देहाभिमानें मीतूंसरवयापंचभूतांच्यासंगेंजीवहा ॥
वासनेचाअंगसंगघेउन रंगुनिजन्मुनिमरणें आणिजननीचेंजठरीं भरणें ॥ क
र्मकरणें तेंनिस्तरणें ॥ भवह्मातरणें नघडेजाणा ॥ गुरुशरणाविण प्रपंचघा
णा ॥ त्यासिंजुंपिलाजिवहाजाणा ॥ मोहें अंधपशुवत द्वंद्वग्रामिंचि देह झो
पडी ॥ मध्यें मीतूंहे चिझांपडी ॥ नेत्रबांधुनी फिरति बापुडीं ॥ काळहि निष्ठु
र ह्मणीथापडी ॥ नकळे मी हा कोणकेंचा ॥ आलों कोठुनि जाणें कोठें मार्गदीर्घ
तोक्रमुनी भ्रमुनी सेवनकरुनी नानायोनी ॥ मातामाझी मीमातेचा पिताच-
झालों तीचेपूढें मग कांताहोउनी कांततिचा मी अंतपावलों ॥ अकांनकरिती
प्रियापुत्रमग क्रिया आचरती ॥ श्रद्धायुक्तश्राद्धें करिती ॥ निर्मोहत्वें परतपरत
तूं ऐसें ह्मणतां शुक　रानें ॥ मधुरगिरानें क्षीरनिराचानिवाडकरितां अज्ञा
नाचें ॥ कवाडव्यासें उघडुनिअंतरीं विवरिनतत्वें विवरुनियां आत्मत्वेसी मु-
ख्यपदीं निजसख्याकराया ॥ भागवताख्यपुराणपत्रें ॥ व्यासपवित्रें करिलें
धरितां भिंतीचित्रें विश्वमृषा हे विचित्रें हरिचीलीलादर्शित आलीप्रचीत-
महामुनिला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानें रंभेचागर्वहरिला ॥　　॥　　॥

॥ ६ ॥

पापभयवैराग्यजयाला ॥ वसनाविणशुकवनासिंगेला ॥ असनत्यजुनियां
खायभुकेला ॥ योगासनाला घालुनबसला ॥ नमनकरुनी गुरुकृष्णाला ॥
उन्मनीचातोमार्गशोधिला ॥ कामक्रोधसमुदाय शोधिला ॥ तत्वमसिमहा
वाक्यबोधिला ॥ नित्यब्रह्मनिर्वाणलाधिला ॥ स्वानंदामृतघटघटप्याला
॥ आनंदाचाढेंकरदिधला ॥ आत्मासेउनिस्वस्थबैसला ॥ संतोषाचाबाग
लाविला ॥ दुःखावलें मगनष्टआशेला ॥ शालदुशाला कशासत्याला ॥ तो-

डुनटाकीमोहपाशाला॥ कायनियमयमकरिलअशाला॥ अशांसयेथेंकशा
सआणितां॥ त्यासिमसाला करालकोम्ही झणीकसाला॥ बोले कृतांतआ
त्मदुताला॥ जिताचिमेला॥ निकामझाला॥ जीवन्मुक्तशुक ह्मणतीत्याला
॥ बहुदेणेमगनलगेज्याला॥ असोविचारात्याचंविचारा॥ येइलतैसेंबरेंह्म
णावें॥उगेंपहावें॥ इंद्रस्वभावें ॥ अभावत्याच्यामनांतयेउनिप्रेरिलें त्याणेंरं
भासुंदरिला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानेंरंभेचागर्वहरिला॥ ॥ ॥

॥ ७ ॥

अनुष्ठानतपकाळखोटल्या ॥ तपतेंजेंदशादिशादाटल्या ॥ पुण्यनद्याशुकाच्या
आटल्या ॥ सुकृतवृक्षजरीशुकभेटल्या ॥ ऋणानुबंधेंगांठीसुटल्या ॥ इंद्रम
नीकल्पनाचीउठल्या ॥ तेव्हांत्याच्याशक्तीरखुंटल्या ॥ युक्तीफुटल्यावृत्तीवि·
टल्या ॥ जैसेंश्वानवमनासाठीं ॥ मागेंस्थाच्यालागेंपाठीं ॥ स्वभावदुःखेंहोउ
निकष्टी ॥ तेसंतेणेदेवेंद्रानें ॥ [illegible] सिरंभाआणि·
मेनिकातिलोत्तमादिकसुरगजगामिनी ॥ [illegible] ॥ म्लान·
वदनें॥ पुण्यामृतशुकाचेंहरुनिदोहनकरणें॥ [illegible] पतु
रशाहाणी॥ अवनीभुवनीवनीशुकाच्यापरामृषातेंजावें ह्मणउनिअनिह
र्षानेंशतयज्ञाचीआज्ञावंदुनि॥ करिभानिज्ञाउभीराहुनीशक्रसभेसी ॥
वक्रपाहुनीहांसुनिबोले देइनझोलें॥ भलेंभलेंम्यांचेववीलें ॥ पंचविषय-
म्यांसेववीले ॥ धांउनिआमुचेसुरवरराघ्याले ॥ तपक्षयातेंसर्वचिभ्याले॥ -
आणिकधांवलेवनीपावले॥ तपेंतापलेनेत्रलावीले॥ झालेगेलेंबरेंविसर
ले॥ तपोधनातेंसधनहिझाले ॥ आसनतुमचेंथरारिलेमग आह्मांप्रेरिलें॥
तेथेंजाउनिगाउनिनाचुनिपुण्यदुधातेंदोहुनघेउन मोहुनियंत्रेंविश्वामि·
त्रादिकसत्पात्रेंवातांबु आणिगळींतपत्रें ॥ भक्षुनितपतीआमुच्यासूत्रें॥
वेधवक्त्रेमूत्रेंकुत्रेंजैसेंतैसेंपाठिलागुनीयांक्षणमात्रें ॥ तपेंबाळलींजीं·
तनूगात्रें॥ ॥ त्यालासुंगीयेउनियांमगलुंगीसुटली ॥ स्मरगुंगीनेंहुंगि
नहुंगितजवळिच आले ॥ नकोनको ह्मणतांगळींचपडले॥ भुजेवेष्टुनित
पाभ्रष्टउनिनिष्ठुरतुमचेसभेसि आणिले॥ तेह्रेरंभा अंबुधिजामीजाणत

सातरिमानितसामजयायाविडादाविनक्रिडाकरीनवेडा॥ सोडिचिंताहरिनपी-
डामो हे वेडामीघालुनरवोडा शकक्रीडाथोडाचिवयाचा ॥ धडामनाशामोडुनि-
त्याचा कडामनाच्यावरुनियांमीसडाचिदडदडधांवतआणिन॥ ऐसें रंभागोडबो
लुनीहोडविडाउचलोनिहस्तकींतिणेदृढधरिला॥ श्रीशकयो०॥ ॥

॥ ८ ॥

इंद्रह्मणंगेचंद्रवदनें। चंद्रहारयेचंन्चलनयने॥ चित्रविचित्रहींचिरेंभूषणें॥ चंदन
चर्चितसुगंधनहाणें॥ हारचमेलीचंपासुमनें॥ चतुरपणेंवेंचुनियुक्तीनें॥ निश्चळ
मुनिमनचंचळकरणें॥ मुखचंद्रानें चंद्रिलाउनी॥ नयनचकोरेंकरीं भिकारें॥ बहु
प्रकारें॥ विकारवारें॥ चित्त तयाचें तपोविन्न हलुजपूनयेणें॥ सहस्रनयनें गोरउ
नियां॥ सौरभजननी॥ हास्यवदनें अवश्यवदनी॥ वश्यकरिनमीनमनकरुनियां
॥शचिपतिलागुनिगमना करितांरातिपनिलागुनि॥ वसंतधंउनिहास्यवदने॥ रद
नद्युतीनेविद्युनलज्जित ललनाच्यान्याउचिताकृतिनें विकृतिपावेविवेक वृत्ति-
शाआनृनी॥ नथापितृतीतानमान संगतीपयोधरर्मीतमंदसुगंधवातसहसु
रवरकिन्नर॥ गंधर्वादिकसर्वांच्या वयगर्वेस्फुरती अवघ्याकुशल्या सकामकामिनी
॥सौदामिनीशादिव्यशरीरी भव्यभूषणें देनिदूषणं प्रभाकराच्याउग्रप्रभेला॥ भो
ळाजनमगलाभलाभला॥ भला मनाला आलाप्रेमा बाला आलिंगन ताला घालु
निभ्यालोंमिथ्यापरीहिताला पडेलघाला क्लेशमाला गळीतपाला ॥पडिलाघा-
लाच्छकूंनिघालासमुदायकश्रमदायकसकळा॥ सकळांचेहीविमानवहनेंसमा
ननक्षत्रांच्यापंक्ती॥ दिशारंगती॥ निशाभंगनी अंगप्रभेनें॥उज्वलतनुवरिसो
ज्वळवस्त्रें मज्जनकरुनीकज्जलकिंचित्चिरांचलातुनिदिमतीहीरे ॥ पाचूचेतेहा
रसुमनाचेभारमस्तकीं॥ गजरेफुलांचेधरिले हस्तकीं सन्मुखसरवयां अर्पणाक
रिते ॥ दर्पणपाहुनिसिंधुजाननमुखइंदुवरितिलकबिंदुसुरंगरेखिला॥ अति
दुःखेंमुनिवृंदभेटला॥ एकशकमुनित्याहीद्विजवरें ॥भाळिंद्विजवरेंबिंघा-
चेत्यानखरेमातुनिविवेकनिकरें धिः कारीलेतेअनुसंधानेंध्यानयोगहाजुना
टचंदन नंदनवनिंचाआनंदानें अंगचर्चित्नें हृदयपींडिकात्यासि अर्चिलें॥ उद्धे
दुनियांअकरुणहृदयांविथरुनिकामेंभरुनिपातले॥ अरुणरंगेकंचुकिताचि

तेधरुनिराहिले ॥ तरुणजनाचीहरूनचित्तें ॥ अशाचपेतीकितिएकजाती ॥ मुनीतापसीऋषीदिगंबर ॥ अमरतेंचिपरिपामरझाले ॥ विप्रादिकबहुक्षि प्राप्तक्षनिप्राप्तीइच्छिती ॥ स्त्रीअधराचीपयोधराचीपिंवळ्याअंगीउत्याकें शर्ता ॥ बुत्याभरजरीधत्यानिर्जरी ॥ नेस्रनिरूरंगभाळींकेशरी ॥ नसत्रास मवेसरनाकीं हातांतगजरेश्रीहरिनामेंप्राण्याभजरे ॥ अंतरिंत्यजरे ॥ अधामो हातेंआशानागिणी ॥ कुरळकेंशित्यासरळवेणिया ॥ मुक्तालंकृतवेणिभगाच्या ॥ तांबुलवदनीसिंहकटीकटिसूत्रेंज्याच्याकवर्णरत्नजडिततेतडित्भासस मपांगभरुनियांद्वादशआंगीसांगअभरणेंमतंगगमनाउतंगकुचशोषतंगजे सा ॥ नंगतेथेंरद्रंगझांपडीआंगाबराबरअनंगाचे दळअबळांचें कविअबळा या बळेंचह्मणतीचपळाएकींबुबळाफिरउनिलोकत्रयहादुबळाकरितीचित्तत्रि नतपसमस्तहरिती ॥ पुढेंप्रेरितीवसंतकामाअनळारिकामासिद्धसामादेउनित्या नेंधाडीधाडिलीपवित्रजेथेंअगण्यपुण्यारण्यशक्राचेबिकरवनींत्यानिकट जाउनीविनोदवाऱ्या उपक्रमआदरिला ॥ श्रीशक्रयोगींद्रानें० ॥ ॥ ॥

॥ ९ ॥

वसंतसंततऋलताप्रसवी ॥ कंदर्पाचीसत्ताबरवी ॥ समीरदर्पेंवेधाकचवी ॥ पुष्पवाटिकारम्यनेरकीयाकमटीकादीर्घकेतकी ॥ मंत्रेंसमानसूत्रेंसाधुनीक ळ्याकुसरीनिबिडदुसरी ॥ शीतळवाईर्धिकसितजाईजुईसेवती ॥ चमेलचं पाबकुलमालती ॥ मांदाराच्यासरळपंगती ॥ कोरांटीतीबहुरंगाची ॥ आरा· टीचीनाहींजाती ॥ फुलेंमोगरेपिवळीजाती ॥ गोकर्णाकृतिएकफुलती ॥ ए कस्रकृतीतुळसीनव्हती ॥ जेसेचेंडूफुललेझेंडू ॥ गेदसेंदरेलोकहेंदरे ॥ का· नीरखोंविती घट्टफुलांचेबट्टमोगरे ॥ हाडपांगरेनिंदकळीचेकळवळितभळभ ळीतफुललें ॥ मल्लीकाच्यादीर्घवलिका काळिकाफुलल्याअपारतेथें ॥ पारि· जातकरवारिजातकरतरंगजेथेंभातभातचेवातत्यांनबहुमातकरीतो ॥ वैन स्पतीचागुणविस्वरीतो ॥ रवडेदुपारींफुलेंदुपारींसरळसुपारीगगनचुंबिती ॥ द्राक्षफळातेंपक्षिभक्षिती ॥ क्षितीबराबरसीतळनीतळपात्रहाती ॥ पा टजळाचेसाटगहनत्या थारदाटतरप्रफुल्लवृक्षीं ॥ फांटनसेपरिवाटमध्यें-

चौहाटबांधिले ॥ रत्नशिळालखलखरवार त्यांचेकिळाफांकती ॥ मधुरशब्दको
किळाकूजती ॥ गुंजारवतीसकळा मध्यें ॥ बकुळाच्यासमकुळाभोंवती ॥ आ
ळिकुळांचे वृंदहिंडती ॥ मंदमारुतेंवृक्षडुल्लती ॥ नागकुळेपरिमळें झुल्लती ॥
शुकशुकातें स्पष्टबोलती ॥ अरिष्टतुज हें आलें ह्मणती ॥ धारिष्टातें हरवूं पा
हती ॥ सुख्यागातीश्रीरागातें ॥ ऐसीविवसीतुजलागिवसीवश्य करायाल
क्षलाविलें ॥ सुदक्षमनितो अक्षकपाटें अक्षई देउनी क्षेमस्वरूपप्रकाशिस्थीतअ
सतां ॥ शमदमसमानत्त्हृदयीं भरिला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानें रंभेन। ॥ ॥

॥ १०॥

कुशासनीं क्षेमकुशळसमाध ॥ समभजनीरसचदेउन्माद ॥ नगणीकांहीहर्ष·
विषाद ॥ निर्गुणासीं नित्यविवाद ॥ भोगीअद्वयचिन्मयमुद्रा ॥ सौख्यसमुद्राम
ध्येविषयक्षुद्रासीं त्या ॥ नातळोनियांमनबुद्धीने पेलतीरास ॥ निरासतें मूळमि
रासतिजवरिसिराशिगाडुनिशुकगिरास ॥ भाग्याचातो वैराग्याचा दुर्गावर
ता दुर्गाधिपभर्गासमसाजे ॥ स्वर्गावरुनीस्त्रीवर्गानीं ॥ शुकोपसर्गा मोहख
र्गानें ॥ घेउनित्यावरी विध्वंसाया ॥ ईर्षापोटीं अतिहर्षानें सुंदरशात्यासंगें घे·
उनिबाळाप्रौढामुग्धानारी सुरतीनिरता चतुरचौकसा चौऱ्याशींच्याआसनिबै
सुनि शाहाण्यासुंदर पाहाण्या कोण्ही ॥ लाहानमोठ्यागौरगोमट्या खोट्या
मनिच्याकामीनीत्या ॥ नेमिष्टाचेंचेष्टायामन अचाट दळअबळांचें कैसें ॥ प्रब
·ळमाजलेमाजपट्यानें माजबांधिले ॥ सैन्यसाजिलें ॥ नितंबजेचीमतंगत्यावरि
ध्वजाफरारेतेविआंचळा ॥ वायस्पर्शें हलतीचंचलपाहुनित्याचें ॥ धीरत्वहिचंच
ळकांपे ॥ झळझळितशिरींभांगचांदवा नव्हेचिसांगचित्तहृदयातें दुभंगकरि·
तीभांगजसी ॥ सर्वांगव्यापुनीगाढीमूर्छापाडीधरणी ॥ भ्रुकुटीचापेंताडीतर
मृगनयनबाणसत्राणविवेकें प्राण हरतीवैराग्याच्या ठाणावरतीउठावणीहे क
ठिणकुचाची ॥ अग्रेंज्यांचीनिग्रहभाले ॥ तेविनिघाले ॥ कदनकरायामदनशु·
भांगीं ॥ भणंगशिवतो अंगनकेला ॥ यदर्थचरणावरीचाळविला ॥ कुंजवनीं·
स्मरसंजिवनीच्यामंजुळमंजुळतेजपजपती ॥ पैंजणअंदुपैजबोलती ॥ तुरेते
थिनेपुरेंवाजती ॥ छननंछननंआलापगाती ॥ तननंतननंमृदंगझल्लरी ॥ सन

नंसननंविमानघंटा॥ घननंघननंरागोत्थारी ॥ हृदयविदारी॥ स्फरीआस्फरी-
घेउनिवास्फरी॥ गातस्फस्वरीं ॥ किन्नरिघेकरीमहाहुन्नरी ॥ चित्तहरीनीविर-
क्तयोगी सक्तकरीयाकामयुक्तहे श्वेतरूप पक्ष्यांचीं युग्में वृक्षावरुनी पक्षपस
रुनी मन्मथक्रीडाकरिती वेडा॥ वेडाउनियांउन्मत्तस्त्रिया करींदाउनीरवदरव
दहांसती ॥ वसनआणिकुसकसनफेडुनी ॥ आसनेंदाविती चोऱ्याशींची॥ ना
मलीला॥ सेउनिदाविनिनानालीला ॥ कामकलीला खुलवावयास वपुहींउघ
ड्याकिती एकत्या त्यक्तलूगड्याधीटधांगड्याधांगडधिंगा आंगमोडुनी पिंगा-
देतीं ॥ अनंगाचिपारंगाघेउनिरंगदाउनी फंदमांडिला ॥ छंदतालस्वर थैथैथैथै
मंद मंदहें नृत्यकरीती गंधफुलांचेगेंद घेउनी ॥ भारमदेंबहुमार मारिती ॥ वारं
वारतरवारीचे वारपराचेंहृदयवेधिती ॥ बुद्धीजाउनिशुद्धीहरिती युद्धींजोपर
शूरचजेसाशकतेसाधीरवीरतो निधीमहीचाअधीस्वाधिन नव्हेपराधिन
अधिष्ठानेंनिश्चेष्टितमन निष्ठब्रह्मींशिष्टवाक्य ॥ योगवसिष्ठेंग्रंथाचित्याअ
र्थग्रंथींचित्ज्जडछेदुनि अखंड निर्गुणसमाधिसाधीअबाधीतस्फरवरमा
धिशाच्या अनुग्रहेंनिग्रहचिअंतरीं आवरीलेत्यामन्मथआरिला॥ श्रीश०

॥ ११ ॥

त्यांतमुख्यतेरंभारमणी ॥ कंजनेत्री कुंजरगमनी पुढेंपातलीनेमादमनी ॥ चं
चलाक्षितेअचलांतूनी ॥ कंदुकाकृतीबंधुकाननें ॥ नेमसंदुकालक्षलाउनी॥
निकटजाउनी ॥ स्नेहदाउनी ॥ तपोधनाचीउपासनाने ॥ वस्य कराया हास्यक
रुनी विकसितवदना ॥ मदनऋषीविमिष्टमिष्टशागोष्टिवदेपरिदुष्टअंतरीं॥
जसीकातरी एकांतीतेकांताबोले कांतायेथेंनदिसेतुमची कांतीअसिकांअ
कांतवीली॥ नबोलाचीकांअबोला हा आह्मासींधरिला ॥ असेकसेंतुम्हीं
नत्वचेन्ते कठोरचित्तें॥ तुह्माजनाचीतापसाची कापसासममृदुअसावी॥ हृ
दयींनिरंतरशष्कवचनें ॥ मिथ्याअतिथ्याचीरीती॥ स्नेहभरीतसामोरेजा
उनीं ॥ बसाउठाहेंकांहिंचनाहीं॥ परास्त्रियत्वांदूरअसावें॥ ईश्वरआज्ञातीस
सुसावें॥ भजनद्वारेंनित्यधसावें॥ ब्रह्मीं आपपरतुह्मानसावें ॥ कारणागणी
कसेउगेंअसावें॥ समर्थनपहेंकिमर्थकरितां ॥ उद्दंपीतांभवअनर्थसारितां॥

व्यर्थ देह दंडुनि कां मरतां ॥ काय नला भोग्य स्त्रिया भोगितां ॥ या कां मागें मागें स रतां ॥ छी छी मूर्खें गच्छ गच्छ तुं ॥ ॥ गच्छ गच्छ तृण तुच्छ आह्मातें ॥ निरीवरी- तूं वरी धरीसी परि निरिच्छा माझी स्वच्छ वासना ॥ हरिचें देणें अद्भुत केणें ॥ खरें एक मुनिवारें पेउनि जिवा सकां ह्मा भासदेसी ॥ तनु क्षेत्रा सी बहु त्रास वीसी ॥ काय इच्छी मन अशांत पालें शांतपणें हें अपूर्व दिसतें ॥ पूर्व वयीं हे जे विल्या वीण आंचवणे हें ॥ से विल्या विण स्वाद सांगणें ॥ श्लेष्मा द्रव ही उपद्रव मानुनी घ्राण छेदनें हर्षें हर्षें उपजल्या विण बारसें करणें ॥ कारितां हर्ष ह्मणा वाजे सा ॥ तैसा तुमचा पृथक् छंद हा ॥ प्रथम वई वैराग्य पिसें हें दिसों लागलें ॥ योगमिसें दद्रोग असा हा ॥ विश्वासें मीं यथा सांग सांगतें तुह्मातें ॥ ऐक खरें हें श्रीशुकराया ॥ शोक हराया लोकतराया ॥ कोकपुस्तका घोक घोक तूं असे तेथिंचा विषय इंद्रियां ॥ जोड घोलुनी कोड कौतुकें गोड गोड रति सुखासि सोडुनि ॥ वोढ तपाची ह्माड खोड ही सोड सोड निग्रह मनाचा मद्म मनाचा मार्ग धरावा स्वर्ग अर्गळा बार्गळ चित्तें बाष्कळ पुष्कळ वदतां वकूनें ॥ नव्हे चित तो शुकका मानुरिला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानें रंभेचा गर्व हरिला ॥ ॥ ॥ ॥

॥ १२ ॥

तरी च येथें जन्मा यावें ॥ तरुण कुच हृदयीं पेटघ्यावे ॥ मन्मथ सरिता तरुनी जावें ॥ तरणी संगें निःसंग व्हावें ॥ व्यर्थ कां तारुण्य हरावें ॥ तृणासनाला काय करावें ॥ सुख मंदीरीं मंचकीं भरावें ॥ गाढालिंग शयन करावें ॥ मुख अमृताचें स्वाद हि घ्यावे ॥ येथें दडुनी किती सडावें ॥ शीत वातें हुडहुड व्हावें ॥ खुड खुड वाजतिदंभ स्वभावें ॥ इंद्रीयानीं किती रडावें ॥ ह्मणाल कांत्वा आह्मा छळावें ॥ हितोपदेशाना चिचिडावें ॥ भोग सुखाला ऐक्य व्हावें ॥ गृहाश्रमानें श्रमा हरावें ॥ ज्या प्रीत्यर्थ तप आचरावें ॥ षड्रस सेउनि तृप्त असावें ॥ जिवात्मयातें तोषवावें ॥ नकळे जरि कोंचि कां पुसावें ॥ अहा कपाळा किती हसावें ॥ गोवळ वचनें व्यर्थ फसावें ॥ श्रीगुरु तुमचा कृष्ण हि भोळा ॥ सोळा सहस्र केल्या गोळा ॥ आणखीं त्या गौळणिचा मेळा ॥ भोंवत्या अबला सुंदर सबला ॥ इतुक्या भोगुन ब्रह्मचारी ॥ झुकवीलें तुज सर्व प्रकारीं ॥ बरें विचारीं ॥ वित्तरागी कैवल्य

चारी॥ अंकीं बैसावि गौरि बिचारी॥ उगाचि मूर्खें नामोच्चारी॥ स्वामी तुह्मी भोळे भोळे॥ डोळे लाउनि पाषाणाचे॥ खोळे दडतां सोंवळी मी॥ षोडशवरुषें कोंवळि तनु हे॥ उतावळी मनि आतां वाटल्ये॥ ऐशा राणी माझि राणी॥ आलिंगिन मीं उभय करानीं॥ तुची राणी मुख्य घराणी॥ विकल्प न धरावा चवराणी॥ नेमनिष्ठ हे अनुच्छिष्ट मी शिष्टवराया॥ कोरें पात्र नाहि स्पर्शिलें हें तिळमात्र पवित्र पीयूषाचें पात्र॥ सेवीं सरवया उधार न करीं॥ अधरचुंबनी उद्गारिमानें॥ करीं धरुनियां करिसी आंगीकार तरी मीं॥ तरुणांगाची सुखसेज गाडि देउनि तूह्मी सीतहुडहुडी शांतउनीयां बोडि बागडी भक्ती माझी शक्तिनुसार तेउपचारी अर्पुनि कुकट निरंजनि बसणे॥ प्रकटचि ऐसा दास्य विभाग माझे मतिनें त्हृदयीं दृढ धरिला॥ श्रीशुकयोगींद्रानें रंभेचा गर्व हरिला॥ ॥ ॥ ॥

॥ १३ ॥

बोले ब्रह्मरात प्रचंडा॥ निश्चल मळमूत्राचा पिंड॥ संचय होउनियां ऊदंड॥ मातले हे स्त्रियांचें बंड॥ भुलले कविजन अशासि लंड॥ मोहमदिरातें भंडउभंड॥ बडबडोनी भ्रमर्वितो तोंड॥ निशंक मुखासी सशांक नुळिती॥ मृगांक ह्मणती नेत्रीं अंजन छीछी चंद्रीं छिद्र कांहिं सेकुड शेंबुड शेंबुड नाकीं॥ बिडबिड लाळ थुंकरपा हीं॥ मांस मोठळे ते स्तन उठले॥ कवि सवाटलें हेम कुंभ हे ऐसे वेडे॥ मदांधरेडे॥ मन्मथ चाडे॥ भिडेभिडे नेंगादवाचे घोडे ह्मणती॥ कुड कुड हाडें प्रत्यक्ष कीडे॥ क्षतपडतांचा चिडते धवां॥ आंतडयावरती कातडयानें॥ दुर्गंधि पिडे स्त्रवते छुनि वेष्टिले ते कुडे मेद हे आमे घावें सडे चस्त्रवती॥ मूढ मोहारूढ होउनियां वळें कुडी वासना उडीच घाली॥ पूयगर्ती दडीच देती गडी तयाचे नव्हेचि आह्मीं॥ पडी घेउनी सुखी राहिलों॥ रंभे त्वां आली वाट धरावी॥ चाट बोलसी अचार भलतें॥ नष्ट विषयें भ्रष्ट तुझि ह्मीनिधा कळली चेष्टा करिसी विष्टेचीच प्रतिष्ठा दाविसी॥ विटाळाचा जन्म गाळ्हा॥ द्रवती ते थें मूत्र खळाळ॥ अधोवदनी हैं तसदनी॥ अशुद्ध भळभळ जंतू बुळबुळ॥ तंतु सूक्ष्म त्यावरि नरमृग गुतुनि पडती दुष्ट हि कोण्ही कुचिष्ठ पापी भ्रष्ट हि ते अडमार्गें पचती॥ जैसी मुतती कुत्री त्यांची छत्रें उतनी॥ न शातु ह्मीं या विषया पासूनि विषयवल्लरी॥ उदकानें टवटवीत तेजें

॥श्रृंगारुनियांनर्कमंदिरीं गर्कझाला मूर्खअशातुह्मिनर्ककरावा ॥ योवनजा
ईलजराकरिलजर्जरीत्वयेथें ॥ उंचकुच हेदुष्टमदानेंउंचावलेनरला चावलेकांच
र्मसयीत्वर्मांच्यापिशव्यासव्याधर्मजन्याशिरीकेंशीउवाआणिवदन बोचरेंनेत्रीं
घूमरे। शरीरअवघेंथरथरकांपे ॥ सरसरनूंबुरदुरहोमागें ॥ वरवरआंगेवृंदावन
नसीगोडदाविपरिखोडस्त्रियांची ॥ गोडबोलुनीसोडवणेंभगरस द्रुतिलागीं
पुढेंलावणें ॥ कर्मकोथळीधर्मतूमचावर्मनिष्ठुरेंऐसीरंभापरिसुनिचित्तीं शब्दें
खोंचोनिलज्जावेंचुनिजधनीमुक्तकेलेंनिरिला ॥ निर्दोषदृढकोशाचिरोनिशु
कापुढेंदाखवीला ॥ श्रीशुकयोगींद्रानेंरंभेचागर्वहरिला ॥ ॥ ॥

॥ १४ ॥

.रंभाभरलीक्रोधभरानें ॥ श्रमापावलीगर्वमदानें ॥ वस्त्रफेडिलेंदुराग्रहानें ॥क
रद्याच्या नखाग्रानें ॥ शक्तिपुढेंसमउदरगोमटें ॥ अधरचाउनी विदारुनीयां ॥
पदरत्वचेचे उघडोनिलावण्याचीपेटी ॥ पोटींत्यानेंजाचीखोटी ॥ चंद्रकोटी अ
र्कांचिया अर्कसंग्रहेंसहकर्पूरमृगमदासहित तो सुंदरउदरींगधसेवितांप्रका
शत्याचीदीसिदाटलितृप्तिवाटलामधुकरातें ॥ वसंताचियेपसंतीसतोसुरवा
सियेउनिमवासहोउनानिवासकेला अक्षयीतेथेंनंदनवनिचा सुनाटचंदनचं-
दनिअत्तर इतरद्रव्यतें ॥ केंशरिमृगमद आणिमैलागर कृष्णागरादि बहुतेकां
हींदर्पदाटले ॥ सर्पपातले ॥ कर्पूराचाभरपुरसुगंधरंभागर्भिंहुनिसंभवला ॥
मत्यक्षापरिसाक्षवर्ततो ॥ ऐसेंऐकुनिनेत्रिंपाहुनीशुकाहितुष्टला ॥ धिग्धिग्
ह्मणेमजजन्मजाहला ॥ बारावर्षेनरकभोगिला ॥ नव्हतेंठावेंरवेदवाटला ॥क
ळतें येतों याउदराला ॥ ऐसातोमुनिराजबोलला ॥ विगतगर्वतेरंभा होउनित
पोवरिष्ठाब्रह्मनिष्ठासाष्टांगेंप्रणिपात घालुनी ॥ बोलेमींपातकीघातकी दु-
र्गुणेतुजनिर्गुणातें छळुनिपाहिलें ॥ क्षमाक्षितीशा बहुतसाहिलें ॥ मुनि-
चिद्रूपाकृपा असूंदे ॥ नपालयातेंलज्जा आजीगेलीआमुचीसुरालयातेंजा
तेंघेउनिशोकभयातें ॥ ॥ येथेंयेउनिअपजयातें ॥ देतेंनेउनिवहनजयाचें चौ
दंतीतोत्याचीखंती ॥ येउनिअधोवदनींपंथीं ॥ आह्मासरामादेखुनिनयनीं
॥ वोष्ट्रचाउनीकष्टीहोइल ॥ वोसस्पष्टिह्मेकळेलत्यातें ॥ असोआतां असेंबो

सुर्नाविमानसज्जुनिअपमानानेंजर्जरभूतानिर्जरित्यात्वरें लज्जितहोउनिधा- वल्याहो निर्जरपुरीला॥ श्रीशुकयोगींद्राने रंभेचा गर्व हरिला॥

॥ १५॥

निकटजाउनी श्रुतिरंध्रातें ॥ म्हत्यासांगती वृत्त इंद्रातें॥ लज्जालांछन सुरवचं- द्रातें॥ नमन करुनियांमगइंद्रातें॥ रंभाआदित्यास्वर्गनायका॥ शक्रसायका॥ पुण्य दायकाच्यात्हृदयातें॥ भग्नकरायानग्नतनूतें श्रीशुकसदनीनृत्यकरीपरि रनितयाची ब्रह्मीजडली॥ अरुणाचळसा अचळ आसनी॥ अचळमतीनेंविवे कशस्त्रें कामास्त्रातें छेदुनि विजयी वस्त्रेंल्याला॥ पातीउघडुनि विजयलपातें॥ देखुनितीच्या अवयवातें॥ लेखुनमातेसमाननातें॥ भावेंखेंवाउदितमनातें॥ निःकामत्वेंशुद्ध सत्वरतत्ववेत्ता॥ बोलेहांसतजनीप्रशस्थचित्तें॥ मातेमाझी: जननअवस्था एकवरी अळु माळजरी हें कळतें मजला॥ तरिमीबाळक होउनियां मगतुझियापोटींकाळकंठितों॥ मातेमीसांगूं काय अंगींजे घायभेदले॥ पूर्व कर्मकृतधर्मसंयोगें श्रीकृष्णें अदृष्टींलिहिलें॥ कष्टविष्टमध्येंमुष्टीशुष्कवो- टीसोसुनि खिन्नपन॥ पूयजठरींएकतपमीलपालों तयेंतापलों॥ आप्तहरीवि णानदिसेकोण्ही॥ हरहरतेंमजदुःखआठवतें॥ एकेकघटकायुगसम आळका सोहंभजनाचाचीचुटका॥ नव्हेचिउदरींकदापिसुटका॥ रसकटूती क्ष्णामा नाभक्षुनिक्षणक्षणवांग्यासम आंगिहोरपले मासाचागोळा॥ काळ कावळा संधितबपाहुनियांटपला॥ केवळत्रासुनिउदासझालों दासहरीचा॥ आतां मातेपुत्रस्नेहें रसीह्मणतां रंभाचित्तीं करी अचंभासा बाहुनियां अगळा पाहु- निरंभादंभातीतनितंबिनि॥ मनीआपल्यादंग होउनी॥ सत्संगाचें वारें भरतां सद्गदआंगीथरथरकांपे॥ स्वेदकंपरोमांचथरारे॥ नेत्रींधाराअधरास्फुर तीरुदनदाटलें॥ स्तवनमांडिलें॥ जळींलवणसेंविषमसांडिलें॥ प्रांजळमग गंगाजळहोउनी अंजुळिजोडुनि मंजुळबोले॥ हे शुकज्ञा तुज अज्ञानें म्यां अशु द्धवचनेंनिषिद्धकेलें॥ नमनकरुनियांयोगींद्रानें गुप्तपातलीगृहीसुमली॥ ऐसेंऐकुनि इंद्रदुतीतेंप्रेरुनि आणितांपंकजनयनी॥ संकोच्यानें विबुद्धस दनी॥ लज्जिततथापि आर्जवानें॥ धीटपणे कसिनीटबोलती॥ स्वामीआ

ह्मीस्वामीतुमच्या ॥ छोंछों ह्मणतां स्वछग छलों ॥ आलाधिथकलों ॥ वचनानु
मच्या चुकलों नसतां त्याचानेम हरायाजपलों ॥ सन्निधजाउनिकामहुकीनें भु
कलों बहुत बकलों शेरवीउकलुन काया दाउन थकलों ॥ आपुल्या प्रतिज्ञेसीमु
कलों ॥ असतां स्फकलों वदनीं झकलों ॥ शंकलों मनीं तेथुन थकलों ॥ येथें पाव
यापायपहा याकारणऐसें ॥ योगीरोगीभोगी विटला ॥ वासनेंच्या आंगींतु
टलों ॥ विषयींस्फटला स्वयेंचिकित्सा त्याची केली ॥ भोगीनिरीच्छा त्याचीझा
ली ॥ समूळ इच्छांशक्तिउडाली ॥ येथेंयावयाशक्तिरखुंटली ॥ भक्तिमुक्तिची
पथ्यसेविली ॥ तथ्यभावनासत्यवळविली ॥ औषधीवीणव्याधिपळाली ॥
स्फरवी असानिजपदीं बसा ॥ नचिरुसा आह्मातें ॥ ऐसीरंभाविनोदरूपेंबोध
करीत अमोदभरानें ॥ पुष्पभारें पुष्पकसारें ॥ भरोनि घेतलें पुष्पवृष्टितें मुनीव
राप्रतिकरावयातें ॥ सकळबराबरस्फरवरकिन्नर करवर करुनी ॥ जयजयका
रे झोकारे झोंकारे ह्मणउनी ॥ दुंदुभीवरी रोषकादुनी घोष मांडिले ॥ दोषरहि
तमुनियशवर्णिती ॥ आदित्यकदाचित् टळेल नेमा ॥ सिंधुनथापी सांडिलसी
मा ॥ चळेलयद्यपिलेशतरी एक शेषनामापाताळीचा ॥ मुनीसत्तमाउत्तमोत्त
मातुझीचउपमा तूंजविराजे ॥ साम्राज्यपदीं शांतिस्फरवासनि ॥ भाळिंशु
काच्या अक्षतलाउनि गेलातेथुनि स्फराधीशनो अंबरांतूनी पिनांबराचे रुमा
लउडविनिधुमाळवाद्य ॥ मोरपिच्छकरिस्वच्छचामरी ॥ अमरेंद्रावरिवारिति
अमरी ॥ अमरावतिलात्वरितपातला ॥ चरित असें शुकविरागज्ञानें परागसे.
उनीकरितांकरितांपावनहोती ॥ श्रोतेवक्तेसर्वजनातें अभयहरीचें ॥ पुष्कळ
पैका प्रासगायका ॥ भव्यभूषणें दिव्यबायका ॥ ऐसायाचा छंद जयातें ॥ ध
रीपायकरि अतिथ्यसिद्धीरमानायका प्रीय होउनी ॥ इंदीराम्हमदिरस्फंदर
मंदरधरहरिस्वकंधस्वी ॥ प्रसाद माळाकंठिंघालुनी अतिउत्कंटित भवकुंटित
हासोडुनिहरिवैकुंठीनेइल ॥ गौरवानें रवरवत्तुकउनि स्वात्मसौरभ अक्षयादेई
ल ॥ सत्यसत्यत्रीसत्य अमृत गुरुस्फनिभ्रयाचे हृदयभुवनीं अजिउद्भवला ॥ श्री
शुकयोगींद्रानें रंभेचागर्वहरिला ॥ ॥ इतिशुकचरित्रसमाप्त ॥ ॥

अथनलदमयंती आख्यानप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्लोक॥ ॥पुण्यश्लोकनृपावळींत पहिलाहोवोनि
जोराहिला॥जोराजा असतांसमस्तमहिलाविश्रांतिशोषाहिला॥ व्यासोक्तेंअ
वगाहिलाबुधजनींनानागुणींगायिला॥जोनामेंनळनत्कथोघलिहिलातोपा
हिजेपाहिला॥१॥ ॥आर्या॥ ॥इंद्रादिकवर असतां, कसीनळस
तीनहोयदमयंती॥ स्कंदरसकळवधूनें, कसीनलसतीचहोयदमयंती॥ २॥
दिंडी॥ ॥कथाबोलूंहेमधुरसुधाधारा॥ होयश्रृंगारा करुणरसाधारा॥
निषधराजानळनामधेयहोता॥वीरसेनाचातनयमहाहोता॥३॥ चौगुणीनेंजरि
पूर्णशीतभानू॥नळाऐसातरिकळानिधीवानू॥ प्रतापाचाजोनमालवे भानू॥
तयासमानकोणदुजा यानू॥४॥ ॥श्लोक॥ ॥चंद्रासिलागतिकळाउ
परागयेतो॥गंगेसिभंगबहुपाणउनारहोतो॥ जेंहोयचूर्णतरिमोक्तिकतेंकशा
ला॥ नाहींसमाननळराजमहायशाला॥५॥ वाजीचेंमनजाणतांसकळहीरा
जीशिपाईजया॥ याजीहोउनियांद्विजासिह्मणतो याजीधनेंघ्यावया॥ त्या-
जीजोधनदापरीसुकृतजें त्याजीवऐसेंगणी॥ गाजीजोनळभूपहूपधरुनी
गाजीगुणीच्यागणी॥ ६॥ ॥दिंडी॥ ॥लोकबंधूजोहोयरवीऐसा
॥ कुवलयाचाजोसुखदचंद्रजैसा॥ सांगनोहेतोकुसुमचापतैसा॥ निषधरा

यासींतुल्यरूपकेसा॥७॥ ॥आर्या॥ ॥नाडिज्ञानजयाचें,सरोजबंधू
चतुष्पदंगणावे॥क्रततेजीतुरगींचे,नळसमसुंदरकदापिनह्मणावे॥८॥ ॥
श्लोक॥ ॥कदानेणोओदीशरधितुनिकादीशरकदा॥कदाधन्वींजोडीव
रिवरिहिसोडीतरिकदा॥विपक्षाच्यावक्षावरिविवरलक्षास्तवरणीं॥कळेराजें
द्राचीत्वरितशरसंधानकरणी॥९॥धालेधनींपुढिलयाचकयानवाचे॥येतां
फिरोनिसमुदायपथींतयांचे॥मागावयासजनमागिलदेखियेले॥त्यांहींचते
सकळपूरितकामकेले॥१०॥ ॥दिंडी॥ ॥अशीअगणितगुणकीर्ति
नेषधाची॥फिरेभुवनत्रयिंजान्हवीचसाची॥असेंअसतांद्विजपांचसातया
ची॥भेटघेतीवैदर्भराजयाची॥११॥ ॥श्लोक॥ ॥द्वारींझुलेत
गजसंघहिसेनतेजी॥गाजीतुलासकळलोकअसेनराजी॥सोमाभिराम
वदनासदनांतरंगीं॥क्रीडाकरीतुजसवेंललनापलंगीं॥१२॥ ॥दिंडी॥
अशाआशिर्वादासिनिहीं केले॥भीमभूपेंमगतयांबोलिजेलें॥तुह्मींआलां
कोठूनिअशाबोलें॥द्विजीनिषधापासावह्मणीजेलें॥१३॥भीमभूपाळगिरा
वदेऐसी॥निषधदेशींनळराजगतिकेसी॥असेंगेकोनीवदतिविप्रयासी॥
विप्रयासीवरवृत्तत्वयेंजयासीं॥१४॥ ॥श्लोक॥ ॥हेंवामनैकपदभू-
मिनसोंनिजंघीं॥एकेदिशींचदिनराजनभासिलंघी॥वारासिवानरविलंघि
तहोयतोकीं॥लोकींनसेनलयशस्तुलनाविलोकीं॥१५॥जोपाहेसदसद्विचा
रत्हृदयींजोपाजनाचीकरी॥जोपावेसमयींविशेषगणिलाजोपावनाभीतरी॥
सोपाजोसकळांद्विजांसुमतिचासोपासदालाभतो॥कोपातेंनधरीचतोनळम
हीगोपाधितांशोभतो॥१६॥जोधैर्येंधरसासहस्रकरसातेजेंतमादूरसा॥जो
रत्नाकरसागभीरसिरसाभूपांयशोहारसा॥ज्ञाताजोसरसावलानवरसांमाझा
रिशृंगाररसा॥शोभेतामरसाक्षतोनळरसानाथस्तवूंफारसा॥१७॥ ॥
दिंडी॥ ॥अशीहोतांनळचरितकथाकांहीं॥भीमनामाभूपाळपरिस
तांही॥जवळिहोतीलाडिवाळजेसदाही॥क्रतादमयंतीनामजीसपाहीं॥१८
॥ ॥श्लोक॥ ॥निषधपतिकथाहेजेक्रधेतेंजयंती॥परिसुनिदमयं
तीरंजलीरंजयंती॥नवलमजनभासेचंद्रदंशोकशाली॥नळतरिवनमाळी-

भीमकीहेचिझाली॥ १९॥ नळराजकथासुधाचिसाजे॥ दमयंतीवरवर्णिनीविराजे॥ मिळणीउभयांसिहोयजेथें॥ अधिकारीअधिकानुरागतेथें॥ २०॥ ॥ दिंडी॥ ॥ नैषधीतेंमोहिलीगुमरूपें॥ मनींलावियेलावेधकुसुमचापें॥ असोगोरविलेविप्रतिच्याबापें॥ धनेंवसनेंत्यांदीधलींअमूपें॥ २१॥ कथातेथीलहीयअसोऐसी॥ आलेजासूदवदतिनैषधासी॥ तुझ्याकथनींवेदर्भराजयासी॥ प्रीतिहोतीतनयाहित्याजपासीं॥ २२॥ ॥ श्लोक॥ ॥ बापाच्याउजवेकडेसबसलीम्यांपाहिलीनोवरी॥ व्यापारांतरराकुनीतवकथालापासिजेआदरी॥ तापानेंहरिनेकरोनिमधुरालापासिजेसुंदरी॥ ज्यापावेजगदीशसांगसुमनश्चाग्नानृपात्यावरी॥ २३॥ जेंअंतरंगपिवळेंसरसीरुहाचें॥ भासेमनांतमजअंगतसेंनियेनें॥ गोरोचनापरिसगोरअसेंगणावें॥ सोनेंचबावनकसीनकसेह्मणावें॥ २४॥ ॥ दिंडी॥ ॥ असेंबोलतांचारसमाचारा॥ करीदमयंतीनळमनींविहारा॥ नोवरीतेमजहोयकसीदारा॥ करूलागलाभूपयाविचारा॥ २५॥ विभूतीनेंझांकला अनलसातो॥ गुमदमयंतीविरहनृपाहोतो॥ निन्यपोटींवडवाग्निपेटघेतो॥ सागरानेंतोकायसांगिजेतो॥ २६॥ ॥ श्लोक॥ ॥ मानीमनोजशरहारतुरेफुलांचे॥ कंदर्पकोपदचनेंध्वनिकोकिळांचे॥ राकाशशीमदनदर्पणभाविलाहे॥ नेघेचिनोनपरिसेतनयासिंपाहे॥ २७॥ छायानायकसानिदाघसमयींछायाकरीतोविधू॥ वायांयात्दयाश्रमासिकरितोदायादसाहामधू॥ जायाजेरुचलीमनीतिजकडेजायानयेकींपहा॥ रायालानगमेंनजायरजनाआयासहोतीमहा॥ २८॥ ॥ पद॥ ॥ नीजनयेनळराजया॥ तजविजजिह्वारजनीजया॥ ध्रु०॥ रुपलिहुननिचेकरीं॥ अनूरूपह्मणुनिउरींधरी॥ १॥ त्यारजरीभलताचदिसे॥ शशिचारुमुखीतयासिंपुसे॥ २॥ मोहमनातनसांवरी॥ मनमोहनतेशिरसापरी॥ ३॥ मंदसमीरणवागला॥ तरिमंदह्मणेमजलागला॥ ४॥ पाथरहीदिसतांचहा॥ रघुनाथह्मणेंनवसींपाहा॥ ५॥ ॥ आर्या॥ ॥ रजनीदिवसगमेना, नृपतिससंगीतहीसुखगमेना॥ मनकोठेंहिरमेना, ह्मणउनिकरिवनविहारसहसेना॥ २९॥ ॥ श्लोक॥

गंगातरंगसमजोनिजदेहवर्णी ॥ भृंगापरीरुचिरकांतिजयासिकर्णी ॥ जंघा लजोपवनसंगतिचीसवेंघे ॥ शृंगारिलाहयतयावरिभूपवेंघे ॥ ३० ॥ जोअंब रींउफळतांखुरलावलाहे ॥ तोचंद्रमानिजतनूवरिडागलाहे ॥ जोयायशा- स्तवकसेंधवलत्वनेघे ॥ शृंगारिलाहयतयावरिभूपवेंघे ॥ ३१ ॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ सवेंसेनाभूपाळनिघालाहे ॥ सिमालंघींउद्यानएकपाहे ॥ रिघेतेथेंमितसेवकांसिबाहे ॥ फौजसारीबाहेरउभीराहे ॥ ३२ ॥ पनसजंबू जंबीरविविधनिंबें ॥ कुंदचंदनमाकंदस्फदाडिंबें ॥ तुंगनारिंगेंविकसलींक- दंबें ॥ वसतितेथेंशुकसारिकाकदंबें ॥ ३३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ लतेत ळींरुंदनिरुंदकालवे ॥ गळोनितेथेंमकरंदकालवे ॥ परागहीसांद्रतयातरंग तीं ॥ फुलासवेंभृंगततींनरंगती ॥ ३४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ उपरिसकंटक मांचे, परंतुसाचेजयांतस्फरसाचे ॥ घोंसअसेफणसांचे, षण्मासांचेकितीक वर्षांचे ॥ ३५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ तयावनींएकतटाकतोयें ॥ तुंडुंबलें तामरसानपायें ॥ निरंतरामंदमरंदवाहे ॥ तापांतहीयास्तवरिक्तनोहे ॥ ३६ अमृतहीपयहीह्मणवीनसे ॥ उभयहोयतसीरुचिवीनसे ॥ मधुरसारसतेंज स्रगातसे ॥ मधुरसारसयास्तवगातसे ॥ ३७ ॥ पीतांमरंदउदरंभरवंभराचें ॥ जेंह्मोयमंदिरहिस्कंदरइंदिरेचें ॥ जेंपद्मतेथिलसहस्त्रदळांधरीतें ॥ प्रत्यक्षसूर्य किरणासविसावरीतें ॥ ३८ ॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ नयासरोवरिंराजहंसपा हे ॥ राजहंसाचाकळपपोहताहे ॥ तयासारीहेवापिकाचपोहे ॥ नकेंकेलीहे- कोगह्मणेनोहे ॥ ३९ ॥ तयाहंसांचेदेहकांचनाचे ॥ पक्षझळकतविजजशा नाचे ॥ रंगमाणिकसेचंचुचेपदांचे ॥ जसेअधरींचेभीमकन्यकेचे ॥ ४० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ तेथीलएककलहंसतटींनिजेला ॥ जोभागलाजळविहार विशेषकेला ॥ पोटींचएकपदलांबविलाहुजातो ॥ पक्षींतनूलपविभूपतयांप ह्मातो ॥ ४१ ॥ यकीउपानहपदेंअतिमंदठेवी ॥ केलाविजारवरिडोरहिमौन सेवी ॥ हस्तींकरीवलयउंचअशाउपायीं ॥ भूपेंहळूचधरिलाकलहंसपायीं ॥ ॥ ४२ ॥ कलकलकलहंसेंफारकेलास्फटाया ॥ फडफडनिजपक्षींदाविलेंकीं उडाया ॥ नृपतिसमणिबंधीटोंचिताहोयचंचू ॥ धरिस्फदृढजयातोकाय

सोडील पंचू ॥ ४३ ॥ नदिनरखग भेणें वेगळाले पळाले ॥ उपवन जळकेली जेक
रायामिळाले ॥ स्वजन गवसला जो त्याज पाशीं नसे तो ॥ कठिणसमय येतां को
णका मासि येतो ॥ ४४ ॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ नसोडी हा नळ भूमिपाळ मातें ॥
असें जाणोनी हंस वदे त्यातें ॥ हंस हिंसा न च घडो तुझ्या हातें ॥ स्वस्थ ळातें पावेन
पक्षपातें ॥ ४५ ॥ पदोपदीं आहेत वीरकोटी ॥ भले झुंजार शक्ति जयां मोठी ॥ तया
माराया धैर्य धरीं पोटीं ॥ पारखरूं हें मारणें बुद्धि खोटी ॥ ४६ ॥ वधुन माझी हेक
नकरूपकाया ॥ करक मुकुटादी भूषणें कराया ॥ कशी आशा उपजली नृजराया
॥ बहुत औदार्य थोर दयामाया ॥ ४७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ह्मातारी उडतां
नयेचि निजला माता मदीया अशी ॥ कांता कायवदों नवप्रसवते सातादिसांची
नशी ॥ पाता त्या उभयांस मी मज वधीं घाता सियोजी असें ॥ हातामाजिं अनू-
पा तुझ्या गवसलों आतां करावें कसें ॥ ४८ ॥ ॥ पद ॥ ॥ हर हर सांप
डलों सांपडलो ॥ कैसा पाशीं पडलों ॥ ध्रु० ॥ इतर नदीजळ रांकीं ॥ शकुनि आ-
लों यात तर्कीं ॥ हर० ॥ ४९ ॥ सोडुन मानस केली ॥ कापुनध्याया आलों शेली
॥ हर० ॥ ५० ॥ ठेविन तव पदिं माथा ॥ आतां सोड विं मज रघुनाथा ॥ हर हर० ॥
५१ ॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ सखे माझे परतोनि घरा येतां ॥ तुवां सजणें ह्या स-
माचार घेतां ॥ तया शोकें घायाळ हृदय होतां ॥ कशी होसिल तें आठवितों आतां
॥ ५२ ॥ थोर होतिल बाळकें तुझीं बाळें ॥ तुला कामा येतील वेल्हाळे ॥ माय मा
झी बैसेल शोक शाळे ॥ मला आठवितां हृदय तिचें पोळे ॥ ५३ ॥ ॥ श्लोक
॥ ॥ सदय हृदय याचें भूप हा तापहारी ॥ ह्मणुन परिसतों मी होय येथें विहा
री ॥ मज हि वध कराया पातकी पातला जो ॥ वरुन पतित साही भूमिकेशी न ला-
जो ॥ ५४ ॥ येणें परी परिसतां अति दीन वाचा ॥ हेला वला नळ पयोधि दयारसा
चा ॥ सोडी ह्मणे विहरजा अथवा फिराया ॥ राहें यथा निज मनोरथ हंसराया
॥ ५५ ॥ स्फुडुनि खग पळाला बैसला शाल शाखे ॥ क्षण भरि निज देहीं मुक्तिवि-
श्रांति चाखे ॥ स्वजन नवत यान्वे भोंवताले मिळाले ॥ कवळिति निज बंधू बाष्पबिं
दू गळाले ॥ ५६ ॥ विसावा घे कांहीं उडुनि ळवलाहीं परतला ॥ नृपाळाचे स्कं-
धीं बसुनि मणिबंधीं उतरला ॥ ह्मणे हंस क्षोणीपति निसतुज कोणी समनसे ॥

दयेचाहीठेवीतुजजवळिदेवावसतनसे॥५७॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ ऐकरा-
यातूं थोरदयासिंधू॥नीतिसागरहीतूंचिदीनबंधू॥ निरखंदूनीबोलिलोंनको
निंदू॥सकलवदसीजरिपायतुझेवंदूं॥५८॥ पारधिमाजीरखगामृगाराजे॥
करितिहिंसाजीतीचबरीसाजे॥ तुंवांदिधलीमजमोकळीक जे॥दयाकेली-
हीकीर्तितुझीगाजे॥५९॥ हंसमिळणेंहेंकठिणमहीलोकीं॥ सोनियाचातोन-
वलहोंविलोकीं॥नशामजलाहीसोडिलेंतुवांकीं॥तुझाऐसाउपकारमीनझां
कीं॥६०॥तुझाकरपंजरहोयमलाधारा॥तुझावचनोघतोचिदुग्धधारा॥तु
झेंमानसबहुथोरगाउदारा॥सत्यलोकेंशातूंचिगुणागारा॥६१॥कितीरावे
असतीलतुझेधामीं॥कितीकोकीळासारिकातसामी॥चित्तलागलेंहेंतूझि
यालगामीं॥नृपास्वामीमजयोजितुझ्याकामीं॥६२॥ ॥श्लोक॥ ॥
हेंपारवरूमजसियेइलकायकामा॥ऐसेंनृपानवदपूरितलोककामा॥मोलेंउ
णेंव्यजनतेंधरितांपुढारी॥ छायाकरीतपनदीप्तिसहीनिवारी॥६३॥विरहि
सादिसतोसिमहानळा॥परिहरीनतुझ्याविरहानळा॥चतुरजीतरुणीत्हृदयं
गमा॥करवितोंनिजशीतुजसंगमा॥६४॥ वरनृपतिविराजेभीमहेंनामज्या
ला॥ वरदमनऋषीनेंदीधलाकींतयाला॥ वरसुतदमनामादांतनामाहिती
य॥वरतनुदमयंतीनंदिनीतेतृतीय॥६५॥ तेजोनिधीसतनयायमुनाजसी-
ते॥सीतेपरीसुजनकाजनकातसीते॥ तेआवडेसुतनहितेनसतेतयाला॥ ते
तोवरीकरवितोंतुजमींदयाळा॥६६॥रायातिचेंमुखसुधाकरयाहूयाला॥
नाहींचवेगळिकसेंगमतेंमनाला॥संपूर्णनित्यअसतानसताकलंकीं॥हाचंद्र
हेंमुखअसेंमगकोणशंकी॥६७॥ चांपेकळीपरिसहीसरळत्वनाकीं॥जीचा
धरीअधरविद्रुमभावनाकीं॥भासेमनातमजबिंबफळभ्रमानें॥कीसन्यचंचु
पुटबोढविलेशुककामें॥६८॥ तीडोंगरींउपजलीपिवळींविशाळें॥निंबेंतसींन
वघनस्तनचक्रवाळें॥त्यापंकजांतमिनलाअलिसक्ततोकीं॥जोनीलिमासु
नयनींसुजनाविलोकीं॥६९॥जोंजोघनस्तनभरूअवकाशदेतो॥तोंतोंनि
चाउरभरींवदिसोनियेतो॥जोंजोंदिसेउरभरींवतयासितोंनों॥रायाउरोज
म्मरूपअसेंपहातों॥७०॥विस्तीर्णवर्तुळउदयकठोरभारी॥ वर्धिष्णुते-

स्तनतिचे कनकानुकारी॥ ज्याचेउरींउमटतीलठसेनयाचे॥ बोलोंकितीस्फुट
नसंघसख्यानयांचे॥७१॥ नोहेचनाभितरिकायस्फुरंगआहे॥रोमावळीगम
तसेमज शृंखळाहे।राया असेस्तनतिचेगडप्यावयाते॥ राजा मनोभवउपा
यजणोकरीतो॥७२॥ ॥पद॥ ॥ रूपवतीतेभूपस्फुता अपरूप-
नसेदुसरीवनिता॥ रूपधरूनीवारींतिजला अनुरूपपयोधिजसीसरिता
॥ ध्रु०॥ वीज अचंचळसीतळजेतजवीजकशीतुजहेंतुमजे॥ नीजजसीतु
झियानयनास्फुरव बीजसपल्लव भावलता॥१॥ स्कंदरनातंबंतीजविणे अति-
मंदगमेंतरिकायजिणें॥ कुंदरदांतरमंदरधीरास्कंदरिलावशहोकरिता॥२॥
नूतननीरजनूतसुखीपुरुहूतवधूसिसखीनिरखी॥ दूततुझापरिमीचस्फु-
खीकरवीनह्मणेरघुनाथ मना॥३॥ ॥श्लोक॥ ॥ धाता करीतू
करितांमृदु हेनहोती॥ याकारणास्तव मनोमयतूस ओती॥ तेथेंभरोनिपहि
लारसपूर्णकेली॥ ओतींवहेनघडितांफुनिबोलिजेली॥७३॥ रंभाकायति
च्यापुढेंविगतभारंभादिसेमेनका॥ जंभारातिनितंबिनीपरित दाहंभावते
हीनका॥ कुंभाकारकुचामहावरवधू संभावनागाहिनी॥ रंभादंभजयासमो
रुसरलस्तंभामनोमोहिनी॥७४॥ ऐसीस्वर्गेद्रवचनेवदतांनयाला॥ विश्रां
तिहीविरहखेदहिफारझाला॥ आधारहामजह्मणोनिगणोनिडोले॥ झा
लास वैंचविरहीनळराज बोले॥७५॥ वेल्हाळतेनदिसतांविरहांधकारी॥
चालूनमींहळुचचांचपतांपुढारी॥ चक्रापरीचसजलों असतांफिराया॥ हं·
सातुझाउदयहोय स्फुरवीकराया॥७६॥ ध्यानींधरूनिनिजलामनहेंनिरी-
क्षी॥ दृष्टीपुढेंचदिसतेमजतेमृगाक्षी॥ आहेजणोंजवळिहेगजराजगामी
ऐसाचभावतवबोलतसेतिलामी॥७७॥ भृंगेंविराजितनवीं अरविंदपत्रे
॥ पाहूनिमानुनितुझींचविशालनेत्रें॥ घालीन अंजनअशामतिनेंनदाकीं
॥आह्मावधाउतरलोंभिजलोंविलोकीं॥७८॥ हंसाविलोकुनिस्फुधाकरअ
ष्टमीचा ॥ म्यांमानिलानिटिलदेशतिचाचसाचा॥ शंखहृयींधरुनिकुंकुम
कीरवाणी ॥लावावयातिलकलांबविलास्वपाणी॥७९॥ ॥दिंडी
॥ ॥भलामाझातूंगडीहंसराया॥ विरहदुस्तरविस्तारनिस्तराया॥ त्रि-

ननेथेमजतूजजाह्मणाया॥ तेचिवाहनतरितूंकरींफिराया॥८०॥ असेंबो-
लोनीनळेंरंजवीला॥अंगुळिमाजीतोहंसबैसवीला॥गमेचंपककुसुमोघह्मा
स्झेला॥पाखवायायुवतीससिद्धकेला॥८१॥ त्वरितपुनरामम असोतुझायेथें॥
झेंपघालीसुरवरूपगगनपंथें॥ नकोविसरूं आह्मांसिअसेंयेथें॥ वदुनिध
रिजेगहिवरामहीनाथें॥८२॥ बरेंयेतोंह्मणऊनिहंसबोले॥उडुनजातांब-
हुशकुनतया झाले॥ पवनचंचळमधुबिंदुमुखीं आले॥ वामभागीउभयतां
गरुडगेले॥८३॥ उडत होतेखगवायुगतिजाणा॥ तयांभासलाहंसतोस-
साणा॥ नभामानूनीनिकषपाषाणा॥ स्वर्णरेखा तेंतेजमनींआणा॥८४॥
असातोहंसनभामाजीधावे॥ तयावीदर्भदेशिझेंपावे॥ तेथेंकुंडिननगरास
मिपंपावे॥ राजप्रासादींगोपुरींविसावे॥८५॥ ॥श्लोक॥ ॥
खगमगनगरीचेगोपुरीझेंपघाली॥ मृदुपवनगवाक्षीबैसतांझोंपआली॥
तदुपरिजवशालीवेधलाचंद्रशाला॥ निरखिवितनशालाराजधानीविशा
ला॥८६॥ ॥चूर्णिका॥ ॥सकळभुवनललामायमाना॥
मानाधिकविभवधनिकसदनशतविराजमाना॥ कलशजनितमुनिचकित
जलधिशरणागतिविस्मृतपरिखांतरीपायमाना॥चंद्रशालाविजितसुरविमा
नांजिचेंसौधगगनमंडपाधारस्तंभचिमाना॥ लाविलीतेजलदानिजमाना॥वा
मवचापजयासकमाना॥ ऐसीकुंडननामधेयनगरीराजहंसेंपाहिली॥८
॥ ॥श्लोक॥ ॥ कोणीवणिक्जनविकीतुळितांतराजे॥ कस्तूरिका
तिजसवेंअलिनींविराजे॥ दोन्हीसमाननिरखीविकणारदेतो ॥ घेणारतोन
समजोनिउगाचिघेतो॥८७॥ तेणेंतसेंनगरतेंधरितांनिडारीं॥ तेथेंविला-
सवनएकदिसेपुढारीं॥जेथेंसुशीतळमहीतळसांद्रसाई॥ जाईजुईफुलम
ईबहुअंबराई॥८८॥ ॥पद॥ ॥ तयावनींखेळेभूपसुता॥ध्रु॰
खेळविनांबहुमेळविला सखिमेळतयासहिता॥१॥ राजसतेंद्विजराजमु-
खीगजराजगतीललिता॥२॥ ध्यातअसेनलराजकथारघुनाथकवींद्रनु
ता॥३॥ ॥श्लोक॥ ॥ तोमंडळाकृतिफिरेउतरावयाला॥ भै
मीमुखेंदुपरिवेषह्मणोतयाला॥ तेथेंमहीवरितसाखगबैसतांहे॥मानी

मनींनवलहीमगबोलताहे॥ ९०॥ असापक्षीलक्षीबहुविहगलक्षींनभिकतां
॥ स्रुवर्णींजोवर्णीवदकवणवर्णीकिवइता॥ अगाईहाबाईत्वरितवरिजाईल
पलुनी॥ धरूंजातेंहातें हळुहळुतयातेंनकळुनी॥ ९१॥ ऐसेंवदेमगतयास-
धरावयाहे॥ तेंहोयहंसगमनापहिलीचआहे॥ वाजेचनावलयनूपुरनादमो
हे॥ तोतदूतीसनिरखूनिकसानमोहे॥ ९२॥ हेमंदमंदपदसुंदरकुंददंती
॥ चालेजसामदधुरंधरइंद्रदंती॥ हंसाधरूंजवळिजाय कृशोदरीते॥ निष्कं
पकंकणकरासिपुढेंकरीतें॥ ९३॥ गवसलाचतसारवगभासला॥ तरितदी
यसरवीजनहांसला॥ मगसवेंचिबुझावुनिहांकिला॥ उडविलाचिपिटाकुनि
टाकिला॥ ९४॥ कांहींउडोनिगगनीमगनीटयेतो॥ नाहींचदूरनसमीपबसे-
तसातो॥ पाहेसुधाकरमुखीकलहंसराया॥ त्याहेमनोरथतयासपुन्हाधराय-
या॥ ९५॥　॥ सवाई ॥　॥ हंसधरीनह्मणोनमनोरथहामजहोय
विनोदतुह्माला॥ यालहसालपिटालहितालपुन्हाउडवालतयाविहगाला॥
जापरत्याचतुह्मींनलगेचअसेंवदुनीनृपराजसुताते॥ राहविलासखिचाजनआ
पणमात्रतयासधरूंमगजाते॥ ९६॥　॥ श्लोक॥　॥ रागेजली
अरुणकांतिविराजवीते॥ हेंएकलीसुतनुचंद्रकलातसीतें॥ गेलीहळूचकल
हंससमीपकेला॥ कांहींपुढेंफडकला अवलोकिजेला॥ ९७॥ आणीकहींप
दनवाजतमंदचालें॥ जोंचालतांपदरसांवरिलानहालें॥ हेंहींकरींनिजकरीं-
खगसांपडेग्या॥ तोहीहळूहळुचहोयपलीकडेसा॥ ९८॥ मदगजगमनेनें
मागुतीचालकेली॥ विनततनुलताहेतत्समीपासगेली॥ पुनरपिफडकेहाफा
रसादूरनाहीं॥ जवळिजवळिऐसाभासलाहंसपाहीं॥ ९९॥ हंसेंतसीचतुर-
संमतयुक्तिकेली॥ तेंचालवीनसुतनूबहुदूरनेली॥ छायातियेसिदुसरीति-
सरीवनाळी॥ जेसांवळीयुवतितुल्यदिसेनिराळी॥ १००॥ तयावनातएकली
॥ विलासिनीविलोकिली॥ मदेंभरोनीडोलतो॥ तियेमहंसबोलतो॥ १॥ ॥
दिंडी॥　॥ भूमिभागींफिरणारतूंतुलामी॥ कसासांपडें सांगगगन-
गामी॥ बाळबाळेंजरिहोयचंद्रकामी॥ हस्तत्याचालागेलकायसोमी॥ २॥
कसेंनांवेतारुण्यतुझ्यादेहीं॥ बाल्यगेलेंतेंनेणसीचकांहीं॥ उगवतांहीसंद्र-

स्वभानुपाहीं॥ कायनलिनीसंकोचजातनाहीं॥ ३॥ असोसांपडतोंतुझ्याकरा माजी॥ पुन्हांस्फुटकाकरितेसकाय माझी॥ कसापांत्ये हुंबाळबुद्धितूझी॥ - स्त्रिस्वभावेंबहुआणशीलबाजी॥ ४॥ ॥ आर्या ॥ ॥ पाषा- णरूपहातें, १ज्ञमवितयानेंधरूनितदेहातें॥ जीवंतहीगवसला॥ समजतियेचे गहींच मगबसला ॥१०५॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ चतुरनरजसाहाबो- लतोंहंसतेसा॥ तरिधरिनमृगाक्षीविस्मयीभावकेसा॥ पकुनिमजनिरखंदी- नीसतोरखेदनाही॥ शिणहिविसरलीतेबोलतीहोयकांहीं॥१०६॥ ॥ दिंडी॥ ॥ कोणतूंगाकोठीलकवणियाचा॥ कसाझालातवदेहसोनियाचा॥ कशीआलीहीतूजमनुजवाचा॥ कायभाग्योदयतूंचियावनाचा॥ ७॥ धरिनपाडिनसोडीनआसपांहीं॥ मजवरताविश्वासतुझानाहीं॥ असेंपुसतें तेंसांगकथाकांहीं॥जाइंअथवामगयाचवनींराहीं॥ ८॥ असेंबोलोनीमौनध रुनिगाहे॥ कायबोलतोहंसअसेंपाहे॥ तदात्याचावचनौपअसावाहे॥ राजक न्येतूंआयकेंगिराहे॥ ९॥ ब्रह्मदेवाचेबहुविमानवाही॥ हंसआहेतऐकिलेंतु वाही॥ नयावंशींसोवर्णदेहहाही॥ ज्यासमानसखिसर्वमान्यनाहीं॥ ११०॥ ॥ ॥ श्लोक॥ ॥ मंदाकिनीमधिलजींकनकारविंदें॥ तींजेवितोंमृदुल नालमृणालकंदें॥ आह्मीअसोंनृपस्रुतेतरिकांचनाचे॥ जेंकार्यतेंधरिलकींगुण कारणाचे॥ ११॥ जोमानसींविहरतोविहरांपरीतो॥ कांआमुचीकुलसतीअ सतीकरीतो॥ राखीनळानिजयशोमयहंसराया॥ आलोंमहीवरफिरादअ शिकराया॥ १२॥ मींगुंतलोंनळमहींद्रगुणौघपाशीं॥ शेवेसिहीमगकरोनि तयाचपाशीं॥ आलोकुनीकवणयाचतुराननाचे॥ लोकेशताविभवहीचतु राननाचे॥ १३॥ गंगोदकींघडिघडीसबुडीसदेतां॥ पंखासिसीतळकरोनि नसाचियेतां॥ तेणेंनळासिकरिवोमगवीजनानें॥ वाकेतसानधरितोस्फुर तश्रमानें॥ १४॥ एकांतलेखनहिवाचनहीकरीतो॥ माझीतनूस्तुतिसमींपत दाधरीतों॥ याकारणेंनळमलाबहुआप्तमानी॥ तोसांगतांनिजमनोरथहो यकांनीं॥ ११५॥ आधींचनैषधकथानवनीतभेला॥ होतां अलंकरणरूप इच्याजिभेला॥ हंसोदयेंविघरतांअधरींधरीते॥ स्वीकारितांवचनतेंमगआ

दरीतें ।१६॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ नळेंतुजसीं एकांतकायकेला ॥ तोचि
ऐकायाजीवहाभुकेला ॥ तयाबोलोनीनिवविंयाभुकेला ॥ ऐकवावेमजह्म
णुनिनायकेला ॥१७॥ नळासींजोएकांततुझातोकां ॥ प्रकटकीजेम्यांसां
गइतरलोकां ॥ धन्यडोळेनकरोनितदालोकां ॥ नळकथनेहेकर्णधन्यह्मो
कां ॥१८॥ निषधराजीं हें फारदिसेराजी ॥ असें हंसेंजाणोनिमनामाजीं ॥ बो
लिजेलीनळराजकथाहेजी ॥ भलाहेजीवित्यासिह्मणेहेजी ॥१९॥ नंळह्म
णालामजसरळधरुनिबाहीं ॥ तुलाकोठेंहीबंकअटकनाहीं ॥ सकळभुवनें
तरिफिरुनिराजगेहीं ॥ एकनवरीमजयोग्यबरीपाहीं ॥१२०॥ ॥श्लोक
॥ ॥एकांतह्याचवदलोंतुजजाणबाळे ॥ तूंमांगतोवरतुलारुचलारसाळे ॥
येणेंपरीपरिसतांचतयाअनन्या ॥ तेबोलतेचतुरसंदरराजकन्या ॥२१॥ मीजा
णदेवनळहीस्वकरींधराया ॥ मांगेनकायचतुरामजलाजजाया ॥ काळेंकरू
निसुखजोंवरिहोयलेखीं ॥ हेंबोलणेंखगमनींउभयार्थलेखी ॥२२॥ खेशश
व्देंइणेभावसांगितला ॥ नैषधार्धीशतोनाथमागितला ॥ होयजाणीयली
घेत्रपाकंचुला ॥ हेंसबोलावयाह्मालवीचंचुला ॥२३॥ गांठ्याळजेंह्दयसां
द्रनहोयजाचें ॥ नामेंचिदेवनळकार्यनसेतयाचें ॥ धत्तूरहीकनकनामसदाध
रीतो ॥ होईलकायरसिकाकनकापरीतो ॥२४॥ तीबोलतेयुवतिलाजमनींद
डाली ॥ होतीतुवांविघरतांसमुळींउडाली ॥ आतांवरूनळवरासितुलानवाजूं
॥ गाजूंतुझीस्तुतिकरूनिकशासलाजूं ॥१२५॥ परिसनिवचनातेंजेंइणेंबो
लिजेलें ॥ पतगकुलवतंसें अंतरींध्याइजेलें ॥ परवशह्दयाहेनैषधेंराजहंसे ॥
ह्मणुनिसमजताहेबोलिजेराजहंसें ॥२६॥ ॥ दिंडी ॥ ॥जशी
रंजलीसतूंनिषधभूपीं ॥ नसातोहीरंजलातुझ्यारूपीं ॥ दैवघटनेंअन्योन्यव्हा
लसोपीं ॥ तुह्मींनांदालसत्यहेंनिरोपीं ॥२७॥ कोणयोजावीनोवरीनळाला
॥ ब्रह्मदेवेंजैंहाविचारकेला ॥ तुझानामाक्षरसंघघेइजेला ॥ असेंभासतसेमा
झियामनाला ॥२८॥ ॥श्लोक॥ ॥नळरहितवरासींतूंजयोजूनिपा
हे ॥ तरिमगविधिऐसाकोणतोमूढआहे ॥ अचतुरनरतोहीजाहल्याजेवितां
कीं ॥ सळमिसळकरीनासर्वथाक्षीरताकीं ॥१२९॥ ॥ दिंडी ॥ ॥

कशालाहेंबोलणे कायथेणें॥ तुवांवरिलानळराजतूंहितेणें॥ सफळमाझें हेंयेथवरीयेणें॥ राजकन्येनीरोपमलादेणें॥१३०॥ चतुरस्कंदरनो तरुणनि- षधराजा॥ तुवांराजीकेलाचतूंयराजा॥ धन्यवैदर्भीदैवयोगतूंझा॥ बोल- मानींयथार्थमनींमाझा॥३१॥ जाउनिऐसेंतूंबोलराजहंसा॥ तुझीदासी जाहलेंराजहंसा॥ नकोचिंतातूंकरूंअरिध्वंसा॥ऐकश्लक्ष्णांश्लवंशजाव तंसा॥३२॥ नकोपाहूंतूंनोवरीनळासी॥ मीचभावेंहोईनसत्यदासी॥जरी यावेंआतांचितयापासी॥गोष्टिभासेविपरीतलोकिकासी॥३३॥ ॥ श्लोक॥ ॥ करूनिमजरवानाराजसेतूजसाठीं॥ नृपतिनिरखिमाझी वाढआरामवाटीं॥ बसवुनिनिजपाठींतूंजनेईनतेथें॥ परिचुकुरतुझेहे लोकहोतीलयेथें॥३४॥ येरीकडेनृपतिधाडुनिराजहंसा॥ तोबैसलाकरि तआपणतत्प्रशंसा॥ येईलशीघ्रघरनाकरुनीतियेची॥ होईलभेटिमजआ जतयेप्रियेची॥३५॥ आगमींविरहोल्करेतरुतलीं धाराकरोनीस्वयें॥ वारा घेतबसेतपेंनपतसानारापतीनिश्चयें॥ माराचाशरमारनावरिह्मणेदारा घडेतीकशी॥ हाराजीवदलाक्षमाधवजनोद्धाराकृपाहोअशी॥३६॥ तों- च्चिन्हेंश्लथपाहुनीनृपह्मणेनाभलाभावळी॥ आलासन्मुखराजहंसनि रखीबाहूयुगेंआंवळी॥ बोलेमंजुळवाक्ययेथबसलोंलावूनित्वद्ध्यानरे॥ झालेंवृत्तसमग्रसांगुनिकरीहंसासमाधानरे॥३७॥ ॥ दिंडी॥ ॥ कायवदलीतुजसर्वेहंसराया॥ मान्यझालीकीतीमलावराया॥ कधींभेटेल निजकरींप्रिराया॥ विरहबाधामजनयेआवराया॥३८॥ हंसबोलेनृपराज सगुणसारा॥ माळघालीनेतीतुलाउदारा॥ तुझ्याध्यानींजाहलीजेविचारा सत्यमानींतीहोयतुझीदारा॥३९॥ जाइंनगरातूंनृपाकृपाराशी॥ पत्रयेतां चीजास्वयंवरासी॥ स्वयेंयेत्यंचालोनिमंदिराशी॥ फारवदणेनलगेस्फुरत्को त्करार्शी॥१४०॥ बरेंयेतोंह्मणोनिपायहातें॥ नमुनिचालेसप्रेमतोगृहातें॥ नृपनिघालासहचमूनिजपुरातें॥ हंसध्यानींलाउनिअंतरातें॥४१॥ जनक तनयसमीपवनतनयसातो॥ वदुनिवेगींउड्डाणाभीमग्रेतो॥ नळापाशीवृत्तां तनिवेदीतो॥ स्वधामातेंपावोनिस्फुरवीहोतो॥४२॥ असोऐशीहेकथासौर-

साच्चे॥ श्रवणकरितांबहुगोडगमेसाची॥ धन्यलीलात्याऐंकनैषधाची॥ प्रकटवाणीरघुनाथपंडिताची॥ ४३॥ असोआल्याइजजवळिसख्याऐशा॥ बोलतातीमगतीससकळकेशा॥ हंसधरुनीपरिपूर्णतुझीआशा॥ कायगेलाजोउडुनिगगनदेशा॥ ४४॥ ॥श्लोक॥ ॥ धरुनिकरसंखीनीसौधशालेंतनेली॥ खगवचनमधूनेंजेमनींमोहिजेली॥ नळविरहभरानेंपोळलीगुप्तरूपें॥ नवलकनकशीतेंगेरहीनसरूपें॥ ४५॥ होणारजोवरतदीयवियोगदाही॥ सांगावयासहिनपेलपवावयाही॥ यासांगवीमदनलाजनसांगवीतें॥ कांयातुहीनशिरणेंमजरंगवीतें॥ ४६॥ नरंजेकारंजेनिरखुनिफणीतेफणफणी॥ मुदेनेंमोदेनानळगुणगणीजेगुणगणी॥ नबैसेजेसेजेवरिनपरिसेजेशकगिरा॥ ननाहेमानाहेनधरिललनाहेतुदुसरा॥ ४७॥ कृज्जावनीयुवतिहेवडिलासिधाके॥ झांकीतसेविरहपावकतोनझांके॥ जोपंजरींलपविलावसनांतराळीं॥ तोझांकिलागगनदीणनरीझळाळी॥ ४८॥ तीचेमनींनळमनोभवधीरहोते॥ होतांतयासिकथिलेंजथिलेंअहोते॥ त्यांहींचतेदुखविलीक्षतनूनिजेली॥ मूर्छावतीनिजजनीअवलोकिजेली॥ ४९ गजबजबहुझालीमायधांवोनिआली॥ धरुनत्दृदयदेशींतीजलासेंजकेली॥ करितिविझणवारेत्यासख्यावेगळाल्या॥ वडिलवडिलदायाजाणत्याहीमिळाल्या॥ १५०॥ ॥आर्या॥ ॥ तेसीतलोपचारीं, जागीझालीहळूचमगबोले॥ औषधनलगेमजला, परिसनिजजननीबरेंह्मणुनिडोले॥ ५१॥ ॥दिंडी॥ ॥ मूळउपवरहेजाहलीइयेला॥ पाहिजेकींवरयोग्यपाहिजेला॥ असेंऐकोनीवधूचियाबोला॥ सैंवराचामगयत्ननृपेंकेला॥ ५२॥ नगरसारेंश्रृंगारविलेंतैसें॥ भूमिलोकींवैकुंठदिसेजैसें॥ लिखितपाठविलेंसकळनृपांकेसें॥ तुह्मींयावेंजीसैंवरासिऐसें॥ ५३॥ निषधराजासींलिखितपाठवीतो॥ प्रतिद्वीपींभूपतीसहीलिहीतो॥ अशापत्रींत्यागंलानृपअहोतो॥ पुढेंपरिसावृत्तांतकसाहोतो॥ ५४॥ ऋषीनारदअसतांनभोविहारी॥ दिसेवेंजयंतीजग्नामनोहारी॥ मणीरमणीयकनककलशभारी॥ सुरपतिचाजोसौधमहाभारी॥ १५५॥ नयाप्रासादींजायऋषीपाहे॥ सभा

केली देवेंद्रचेसलाहे ॥ फार आदरिलें तया देवरायें ॥ अर्घ्यपाद्यादिक करूनि विनतकायें ॥ ५६॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ समुद्रोद्भवा अप्सरा सार्द्धकोटी ॥ जयांची युती तेरतीला हि लोटी ॥ विधीनें नशात्या तुरूपा हि जेल्या ॥ जियेसीं हळू जाहल्या उंच गेल्या ॥ ५७॥ उपवर दमयंती जाहली नोंवरीते ॥ करणवरक केनाहे ज याते वरीत्ये ॥ दृढतर निज लज्जागव्हरीं रिसिंह केला ॥ जिवलग हि सखीला जो न सेसां गिजेला ॥ ५८॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ नवे तरणे नृपवरती जसाठीं ॥ मोहिले ते वरिताति यत्नकोटी ॥ कलहवार्ता हीमानिताति पोटीं ॥ तया युवतीची आसनयां मोठी ॥ ५९॥ असें नारद बोलोनि तो निघाला ॥ जाय त्वद्यासीं मानल्यास्थळाला ॥ थोर चिंता मग हो पस्करेंद्राला ॥ ह्मणे कैसी नेवरिल आपणाला ॥ १६०॥ वरुणपावकयम इंद्र हे मिळाले ॥ असे चौघे ही रथारूढ झाले ॥ मही लोकासी यावया निघाले ॥ तया कुंडिननगरासमिप आले ॥ ६१॥ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नवतया च वधासत यापथीं ॥ निषधनायक येत दिसे रथीं ॥ तरुण सुंदर जो चतुराग्रणी ॥ अतुल वैभव राजशिरोमणी ॥ ६२॥ निरखुनि निषधेंद्रा इंद्र तो बोलता हे ॥ युवति उभय नाहीं लभ्य आह्मा सनो हे ॥ वरिल जरि न ळाला तत याला भलीजे ॥ न वरिता रि आह्मासीं मूढ ने काय कीजे ॥ ६३ नळाते पाचारी स्वरपति विचारी कुशलतो ॥ ह्मणे आह्मांपाशी तव गुरु विलासी निवसतो ॥ खुणा त्या च्या ज्या ज्या तुज जवळि राजा निरखितो ॥ खरा तूं नळ हंसी ह्मण उनि तदंशीं समजतो ॥ ६४॥ तो वन्हि तो वरुण तोयम इंद्र गामी ॥ झालों तुला सकळ हे विदित स्वनामीं ॥ बोले मही रमण हा नळ चंद्रवंशी ॥ चंद्रीपदास तुमच्या तुमचा च अंशी ॥ ६५॥ ॥ दिंडी ॥ ॥ नळाकोडं जातो मि असें बोले ॥ नळें इंद्रासी असें बोलिजेलें ॥ भीमभूपें ह्मे लिखित पाठवीलें ॥ सैंवगल्यानृपें इंज वह्मीलें ॥ ६६॥ बोलतां हे देवेंद्र नृपवराला ॥ नैषधा तूं आला स सैंवराला ॥ समज आह्मी तुज जवळि याचनेला ॥ करू आलों मनिं धरुनि कामनेला ॥ ६७॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ज हे दिशापति विशाळ यशांत शाला ॥ आशावशा कुवलयां तद शाक शाला ॥ ह्मा बोल तूं नवद ळूज समीप येतों ॥ आह्मीं मरवीं निज मुखीं अवदान घेतों ॥ ६८॥ केला विचार

त्दर्भिंनळराजयानें॥ हाजीवहीधनहिदेयिननिश्चयानें॥ देवेंद्रदेअरिह्मणेल कदापिभैमी॥ तेदेवबेलमजकायकरीनगेमी॥ ६९॥ ॥ दींडी॥ ॥ ह्मणे राजेंद्रतयादेवदेवा॥ कायआज्ञाजीकायकरूंसेवा॥ वीरसेनाचाथोरपु- ण्यठेवा॥ मजमिळालातोदर्शनाख्यमेवा॥ १७०॥ ॥ श्लोक॥ ॥ बोले सुराधिपनराधिपतींसराया॥ भैमीजशीमजवरीलतसेंकराया॥ बोलावया सतिजशींतिचियाघराजा॥ तूंबोलकाचतुरकेवळकायराजा॥ ७१॥ मगह्रु कुचसुरेंद्राबोलिजेभूपतीनें॥ मजनिजसुमनाचीघातलीमाळतीनें॥ त्दृदय तरितियेचेंसांद्रझालेंस्ववासें॥ चलितनकरवेतेंकोणत्याहीप्रयासें॥ ७२॥ ॥ ॥ दिंडी॥ ॥ पुन्हाबोलेदेवेंद्रनृपवराया॥ तुलाझालेंवशत्दृदयपतिचें राया॥ तरिचआलोंहेयाचनाकराया॥ तुझ्यावाक्यें आह्मासितेवराया॥ ७३॥ ॥ श्लोक॥ ॥ दातव्यहीस्ववशआपणजाणताही॥ पर्यायउ त्तरवदेचनदेचकांहीं॥ दाता असा शठकसाठकसाकदापी॥ जोयाचकावरिदया नकरीचपापी॥ ७४॥ गर्हिंवरतगळाहीचावळेजीभ्वाळे॥ विकळपणशरीरीं कंपहीयानिराळे॥ धनिकविमुखहोतां अंतरींशोकराहे॥ हरहरमजभासेया तनायाचनाहे॥ १७५॥ भांबावलाधनमदेंभलतेंचबोले॥ तोबोलहीसरस मानुनिलोकडोले॥ मांसेंकरूनिफुगलागळसाचभावे॥ ज्यादीनमानधरितां वळसाचपावे॥ ७६॥ ॥ दिंडी॥ ॥ असेपरिसोनीबोलवासवाचे॥ तयानळराजाकायवदेवाचे॥ तुह्मींजाणतेथोरथोरसाचे॥ असांसाक्षीही माझियामनाचे॥ ७७॥ ज्यासिजेथेसामर्थ्यनसेत्यातें॥ कसेंतेंकार्यतुह्मिं सांगिजेतें॥ बाळनान्हेंउचलीलकायजातें॥ बोलणाराचेंमोलकायजातें॥ ७८॥ सनाचें काहीपलीकडेहोते॥ राजकन्येचीभेटकशीहोते॥ त्यजुनिराज्यत्व दूततांकशीतें॥ धरावीम्यांत्दृदयासिजेकशीतें॥ ७९॥ ॥ श्लोक॥ ॥ बोलेसुरेंद्रत्दपसो धसुरवेंफिराया॥ आकारगुनवरदेइनदेवराया॥ जाईविदर्भवरसुधेसस्ते सशोधीं॥ आह्मासितेतरिवरीलतुझ्याचबोधीं॥ ८०॥ ॥ धनाश्री॥ ॥ इंद्रत्रैलोक्यनायक॥ तोहीझालासेयाचक॥ दाक्षिण्यानेंभू- पाळक॥ याच्यावाक्येंगुंतला॥ ८१॥ बरेंह्मणोनीउत्तरें॥ रथावरोनीउतरे॥

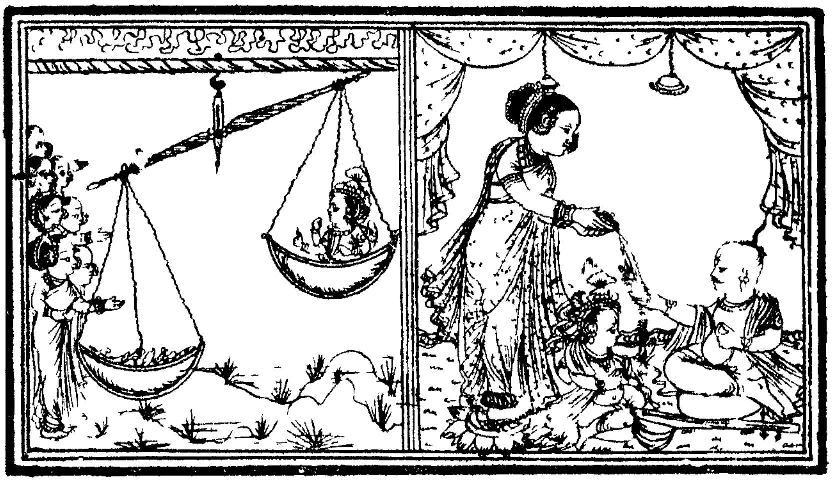
नयाराजपुरीभरे॥ शोभातेथीलपाहे॥ १८२॥ ॥श्लोक॥ ॥
तोजाहलानृपवरस्थिरदूतभावीं॥ मानीचना युवतिच्याविरहा सभावीं॥ कुं
भोद्भवेंतरिमहोदधिपानकेलें॥ दुर्वारवाडवशिखेवसनमानिजेलें॥ ८३॥ पाणा
परीचल्हदयींनगरांतरींतो॥ गुप्तस्वरूपनलरूपतदाधरीतो॥ बंकींरिघेंनबनत्या
दिसतांतिबंके॥ पंकेरुहास्यनदिसेचतयानशंके॥ ८४॥ ॥ धनाक्षरी
॥ ॥ नयाराजसौधांतरीं॥ शोभापाहेपरोपरी॥ कोठेंआहेतेसुंदरी॥ धुं
डावयालागला॥ ८५॥ कोणीएकदोघीदूती॥ तेथेंअन्योन्यबोलती॥ येथेंआ
हेदमयंती॥ जाईबोलोनीयेईं॥ ८६॥ निजसवेंसौधांतरीं॥ राजाजाय अंतःपु
रीं॥ तेथेंदेखिलीसुंदरी॥ जैसापूर्णचंद्रमा॥ ८७॥ सुमनसेजेच्यापलंगीं॥ बै
सलीसेनव्यंगी॥ सख्यारवेळतातीसंगीं॥ बहूअप्सराजैशा॥ ८८॥ ॥
श्लोक॥ ॥ प्रकटतिजपुढारांजा हलाराजमौळी॥ पदरवरनघेतांहारतें
साझेनोळी॥ निजहृदयनिवासीकायबाहेरिआला॥ निरखुनिदमयंतीतें-
विमानीतयाला॥ ८९॥ गजबजोनिम्रमस्तातिच्यासख्या॥ गजगमीउठल्या
तिजमारख्या॥ पदरमांवरितांनृपबाळिका॥ झळकतीहृदयींमणिमाळिका
॥ १९०॥ कोणीयेकसखीविलोकुनिनळक्षोणीश्वरामोहिली॥ कोणीतत्तनुकां
तिसिंधुपतितद्रोणीपरीपोहली॥ कोणीहामजलाननाथम्हणुनीलोणी न
शीपाझरे॥ कोणीएकतयासलाजुनिविरेकोणीवियोगेंझुरे॥ ९१॥ रामातेज
नकक्षमापतिसुतारामाजशीरेवती॥ कामारीमनगाधिराजतनयाकामासि
जेशीरती॥ यामानृनितशीविदर्भदुहितारामामनींभाविते॥ ह्यापाझाहृदया
असूर्यम्हणुनीत्यामानिनीबोलते॥ ९२॥ ॥साकी॥ ॥कोणतु
म्हींकवणाचेकोठुनियेथेंआलाहो॥ कायनिमित्तेंदिधलामजलानिजदर्शन
लाहो॥ अटकनकेलीतुम्हांमियेदांसातांहीबंकीं॥ हीमाझ्यानयनाचीसुकृतें
विशेषभींशंकीं॥ संभवलांकवणाचेवंशीसांगाअकलंकीं॥ उभेअसांकांभा
गतसाबैसापर्यंकीं॥ ९३॥ ॥श्लोक॥ ॥राजेअसालतरिधन्यवसुं
धराहे॥ शोभालदेवतरिनाकयथार्थआहे॥ भोगींतुम्हींउपजलांजरिनागलोकीं
॥ खालींअसोनिसकळांवरिहोयतोकीं॥ ९४॥ ॥साकी॥ ॥दुंध-

प्रभुकृतनांनिजरूपींक्षीरसिंधुजैसा॥ वसंतआलाना हिंनरीतांउद्यानभागजै
सा॥ अमृतकराचाउदयनहोतां रजनिसमयजैसा॥ तुमच्याविरहें आजिजा
हाला कवण देशऐसा॥ १५॥ ॥ श्लोक॥ ॥ भूपाळजोममममनो
मुकुरींउभासे॥ नोनैषधेंद्रतुमचा अनुबिंबभासे॥ रूपेंनरींचादिमनातिदिगं
नगळीं॥ तींहीकसींह्मणविनीलनुझ्यांनिराळीं॥ १६॥ ॥ सार्खी॥ ॥
सरसद्युतिपदकुन्नमिरम्याचंमृदुफुललेस्वभावें॥ चालवालकितिदूरतपातें अद
यत्हृदयभावें॥ कर्णयुगुलहें धन्यकगवें सांगुनिनीजनावें॥ स्नवनकरीरघुनाथ
नयाचेंकवनआदगवें॥ १७॥ ॥ श्लोक॥ ॥ तुजवरिमनईचेंयापरी
कां पेला॥ त्यजसिस्मशरानेंहा अगाबोधकेला॥ तृणकणगणिजेसेंत्यासि
धेंचगर्णानों॥ युवतिसमगबोलेराजचूडामणीतो॥ १८॥ आहेमकीस्फरथवती
कमनीय शीलें॥ निश्चिंतर्कान्हृदयहोय तुझेंस्फशीलें॥ आतांनकोच अवलंबा
लंबनाचा॥ हेजींवमींसमजमुख्यस्फराधिपाचा॥ १९॥ जोधरीनिजकरींशतको
टी॥ ज्यासिनम्रस्फमनःशतकोटी॥ तोस्फरेंद्रहितुलाननयाची॥ हाअसोवरतुला
नतयाची॥ २००॥ ॥ घनाक्षरी॥ ॥ नयाइंद्राकरींधरीं॥ अथवातयाचे
शेजारीं॥ नांदतेजोनिधीभारी॥ नयावरींराजसे॥ १॥ तोहीयेईनाजरीमना॥ त
रीवरगवेंशमना॥ अथवाकरूनी करुणा॥ त्यावरुणावरींकीं॥ २॥ ऐसेंबोलतांभू
पाळ॥ कायबोलेतेंवेल्हाळ॥ कांहीं बोलतांपाल्हाळ॥ नामकुळसांगावें॥ ३॥ ॥
श्लोक॥ ॥ बोलेनृपाळपुससीमजवंशनामें॥ यावीणसांगतटळीतुझिका
यकामें॥ आलोंस्फधांशमुखिजे घटनाकराया॥ तीलेंविचारुनिवरींस्फरलोकरा
या॥ ४॥ ॥ घनाक्षरी॥ ॥ बोलेस्फंदरीनयासी॥ स्ववंशनामन
सांगसी॥ नरीआह्मीपरपुरुषासीं॥ वदणेंमर्यादानोहे॥ २०५॥ तिचापाहूनि
यांकोप॥ कायबोलेनळभूप॥ चंद्रवंशाचेंहेंरोप॥ माझेंजाणराजसे॥ ६॥ महा
जनांचाआचार॥ निजनामाचाउच्चार॥ करूंनयेहें साचार॥ शास्त्राधार आहेकीं
॥ ७॥ पुन्हाबोलेतेस्फंदरी॥ चंद्रवंशीमहीवरी॥ बहू आहेततेपरी॥ नामेंघेतांजा
णावे॥ ८॥ ॥ आर्या॥ ॥ मींवास्फदेवऐसें, स्वनाममुरहरवदेसकळवे
दीं॥ आधारतोचिमानुनि, निजाभिधानासकवणननिवेदी॥ ९॥ ॥ घना

क्षरी ॥ ॥ बोलेनैषधेंद्रवाचा ॥ नामहेंजाबइंद्राचा ॥ कितीसाक्षेपेंमा
चा ॥ कायतेणेंकरिसीतूं ॥ २१० ॥ केलाकायअंगिकार ॥ बोलूंइंद्रासींनिर्धार ॥
तंवतेबोलेस्मरकुमार ॥ चंद्राकारवदना ॥ ११ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ एगवना
वरिबसोनिविमानदेशीं ॥ जोसंचरेस्मरपर्तीस्वरवसंपदेसी ॥ मींभूमिकेवरिअ-
सोनितयासिकांहीं ॥ मागावयातरिकशीमजलाजनाहीं ॥ १२ ॥ ॥ धना
क्षरी ॥ ॥ नळावेगळाभ्रतार ॥ नलगेस्वप्नीहेंसाचार ॥ ऐसानिश्चयविचार
॥ तंवगजेंद्रबोलतां ॥ १३ ॥ टाकूनिइंद्राचासंभ्रम ॥ धरिसीतूंकोनळभ्रम ॥
जाईलविश्रामविभ्रम ॥ नसताश्रमहोईल ॥ १४ ॥ तुझेंसौंदर्यपहावया ॥ धरीस
हस्राक्षकाया ॥ तयावरीदेवराया ॥ नळमायाटाकूनी ॥ १५ ॥ अथवातुजतोमो
क्षद ॥ होऊंनेदीनैषधाला ॥ यास्तवत्यान्चइंद्राला ॥ माळगळांघालावी ॥ १६ ॥
॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ येणेंपरीन्चअनळासियमाधिपासीं ॥ पासीमहीतरि-
वरीह्मणतांनृपासीं ॥ आधारलेशनवदेनवसारसाक्षी ॥ होतेतयासिस्मरनायक
गुप्तसाक्षी ॥ १७ ॥ ऐसाअवंचकवदोनिनृपाळआला ॥ इंद्रादिकांसहिनिवेदि
तवृत्तझाला ॥ पाचारिलेंभगमहीध्रविदर्भभूपें ॥ आलेसमस्तहिसभेसिसहर्ष
रूपें ॥ १८ ॥ ॥ धनाक्षरी ॥ ॥ इंद्रादिकतेही अधिप ॥ धरूनिआ
लेनळरूप ॥ सभेबैसलेअमूप ॥ जेथेंभूपशोभती ॥ १९ ॥ आलानळहीभूपाळ
॥ कीर्तिरूपेंजोविशाळ ॥ तदादमयंतीवेल्हाळ ॥ सर्वीयांसींबोलते ॥ २२० ॥
नळराजह्मिगवरिला ॥ तोन्चीमनींम्यांधरिला ॥ स्मरकिंवानरभला ॥ नवरींत्यातें
निश्चयें ॥ २१ ॥ ऐसेंबोलोनीसुंदरी ॥ बैसेशिबिकेभीतरीं ॥ आलीराजसभांत
रीं ॥ बरोबरीशारदा ॥ २२ ॥ बोलेशारदातियेला ॥ एकेंराजांच्यानामाला ॥ म
नायेईलतयाला ॥ माळगळांघालींतूं ॥ २३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ हारा
जाऋतुपर्णनामधरितांहारावळीकंधरीं ॥ हाराहेशरयूसमीपनगरींहाराजसे
आदरीं ॥ हाराजीवदलाक्षसद्गुणनिधीफाराजनाचामहा ॥ थाराहाचिवरीं-
रिभूसिपरतेसारावयाचापहा ॥ २४ ॥ येणेंपरीन्चबहुभूपनिवेदिजेले ॥ हीन्चा
मनासन्चनयेनिउगेचिठेले ॥ जेथेंवळीधरुनपंचनळीबसेते ॥ तेथेंविरंचित-
नयेसमवेतपेते ॥ २२५ ॥ ॥ धनाक्षरी ॥ ॥ बोलेशारदावचन

येथें रांडई सावधान॥ वरें घालुनियां मन॥ वरला भें स्फुरवी हो॥ २६॥ ॥श्लोक
॥ ॥ ज्याचीं पदें धरिति देवशिरें ललामीं॥ स्वाराज्य तो मिरवितो गजराज
गामी॥ जो वज्रपाणि बहु लोचनकांतिभारी॥ हा पाहिजे तरि वरीं नळरूपधारी
॥ २७॥ साहील कोण स[illegible] बहु तेज याचें॥ मध्यस्तरूप धरितो हरिचें यमा
चें॥ [illegible] कहाय तमासि वारी॥ हा पाहिजे तरि वरीं नळरूपधारी
॥ २८॥ संपूर्ण तें समजयास्तव दक्षणा शा॥ पाप्यास दंड धरितो करितो वि-
नाशा॥ देहीं जया मिरवते घनकांतिभारी॥ हा पाहिजे तरि वरीं नळरूपधा
री॥ २९॥ आधार ह्यान्निसजण बहु जीवनाचा॥ रक्षी दयें करुनि मान ऋषीश्व
रांचा॥ यादास फार ह्मणती जनसौख्यकारी॥ हा पाहिजे तरि वरीं नळरूपधा
री॥ ३०॥ होतील नंदन विलासजया रसतो हा॥ आहे धनंजय हि धर्म हि जाण
हा॥ रत्नाकरीं तुज विगजविता विहारी॥ हा पाहिजे तरि वरीं नळरूपधारी॥
३१॥ शारदें समग राजस्कताहे॥ शारदेंदुवदना वदताहे॥ शेवटील नळ हा म
जवाई॥ मानला बहु मनीं स्फुरवदाई॥ ३२॥ ॥ धनाक्षरी ॥ ॥ तेव्हां
दमयंती स्फुंदरी॥ इंद्रादिकां नमस्कारी॥ तयां बोलली उत्तरीं॥ अमृतापरी सम-
धुर॥ ३३॥ माझा भीम जैसा पिता॥ तैसे तुह्मीं जीनत्वता॥ करा कन्यादान आ
तां॥ नळनाथाचे करीं॥ ३४॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ स्फुर समस्त इच्छावर-
निश्चयें॥ स्फुर समस्त असें वदले स्वयें॥ नळवरासि वरोनि स्फुरवी असें॥ तुजन
कां जन कोण ह्मणे असें॥ ३५॥ मावचना स्फुरव मनीं कमनीय बाला॥ मायेस-
ही विसरली नपुसे चि बाला॥ दूर्वादळीं कदलि बंध मधूकमाळा॥ तीजे अलंकृ
त करी नळकंठनाळा॥ ३६॥ ॥ धनाक्षरी ॥ ॥ चौघे थे उस्फुरवर॥
देते जाले अष्टवर॥ मस्तकीं ठेवोनी कर॥ दोन दोन एकेकें॥ ३७॥ देऊनियां तयावर
॥ स्वर्गभुवना गेले स्फुर॥ निराश होऊनी नरेश्वर॥ जाते झाले स्वस्थाना॥ ३८॥ ॥
श्लोक॥ ॥ नृपाळाचे मांडीवरि बस्फुनि मांडी हरिरवते॥ तया पाहों आं
ले जन सकळ झाले हरिरवते॥ महावाद्यें नानानिनद हिननाना मग घडे॥ गि-
तानीचा पांटी भरधन द्विवांटी बहु विडे॥ ३९॥ ॥ धनाक्षरी ॥ ॥
नानांपरीचे मिष्टान्न॥ च्यारी दिवस भोजन॥ वधूवरें मिरवून॥ घरभरणी करवि

ली॥ २४०॥ राजानिगेपातेंघेत॥ मगदमयंतीसमवेत॥ आपुल्यानगरीजात॥ नांदे आनंदभरानें॥ ४१॥ ॥ श्लोक॥ ॥ लोकींसोरभकाव्यनाटकक लालंकारचूडामणी॥ सर्वानैषधविदूदोषधअसे विख्यातवाग्धोरणी॥ हे त्याचीचटिकाटिकोनिघटिकाएकेलजोआदरें॥ बोलेत्यारघुनाथपंडितकवी भेटेहरीसादरें॥ २४२॥ ॥ इतिरघुनाथपंडितविरचित नलदमयंतीस्व- यंवर आख्यानं समाप्तं॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीरस्तु॥

अथदानव्रतचरित्र प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ आर्या॥ ॥ येकेसमयींश्रीहरि, भामेचेमंदिरींकरीक्रीडा॥ तोंभासस्वस्त्रीला, गर्वाचीबहुतजाहलीपीडा॥ १॥ ॥ ओंवी॥ ॥ यासीउपायकरावाकवण॥ ऐसाविचारकरीश्रीकृष्ण॥ तोंइतुक्यांतब्रह्मनंदन॥ द्वारावतीतपातला॥ २॥ ॥ साखी॥ ॥ एकसमेश्रीविधिसुतनारद, द्वारावतिमोंआया॥ निरखप्रभूकीभागबडाई, अतिसुखवमनमोंपाया॥ ३॥ ॥ आर्या॥ ॥ मुनितेंपाहुनिसत्रा, जितकन्येनेतदातिनिकरानें॥ चंदनमाटींबसउनि, भावेंमगवंदिलानिजकरानें॥ ४॥ ॥ अभंग॥ ॥ हातजोडोनियांसत्यभामाबोले॥ पुर्वपुण्येंजालेंयेणें स्वामी॥ १॥ जयावरीदयाकरीतीसज्जन॥ मनोरथपूर्णहोतीत्यांचे॥ २॥ ५॥ ॥

ओंवी ॥ ॥ पूजाकरोनीषोडशोपचार ॥ ह्मणेपरिमाजीएकविचार ॥ जन्मोजन्मींकृष्णभ्रतार ॥ व्हावाऐसेंवाटतें ॥ ६ ॥ यासींकवणव्रतकवणदान ॥ ऐकोनिहांसेविधीनंदन ॥ ह्मणेहरीमहिमानेणोन ॥ जन्मपंक्तीइच्छित ॥ ७ ॥ तरीइचाअभिमानअडेसमूळ ॥ ऐसाकरावाकांहींखेळ ॥ पात्रपाहुनीकुशळ ॥ पदार्थमाजीसांडविती ॥ ८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मुनिभामेसींह्मणेकीं ॥ कृष्णजरीइच्छिसीनिजभ्रतार ॥ व्हावाजन्मोजन्मी, तरिदेईदानहाचिरुक्विचार ॥ ९ ॥ ॥ साखी ॥ ॥ हाथजोरकेकहतकिसनसें, विनतीसूनोहमारी ॥ दयाकरोअजिमोपरसेवा, चाहतदासितुह्मारी ॥ १० ॥ ॥ ओंवी ॥ ॥ हरिसएकांतींपुसेसत्यभामा ॥ तुमचेंदानदेईनपुरुषोत्तमा ॥ ऐकतांहांसेंआलेंमेघःशामा ॥ पूर्णकामासर्वेशा ॥ ११ ॥ ॥ आर्या ॥ स्त्रीचाआग्रहपाहुनि, कृष्णह्मणेबहुबरेंकरींक्षिप्र ॥ परिदानग्रहणासीं ॥ पात्रसदाशरुद्रपाहिजेविप्र ॥ १२ ॥ ॥ ओंवी ॥ ॥ भामापुसेद्विजांसीजाउन ॥ दानघेताकायश्रीकृष्ण ॥ विप्रह्मणतीतोगोवळापूर्ण ॥ आह्मींब्राह्मणसोंवळे ॥ १३ ॥ हापरमकपटीचोरजार ॥ आमुचेंयहींनव्हावासंचार ॥ यासउत्तमवस्त्रेंअलंकार ॥ कैंसआह्मींपुरवावे ॥ १४ ॥ ॥ वामनीश्लोक ॥ ॥ कृष्णपत्निविनवीमुनिलाहो ॥ संगतीमफलहोमजलाहो ॥ दानघेसिलजरीहरिलाहो ॥ मन्मनोरथतरीपुरलाहो ॥ १५ ॥ ॥ ओंवी ॥ ॥ नारदह्मणेअवश्य ॥ मीदानघेतोंजगन्निवास ॥ पूर्णब्रह्मपुराणपुरुष ॥ अनायासेंयेहात ॥ १६ ॥ सत्यभामाह्मणेयदुवीरा ॥ दानासिंपात्रनारदबरा ॥ हेंमानलेंकींतुमच्याविचारा ॥ हरीह्मणेत्वराकरावी ॥ १७ ॥ ॥ साखी ॥ ॥ मोरमुकुटऔरकाननकुंडल, सूरवनसबहिचढावे ॥ पीतबसनऔरमुक्तकिमाला, चंदनभाललगावे ॥ १८ ॥ ॥ ओंवी ॥ ॥ पुष्यार्कयोगउत्तमबहुत ॥ ऐसापुढेंनसाधेमुहूर्त ॥ नारदाजवळीआणिलाश्रीकृष्णनाथ ॥ वस्त्राभरणींशृंगारुनी ॥ १९ ॥ ॥ गद्य ॥ ॥ श्रीमदनंतवीर्यादिनारायणाचिंत्यापरिमितशक्त्यनंतकोटीब्रह्मांडेशाजाजितत्रिभुवनपालकसर्वाधारशेषपर्यंकरमालालितपादपद्मयोगीहृदयध्येयहंसलीलाविग्रहलीलादशावतारनिर्द्वंद्वनिःसंगनि

रामयशःकृष्णचैतन्यसच्चिदानंदस्वरूपएतादृशश्रीकृष्णस्वरूपममेहजन्मप्रभृतिनेक
जन्मनीसमोभाग्योक्तफलविशिष्टभर्तृप्राप्तयेऋषयेचेआजन्मब्रह्मचारिणेई
शैकभक्तितत्परायलोकप्रियायनारदायश्रीकृष्णपतिदानंकरिष्ये॥२०॥ ॥
ओंवी॥ ॥संकल्पकरूनीयथासांग॥नारदकरींदेतश्रीरंग॥जोक्षीरा
ब्धिहृदयरत्नरंग॥पूर्णनिःसंगपरब्रह्म॥२१॥नारदह्मणेवनमाळी॥ह्याब्र
ह्मविणासांभाळीं॥तंतूतुरोनेदीनिजमुळीं॥श्रुतिस्वरसांभाळीजे॥२२॥
॥ ॥आर्या॥ ॥भामेनेंसमुहूर्तीं,दानदिलानारदायघनश्याम॥मु
निमार्गेंचालेतो,शोधितियत्नेंजयासनिष्काम॥२३॥ ॥ओंवी॥ ॥
माझीदेवतार्चनाचीपेटी॥जतनकरींगाजगजेठी॥नारदचालिलाउठाउठी
॥पाहेदृष्टींसत्यभामा॥२४॥ ॥साखी॥ ॥नाथविरहसेंअपने·
मनेंमोंविकलभईहरिप्यारी॥कहेकिसनबिनभावतनहिकछु,सूधगईस
बमेरी॥२५॥ ॥ओंवी॥ ॥सत्यभामाकरीरुदन॥आतांकेंदेखेन·
मधुसूदन॥ठकवूनगेलाविधिनंदन॥भूलीपूर्णघातली॥२६॥ ॥
आर्या॥ ॥कृष्णदिलादानअसें,श्रुतजालेंसर्वसन्नसवतीला॥मगत्या
बोलतिकेंचा,अधिकारतुलानिसर्वसवतीला॥२७॥ ॥ओंवी॥ ॥
मगबोलेसूर्यकुमरी॥बरामत्सरसाधिलासुंदरी॥तूंवांआपुलेंहिततरी॥का
यकेलेंसांगपां॥२८॥आपुलेंछेदूनियांघ्राण॥वैरियासिकेलाअपशकुन॥
जैसेंआपलेंतान्हेमारुन॥आळघातलासवतीवरी॥२९॥ ॥आर्या॥
॥त्वज्जनककृतभरवरा॥त्याचीकन्याहितूंअसीअससी॥आह्मासर्वां
चापति,देउनियांदानएकलीबससी॥३०॥ ॥ओंवी॥ ॥द्वारके·
चेह्मणतीजन॥जगहृदयह्याजगज्जीवन॥त्याचेरवांदांओझेंदेउन॥नार
दमुनीनेतसे॥३१॥ ॥पद॥ ॥नारदानकोनेऊंत्यालाआमुच्याकृ
ष्णाला॥ध्रु०॥द्वारकेचेसकळहिजन॥करितीदुःखेंअतिरुदन॥ह्मणतीः
जातोविधिनंदन॥घेउनिकृष्णासी॥१॥कृष्णावांचुनआह्मिदीन॥कृष्णस
गोवरिंजेसामीन॥सर्वप्रकारेंजालोंदीन॥ह्याचीशिणवाटतसे॥२॥नारदह्म
णेबारहृषिकेशी॥कांरेहळूचालतोसी॥गृहआशाअजुनीनसोडिसी॥के

सांस्नाधिशिपरमार्थ॥३॥ ३२॥ ॥ओंवी॥ ॥तोंदेवकीधांवलीत-
त्काळीं॥ ह्मणेदानकांदीधला माझाबाळ॥नवमासपोटींवाहिलाकेवळ॥
जोकांनिर्मळअंतर्वात्य॥३३॥ ॥साखी॥ ॥छोटेपनमेंबडेजुग
नसें, हमनें बालबढाया॥सोअजमुनिकोसहजपियेनें, दानमानकरदीया॥
॥३४॥ ॥पद॥ ॥भामेंकांकेलेंहरिचेंदान॥ध्रु०॥दानकरायायोग्य-
नव्हेहा॥सकलजगाचाप्राण॥१॥याचेगुणगणस्वर्गींसुरवर॥वर्णुनिकरि
तीगान॥२॥ ३५॥ ॥ओंवी॥ ॥मींजवळीअसतांजननी॥आणि
यासोळासहस्त्रकामिनी॥दानद्यावयास्वामिणी॥तूंचिकैसीजालीस॥३६
॥ ॥आर्या॥ ॥त्यासमयींभामेनें, सर्वांचीशब्दबाणमयवृष्टी॥
सोसुनिस्वमनींचिंतन॥ करितीजालीतदाअधोदृष्टी॥३७॥ ॥ओंवी
॥ ॥जैसीचोगर्वीजननी॥रडोंनलागेप्रकरजनी॥असोबळिभद्रेंऐकिलें
कर्णीं॥ब्रह्मनंदनेंहरीनेला॥३८॥ ॥अभंग॥ ॥बळिरामाश्रुत-
झालें॥मुनिनेंभामेलाठकाविलें॥१॥दानघेऊनीयांहरी॥पळोनीयांगेला
दुरी॥२॥सर्वमीळोनीयादव॥मागेंजातीवासुदेव॥३॥ ३९॥ ॥ओंवी
॥ ॥दूरदेखोनीदळभार॥ नारदासिह्मणेयदुवीर॥ आमुचेवडीलआ
लेसमग्र॥ शिक्षाकरितीथोरआह्मां॥४०॥ ॥आर्या॥ ॥मुनिरा
मासिह्मणेकीं, एकाकीबहुअशक्तमींविप्र॥चतुरंगसैन्यघेउनि, केलाजीपा
ठिलागकांक्षिप्र॥४१॥ ॥ओंवी॥ ॥यादवेंघालोनीनमस्कार॥ना
रदापुढेंपसरितीपदर॥ तूंजेवरून्मागसीसाचार॥ कृष्णापालटातेदेऊं॥४२॥
॥ ॥आर्या॥ ॥बलदलनिधियादवपरि, कृष्णावांचोनिजाहलेदीन॥
चरणधरुनियांमागति, प्रभुपासींदानजेविधनहीन॥४३॥ तेह्मणतीब्रह्मसु
ता, देआत्मामागतोंमदनजनका॥त्याच्या भारेंतुजला, देतोंसर्वाहिमिळोनि
यांकनका॥४४॥ ॥श्लोक॥ ॥मगतुळेंतहरिसींबसवीला॥स्वर्ण
भारसहिंचामिळवीला॥त्याचियाअतिमनोरमलीला॥जाहल्यासुरवद-
त्याचहरीला॥४५॥ ॥ओंवी॥ ॥महावृक्षावरीदेखा॥भारघा
लुनीबैसेपिपीलिका॥तैशाअष्टधातूसकळिका॥तुझेमाजीह[illegible]र॥४६

आर्या॥ ० ॥ मुनिनेंतंमुनीह्मणती, आह्मासर्वांसियाजिपतिदान॥ नाहींअरेभा मेप्रति; यावेंशिकवूनिदंपतीदान॥४७॥ ॥पद॥ ॥ साधोकरूंस्दया॥अ र्पिपतीसदया॥ ध्रु०॥ दुष्टतिभामाकेवळवैरिण॥ ठावजिचेअंतःकरणींनसाचिन- या ॥१॥ जाणपतीविणप्राणनराहति॥ आणवाह्मातों आह्मींकींजातसोंलया॥ ॥२॥ नकोअंतपाहूंजगनउदारा॥ विनवितोंआतांसोडुनलौकिकाभया॥३॥४८॥ ओंवी॥ ॥ तुचलेपारडें देखोन॥ देवकीरडेधायमोकलून॥ ह्मणेसत्यभामा पापिण॥ अघटीतकरणीहेकेली॥४९॥ ॥श्लोक॥ ॥ कोण्यातपेंकृष्ण- ह्मावाळजाला॥ नयोंपासूनीदुःखदुष्काळगेला॥ तुह्माप्रार्थुनींमागतोंतोंकदान॥ न बोलोंतुझीवैखरीनारदान॥५०॥ ॥पद॥ ॥देवकिविनवीऋषिवर्या॥ देईपुत्रनिधान॥ ध्रु०॥ कृष्णामाझागुणनिधान॥ यासीनसेस्वरूपाचेंज्ञान॥ करितें तुमचामीसन्मान॥ राखींमानतूंमाझा॥१॥ कृष्णामागेंपंचप्राण॥ जाऊंपाहतीरानो रान॥ स्त्रीनेंत्याचेंकेलेंदान॥ हाअपमानथोरजगीं॥२॥ ॥५१॥ ॥आर्या ॥ ॥ नारदमांगेमुनिवर, पतिचीस्त्रीरुक्मिणीतिचेपाशीं॥ बहुधनअसेचिदेउ नि, घेउनिजाईलशार्ङ्गचापाशीं॥५२॥ ॥ओंवी॥ ॥ सकळांसीमान- लीगोष्टी॥ उद्धवपाठविलाउठाउठी॥ तोंदृष्टीदेखिलीगोरटी॥ जिचेपोटींमन्मथज न्मला॥५३॥ ऐकतांआद्यंतवर्तमान॥ केलेंकिंचितहास्यवदन॥ तैसीचवृंदावनींजा उन॥ केलेंनमनतुळसीसीं॥५४॥ ॥अभंग॥ ॥ प्रदक्षिणाकरूनीस ती॥ पत्रमागेतुळसीप्रती॥१॥ हंसगतीचमकत॥ जगन्माताआलीतेथ॥ भीमकी नेंतयेवेळे॥ कृष्णनारदपूजिले॥३॥ करोनीयांप्रदक्षिणा॥ भावेंलागलीचरणा॥ ४॥ तूंजेठवीतुळसीदळ॥ हलूझालाघननीळ॥५॥ नामाह्मणेभावखरा॥ सोडवी लेंयदूवीरा॥६॥ ॥दिंडी॥ ॥ रुक्मिणीनेंघालुनीतुळशिदळ॥ समसा म्यकेलाचिघननीळ॥ थोर आश्चिर्यजाहलेंजनासीं॥ जिचेंस्मरणकलिकल्मषासि थासी॥५५॥ ॥ओंवी॥ ॥असोसोनेंजाहलेंबहुत॥ तेंकाढिती हातो हात॥ गोपीधांवतीसमस्तमाझेंमाझेंह्मणोनी॥५६॥ ॥आर्या॥ ॥० सोडवितांरुक्मिणिनें, प्रभुधनघेतीलुटोनित्यामाजी॥ भामाह्मणेबहुतधन॥ म त्सदनीक[illegible]रितुह्मामाजी॥५७॥ ॥ओंवी॥ [illegible] धांवतीसर्वस्नुषा-

देरकू। देवकी ह्मणे तुह्मी मूरर्वी॥ माझे अलंकार मज पुढें टाका॥ ह्मा सत्य सकनागदग दा॥५७॥ ॥ सारवी॥ ॥ तब मुनि मनमें करत बिचारा, कैसी मोह कि धुंदी ॥ भरी जगनमें नहि छोडेगा, किया ग्यानकी बंदी॥५८॥ ॥ आर्या॥ ॥ द्रव्या च्या लोभास्तव, कलहा करिती मिळो नियां सवती॥ ज्ञानरहित होउनियां, न विजाणति भक्तिमार्ग त्या युवती॥५९॥ ॥ ओंवी॥ ॥ ह्मणती सासू-सा ह्मा तारपणी सोस॥ कां ह्मासू दलातु ह्मास॥ आतां अलंकार सकनास॥ वांटा आजी मामीसें॥६०॥ ॥ सारवी॥ ॥ हाथ जोरके कहत मुनी तब, रुक्मिनि माताजीकूं॥ हरिसें लेकर तुम रह जावो, कहके चला स्वरगकूं॥६१॥ ॥ ओंवी॥ ॥ नारदें वंदीलें रुक्मिणीस॥ ह्मणे तूं भोगी जगन्निवास॥ मग प्रदक्षिणा करू-नी दोघांस॥ उर्ध्वपंथें चालिला॥६२॥ जनसर्वही गुंतले धना॥ रुक्मिणी पेऊ गेली जगन्मोहना॥ पूर्णब्रह्मानंद वैकुंठराणा॥ अगाध लीला दाविता॥६३॥ ॥ इति दानव्रतचरित्रसमाप्तः॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ ॥

अथ तत्वमसी महावाक्य पंचीकरण प्रारंभ

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ कोणी एक शिष्य साधनचतुष्टयसंपन्न होऊन सद्गुरूस शरण गेला. तीं साधनें कोणतीं? नित्यानित्य विवेकविचार १ इहामूत्रफलभोगविराग २ शमदमादिषट्क ३ मुमुक्षू ४ आतां नित्यानित्य विवेक ह्मणजे काय? तर नित्य ह्मणजे आत्मा, अनित्य ह्मणजे देहादि प्रपंच; त्या देहादि प्रपंचीं उदास होणें, व प्रत्यक्षानुमानें जाणून इहलोकभोग व स्वर्गादि भोग या उभय तांचे ठायीं विट-धरणें, यानाव इहामूत्रभोगविराग. आतां शमदमादि षट्क ह्मणजे शम, दम, उपरती, तितिक्षा, श्रद्धा, समाधान. हीं सहा मिळून एक साधन. आतां शम ह्मणजे कल्पना टाकून मन आवरणें यानाव शम १ दम ह्मणजे विषयापासून इंद्रियें फिरवून श्रवण, कीर्तन, स्मरण, पादसेवन, अर्चन, वंदन, दास्य, सख्य, आत्मनिवेदन,

या नवनीत प्रकारें भगवद्भजनी लावणें यानाव दम २ उपरती ह्मणजे हरि चरणिं रतणें इंद्रियें भगवद्भजनाचेगोडीनें विषयापासाव आपेआपफिरविणें यानाव उपरती ३ तितिक्षा ह्मणजे आपल्यास दुसरे कोणी जाचिलें असतांही भ्रंशनपावणें इतकातो जाच आंगीं साहणे यानाव तितिक्षा ४ श्रद्धा ह्मणजे गुरुनें सांगीतलें त्या वचनी वेदजो बोलिला त्याचे ठाई विश्वास वेऊन तदनुसार वर्तन करून राहणें यानाव श्रद्धा ५ समाधान ह्मणजे हर्षविषादादिकींनउचंबळणें यानाव समाधान ६ मुमुक्ष ह्मणजे या दुःखरूप विषयां पासाव कधीं नियूनआत्माराम कधींपाहून मोक्ष पावेन अशी उत्कंठा. तोदारववी ऐशा सद्गुरूस धुंडीत चालिला त्याच्यापुण्याच्या राशी फळास आल्या तेणें जन्मांतरीं कर्मे निष्काम ईश्वरार्पण केलीं होतीं त्याणी त्याचे ईश्वर आकार लेपणें प्रकट झाला. प्रकट होतांच त्यास शिष्यें प्रणिपात केला मग त्याशिष्यास उठऊन हृदयीं आलिंगून सन्मुख बैसउन बोलता झाला बा तूं कोण आहेस? तुला कोणी जाचिलें? व काय तुला झाले तें सांग असें ह्मणतांच मग तो शिष्य बोलतो स्वामी मीं त्रिविधतापें तापलों, संसारपंकीं बुडालों. अज्ञान सर्पी ग्रासिलों, काम क्रोधादिकीं जाचिलों, तरते त्रिविधताप कोणते? आध्यात्मिक १ आधिभौतिक २ आधिदैविक ३ तर आध्यात्मिक ह्मणजे काय? देहाचेठाई अष्टोत्तरशत व्याधी होऊं लागल्या तेंणे करून आहाळणें यानाव अध्यात्मिक १ आधिभौतिक ह्मणजे गृह पुत्र दारादिकांची चिंता करणें. त्यायोगें कामक्रोधादिकें करून मनी आहाळणें यानाव आधिभौतिक, २ आणि आधिदैविक ह्मणजे देवतांचें पूर्वी आराधन केलें नाहीं तेणें देवतां विमुख होऊन आंधळा थोटा पांगूळ झाला किंवा देव लागला अथवा पाऊस नाहीं ह्मणून दुष्काळ पडला ऐसें होणें यानाव आधिदैविक ३ ऐसे त्रिविधतापें तापून स्वामीस शरण आलों जेणें करून हा त्रिविधताप उपशम होय आणि संसार बंधापासून सुटें व आंगें देव मीं पाहें ऐसी स्वामीनी दया करावी ह्मणून मागुती नमस्कार केला हें अवलोकन करून सद्गुरू बोलते झाले. चैतन्यजिवाचा निवाडा झाल्या वांचून तुजला देव दिसेना, संसारबंध तुटेना तर स्वामी जड ह्मणजे काय? बापा सांगतों ऐक तरी आपणास नेणें, व दुसरेयासही नेणें यानाव जड. आपणास जाणें, दुसऱ्यासही जाणें यानाव चैतन्य. ऐसें जड

चैतन्य सांगीतलें तें मजला कैसें कळेल. तंव सद्गुरु बोलती तर बा तूं कोण आहेस? शिष्य ह्मणे मी रामकृष्ण नावाचा तर बा हीं नांवें कासया आलीं सांग तर स्वामी या देहास ठेविलीं आहेत. तर एक बापा हा देह मी देह ऐसें जाणेना, दुसऱ्यास ही नजाणें तरी नेणेजी. तरी आपणास नेणें दुसऱ्यास नेणें यानाव काय यानाव जड स्वामी तेव्हां देह जड कीं असत्य कीं. प्रत्यक्ष दिसतें ह्मणून दृश्य कीं. जें तुला दिसतें तेंच तूं कैसा होसी. तस्मात देह तूं कैसा होसी. तर मीं देह नव्हेजी. तर तूं काय बापा. तर मीं कान. कान मीं कान ऐसें जाणे ना आणि दुसऱ्यास ही नजाणे यानाव काय यानाव जड स्वामी. तेव्हां हीं इंद्रियें जड कीं दृश्य. माझा कान म्हणतोस कीं मीं कान ह्मणतोस? माझा डोळा ह्मणतोस कीं मीं डोळा ह्मणतोस? स्वामी माझा डोळा माझा कान ह्मणतो. तर तें तें कैसा होसी. तर मीं नव्हेजी. तेव्हां हें ज्ञानेंद्रियपंचक श्रोत्र, त्वचा, जिव्हा. चक्षु, घ्राण हींही तूं नव्हेसी. जैसीं हीं पंचज्ञानेंद्रियें जडें तैसींच कर्मेंद्रियें जडें कीं तीं कोणतीं? वाचा, पाणि, पाद, शिश्न, गुद, हींही तूं नव्हेस कीं. तर नव्हेजी. तर तूं कोण आहेस बापा. तर स्वामी मीं क्षुधा तृषादि असें ना. दुःखी मीं मेलों मी प्राणादि अंतःकरण. तरी आपणास जाणेना. तरी दुसऱ्यास जाणे कीं काय? तरी नेणेजी. तरी हे प्राण नव्हस कीं माझे प्राण ह्मणतोस कीं तुं तरी होयजी. तेव्हां देह तुझा लिंगदेह. इंद्रियें १० प्राणपंचक ५ अंतःकरणपंचक ५ विषयपंचक ५, इतकीं मिळून हा लिंगदेह तूं नव्हेसी. नव्हे स्वामी. तर तूं कोण आहेस बापा. तर स्वामी मीं कोण आहें हें मजला कळेना आतां स्वामीनीं सांगावें. तरी मीं नेणें ऐसें कशानें ह्मणतोस. स्वयें जो वेडा तो काय मीं वेडा ऐसें जाणें. तर नेणेजी. तैसा तूं एक जाणता आहेस. तर मीं नेणें असें ह्मणतोस या स्तव तुझी नेणीव तेंच तुझें अज्ञान तेंच तुझा कारणदेह ही तूं नव्हसी. जैसे स्थूळ सूक्ष्म देह. हेही तूं नव्हसी जैसे स्थूल सूक्ष्म जडदेह अदृश्य नशीच हे नेणीव याळागीं कारणदेह ही तूं नव्हसी. तर होयजी. तिहीं देहास जाणतें ज्ञान तें ज्ञान ही मज माजी दिसत नाहीं. तर मीं केवळ निर्विकार शुद्ध चैतन्य आत्मा तो मीं कायजी. तेव्हां सद्गुरु ह्मणती भलारे बापा. जें तिहीं देहास जाणतें ज्ञान तोचि तुझा कारणदेह. तोही तूं नव्हसी. तूं केवळ चैतन्य आहेस. आतां या चहूं देहाचीं उपलक्षणें तींही तूं नव्ह

सी· तीं कोणती सांगतों ऐक· तेव्हां शिष्यें नमस्कार केला· स्वामी सांगावेंजी· स्थूलदेहपंचभूतांचा तीं पांचनादें अनुक्रमें कोणाचीं कोणती तें ऐक· ऐसे यापंचवीसविकारांचा स्थूलदेह नव्हसी· तेव्हां विकार केवीं होसी· तरी नव्हेजी· आतां दुसरा देह ऐक· लिंगदेह पंचवीस कळांचा सांगतों·

लिंगदेह·						स्थूळदेह·				
	आकाश	वायू·	तेज	आप·	पृथ्वी	पृथ्वी·	आप·	तेज·	वायू	आकाश
आकाश	अंतःकरण·	व्यान	श्रोत्र·	वाचा	शब्द·	अस्थि	लाळ	क्षुधा·	चलन·	काम·
वायू·	मन	समान·	त्वचा	पाणि·	स्पर्श·	मांस	मूत्र·	तृषा·	वलन·	क्रोध·
तेज·	बुद्धी·	उदान·	चक्षु·	पाद	रूप	त्वचा	मज्जा	आळस	धावन·	शोक
आप·	चित्त	प्राण·	जिव्हा	शिश्न·	रस	नाडी	रेत	निद्रा·	प्रसारण·	मोह
पृथ्वी·	अहंकार	अपान·	घ्राण	गुद·	गंध·	रोम·	रक्त·	मैथुन·	आकुंचन·	भय·

हाही तूं नव्हसी असे देहद्वय जाणता तूं वास्तव आपणासी तेणें ऐसें मानितोस तें आत्म्यास अज्ञान रूप कारणदेह तत्साक्षित्वें तो महाकारण देह ही तूं नव्हेसी· या देहत्रयास जाणतें ज्ञान तुझें महाकारणदेह· ऐसें पंचप्राण अंतःकर्णपंचक, ज्ञानेंद्रियपंचक, कर्मेंद्रियपंचक, विषयपंचक, ऐसें मिळोन पंचवीस कळांचा लिंगदेह· आतां चौहों देहांच्या च्यार अवस्था, चार अभिमानी, चार गुण, तेही तूं नव्हेस· चार वाचा चार स्थानें चार भोग, चार मात्रृका, हें सांगतों ऐक बापा· हे स्थूळ, सूक्ष्म, कारण, महाकारण·

देहचतुष्टयपंजर·						
अवस्था·	जागृती·	स्वप्न·	सुषुप्ती·	तुर्या·	उन्मनी·	परा·
अभिमानी·	विश्व·	तैजस·	प्राज्ञ·	प्रत्यक·	आत्मा·	परमात्मा·
गुण·	रजोगूण·	सत्वगूण·	तमोगुण·	शुद्ध·	सत्व·	सत्व·
वाचा·	वैखरी·	मध्यमा·	पश्यंती·	परा·	वाचा	निःशब्द·
स्थानें·	नेत्र·	कंठ·	हृदय·	मूर्धी	स्थान·	भ्रमरगुंफा·
भोग·	स्थूल·	प्रविविक्त·	आनंद·	आनंदा·	भास	अखंड·
मात्रा·	अकार·	उकार·	मकार·	अर्ध·	मात्रा·	ध्वनी·

ऐसे चार देह स्थूल सूक्ष्म कारण महाकारण ४ चार अवस्था· जागृती, स्वप्न, सुषुप्ती तुर्या· ४ अभिमानी. विश्व तैजस. प्राज्ञ प्रत्यगात्मा ४ गुण रज तम सत्व शुद्धसत्व ४ वाचा वैखरी, मध्यमा· पश्यंती परा· ४ स्थानें नेत्र कंठ, मूर्धी, हृदय ४ भोग स्थूल· प्रविविक्त आनंद कैवल्य ४ मात्रा अकार उकार मकार अर्धमात्रा ४ आतां स्थूलदेह· जाग्रद्अवस्था विश्वअभिमानी रजोगुण वैखरीवाचा स्थान नेत्र· स्थूल भोग अकारमात्रा ऐशीं हीं स्थूलदेहाचीं उपलक्षणें· हाही तूं नव्हेसी ।। आतां लिंगदेह ।। तैजसाभिमानी स्वप्नावस्था सत्वगुण मध्यमावाचा कंठस्थान· भोगप्रविविक्त उकारमात्रा· हीं लिंगदेहाचीं उपलक्षणें· हाही तूं नव्हेसी· ।। आतां कारणदेह ।। सुषुप्त्यवस्था प्राज्ञअभिमानी तमोगुण पश्यंतीवाचा हृदयस्थान आनंदभोग, मकारमात्रा हीं कारणदेहाचीं उपलक्षणें हाही तूं नव्हेसी· आतां महाकारणदेह· तुर्याअवस्था प्रत्यगात्मा अभिमानी· शुद्धसत्वगुण परावाचा मूर्धीस्थान कैवल्यभोग· अर्धमात्रा हीं महाकारण देहाचीं उपलक्षणें हाही तूं नव्हेसी· तूं केवळ ज्ञानचैतन्यमात्र आहेस· ऐसे देहचतुष्टय उपलक्षणासहित निरसित केली यास जीवपण हारपतें याचा भावलंपद शबलवाचांश· आतां तत्पदाची विवंचना ऐक· सृष्टीच्यापूर्वी निर्गुण निराकार निरूपम निरामय निर्विकल्प ऐसें पूर्णब्रह्म असतां तेथें अहंब्रह्मास्मी ऐसें स्फुरण झालें· त्यानाव मूलप्रकृती· त्या मूलप्रकृतीस पूर्ण ब्रह्मानें· व्यापिलें· म्हणून त्यानाव ईश्वर ऐसें बोलिजे· त्या ईश्वरास जग व्हावें अशी इच्छा· झाली त्यानाव त्रिविध अहंकृती· तिजलाही त्या चैतन्यानें व्यापिलें मग जगद्रूपमीच होईन अशी इच्छा झाली व अंतर्बाह्य सर्वत्र मीच असेन अशीही इच्छा झाली· त्या त्रिविध अहंकृतीसही त्याचैतन्यें व्यापिलें· जसें कुंभार गाडगें करूं लागला म्हणजे त्यास आकाश व्यापितें तेसें त्यास व्यापकत्व झालें· तैशापरी जींजीं तत्वें निपजलीं त्यात्यास चैतन्यानें व्यापिलें· मग त्रिविध अहंकृतीपासून त्रिगुण झालें· ते रज सत्व तमोगुण· ब्रह्म विष्णु रुद्र· ब्रह्म्याची क्रियाशक्ती, विष्णुची ज्ञानशक्ती, रुद्राची द्रव्यशक्ती· त्या द्रव्यशक्तीपासाव आकाश झालें· आकाशापासून वायू झाला· वायूपासून तेज झालें· तेजापासून आप झालें· आपापासून पृथ्वी झाली· ऐसीं हीं पंचभूतें झालीं· तैशीच ब्रह्म्यापासून दाहा इंद्रियें व पंचप्राण·

झालें. तैसेचविष्णु पासून अंत:करण पंचकजाहलें तेसेच रुद्रापासूनि आकाशा- दिपृथ्वीव्यापक उपप्राणपंचक झालें. ऐसीं देवतातत्वें झालीं. त्याचा विस्तार सां गतों ऐकशिष्या. रुद्राची द्रव्यशक्ती तमोगूण आकाशवायूतेज आप पृथ्वी प्राण पंचक रुद्र विष्णु ब्रह्मा

स्थूलदेवतातत्वपंजर				सूक्ष्मदेवतातत्वपंजर.			
वायू	चित्त	चक्षु	कृकल	उदान	ज्ञानशक्ती	रजोगूण.	नाग.
तेज.	अहंकार	जिव्हा	देवदत्त	समान	सत्वगूण	क्रियाशक्ती	कूर्म.
आप	तुर्या	प्राण	धनंजय	प्राण	अंत करण	ज्ञानेंद्रियें.	कृकल
पृथ्वी	उन्मनी.	वाक्प्राणी	जागृत्यव स्था.	अपान	मन.	श्रोत्र	देवदत्त.
				आकाश	बुद्धी.	त्वक्.	धनंजय.

आतां नाभीपासून देहाचे विराट्कायेचाविस्तार ऐक नाभीतें भूमंडल. भुवलोक व क्षस्थळ. महर्लोकतें कंठस्थान. जनलोकतें वदन. तपोलोकतें ललाट. सत्यलो- कतें मस्तक इंद्रलोकतेहात. दिग्लोकतेकान. सूर्यमंडलतेनेत्र. सुधंकलत्र ते दांत यमतो दाढा. जिव्हातो वरुणलोक. प्रजापतिलोकतें शिश्न. निरयलोकतें गुदस्था नं. ऐसाहा ब्रह्मांडगोल पंचभूतात्मक. याभूगोलास पृथ्वीचे आवरण दशगुणें त्या स आवरण दशगुणें उदकाचें. त्यास दशगुणें आवरण वायूचें. त्यास दशगुणें आ- वरण आकाशाचें आकाशास दशगुणें अहंकाराचें अहंकारास दशगुणें महत्तत्वाचें ऐसें सप्तावरण ब्रह्मांड. हास्थूलदेहविराटाचा. यारीतीनें पिंडही सप्तकंचकस्थूल देह ब्रह्मांड आणि स्पष्टि अवस्था दोंहींचा अभिमानी ब्रह्मा हाविराटाचाविस्ता रजाणऊर्ध्वभाग. आतां अधोभाग ऐक. अतळतें कटिस्थान. वितळतें जानुस्था न. सुतळतें गुडगे. तळातळत्या खोंटा. महातलतीं पाउलें. पाताळतें तळवे. ऐसीं सप्त पाताळें मिळून नाभी पासून अधोभाग. सप्तसमुद्रतें पोट. पृथ्वी त्यादिरी. पर्व तहाडें. वृक्षवेली रोमावली. नद्यात्यानाडी. मेघतें रक्त. ऐसीं चतुर्दशभुवनें मिळू न एकविराटदेह. आतां लिंगदेह देवतामय. त्यानांव हिरण्यगर्भ ऐक. अंतःकर णविष्णु. मनचंद्रमा. बुद्धिब्रह्मा. चित्तनारायण. अहंकार गौरीरमण. ऐसें अंतः

करण पंचक आतां प्राण पंचक ऐक बापा· व्यानतो नागवायू·, समानतो कूर्म· उदानतो कृकल· प्राणतो देवदत्त· अपानतो धनंजय· ऐसेहे पंचप्राण· आतां श्रोत्रते दिशा· त्वचातेपवन· चक्षूते सूर्य· जिव्हाते वरुण· घ्राणते अश्विनौदेव· हें ज्ञानेंद्रिय पंचक· आतां कर्मेंद्रिय पंचक अग्नीतें मुख· इंद्रते पाणी· उपेंद्रते पाय· प्रजापतितें शिश्न· निर्ऋतितेंगुद· ऐसींकर्मेंद्रियें· सर्वसत्तामय प्राण ऐसा देवतामय मिळूनदुसरादेह यानाव हिरण्यगर्भ· आतांगुण साम्य मायातोंकारणदेह· महामाया तो महाकारणदेह· आतां त्याची विवेचनासांगतों·

देहचतुष्टयपंजर·				
देह·	विराट·	हिरण्यगर्भ·	माया·	मूळमाया·
अवस्था·	उत्पत्ती·	स्थिती·	प्रलय·	सर्वसाक्षी·
स्थान	सत्यलोक	चंद्र	कैलास·	क्षीराब्धी·
अभिमानी·	ब्रह्मा·	विष्णु·	रुद्र·	परमात्मा·
गूण·	रजोगूण·	तमोगूण	सत्वगूण·	शद्ध सत्व·
वाचा·	वैखरी·	मध्यमा·	पश्यंती·	परा
मात्रा·	अकार·	उकार·	मकार	अर्धमात्रा·
वेद·	ऋग्वेद·	यजुर्वेद·	सामवेद·	अथर्वणवेद·

ऐसे चार देह· च्यार अवस्था चारस्थानें· चार अभिमानी· चारगूण· चारवाचा· चारमात्रा· चारवेद यांची पृथक् विवेचना· विराट्‌देह उत्पत्ती अवस्था· ब्रह्मा अभिमानी· रजोगूण· वैखरीवाचा· अकारमात्रा· ऋग्वेद हा स्थूलदेह· आतांहिरण्यगर्भदेह· स्थितीपालन अवस्था· चंद्रस्थान· विष्णुअभिमानी· तमोगूण·मध्यमावाचा·उकारमात्रा· यजुर्वेद हा सूक्ष्मदेह· आतांमायादेह· प्रळयावस्था· कैलासस्थान·रुद्र अभिमानी तमोगूण· पश्यंती वाचा· मकारमात्रा· सामवेद· महामायादेह· निर्विकल्पावस्था· क्षीराब्धिस्थान· परमात्मा अभिमानी· शद्धसत्वगूण परावाचा· अर्धमात्रा· अथर्वणवेद· हा महाकारणदेह· ऐसेंमिळूनहें तत्पद शबलवाच्यांश· हेंही तूंनव्हेसी· त्वंपद शबलवाच्यांश· तत्पदवाच्यांश· ऐशींहीं

टाकून त्वंपदशब्दलक्ष्यांशा तत्पदशब्दलक्ष्यांशाहीं दोन्हीएक यानाव असीपद तूं त्या
तिंहीपदांहून वेगळा शुद्धचैतन्यपूर्णब्रह्म तें तूंच आहेस. तरीहोयजी. स्वामीचेकृपेनें
बरें अनुभविलें. आतां मजला जन्ममरणाचें लिगाड नाहीं. मी सर्वातीत सर्वांहून वेग-
ळा आहें. ह्मणून पूर्ण प्रेमभरें स्वामीस साष्टांगनमस्कार केला. आणि विनविता झा
ला कीं स्वामी उत्पत्ति स्थिति यांचें लक्षण कळलें. परंतु प्रलयाचें लक्षण कळत नाहीं
तें सांगावें. ऐसें ऐकून स्वामी बोलते झाले. बारे प्रळय पांच प्रकारचे आहेत. ते ऐका
वे. पिंडींचे प्रळय तीन. सुषुप्ति अवस्था १ मरण २ ब्रह्मज्ञानप्रळय ३ सुषुप्ती काळीं.
इंद्रियांचें चलन वलन नाहीं व मी अमुक ह्मणून ही आठवण नाहीं ह्मणून सुषुप्ति प्र
ळय १ आतां मरण काळीं विषयांचा ध्यास तो इंद्रियामध्यें येतो ह्मणून तेव्हां वि
षयांचा आभास होतो. इंद्रियांच्या शक्ती अंतःकर्ण पंचकीं येतात. अंतःकर्णपंच
कं प्राणपंचकीं मिळतें. ते प्राण अज्ञान झाले ह्मणजे देह निचेतन पडतो. यानाव मर
णप्रळय. २ आतां तिसरा प्रळय ऐक. अनुभव कालीं देहादिप्रपंचांचा अभास
होणें. आपणांवांचून कांहींच नाहीं हें आत्मज्ञान झालें ह्मणजे या त्रैलोक्याची
आठवण नाहीं यानाव ज्ञानप्रलय तिसरा ३ ऐसें पिंडींचे तीन प्रलय. आतां ब्रह्मां
डींचे दोन प्रलय ऐक. च्यार युगें सहस्त्र वेळ येऊन जातील तेव्हां लघु प्रलय. ब्रह्मया
चीं निद्रा ते समयीं सहस्त्रकीर्णी सूर्य तापतो तेव्हां वनस्पत्यादि सर्व दग्ध होतें त्या
अग्नीस्तव शेषाची फणी पोळते. तेणें करून शेष अग्नी ज्वाळा टाकितो. त्या अ-
ग्नीज्वाळा मेघमंडळास लागतात. तेणें करून मेघ मुसळधारा वर्षतो. त्यायोगें
पृथ्वी समुद्रांत विरते. तेव्हां अवघे जलमय होतें यानाव जलप्रलय. १ आतां महा
प्रळय ऐक ब्रह्म्याचीं शत वर्षें होतील तेव्हां जलप्रलय होतो. तो कितीएक वर्षें. म
ग जळास अग्नी शोषितो. अग्नीस कित्येक काळीं वायू गिळितो. वायूस आकाश गि
ळितें. आकाशास अहंकार गिळितो. अहंकारास महत्तत्व गिळितें. महत्तत्व मायेंत
लीन होतें. ते महामाया परब्रह्मस्वरूपीं लीन होत्ये. यानाव महाप्रळय. २ ऐसें.
जाणून सद्गुरूस भजावें. ह्मणजे जरामरण देह धर्म क्षुधा. तृषा प्राणधर्म. सुख
दुःख मनोधर्म ऐसें जाणून अबाधित प्रारब्ध कालक्षेप करितां कृतकृत्य यतो शि
ष्यां: पंचमात्रा परब्रह्म. मंत्रशब्द ब्रह्म नित्य सत्य पूर्ण अविनाश तये शब्दिं मोक्ष

नगुण स्फुरणनिमालेलेंतेंचगुणसाम्यअहंकार ज्ञानिमात्रबीजरूपस्थायेपुनः ते घूनयथापूर्वउपजतें एवंपुनः पुनःउत्पत्ति, पुनः पुनः स्थिती, पुनः पुनः प्रलय. येणें प्रकारें प्रपंचअनादि ऐसा अनुभवें वासनात्यागकेलियापुनः तद्वत्प्रकारें स्थिती होऊन पूर्णब्रह्मीं गतीहोत्ये. मगपुनः जन्मकारणनाहीं ॥ ॥ इतितत्वमसीमहावाक्यपंचीकरणं समाप्तम् ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥

अथ प्राकृतआशौच गंगाधरी

प्रारंभः

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥प्रथमनमनकरीमीगणपती ॥ वंदुंशारदानिगुरु ॥ महाराष्ट्र भाषावोंवियाचेरिती ॥ गंगाधर वदवीतसे ॥ १ ॥ धर्मशास्त्रपरमकठिण ॥ त्यांतअशौचनिर्णयअतिगहन ॥ कलियुगींअल्पप्रज्ञाजन ॥ म्हणउनीसांगतोंस्पष्टार्थ ॥ २ ॥ महाराष्ट्र म्हणूनीपंडितीं ॥ ग्रंथउपहासकरीती ॥ तरीसंस्कृताचीम्होकोक्ती ॥ बोलिलों असेंजाणपां ॥ ३ ॥ नदीचींदोन्हींतटकें ॥ परीप्रवाहीये कचीउदकें ॥ महाराष्ट्रसंस्कृतयेकें ॥ अर्थअसेकथियेला ॥ ४ ॥ ॥ अथस्त्रावाशौचं ॥ ॥गर्भिणीजालियादिवसापासून ॥ तृतीयमासींगर्भनाशन ॥ म्हणऊनितांदिवसतीन ॥ अशौचमातेनेंधरावें ॥ ५ ॥ चवथेमासींगर्भनाशन ॥ जालिया अशौचच्यारदिन ॥ मातेनेंधरावें प्रयत्नेंकरुन ॥ हानिश्चयसर्वशास्त्रीं ॥ ६ ॥ तिसराअथवाचवथामास ॥ यांतंजालियागर्भनाश ॥ स्त्रावसंज्ञा आहेत्यास ॥ पंडीतद्विजबोलती ॥ ७ ॥ स्त्रावजालियानिश्चयेसी ॥ पिताआणिसापिंडासी ॥ स्नानशुद्धीआहेतयांसी ॥ स्त्रावाशौचसंपलें ॥ ८ ॥ ॥ अथपाताशौचं ॥ ॥ पंचममासींगर्भपतन ॥ मातेसी अशौचपंचदिन ॥ पिताआणिसापिंडजन ॥ याणिंत्रिराञधरावें ॥ ९ ॥ षष्ठममासींगर्भपतन ॥ मातेसि अशौचषष्ठदिन ॥ पिताआणिसापिंडजन ॥ याणिंत्रिरात्रधरावें ॥ १० ॥ ॥ अथप्रसवाशौचं ॥ ॥ सप्तममासापासून ॥ दशममासपर्यंतजाण ॥ प्रसूतजालियागर्भिण ॥ दशदिनसूतकसर्वांसी

॥११॥ ॥अथसापिंडसमानोदकसगोत्रलक्षणं॥ ॥सापिंडहेकोण
कोणाते॥ हासंशयश्रोतियामनातें॥ ह्मणऊनिसांगतोंस्पष्टीकरणातें॥ श्रोतीश्रवण
करावें॥१२॥ एकापुरुषापासोनिदोनवंश॥ त्यासह्मणावेंमूळपुरुष॥ त्यामूळपुरु
षासहितसप्तपुरुष॥ त्यांससापिंडह्मणावे॥१३॥ त्यासापिंडापुढेंसप्तपुरुषपर्यंत
॥समानोदकत्यासपंडीतह्मणत॥ त्यापुढेंसप्तपुरुषपर्यंत॥त्याससगोत्रजह्मणावे
॥१४॥ ॥अथसापिंडादिकांसअशौच॥ ॥ सापिंडानींअशौचदश
दिन॥ धरावेंसमानोदकींत्रिदिन॥ सगोत्रजानींयेकदिन॥ अशौचधरावेंएकमती॥
१५॥ बहुग्रंथांचेमतेंकरून॥ चतुर्दशपुरुषांचेंअशौचजाण॥ सगोत्रजासनाहीं
येकदिन॥स्नानमात्रकरावें॥१६॥ ॥अथकन्याप्रसवाशौचं॥ ॥आ-
ईबापाचियाघरीं॥कन्याप्रसूतजालीतरी॥ येकत्रभावादिमातापितरीं॥येकदि
नवृद्धीधरावी॥१७॥कन्याप्रसूतीभर्तृगृहीं॥जालियामातापितरांही॥ बांधवा
दिकुळत्यांसही॥सूतकनाहीहानिश्चय॥१८॥ ॥अथबालकमरणोपर
दशदिनांतजाताशौचं॥ ॥प्रसूतीसमयाअवसरीं॥ बालकगतप्राणपडलें
जरी॥सापिंडबंधूमातापितरीं॥ दशदिनसोयरधरावे॥१९॥ गर्भिणीप्रसूतजा-
लियावर॥ बालकनालछेदनात्पूर्व॥ मरणपावलेंअसतांजर॥ मातेनेंदशाहधरा
वें॥२०॥ माताआणिसापिंडांनी॥ त्रिदिनसोयरधरूनी॥ इतरव्हावेंकर्माचर
णीं॥ हानिश्चयबहुग्रंथीं॥२१॥गर्भिणीप्रसूतिजालियावर॥ बालकनालछे-
दनानंतर॥ मरणपावलेंअसतांजर॥दशदिनसोयरसर्वांसीं॥२२॥जन्मदिवसा
पासूनिदशदिन॥ मध्येंपावतांशिशुमरण॥जननसूतकमात्रधरून॥ मृताशौ
चनधरावें॥२३॥ पंचमीषष्ठीपूजनदिवसीं॥ त्याचप्रकारेंदशमदिवसीं॥ दानपू
जादिकर्मासी॥ अधिकारआहेपितयास॥२४॥जननसूतकाचेंएकालक्षण॥
पिताआणिसापिंडजन॥ यांचास्पर्शलोकांकारण॥ जालियादोषनसेची॥२५॥ त-
थापीदेवपितृकर्माचरणीं॥ सूतकीयाचास्पर्शनकरावाकोणीं॥ जननसूतकीजे
त्यानीं॥ मानसींअर्घ्यांतसंध्याकरावी॥२६॥ येथूनिसंपलेंजननसूतक॥ पुढेंसां
गतोंमृतसूतक॥ त्यांतीलभेदआहेतअनेक॥ स्वस्थचित्तेंऐकावे॥२७॥ ॥
इतिजाताशौचं॥ ॥अथमृताशौचं॥ ॥मरणसूतकीजेमाणी॥ त्यां

सस्पर्शनकरावाकोणी ॥ स्पर्शजालियानिश्चयेंकरुनी ॥ सचैलस्नानकरावें ॥ २८॥ अकरावेदिवसापासून ॥ यावत्विवाहमौंजीबंधन॥ आपत्यमरणीत्रिदिन ॥ मातापितरींधरावें॥२९॥ ह्याशास्त्रार्थविज्ञानेश्वरीं॥ स्पष्टलेखअसेनिर्धारीं ॥ श्रेष्ठग्रंथपृथ्वीवरी॥ ह्मणुनीआज्ञामानावी॥३०॥ कोणीयेकाचेमतेंकरुन॥ यावत्षष्ठमाससंपूर्ण॥ कन्यामरणीयेकदिन॥ मातापितरींधरावें॥३१॥ त्रयोदशदिनापासून॥ यावत्वर्षत्रयसंपूर्ण॥ आपत्यमरणींदहन॥ अथवागर्तेंतपुरावें॥३२॥ त्रयोदशदिनप्रभृती॥ यावत्होईलदंतोत्पत्ती॥ पुत्रदाहएकरात्री॥ सपिंडींसूतकधरावें॥३३॥ सप्तममासआरंभापासून॥ यावत्तीनवर्षेंहोतीपूर्ण॥ पुत्रमरणीयेकदिन॥ सापिंडीं अशौचधरावें॥३४॥ वर्षत्रयानंतरजाण॥ यावत्होईलमौंजीबंधन॥ मध्येंजालियापुत्रमरण॥ त्रिरात्रअशौचसापिंडां॥ ३५॥ ॥ अथआपत्यमरणीं सोदकांससूतकप्रकार॥ ॥ उपनयनरहितविवाहरहित॥ पुत्रकन्यामरणपावत॥ समानोदकांसनाहींसूतक॥ स्नानत्यांणींकरावें॥३६॥ कन्यामरणीअशौचप्रकार॥ तीनवर्षेंजालियानंतर॥ कन्यामरणीं वाग्दानात्पूर्व॥ पुरुषसपिंडयेकरात्र॥३७॥ वाग्दानोत्तरकन्यामरण॥ यावद्विवाहपर्यंतजाण॥ पितृभर्तृसापिंडांन॥ त्रिरात्रसूतकधरावें॥३८॥ ॥ अथशूद्रमरणीअशौचप्रकार॥ ॥ त्रिवर्षानंतरशूद्रमरण॥ यावद्विवाहपर्यंतजाण॥ त्रिरात्रसूतकधरून॥ शूद्रसपिंडींशुद्धव्हावें॥३९॥ शूद्रविवाहनजालाजर॥ षोडशवर्षांनमृतपावलातर॥ अशौचधरूनीत्रिरात्र॥ शूद्रज्ञातीशुद्धहोती॥४०॥ विवाहअथवाषोडशवर्षें॥ जालियानंतरयेकमास॥ अथवाअशौचदहादिवस॥ शूद्रानींधरावेंयेरिती॥४१॥ ॥ अथमौंजीविवाहरहितपुत्रकन्येसअशौचप्रकार॥ ॥ माताआणिपितामरण॥ जालियासूतकदशादिन॥ उपनयनरहितविवाहहीन॥ पुत्रकन्यांनींधरावें॥४२॥ ॥ अथउपनीताशौचं॥ ॥ उपनयनोत्तरपुत्रमरण॥ जालियासापिंडांसदशादिन॥ समानोदकांसत्रिदिन॥ सगोत्रजींस्नानकरावें॥४३॥ ॥ अथविवाहितकन्येचाअशौचप्रकार॥ ॥ विवाहानंतरकन्यामरण॥ पावतांपितृगृहींजाण॥

मातापितादोघेजण॥ त्याणीं त्रिरात्र धरावें॥ ५४॥ याचप्रकारें सापत्न मातु॥ तैसा चजाणावा सापत्नभ्रातु॥ आणखीही सोदरभ्रातु॥ याणीं त्रिरात्र धरावें॥ ५५॥ पित्याच्याघरीं कन्यामरण॥ जालिया पितृव्यसापिंडजन॥ पितृगृहीं असलिया येकदिन॥ सूतक धरावें निश्चयेसीं॥ ५६॥ पितृगृहीं कन्यामरण॥ जालिया अशौ चदिवसतीन॥ मातापितादोघेजण॥ सापत्नमातेनें धरावें॥ ५७॥ बंधूनी धरावें पक्षिणी॥ ऐसें बोलती वसिष्ठमुनी॥ कोणी येकाचे मतें करुनी॥ पितृव्यास येकदिन॥ ५८॥ ॥ अथ मातृपितृमरणीं कन्येस अशौच प्रकार॥ ॥ मातापितादोघेजण॥ दैवयोगें पावती मरण॥ कन्येनें अशौच दिवसतीन॥ दशदिनांतधरावें॥ ४९॥ जरी दशदिन जालियावरी॥ मरणश्रवण वत्सरांतरीं॥ अथवा काळें कालांतरीं॥ तथापी पक्षिणी धरावें॥ ५०॥ याचप्रकारें सापत्न मातु॥ मरण पावलाच री निश्चितु॥ त्रिरात्र धरावें दशदिनांतु॥ तदनंतर पक्षिणी धरावें॥ ५१॥ ॥ अथ भगिनीबंध्वाशौच प्रकार:॥ ॥ बंधुगृहीं भगिनीमरण॥ अथवा भगिनीगृहीं बंधूमरण॥ जालिया अशौच दिवसतीन॥ परस्परें धरावें॥ ५२॥ बंधू भगिनीगृहांतरीं॥ मरण पावलिया निर्धारीं॥ परस्परें पक्षिणी तरी॥ धरावें हा निश्चयु॥ ५३॥ ग्रामांतरीं उभय मरण॥ जालिया अशौच येकदिन॥ सापत्नबंधू भगिनीजन॥ त्यांनेंही अशौच याचरिती॥ ५४॥ भगिनी मेलिया भगिनीस॥ याचप्रकारें आहे तीस॥ ऐसें भासतें आह्मास॥ स्पष्ट लेखन देखों॥ ५५॥ ॥ अथ पितृव्याचें अशौच प्रकार॥ ॥ पितृव्यादि पितामहजन॥ यांचे मरणीं करूनि स्नान॥ कन्या शुद्ध होतसे जाण॥ हा निश्चय धर्मशास्त्रीं॥ ५६॥ ॥ अथ मातुलांचा अशौच प्रकार॥ ॥ मातुल अथवा मातुलपत्नी॥ मरणीं अशौच धरूनि पक्षिणी॥ भाचाभाचीदोघेजणी॥ शुद्ध होती निश्चित॥ ५७ भाचाचे गृहीं मातुलमरण॥ तेंमाच उपकारकर्ता मातुल जाण॥ त्याचे मरणीं अशौच त्रिदिन॥ भाचीभाच्यानें धरावें॥ २॥ सापत्नमातुल पावे मरण॥ याचरीती अशौच जाण॥ सापत्नमातुलपत्नीमरण॥ जालिया अशौच नसेची॥ ५९ भगिनीपुत्रकन्येस॥ भाचाभाची ह्मणती त्यास॥ समजपडावा अज्ञानास॥ केवळ प्राकृत बोलिलों॥ ६०॥ उपनीत भागिनेय सापत्न भ्राता॥ उभयमरणीं

तीनदिवसांचा॥ अधिकारआहेसूतकाचा॥ मातुळभगिनीमातुळास॥६१॥उप
नयनरहीतभाचा॥ तैसाचअसेलसापत्नभाचा॥उभयमरणीपक्षिणीचा॥ अ
धिकारीअसेमातुल॥६२॥ याउभयतांचेमरणीं॥ सूतकधरावेंपक्षिणी॥ शुद्ध
होईलमातुलभगिनी॥ ऐसेंद्विजबोलती॥६३॥ भाचीजरीपावेमरण॥ तरीमा
तुलेंकरावेंस्नान॥ ऐसेंभासेमजकारण॥ वाक्यार्थनदिसेह्मणोनियां॥६४॥ ॥
अथमातामहमातामहीचेंअशौचप्रकार॥ ॥मातामहपावेमरण॥
दौहीत्रदौहीत्रीदोघेजण॥ यांससूतकदिवसतीन॥ आहेनिश्चयजाणपां॥६५
मातामहग्रामांतरीं॥ मरणपावलाअसेलजरी॥ पक्षिणीसूतकधरावेंतरी॥उभ
यतांनींद्विजआज्ञा॥६६॥ मातामहीचियामरणीं॥ दौहीत्रदौहीत्रीउभयतांनीं
॥सूतकधरावेंपक्षिणी॥ ह्मनेमवहुग्रंथीं॥६७॥ अनुपनीतदौहीत्रमरणीं॥
मातामहसहितपत्नी॥उभयतांसआहेपक्षिणी॥ उपनीतमरणींत्रिरात्र॥६८॥
दौहीत्रीमरणपावेजरी॥ सूतकधरावेंनिर्धारी॥सापत्नीकमातामहयानींतरी॥
स्नानमात्रकरावें॥६९॥ ॥अथसासूसासरेयांचाअशौचप्रकार॥
सासूसासरादोघेजण॥ कालांतरींपावतीमरण॥जामातसंनिधअसलियाजा
ण॥ अशौचत्रिदिनधरावें॥७०॥ असन्नीधअसलियाजांवई॥ तथापीपक्षिणी
धरावेंपांहीं॥ग्रामांतरींअसल्याही॥ येकरात्रधरावें॥७१॥ सासूसासरायांचा
उपकार॥ जांवयावरीअसेलफार॥ संन्निधनसलाजामातजर॥ तथापीत्रिरात्रधरा
वें॥७२॥ भार्यापावलियामरण॥ श्वश्रुसंबंधतुटलाजाण॥उपकारहीनसलाजा
ण॥ तथापीपक्षिणीधरावें॥७३॥ ॥अथजामाताचाअशौचप्रकार॥
॥जामातमरणीयेकदिन॥ स्वगृहीमरणीत्रिदिन॥ सासूसासरियानेंधरू
न॥ शुद्धव्हावेंयेरितीं॥७४॥ ॥अथमेव्हण्याचाआशौचप्रकार॥ ॥
उपनीतशालकपावेमरण॥ भगिनीभार्यासयेकदिन॥ अनुपनीतमेलियास्नान॥
लेखनअसेसिंधुसांगरीं॥७५॥ याप्रकारेंशालकमरण॥ भगिनीभर्तुसयेकदि
न॥ कोणीयेकाचेमतेंकरुन॥ अशौचमेहुणीचेंधरावें॥७६॥ ॥अथमा
वशीचेआतेचेअशौचप्रकार॥ ॥मातृभगिनीचेमरणीं॥ भगिनीपुत्रक
न्यायांणी॥ अशौचधरावेंपक्षिणी॥सापत्नमावशीचेंयेरितीं॥७७॥पितृभगि

नीपावेमरण ॥ बंधूचेसुतकन्यानीजाण ॥ पक्षिणीसूतकधरून ॥ सापत्नआतेचें स्नानमात्र ॥ ७८ ॥ स्वगृहीपितृभगिनीमरण ॥ तैसीचमातृभगिनीहीनिधन ॥ पावलियादिवसतीन ॥ सूतकधरावेंनिश्चयेसी ॥ ७९ ॥ ॥ अथबंधुत्रयाचेअशौचप्रकार ॥ ॥ उपनीतबंधुत्रयमरणीं ॥ अशौचधरावेंपक्षिणी ॥ अनुपनीतान्विपेमरणी ॥ येकदिनसूतकधरावें ॥ ८० ॥ गुणहीनबंधुत्रयमरण ॥ त्याचेंहीसूतकयेकदिन ॥ स्वगृहीबंधुत्रयाचेंनिधन ॥ जालियात्रिरात्रधरावें ॥ ८१ ॥ बंधुत्रय हेकोणकोण ॥ त्याचेंहीसांगतोंलक्षण ॥ तेंऐकावेंचित्तदेउन ॥ ग्रंथाशयबोलतों ॥ ८२ ॥ आपलेपित्याचेभगिनीचापुत्र ॥ आपलेमातेचेभगिनीचापुत्र ॥ आपलेमातुळाचापुत्र ॥ त्यांसआत्मबंधूह्मणावे ॥ ८३ ॥ आपुलेपित्याचेआतेचापुत्र ॥ आपलेपित्याचेमावशीचापुत्र ॥ आपुलेपित्याचामातुलपुत्र ॥ त्यांसपितृबंधूह्मणावे ॥ ८४ ॥ आपुलेमातेचाआतेचापुत्र ॥ आपुलेमातेच्यामावशीचापुत्र ॥ आपुलेमातेचामातुलपुत्र ॥ त्यांसमातृबंधुह्मणावे ॥ ८५ ॥ बंधुत्रयहेअतिकठिण ॥ ह्मणूनिस्पष्टार्थवदलोंजाण ॥ यानवांनींसूतकग्रहण ॥ कैसेंकरावेंतेंऐका ॥ ८६ ॥ यानवांबांधवांमध्येजाण ॥ पावतांआत्मबंधुत्रयमरण ॥ त्यानींमातृपरस्परकरून ॥ सूतकधरावेंनिश्चयें ॥ ८७ ॥ ज्यापुरुषाचेपितृमातृबंधू ॥ मरणीसूतकअसेसंबंधु ॥ तोंचिपुरुषमेलियाषड्बंधू ॥ यांणीसूतकधरावें ॥ ८८ ॥ ॥ उदाहरण ॥ ॥ देवदत्तनामायेकब्राह्मण ॥ त्याचेआत्मबंधूशिव १ राम २ कृष्ण ॥ हेतिघेपावतीजेव्हांमरण ॥ देवदत्तेंसूतकधरावें ॥ ८९ ॥ देवदत्तमेलियाआत्मबंधूसी ॥ शिव १ राम २ कृष्ण ३ यातिघांसी ॥ सूतकआहेगानिश्चयेसी ॥ परस्परसंबंधूह्मणोनियां ॥ ९० ॥ ॥ अथभगिनीत्रयांचासूतकप्रकार ॥ ॥ पितृभगिन्यादिकांच्याकन्या ॥ विवाहितमरणीयेकदिनआज्ञा ॥ अविवाहितासस्नानआज्ञा ॥ ऋषींचीअसेजाणपां ॥ ९१ ॥ बंधुत्रयपावतांमरण ॥ पितृष्वसादिकन्येसस्नान ॥ सिंधूआशयहाह्मणऊन ॥ लेखअसेसिंधुसारीं ॥ ९२ ॥ ॥ अथदत्तपुत्राचाअशौचप्रकार ॥ ॥ परगोत्रींचाजोदत्तक ॥ त्याचेंकितीधरावेंसूतक ॥ पितेदोन्हीजनकपालक ॥ त्याणींत्रिरात्रधरावें ॥ ९३ ॥ बहुग्रंथभ्रमत्तेंकरून ॥ पूर्वापारसपिंडानीयेकदिन ॥ अशौचधरावेंनिश्चयेंकरून ॥ जननसूतकऐसेंची ॥ ९४ ॥ दत्तक

पुत्रपौत्रमरणीं॥ उभयपित्यांचेंसपिंडांनीं॥ येकदिनसूतकधरूनी॥ कर्माचर
णीयोग्यव्हावें॥ ९५॥ नीळकंठमतेंकरून॥ दत्तकमरणीदशदिन॥ हेंहीमत्र-
असेजाण॥ देशाचारेंवर्तावें॥ ९६॥ ॥ अथदत्तपुत्रासअशौचप्रकार
॥ ॥ जनकपालक दोन्हीपिते॥ मरणआलियाजरीत्यांतें॥ दत्तपुत्रानेंत्रिरा
त्रातें॥ अशौचधरावेंनिश्चयेसीं॥ ९७॥ उभयपित्याचे सपिंडमरणीं॥ दत्तकादीपु
त्रपौत्रांनी॥ येकदिनअशौचधरुनी॥ शद्धहोयदत्तवंश॥ ९८॥ औरसपुत्राभ्रा
वेंजाण॥ पालकपित्याचेंउत्तरकर्म॥ केलियासूतकादशादिन॥ निश्चयेसींधरावें॥
९९॥ ॥ अथस्वगोत्रींचादत्तकत्याचेअशौचप्रकार॥ ॥ स्वगोत्रींचाजो
दत्तक॥ त्याचेंकायसांगावेंअधिक॥ दशदिनआहेसूतक॥ हेंसर्वहीजाणती॥
१००॥ ॥ अथआचार्यगुरुशिष्यादिकांचे अशौचप्रकार॥ ॥
आचार्यगुरुशिष्यमरण॥ यात्रिवर्गांचेदिवसतीन॥ हेचग्रामांतरींपावतीमरण॥
तरीपक्षिणीधरावें॥ १०१॥ ऋत्विजपावतीजरीमरण॥ अशौचधरावेंदिवसती
न॥ स्वाध्यायीमरणींजाण॥ पक्षिणीसूतकधरावें॥ २॥ ॥ अथसन्या
सीमरणअशौचप्रकारः॥ ॥ सन्यासघेउनपुरुषमरती॥ त्यांसप्रामउत्त
मगती॥ सापिंडांसनाहींअशौचप्राप्ती॥ स्नानमात्रकरावें॥ ३॥ ॥ अथग्रा-
माधिपतीवदेशाधिपतीयांचे अशौचप्रकार॥ ॥ ग्रामाधिपतीदेशा
धिपती॥ दिवामरणींसूर्यअस्तांतीं॥ रात्रीमरणींसूर्योदयांतीं॥ अशौचनिवृ-
त्तीहोतसे॥ ४॥ ॥ अथपक्षिणीसूतकाचेंलक्षण॥ ॥ पक्षिणी-
सूतकधरावेंकेसें॥ लक्षणपक्षिणीचेंआहेकेसें॥ संशयनिवृत्तीहोईलऐसें॥
स्पष्टसांगतोंतेंऐका॥ ५॥ जादिवशींप्राणीमरत॥ तोसंपूर्णदिवसरात्र॥ दुसरे-
दिवशींअस्तमानपर्यंत॥ अशौचधरावेंनिश्चयेसीं॥ ६॥ दिवसापावलियामरणी
॥ त्याप्रकारेंधरावीपक्षिणी॥ रात्रीमरणपावतीप्राणी॥ त्याचेंलक्षणभिन्नअसे
॥ ७॥ पूर्वरात्रीउत्तररात्री॥ प्राणीमरणपावतीजरी॥ दुसरेदिवशींसूर्यअस्तां
तरीं॥ पक्षिणीनिवृत्तीहोतसे॥ ८॥ रात्रीमरणीतेरात्री॥ दुसरेदिवशींदिवारा
त्री॥ तिसरेदिवशींस्नानशद्धी॥ सूर्योदयींजाणपां॥ ९॥ पक्षद्वयरात्रीमरणी॥
आहेवरोसेंवदतीमुनी॥ त्यांतूनयेकपक्षघेउनी॥ पक्षिणीग्रहणकरावी॥ ११०॥

इतिपक्षिणीलक्षण ॥ ॥ ग्रामामध्येंशवअसल्यास आशौच ॥ ॥
ग्रामामध्येंमनुष्येंमरती ॥ यावत् दहनासीप्रेतनेती ॥ तावत् आशौचग्रामस्थांप्रती
॥ स्वगृहींपशूऐसेची ॥ ११ ॥ ॥ अथअतिक्रांताशौच ॥ ॥ जननसूत
काचेदशदिन ॥ जालियावरदृहीकललीजाण ॥ वृद्धीनधरावीनिश्चयेंकरून ॥ पि
त्यानें स्नान करावें ॥ १२ ॥ त्रिरात्रसूतकाचे अधिकारी ॥ त्याणींत्रिरात्रलोटलिया
वरी ॥ मृताशौचनधरावेंनिर्धारी ॥ कन्यावेगळीकरून ॥ १३ ॥ पक्षिणीअथवाएक
दिन ॥ ऐसाअधिकारीअसतांजाण ॥ त्याणींपक्षिणीएकदिन ॥ अतिक्रांतिस्नान
करावें ॥ १४ ॥ दशदिनजेअधिकारी ॥ दुसरेंसूतकमध्यांतरीं ॥ श्रवणींशेषदिव-
सींतरीं ॥ सूतकसमाप्तिकरावी ॥ १५ ॥ पुत्रपत्नीयांसहीजरी ॥ मरणश्रवणमध्यं
तरीं ॥ दोघांहींशेषदिवसींतरी ॥ सूतकनिवृत्तीकरावी ॥ १६ ॥ अस्थिअथवाप
र्णशरविधी ॥ शेषदिनांनींसंस्कारसिद्धी ॥ करावीहामुख्यार्थविधी ॥ प्रेतक्रियाये
रीती ॥ १७ ॥ ॥ अथदशाहोत्तर मातापितापुत्र इत्यादिकांचे अशौच
प्रकार ॥ ॥ मुख्यदशाहलोटलियावरी ॥ मृतकधरावेंकोणतेपरी ॥ पुत्र
पत्नीसपिंडअधिकारी ॥ कोणासकितीतेंऐका ॥ १८ ॥ मातापितादोघेजण ॥
देशांतरींपावतीमरण ॥ दशाहोत्तरमरणश्रवण ॥ जालियापुत्रासदशदिन ॥ १९
वर्ष अथवाद्वादशवर्ष ॥ जालियावार्ताश्रुतपुत्रास ॥ तथापिसूतकदशदिवस ॥
मातापित्यांचेंधरावें ॥ २० ॥ त्याचप्रकारेंभ्रतारमरण ॥ जालियापत्नीसदशदि
न ॥ पत्नीमरणींदशदिन ॥ भ्रतारासजाणणें ॥ २१ ॥ सापत्नमातोश्रीचेमरणीं ॥
दशाहोत्तरमरणश्रवणीं ॥ वर्षांतरजालेंतरीपुत्रांनीं ॥ त्रिरात्रसूतकधरावें ॥
२२ ॥ आपुलेधर्मपत्नीचापुत्र ॥ दैवयोगेंपावेपरत्र ॥ पित्यानें अशौचत्रिरात्र ॥ व
र्षांतरींहीधरावें ॥ २३ ॥ याचप्रकारेंमातोश्रीस ॥ पुत्रमरणींतीनदिवस ॥ सूतकआहे
निश्चयेंस ॥ दशाहोत्तरजाणणें ॥ २४ ॥ एकापुरुषाच्यादोघीनारी ॥ त्यांतूनमरेदेशां
तरीं ॥ श्रवणजालियावर्षांतरीं ॥ सवतीनेंदशाहधरावें ॥ १२५ ॥ ॥ अथदशा
होत्तरसपिंडमरणश्रवणे अशौचप्रकार ॥ ॥ दशाहानंतरएकदेशीं
सपिंडमरणपावलियासी ॥ सूतकधरावेंनिश्चयेंसीं ॥ मासक्रमेंतेंऐका ॥ २६
तीनमासांततीनदिवस ॥ षण्मासपर्यंतपक्षिणीस ॥ नवमासपर्यंतयेकदिवस

सूतकधरावेंयेरिती॥२७॥दशामासापासूनिजाण॥स्नानकरावेंहिंरुवेंकरून॥ऐसेंसपिंडसूतकधरून॥विहितकर्मीयोग्यव्हावें॥२८॥ ॥इतिस्वदेशी मरणाशौचं॥ ॥अथदेशांतरमरणींआशौचं॥ ॥देशांतरींसपिंडमरण आलियादशाहानंतरश्रवण॥स्नानशुद्धीकरूनिजाण॥सपिंडशुद्धहोतसे॥२९ ॥हाशास्त्रार्थविज्ञानेश्वरीं॥शुद्धअसेलिहिलानिर्धारीं॥त्रिंशन्श्लोक्यादिग्रं थांतरीं॥तेथेंहीअसेस्नानशुद्धी॥३०॥त्रिपक्षपर्यंततीनदिवस॥षण्मासपर्यं तपक्षिणीस॥नवमासपर्यंतएकदिवस॥वर्षपर्यंतसज्योती॥३१॥सज्योतिको- पासह्मणती॥दिवाश्रवणसूर्यअस्तांतीं॥रात्रिश्रवणींसूर्योदयांतीं॥सूतकनि वृत्तीहोतसे॥३२॥हाशास्त्रार्थमाधवांनवचन॥स्वयेंविष्णूसांगेआपण॥श्रेष्ठ पक्षह्मणऊन॥धर्माब्धिसारीलेखअसे॥३३॥दशांतरमरणींजाण॥दोन्ही पक्षआहेतप्रमाण॥तारतम्यपाहूनिजाण॥एकपक्षस्वीकारावा॥३४॥ ॥ अथदेशांतरलक्षण॥ ॥देशांतरह्मणावेंकशास॥तेंऐकावेंसावकाश॥ योजनह्मणावेंचौंकोशांस॥असेंऋषिवर्यबोलती॥३५॥विसांयोजनापैलीक डे॥ब्राह्मणासदेशांतरघडे॥क्षत्रियांसचोवीसांपुढें॥देशांतरजाणावें॥३६॥ तिसायोजनानंतर॥वैश्यांसघडेदेशांतर॥साठायोजनानंतर॥देशांतरशूद्रा सीं॥३७॥महानदीमहापर्वत॥यापैलीकडेप्राणीमरत॥अथवाभाषाभेदहोत ॥तेथेंदेशांतरयोजावें॥३८॥देशांतराचींहींलक्षणें॥सांगीतलींयथामतीनें॥ मरणपाहुनीव्यवस्थेनें॥सूतकनेमसांगावा॥३९॥ ॥इतिदेशांतरलक्षणं॥ ॥अथरात्रौजननमरणप्रकारः॥ ॥रात्रौहोतांजन्ममरण॥दिवसध रावाकोठूनकोण॥तेंचसांगतोंव्यवस्थेंकरून॥स्वस्थचित्तेंऐका॥४०॥रात्री च्याकरावेभागतीन॥दोनभागपूर्वदिन॥तृतीयभागतोउत्तरदिन॥जन्ममरणींधरा वा॥४१॥अर्धरात्रीअलीकडेपूर्वदिन॥अर्धरात्रीपैलीकडेउत्तरदिन॥कोणीये- कानेमनेंकरून॥द्वितीयपक्षहाअसे॥४२॥दोन्हीपक्षआहेतप्रमाण॥देशा चारपाहोनिजाण॥दक्षिणदेशींचेब्राह्मण॥प्रथमपक्षआचरती॥४३॥अग्नि होत्रीपावतांमरण॥प्रेतासमंत्रकअग्निदान॥तेथूनिसूतकधरावेंपूर्ण॥पुत्रप त्नीसर्वांसी॥४४॥स्मार्ताग्नीपुरुषमरणीं॥सूतकमृत्युदिनापासूनी॥ग्रहण

कार्वेंपुनर्विदकानीं ॥ निरग्निकासहेचरिती ॥ ४५ ॥ ॥ अथगर्हीताशौच ॥ ॥ ॥ प्रेतक्रियानजालियावरी ॥ सापिंडसूतधरीजरी ॥ स्नानकरावें प्रेतसंस्कारीं ॥ पुन्हासूतकनधरावें ॥ ४६ ॥ मृताचेंसूतकधरिलेंनाहीं ॥ क्रियाहीरहितजाली पांहीं ॥ सपिंडीसंस्कारसमईं ॥ त्रिरात्रसूतकधरावें ॥ ४७ ॥ पत्नीपुत्रानीदशदिन ॥ सूतकधरावेंनिश्चयेंकरुन ॥ मुख्यदशाहलोटलियाजाण ॥ याविधीनेंवर्तावें ॥ ४८ ॥ ॥ अथदेशांतरगमनींवर्षप्रतीक्षा ॥ ॥ देशांतरासपुरुषजानो ॥ त्यांचीवाटपहावीकिती ॥ वयपरत्वेंऋषीसांगती ॥ वर्षसंख्याते ऐका ॥ ४९ ॥ वीसवर्षेंपूर्ववयात ॥ पंचदशवर्षें मध्यमवयांत ॥ द्वादशवर्षेंउत्तरवयांत ॥ वाट पहावीयाक्रमें ॥ १५० ॥ वयपरत्वेंवर्षेंगेलिया ॥ मगकरावीप्रेतक्रिया ॥ पाहोनियांअशौचनिर्णया ॥ सूतकधरावेंयथोक्त ॥ ५१ ॥ ॥ अथआशौचसंपात: ॥ ॥ पूर्वींधरिलीदशदीनवृद्धी ॥ त्यांतचपडलीदुसरीवृद्धी ॥ सपिंडांनींकरावीशुद्धी ॥ पूर्वशेषेंकरूनियां ॥ ५२ ॥ सपिंडमरणींशावसूतक ॥ त्यांतचपडलेंदुसरेंमृतक ॥ सापिंडासीशुद्धीदेख ॥ पूर्वशेषेंहोतसे ॥ ५३ ॥ पूर्वींचेंआहे मृतसूतक ॥ त्यांतचपडलेंजन्मसूतक ॥ वृद्धीसउडवीतेंमृतक ॥ म्हणवूनिवृद्धी नधरावी ॥ ५४ ॥ पूर्वींचेआहेजननसूतक ॥ त्यांतपडलेंमृतसूतक ॥ वृद्धीनेंउडतनाहींमृतक ॥ म्हणोनिमृतसूतकधरावें ॥ ५५ ॥ दशाहसूतकानेंदशदिन ॥ त्रिरात्रसूतकानेंत्रिदिन ॥ पक्षिणीनेंपक्षिणीजाण ॥ निवृत्तीहोतसेजाणपां ॥ ५६ ॥ दशरात्रीनेंत्रिदिन ॥ त्रिरात्रीनेपक्षिणीजाण ॥ पक्षिणीने एकदिन ॥ निवृत्तीहोतसेजाणपां ॥ ६ ॥ त्रिरात्रशौचातेदशदिन ॥ पक्षिणीनेंत्रिदिन ॥ ऐसेंसूतकांतसूतकजाण ॥ पडलियानिवृत्तीहोतनाहीं ॥ ५८ ॥ सूतकांतसूतकपडलेंजरी ॥ आशौचयासनसमजेतरी ॥ निवृत्तीहोतनाहींनिर्धारीं ॥ म्हणोनिसूतकधरावें ॥ ५९ ॥ आशौचनिर्णयसंस्कृतग्रंथ ॥ सर्वांसीमान्यजगविख्यात ॥ तयाचा अर्थसर्वग्यांयेथ ॥ प्राकृतभाषेंवर्णिला ॥ ६० ॥ ॥ इतिश्रीआशौचगंगाधरीसमाप्ता ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

इतिउपयुक्तकथासंग्रह द्वितीय भागः समाप्तः

यापुस्तकास आश्रय देणारांचीं नांवें.

अ.

		प्रती.
रा. रा.	अर्जुन रामजी चव्हाण शिपाई	१
”	अनंदराव चिंतोबा छापवाले.	१
”	अणा बापू जोशी डाक्टर.	१
”	अनंत भास्कर ठाकूर.	१
”	अनंदराव लक्ष्मण.	१
”	अनंदराव चांफाजी	१
”	अर्जुन झिलू.	२
”	अर्जुन कृष्णाजी हवालदार.	१
”	आत्माराम माणिक.	१
”	आपाजी राघोजी प्राव्हीट.	१
”	आपा बिन रामापा शेट ईर.	१
”	आबा कृष्णाजी जगताप शिपाई.	१
”	आत्माराम राघोबाजी.	१
”	आत्माराम आबा जोशी.	१
”	आपाजी खंडापा पानघाले.	१
”	आपाजी नारायण वैद्य.	१
”	आबाजी सक्रूजी काळे.	१
”	आनंदराव रावजी	१
”	आत्माराम जीवनजी	१
”	आत्माराम शिवशंकर.	१
”	आबा सोनु करगुटकर	१
”	आत्माराम हिराजी.	१
”	आर. सदाशिव.	१
”	आपा जानू केळुसकर.	१
”	आपा गोपाळ.	१
”	ए. टी. भागू कृष्णाजी.	१
”	ए. माणिक	१
		२८

क.

रा. रा.	कान्होबा रणछोडदास	१
”	कानू बाबुल.	१
”	काशिनाथ नारायणजी.	१
”	काशिनाथ दुदाजी खांबेकर.	१
”	काशिनाथ बापू	३
”	कान्होबा काशिनाथजी.	१
”	काशीराम राघोबा	१
”	काळू भिंवजी चव्हाण.	१
”	केशव सदानंद छत्रे.	१
”	केदारी येसू.	१
”	केशव शिवराम गायकवाड	१
”	केरो विठुल हजारे.	१
”	केशवराव जगन्नाथजी क्षत्री.	१
”	केशव दादू पडवळ हेड वाइडर पो प्रे	१
”	केरोबा दामोदर.	१
”	कोंडाजी नावाजी.	१
”	कोंडाजी संतू सोनार.	१
”	कृष्णा बाबाजी सावंत.	१
”	कृष्णाजी बिन सखाराम आडसरे	१
”	कृष्णा पुतळाजी.	१
”	कृष्णराव पुरुषोत्तमजी क्षत्री रेवे.	१
”	कृष्णा रघुनाथ.	१
”	कृष्णराव रामचंद्र.	१
”	कृष्णनाथ गोविंदनाथ.	१
”	कृष्णाजी गोपाळ प्रभु.	१
”	कृष्णराव रघुनाथजी.	१
”	कृष्णाजी पांडुरंगजी.	१
”	कृष्णा सदूजी जामदार.	१

नांवें.	प्रती.
रा॰ रा॰ कृष्णाजी भिवाजी लिंबूवाले.	१
ख.	
रा॰ रा॰ खंडेराव मोरेश्वर.	१
ग.	
रा॰ रा॰ गणेश गोविंद गाडगीळ	१
" गणेश रामजी	१
" गणपत शेट सोनार मोतीवाले	१
" गणु नाग सावंत आवळेगांवकर	१
" गणेश भाऊ.	१
" गणपतराव माने जमातदार.	१
" गणपत कदम	१
" गणपतराव रामचंद्र.	१
" गणेश महादेव	१
" गणपत हरी कदम	१
" गणू विश्रामजी नावडे	१
" गणू रामजी परब	१
" गणू त्र्यंबक	१
" गणपत हरी	१
" गजानन रामचंद्र	१
" गणपत बाबाजी	१
" गणूजी भाजरेकर	१
" गणू नारोजी शिपाई	१
" गणपतराव सदानंदजी ऊर्फ नात्या.	३
" गणपतराव मल्हारराव गायकवाड	१
" गणूजी सदू जावळा	१
" गाद्या लिंगप्या.	१
" गिरजूजी नावजी	१
" गुणा धाकू जोईल.	१
" गुणाजी विश्राम सावंत शिपाई	१
" गेनू हरी.	१

नांवें.	
रा॰ रा॰ गोविंद गणेश दैवज्ञ	१
" गोविंद रामजी गिरकर.	१
" गोपाळ बाळाजी	१
" गोविंद धोंडू न्हावी.	१
" गोपाळ मालू रूपेदार.	१
" गोपाळ येसू फायपर.	१
" गोविंद अर्जुन.	१
" गोविंद रावजी.	१
" गोविंद विठ्ठल कुळकर्णी	१
" गोपाळ रामजी भोगळे	१
" गोविंद बाबुलजी	१
" गोपाळ सदोबा.	१
" गोविंद मोरेश्वर कंटक.	१
" गोविंदराव रामचंद्र	१
" गोविंद गोपाळशेट शेरे चिपळूणकर.	१
" गोपाळ म्हादू सर्वे.	१
" गोविंद सावंत आपसावंत.	१
" गोपाळ बाळाजी.	१
" गोविंद अर्जुन नारवेकर.	१
" गोपाळ माया कोळी.	१
" गंगु म्हादू.	१
" गंगाधर रामचंद्र.	१
" गंगाधर आत्माराम.	१
" गंगाजी सकू असि पो॰ म॰ हि	१
घ.	
रा॰ रा॰ घमाजी बाळाजी	१
" घनःशाम भाऊ सावंत.	१
" घनःशाम यशवंत भट्ट सुकठणकर.	१
" धाकू पडवळ.	१
	४

नांवें	प्रती.
च.	
रा·रा· चिंतामण जीवनजी	१
" चिंतामण नारायण.	१
" चिंतामण लक्ष्मण पाध्ये क्षीरसागर.	१
" चिंतू केशवजी.	१
" चिमणाजी येणूजी.	१
" चिंतोबा माणिकजी.	१
" चिंतू धनाजी पाटील	१
छ.	
रा·रा· छोटासिंग	१
ज.	
रा·रा· जनार्दन अनंत गराडे.	३
" जगन्नाथ नारायण.	१
" जनार्दन भाऊ.	१
" जनार्दन रामचंद्रजी.	१
" जनार्दन विठोबा.	१
" जगन्नाथ भिकाजी दिघे.	१
" जगन्नाथ भिकाजी.	१
" जयराम केशव.	१
" जगन्नाथ आत्मारामजी.	१
" जानू गणोजी हवालदार.	१
" जानू निर्गुण.	१
" जिनापा कांसार.	१
" जिवाजी काशी घागपोलीसशि.	१
" जिवाजी लक्ष्मण नाईक.	१
झ.	
रा·रा· झिल गोविंद चव्हाण.	१
ठ.	
रा·रा· ठकू मारकर.	१

नांवें	प्रती
त.	
रा·रा· तात्या चव्हाण.	१
" तात्या राघोजी कदम.	१
" तात्या आइलाजी.	१
" तात्याराव राघोबा.	१
" तुकाराम देवजी.	१
" तुकाराम बिन आपा.	१
" तुकाराम दामोदरजी.	१
" तुकाराम महादेव. १	१
" तोला डाक्टर.	२
" त्र्यंबक हरी.	१
" त्र्यंबक रामचंद्र माडखोलकर.	१
द.	
रा·रा· दत्ताराम काशिनाथ.	१
" दगडू रखमाजी पाटील चिखले.	१
" दशरथ रघुनाथ शेट शेट्ये.	१
" दादाजी जीवनजी पडते.	१
" दाजी सोनू.	१
" दाजी हरी जोशी.	१
" दादा कमाजी.	१
" दादाजी जगन्नाथ.	२
" दाजी गोपाळ.	१
" दामोदर विनायक वागळे.	१
" दामोदर गणेशजी.	१
" दामोदर सदाशिव वर्तक.	१
" दादाजी रघुनाथजी.	१
" दामोदर अनाजी.	१
" दाजी रामजी.	१
" दिनानाथ रामचंद्रजी इंजनीयर	१
" दिवाकर प्रभाकर.	१

नांवें.	प्रती.
रा.रा. दिपाजी भालेकर.	१
” दिनकर सूर्याजीराव खानवीलकर.	१
” दिनानाथ बाबजी.	१
” देऊ धाकू.	१
” देवजी नंदाजी.	१
” द्वारकानाथ राघोबा.	१
” द्वारकानाथ सदानंदजी शास्त्री मुस्तकार शल्य	१
” द्वारकानाथ सदाशिवजी.	१
” द्वारकोजी केशवजी पाटील धोंडकर.	१
ध.	
रा.रा. धाकजी नाना.	१
” धाकू महादेव	१
” धुराजी बिन अनाजी	१
” धोंडू आत्माजी भरणकर	१
” धोंडू नारायण शिपाई	१
” धोंडो रामचंद्र किंनड	१
” धोंडू अर्जुन.	१
न.	
रा.रा. नरसो विठ्ठल काळे.	१
” नरसू शिवाजी कारकून मुं.पो.ह.	२
” नारायण गणपत.	१
” नारायण.	१
” नानाभाई मोरोजी.	१
” नारायण दादोबा.	१
” नारायण शिवाजी.	१
” नारायण कुशाबा कोचमन.	१
” नारायण रामचंद्रजी कोलटकर.	१
” नारायण आबाजी भाटकर उर्फ बोवा	१
” नारायण मुकुंदजी जूंकर.	१
” नारो बाळकृष्ण.	१

नांवें.	
रा.रा. नारायण जिवाजी.	१
” नारायण सोमाजी डावखर.	१
” नारायण सीताराम	१
” नारायण दाजी.	१
” नारायण दाजी बाइंडर.	१
” नारायण गोपाळ.	१
” नारायण शिवराम पुरळे.	१
” नारायण रामचंद्र.	१
” नारायण गोपाळ.	१
” नारायण गोपाळराव.	१
” नारायण सीताराम.	१
” नारायण रामचंद्र खटखटे.	१
” नारायण विश्राम.	१
” नारायण बापूजी समेळ.	१
” नारायण गणोजी पाटील.	१
” नारायण मोरोबा.	१
” नारायण रणछोड.	१
” नारायण पुरुषोत्तमजी.	१
” नारायण विश्रामजी	१
प.	
रा.रा. पद्मनाथ बापूजी.	१
” पांडू मुकुंदजी.	१
” पांडुरंग विठ्ठल	१
” पांडुरंग रामजी.	१
” पांडुरंग बाळकृष्णजी चांचड	१
” पांडुरंग हरजी.	२
” पांडुरंग गोपाळ.	१
” पांडुरंग महादेव पाठक.	१
” पांडू बाळ भाटकर.	१
” पावलू सिलवा.	१

नांवें.	प्रती.
रा.रा. पांडू मानोडकर.	१
" पांडुरंग जगन्नाथ.	१
" पांडू गोपाळ.	१
" पिलाजी भगवंत देसाई.	१
" पुनबाजी सोकाजी	१
" पुरुषोत्तम उमाशंकर सावकार.	१
" पुरुषोत्तम दामोदरजी	१
" पंढरिनाथ मुकुंदजी क्षत्री.	१
" प्रतापजी दाजीराव कदम.	१
फ.	
रा.रा. फकिर रामजी मेस्त्री.	१
ब.	
रा.रा. बळवंत कृष्ण शिरगांवकर	१
" बाजीराव राघोबा यादव	१
" बापूजी नागोजी	१
" बाजी सदाशिव.	१
" बाबा लक्ष्मण.	१
" बाबण शेट तेली	१
" बापू दामाजी.	१
" बाळकृष्ण हरिबा जैन.	१
" बाळा मंगेश ताबुळकर जमा पो ह.	१
" बाबुल काशिनाथ.	१
" बाळकृष्णजी गणोबा क्षत्री.	१
" बाळकृष्ण दादोबा.	१
" बाळकृष्ण धुरंधर.	१
" बाळकृष्ण माधवरावजी.	१
" बाळकृष्ण गणेश आगासकर.	१
" बाळकृष्ण विठोबा.	१
" बाळकृष्ण सदाशिव शेट दांडेकर	१
" बाळोबा कान्होबा.	१

नांवें.	प्रती.
रा.रा. बापूजी नारायण सावंत.	१
" बाबाजी गणू.	१
" बाळकृष्ण विठ्ठल.	१
" बाळाजी नारायण.	१
" बाळकृष्ण येसोबा क्षत्री.	१
" बाळाजी वामन जोशी.	१
" बापूजी हरिचंदजी.	१
" बाळाजी कृष्णनाथजी.	१
" बाबाजी पांडू गोळनकर.	१
" बाळा लक्ष्मण खडपे.	१
" बाळकृष्ण नारायणराव	१
" बाबाजी भिकू शिपाई.	१
" बाबाजी सदोबा राव कदम.	१
भ.	
रा.रा. भगवंतराव द्वारकानाथ.	१
" भलाजी बिन राघवजी राव कदम.	१०
" भास्कर बापूजी.	१
" भास्कर वासुदेव पाठक	१
" भास्कर नारायण.	१
" भाई गोपाळराव.	१
" भास्कर गोपीनाथ.	१
" भाऊ हरिश्चंद्रजी.	१
" भास्कर नारायण.	१
" भास्कर रघुनाथ.	१
" भास्कर गोपाळ.	१
" भाऊ हरिचंदजी.	१
" भाऊ कृष्णाजी.	१
" भिकू विठू चव्हाण शिपाई.	१
" भिकू धोंडू गुरव शिपाई.	१
" भिंबा लक्ष्मण भोवे मुकादम.	१

नांवें.	प्रती.
रा. रा. भिकाजी वासुदेव पतंगे.	१
" भिकू बाळू.	१
" भिकाजी जाधव.	१
" भिकू दादू भोई.	१
" भिकाजी म्हादू कळझुंडकर.	१
" भिकाजी कृष्णाजी	१
" भिंवा हरी नाईक चेंदवणकर.	१
" भिकू अर्जुन	१
" भोलासिंग आत्माराम	१

म.

रा. रा. मदन हरी पडते.	१
" मल्हारराव राजारामजी कायस्त	१
" महादेवराव गोविंदजी	१
" मदन बापू जावळे.	१
" मदन विठोबा.	१
" मदन जगन्नाथ वैद्य वसईकर	१
" महादेव बाबाजी	१
" महादेव बिन माकोजी तळेकर.	१
" मल्हारी गोविंद मोहिते	१
" महादेव हरि शंकर.	१
" माधवराव हिराजी सब पो. मा. स. हि.	१
" माधवरावजी नानाजी शेट्ये.	२
" माधवराव नारायण कोतारे	१
" माधवराव जनार्दनजी.	१
" मालजी दादू पाटेल.	१
" मुकुंद.	१
" मुकुंद बाळाजी.	१
" मुलशेट गोपाळशेट लांजेकर.	१
" मुनू स्वामी.	१
" मुरारी नारू पेनटर.	१

नांवें.	
रा. रा. मोरो काशिनाथ.	१
" मोरोबा तुकारामजी देजीब.	१
" मोरेश्वर राघोबा	१
" मोरो नारायण गोखले.	१
" मोरो आपजी वैद्य.	१
" म्हादू विठू.	१

य.

रा. रा. येसू लक्ष्मण.	१

र.

रा. रा. रघुनाथ.	१
" रघुनाथ तानाजी स्कू. मा.	१
" रलू चव्हाण.	१
" रघुनाथ केरकर.	१
" रलू सखाराम फायपर.	१
" रघुनाथ रामचंद्र ढगे	१
" रखमाजी विठोजी.	१
" रघुनाथ पुतळाजी.	१
" रामचंद्र लक्ष्मण सरवंद.	१
" रामजी व्यंकोबा कोभटी.	१
" रामचंद्र पांडुरंग बागवे मसुरेकर	१
" रामकृष्ण कल्याणकर.	१
" राघो विठू ठाकर.	१
" रामजी खंडूजी राणे.	१
" रामजी भागोजी कदम.	१
" रामजी विठोजी.	१
" रामचंद्र राजोजी काळे.	१
" रामचंद्र माणिकजी.	१
" राघोबा विठोबा.	१
" रामचंद्र पांडव.	१
" रामचंद्र बाबुलजी.	१

नांवें.	प्रती.
रा.रा. राघोबा बळवंत पुरंदरे.	१
" राजाराम विठोजी पाटील.तांबे.	१
" रामचंद्र कृष्णाजी.	१
" राजण्णा लिंगू.	१
" रामजी कृष्णाजी लकम.	१
" राबजी भाई.	१
" रामचंद्र नारायण.	१
" रावजी विष्णु दामले.	१
" राघो तातोजी बागवे देसाई	१
" रामचंद्र नारायण दाभोळकर.	१
" रामचंद्र येसू हवालदार.	१
" रावजी रामजी.	१
" रामकृष्ण गोविंद अर्थे.	१
" रामजी रानू.	१
" रामचंद्र वासुदेवजी मुरांजन.	१
" रामचंद्र सदाशिव.	१
" रामचंद्र पांडुरंग.	१
" रामजी बाबजी पडवळ.	१
" रामचंद्र गणपत.	१
" रावजी काशिनाथजी.	१
" रंगराव श्रीधर.	१
ल.	
रा.रा. लक्ष्मण मोरोबा कदम.	१
" लक्ष्मण अनंत कादळगांवकर	१
" लक्ष्मण भिंवाजी.	१
" लक्ष्मण म्हादू.	१
" लक्ष्मण सखाराम.	१
" लक्ष्मण गोपाळ.	१
" लक्ष्मण रामजी सव्हाण.	१
" लक्ष्मण नारायण.	

नांवें.	प्रती.
रा.रा. लक्ष्मण पांडुरंग.	१
" लक्ष्मण बापू.	१
" लक्ष्मण बाबाजी हवालदार.	१
" लक्ष्मण हरी.	१
" लक्ष्मण गोविंदजी पोंवार.	१
" लिंगा रामा.	१
" लिंबा कृष्णाजी.	१
" लिंबाजी शिंदे.	१
व.	
रा.रा. वासुदेव दामोदर गोखले.	१
" वासुदेव मोरेश्वर पोतदार.	१
" वासुदेव बाळकृष्ण कोरडे.	१
" वासुदेव रामचंद्र.	१
" वासुदेव यशवंत पोतदार.	१
" विनायक त्र्यंबक पराजपे.	१
" विठोबा रामचंद्र.	१
" विनायक लक्ष्मण.	१
" विश्वनाथ सखाराम.	१
" विठ्ठल रघुनाथ शास्त्री पोली. शि.	१
" विठ्ठल नारायण पापळ	१
" विनायक गोपीनाथ.	१
" विनायक रामचंद्र.	१
" विठू धोंडी.	१
" विनायकराव बापूजी क्षत्री.	१
" विठोबा कृष्णराव.	१
" विनायक आनंदराव.	१
" विश्वनाथ काशिनाथ.	१
" विठोबा बाळकृष्ण.	१
" विष्णु कृष्ण आपटे हनगडी.	१
" विश्वनाथ विठोजी.	१

नांवे	प्रती
रा. रा. विनायक जाधवराव तळपदे	१
” विनायक रामचंद्रजी	१
” विठू सोमाजी गोसावी	१
” विठ्ठल रामचंद्र	१
” विनायक सखाराम महाजन.	१
” विनायकराव मोरोबा	१
” विनायक मुकुंदजी	१
” विनायक पिलाजी	१
” विठू अर्जुन माळगावकर हेडमेसेंजर जगदीश्वर प्र	१
” विठू नारायण	१
” विनायक धोंडजी	१
” विठ्ठल सीताराम पटवर्धन	१
” विठ्ठल बाळकृष्ण	१
” विठू रामजी वाडकर	१
” विश्वनाथ सदाशिव	१
” व्यंकोबा वासुदेव	१
” व्यंकट नरसी	१

श.

नांवे	प्रती
रा. रा. शामराव भाऊ	१
” शामराव शिवाजी	१
” शिवराम भास्कर दिमोटे	१
” शिवराम पाडू माळकर शिपाई	१
” शिवबा बहिरजी भोंसले कोन्चमन	१
” शिवराम गरीदास	१
” शिवाजी बापूजी गुंजाळ.	१
” शिवराम विठ्ठल लोटलीकर.	१
” शिवराम चिंतामण	१
” शिवराम गंगाजी कळझुंडकर	१
” शंकर सदोबाक्षत्री.	१
” श्रीधर नानाजी कुळकर्णी.	१

नांवें	
रा. रा. श्रीपत श्रीनिवास.	१

स

नांवें	
रा. रा. सदाशिव दत्तबा.	१
” सखाराम हरजी सरवैर	१
” सखाराम महादेव.	१
” सदानंद माधवराव	१
” सदाशिव नारायणजी शास्त्री गद्रे प्लीडर	१
” सदानंद माणिकजी	१
” सदाशिव भास्करजी.	१
” सखाराम जुगशेट.	१
” सखाराम धोंडू.	१
” सखाराम सीताराम सामंत.	१
” सदानंद नथुजी	१
” सखाराम गोविंदजी.	१
” सखाराम गंगाधर पिंपळखरे.	१
” सदाशिव गोपाळ मय्येकर	१
” सखाराम शिंदा	१
” सदानंद रामचंद्र पाध्ये.	१
” सखाराम गणोजी	१
” सखाराम बाजी सावंत.	१
” सखाराम येसू आचरेकर गांवकर	१
” सदानंद जनार्दनजी जयकर.	१
” सानू जाणुजी वाईरकर.	१
” सीताराम बावजी.	१
” सीताराम धाकजी.	१
” सीताराम बाबजी.	१
” सीताराम महिपत.	१
” सीताराम अनंत भाटलेकर.	२
” सुंदर माधवजी.	१
” संभाजी कृष्णाजी.	१

नांवें.	प्रती.	नांवें.	प्रती.
रा. रा. सावळा गोविंद.	१	रा. रा. हरी गोपाळजी भोंसले.	१
ह.		” हरिश्चंद्र व्यंकटराव.	१
रा. रा. हरिश्चंद्र शामराव.	२	” हरिचंद दशरथजी.	१
” हरी आबा नाईक.	१	” हरिचंद विठोबा.	१
” हरी अनंत पराजपे.	१	” हरबाजीराव दाजीराव कदम.	१
” हरीबा तुकाराम.	१	” हिरापा जमातदार.	१
” हरी रावजी नारायणगांवकर.	१	” हैबतराव बाळाजी.	१
” हरिश्चंद्र जनार्दनजी.	१	” चिंणु राजन्ना.	१
” हरी रामजी.	१	” भिकाजी रामाजी.	१
” हरिश्चंद्र बाळकृष्णाजी मुरकुटे.	१		

एकूण नांवें ४६८

एकूण प्रती ४९१